

HETEDNAPI ADVENTISTA EGYHÁZ

BIBLIATANULMÁNYOK
TANÍTÓI MELLÉKLETTEL

MÓZES ELSŐ KÖNYVE

2022. április, május, június

Írta:

Jacques B. Doukhan

Fordította:

Zarkáné Teremy Krisztina (tanulmányok)
Zakariás Loránd (tanítói melléklet)

evs
editura viață și sănătate
PANTELIMON 2022

©2022 General Conference of Seventh-day Adventists®.
Minden jog fenntartva.

Senki vagy semmilyen intézmény nem jogosult arra, hogy a Bibliatanulmányok bármely részét vagy egészét átszerkessze, megváltoztassa, módosítsa, adaptálja, lefordítsa, kinyomtassa vagy kiadja a Hetednap Adventista Egyház Generál Konferenciájának® előzetes, írott engedélye nélkül. A Hetednap Adventista Egyház Generál Konferenciájának® divízióirodái kaptak felhatalmazást arra, hogy meghatározott irányelvek mellett intézkedjenek a Bibliatanulmányok fordításával kapcsolatban. A fordítás és a kiadványok szerzői joga továbbra is a Generál Konferenciánál marad. A Hetednap Adventista Egyház Generál Konferenciájának® bejegyzett védjegye a „hetednap adventista” és az „adventista” kifejezés, valamint a lángot ábrázoló logó, amelyek a Generál Konferencia előzetes engedélye nélkül nem használhatók.

Írta: Jacques B. Doukhan

Fordította: Zarkáné Teremy Krisztina

Korrektor: Fűrjné Simon Edina

Felelős szerkesztő: Zarkáné Teremy Krisztina

A romániai magyar kiadás koordinátora: Szász Ernő

A romániai magyar kiadás szerkesztője: Zakariás Loránd

A tanítói mellékletet fordította: Zakariás Loránd

Borítóterv: Liliana Dincă

Tördelőszerkesztő: Szócs Erzsébet

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DOUKHAN, JACQUES B.

Mózes első könyve / Írta: Jacques B. Doukhan; Fordította: Zarkáné Teremy Krisztina (tanulmányok), Zakariás Loránd (tanítói melléklet).

– Pantelimon: Viața și Sănătate, 2022

ISBN 978-606-087-156-9

I. Zarkáné Teremy, Krisztina (trad.)

II. Zakariás, Loránd (trad.)

Tartalom

<i>Az eredet könyve</i>	4
<i>Gondolkodj és cselekedj!</i>	7
1. Teremtés	11
2. Bűneset	22
3. Kain és a hagyatéka	33
4. Özönvíz.....	45
5. A népek és Babel.....	57
6. Ábrahám gyökerei	69
7. Az Ábrahámmal kötött szövetség.....	80
8. Ígéret.....	92
9. A csaló Jákob	104
10. Jákob – Izrael	115
11. József, az álomfejtés mestere	126
12. József, Egyiptom hercege	137
13. Izrael Egyiptomban	148

Az eredet könyve

Mózes első könyve Jézusról szól: Ő a Teremtőnk, a Fenntartónk, a Megváltónk. Évezredekkel azután, hogy Mózes leírta a Teremtés könyvét, János apostol rámutatott Jézusra a teremtési történetben, amikor a korszakokon át visszautalt egészen a pátriárka szaváig: „*Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige. Ő kezdetben Istennél volt. Minden általa lett, és nélküle semmi nem lett, ami létrejött. Benne volt az élet, és az élet volt az emberek világgossága*” (Jn 1:1-4, ÚRK).

Mit írt itt János? „*Kezdetben*” előállt mindaz, ami létrejött, minden, ami egykor nem létezett, méghozzá Jézus által. Az egész teremtett világot – a kozmoszon elképesztő forgó tűz- és fénykerekeként átszáguldó galaxisoktól a sejtekbe csodálatos módon beleszótt, aprólékos gonddal kidolgozott DNS-en át a kvantumhullámokig – mindent Jézus teremtett és tart is fenn. *Mózes első könyve* az első történet a Szentírásban, ami erről a teremtésről és ennek a megváltásáról szól. Itt, ebben a könyvben találjuk a világ egyetlen „hivatalos” beszámolóját az eredetünkről.

Az angol *Genesis* szó a görög *genesis* kifejezésből származik, és azt jelenti, hogy „kezdetben”, mint a héber *beréšit* („kezdetben”) szó, és ez a könyv – ennélfogva az egész Biblia – első szava. *Mózes első könyve* adja az alapot, amin a Szentírás többi része nyugszik. Mivel ez a könyv az első, az utána következők alapja, az Írás további részeiben erre utalnak a legtöbbször, ezt idézik a leggyakrabban.

Mózes első könyve azért lényeges, mert minden egyéb munkánál inkább segít megértenünk, hogy kik is vagyunk emberként. Ez különösen fontos most, egy olyan korban, amikor az embert pusztán a véletlen termékének, a tisztán materiális univerzum véletlenszerű képződményének tekintik, vagy amint egy fizikus fogalmazott: az ember „rendeződött por” (ami bizonyos mértékig igaz is, bár szerinte kizárólag a természeti törvények hatására állt össze). *Mózes első könyve* azonban a valódi eredetünkről szól, arról, hogy Isten a tökéletesre teremtett világban szándékosan, tökéletesen alkotott meg bennünket, a saját képére. *Mózes első könyve* a bűnesetről is beszámol, ami miatt a világunk már nem tökéletes, mint ahogyan mi, emberek sem vagyunk azok. A könyv azonban vigasztalásul azt is elárulja, hogy Isten megígérte

a megváltást ebben a világban, ami máskülönben csak szenvedést és halált kínálhatna nekünk.

Mózes első könyve lenyűgöz a csodák (teremtés, születések, szivárvány) és az ítéletek (özönvíz, Sodoma és Gomora) drámai történeteivel, amelyek Isten szent jelenlétéről tanúskodnak. Emellett azonban megindító emberi történeteket is tartalmaz szerelemről (Jákob és Ráhel), gyűlöletről (Jákob és Ézsau), születésről (Izsák, Jákob, Jákob fiai), halálról (Sára, Ráhel, Jákob, József), gyilkosságról (Kain, Simeon és Lévi) és megbocsátásról (Ézsau és Jákob, József és a testvérei). Tanításokat is találunk benne: etikáról (Kain, Babel), hitről (Ábrahám, Jákob), reménységről és a megváltás ígérteréről (a kígyó eltaposása, az ígérter földje).

Ebben a negyedévben nemcsak olvassuk és tanulmányozzuk *Mózes első könyvét*, hanem élvezettel merülünk bele a gyönyörű történeteibe, miközben tanulunk szorosabb kapcsolatban élni a Teremtő Urral, Ábrahám, Izsák és Jákob Istenével.

A könyvben földrajzi vándorlásokról is olvasunk – Édentől Babelig, az ígérter földjéig, Egyiptomig, onnan az ígérter földjének lehetőségéig –, amelyek emlékeztetnek a saját nomád vándorlásainkra és az igazi ígérter földje, az új ég és új föld utáni vágyakozásunk életben tartására. Miközben *Mózes első könyve* lapjain nyomom követjük a különböző szereplők történeteit, látni fogjuk, hogy noha eltérő időben, helyen, kulturális környezetben és körülmények között éltek, a tapasztalatuk sok szempontból hasonlít a miénkre.

Jacques B. Doukhan, DHL, ThD az Andrews Egyetem Teológiai Szemináriumának nyugalmazott professzora, szakterülete a héber nyelv és az ószövetségi exegézis.

Clifford R. Goldstein, szerkesztő

Gondolkodj és cselekedj!

Tisztelt Bibliát tanulmányozó testvéreim,
kedves szombatiskola-oktatók és vezetők!

Valószínűleg azok közé az adventisták közé tartoznak, akik naponta olvassák a Bibliát, ami nem igazán elterjedt gyakorlat a keresztény világban. Dicséretet érdemel azon szokásuk, hogy a nap legjobb szakaszát a Szentírás tanulmányozásával töltik, és jó lenne, ha családjuk és gyülekezetük tagjai is követnék a példájukat. Tapasztalatból tudjuk, hogy a Biblia imádkozással egybevetett tanulmányozása minden egyes nap sikerének a titka.

Javaslom, hogy egy harmadik – kissé elhanyagolt, de ugyanúgy fontos – szempontnak is szenteljünk figyelmet: az Úr Jézus minden reggel munkatervet fedezett fel a maga számára az Atyával való találkozása során. Az ő példáját követve meghívom önöket, hogy minden napra tervezzenek el egy olyan tevékenységet, amellyel örömet szerezhetnek a körülöttük élők számára.

Ne feledjük: a háromlábú szék nem dönthető fel. A lélek reggeli étkezése alkalmával – a Szentírás ízletes táplálékának elfogyasztása és az Úrral az ima útján megvalósuló közösség mellett – fektessünk le terveket a *naponkénti személyes szolgálatra!* Ez igazolja, hogy Isten szólt hozzánk, és helyesen táplálkoztunk az Ige lelki eledelével.

„Kegyelmesség pedig és igazság a jó szerzőknek” (Példabeszédek 14:22).

„Isten ügyének ritka rátermettségű és jó ügyigazgató képességű férfiakra és nőkre van szüksége, akik türelmesen és alaposan vizsgálják a különböző munkaterületek szükségleteit, munkabírók, meleg, szeretetteljes szívűek, és nem könnyen veszítik el a fejüket, hanem egészségesen gondolkodnak és mentesek az előítéletektől; akiket Isten Lelke megszentel, és rettenthetetlenül mondanak nemet, vagy igent és áment a javaslatokra; kiknek szilárd a meggyőződése, világos az értelme, tiszta és szerető a szíve, akik gyakorolják is a szavakat: „Mindnyájan testvérek vagytok”, s akik törekednek fölemelni és talpra állítani az elbukott embereket” (Ellen G. White: *Bizonyágtételek*, 7. köt., 249. o.).

Daniel Brânzan,
Szombatiskola és Személyes Szolgálatok Osztály, Romániai Unió

NE FELEDJÉTEK:

KÖZÖSSÉG (5–10 perc)

1. Üdvözljük mosollyal és kedves szavakkal a Szombatiskola minden tagját, de a vendégeket is!
2. Bátorítsuk egymást tapasztalatainkkal, meghallgatott imáinkkal, missziós tevékenységeink sikerélményeivel!
3. Megoszthatjuk csoporttársainkkal az imalistánkon szereplő személyek nevét, hogy együtt imádkozhassunk értük.

MEGBESZÉLÉS (20–25 perc)

1. Beszéljük meg a napi részek központi gondolatait, és azok alkalmazási lehetőségeit.
2. Vegyen részt mindenki a megbeszélésen!
3. A Biblia és a Prófétaság Lelke írásainak naponkénti olvasása segít ébren tartanunk lelki életünket.

MISSZIÓ (5–10 perc)

1. A tanulmány megbeszélése mindig gyakorlati határozatokkal ér véget!
2. Minden csoport készítsen missziótervet, amelyben a csoport minden tagja részt vehet.
3. A Szombatiskola híreit a következő weboldalról tölthetjük le: www.resurse.adventist.pro. A videoállományban értékes, gyakorlatba átültethető missziós ötleteket találhatunk.

IMALISTA

A következő személyekért imádkozom:

Családtag _____

Rokon _____

Barát _____

Szomszéd _____

Gyülekezeti tag _____

Kutassátok az Írásokat!

„Ha többet olvasnánk a Bibliát, ha jobban értenénk igazságait, nagyobb világossággal és bölcsességgel rendelkező nép lennénk. A Szentírás tanulmányozása folytán a lélek erőt nyer.” (*Tanácsok a gyülekezetnek*, 113. o.)

ÁPRILIS

1. 2Mózes 22
2. 2Mózes 23
3. 2Mózes 24
4. 2Mózes 25
5. 2Mózes 26
6. 2Mózes 27
7. 2Mózes 28
8. 2Mózes 29
9. 2Mózes 30
10. 2Mózes 31
11. 2Mózes 32
12. 2Mózes 33
13. 2Mózes 34
14. 2Mózes 35
15. 2Mózes 36
16. 2Mózes 37
17. 2Mózes 38
18. 2Mózes 39
19. 2Mózes 40
20. 3Mózes 1
21. 3Mózes 2
22. 3Mózes 3
23. 3Mózes 4
24. 3Mózes 5
25. 3Mózes 6
26. 3Mózes 7
27. 3Mózes 8
28. 3Mózes 9
29. 3Mózes 10
30. 3Mózes 11

MÁJUS

1. 3Mózes 12
2. 3Mózes 13
3. 3Mózes 14
4. 3Mózes 15
5. 3Mózes 16
6. 3Mózes 17
7. 3Mózes 18
8. 3Mózes 19
9. 3Mózes 20
10. 3Mózes 21
11. 3Mózes 22
12. 3Mózes 23
13. 3Mózes 24
14. 3Mózes 25
15. 3Mózes 26
16. 3Mózes 27
17. 4Mózes 1
18. 4Mózes 2
19. 4Mózes 3
20. 4Mózes 4
21. 4Mózes 5
22. 4Mózes 6
23. 4Mózes 7
24. 4Mózes 8
25. 4Mózes 9
26. 4Mózes 10
27. 4Mózes 11
28. 4Mózes 12
29. 4Mózes 13
30. 4Mózes 14
31. 4Mózes 15

JÚNIUS

1. 4Mózes 16
2. 4Mózes 17
3. 4Mózes 18
4. 4Mózes 19
5. 4Mózes 20
6. 4Mózes 21
7. 4Mózes 22
8. 4Mózes 23
9. 4Mózes 24
10. 4Mózes 25
11. 4Mózes 26
12. 4Mózes 27
13. 4Mózes 28
14. 4Mózes 29
15. 4Mózes 30
16. 4Mózes 31
17. 4Mózes 32
18. 4Mózes 33
19. 4Mózes 34
20. 4Mózes 35
21. 4Mózes 36
22. 5Mózes 1
23. 5Mózes 2
24. 5Mózes 3
25. 5Mózes 4
26. 5Mózes 5
27. 5Mózes 6
28. 5Mózes 7
29. 5Mózes 8
30. 5Mózes 9

1.
TANULMÁNY

március 26 – április 1.

Teremtés

**E heti tanulmányunk: 1Mózes 1–2; 2Mózes 20:8-11; 40:33;
Zsoltár 100:1-3; Máté 19:7-9; 25:14-30**

Szombat délután

Alapige: „Kezdetben teremté Isten az eget és a földet” (1Móz 1:1).

Mózes első könyve, így az egész Biblia is Isten teremtő tétével kezdődik, ami különösen fontos, mert azt jelenti, hogy a teremtésünkkel indul az emberi és a bibliai történelem. Ebből az következik, hogy *Mózes első könyvének* teremtési története történelmileg éppen annyira hiteles, mint az emberi és bibliai történelem más eseményei.

Mózes első könyve 1–2. fejezetének két teremtési leírásában tanulságokat találunk Istennel és az emberiséggel kapcsolatban. Heti tanulmányunk során jobban megértjük a hetedik nap, a szombat jelentőségének mélységét. Elgondolkozunk azon, hogy Isten a saját képére teremtette az embert a porból. Felkelti a kíváncsiságunkat, hogy mi a célja a jó és a gonosz tudása fájának, illetve mi a kapcsolata az élet fájával.

Az eredetről szóló bibliai történetek legfontosabb tanulsága a kegyelem leckéje. A létezésünk egyértelműen Isten kegyelmi tétének köszönhető. Az Úr már akkor megteremtette az eget és a földet, amikor még nem éltek emberek. Isten ajándéka volt a teremtés, és éppen így a megváltásunk is az. Mélységes igazság, hogy a teremtés és a megváltás fogalmát egyaránt magában foglalja a szombat parancsolata.

Április 2. – A könyvevangélisták szombatja

1. Olvassuk el Zsolt 100:1-3 verseit! Milyen választ adhat az ember a Teremtő Istennek? Miért?

Mózes első könyvében a teremtési beszámoló első üzenete az, hogy „Isten”. Már halljuk is a fordításban: „Kezdetben... Isten” (1Móz 1:1). A vers első sorának közepén helyezkedik el az „Isten” szó, és a hagyományos héber liturgiai éneklésben erre kerül a legnagyobb hangsúly, kiemelve a fontosságát. Tehát a teremtési szöveg Istenre, a Teremtőre helyezi a hangsúlyt.

Tulajdonképpen *Mózes első könyve* Isten kettős bemutatásával kezdődik. Az első teremtési beszámoló (1Móz 1:1–2:4) úgy írja le, mint aki végtelenül távol van az emberektől, a természetfeletti Isten, *Elohim*, akinek a neve mindenek felett való lényéről tanúskodik. Az *Elohim* név felsőbbrendűséget és erőt jelez, és mivel többes számban van, Isten fenségét és természetfeletti voltát fejezi ki.

A második teremtési beszámoló (1Móz 2:4-25) közeliként, személyesként mutatja be az Urat: Isten velünk – JHVH, akinek a neve sokak szerint közelséget és kapcsolatot jelent. A teremtési történet egésze tehát valójában egy magától értetődő felhívás Isten imadására: először is, tudatosuljon bennünk végtelen nagysága és hatalma, ugyanakkor ismerjük el, hogy tőle függünk, mert „Ő alkotott minket és nem magunk” (Zsolt 100:3). Ez az oka annak, hogy számos zsoltárban a teremtéshez kapcsolódik Isten imádása (Zsolt 95:1-6; 139:13-14; vö. Jel 14:7).

Ez a kettős perspektíva Istenről, mint aki egyszerre fenséges és hatalmas, ugyanakkor közeli, szeretettel teljes és kapcsolatban van velünk, egy fontos pontra mutat rá azt illetően, hogy miként közeledjünk hozzá az istentiszteletben: félelemmel vegyes tisztelettel, ugyanakkor örömmel és bizonyossággal arra nézve, hogy közel van hozzánk, megbocsátó és szeretettel teljes (lásd Zsolt 2:11). Még Isten kétféle bemutatásának a sorrendje is jelentőség-teljes. Közelségének és jelenléte meghittségének tapasztalata a távolságának érzékelése után következik. Csak miután rácsodálkoztunk nagyságára, akkor leszünk képesek értékelni kegyelmét és reszketve örülni annak, hogy csodálatos módon, szeretettel van jelen az életünkben.

Gondolkodjunk el Isten végtelen hatalmán: Ő tartja fenn a kozmoszt, mégis egészen közel lehet mindannyiunkhoz! Miért lenyűgöző ez az igazság?

- 2. Olvassuk el 1Móz 1:4, 10, 12, 18, 21, 25, 31, valamint 2:1-3 verseit! Mi a jelentősége a refrénszerűen ismétlődő „jó” szónak az első teremtési beszámolóban? Milyen tanulságra utal a leírás befejező része (1Móz 2:1-3)?**

A teremtési történet minden lépésénél Isten úgy értékeli a munkáját, hogy az *tób*, azaz „jó”. Általános értelmezés szerint azt fejezi ki ez a melléknév, hogy Isten teremtő munkája eredményes volt, a megállapítása pedig, miszerint „jó”, azt jelenti, hogy „bevált”. A világosság fényt adott (1Móz 1:4), a növények gyümölcsöt hoztak (1Móz 1:12) stb.

Azonban ez a szó az eredményes működésnél még többre is mutat. A Bibliában a héber *tób* szóval fejezték ki az esztétikai szempontú értékelését annak, ami gyönyörű (1Móz 24:16). Jelöli még az ellentétét a gonosszal (1Móz 2:9), ami a halálhoz kapcsolódik (1Móz 2:17). A „jó” itt azt jelenti, hogy a teremtett világ szép rendben működött, gyönyörű, tökéletes volt, semmi rossz nem volt benne. „Még *nem*” volt olyan, mint a mostani világunk, amit már áthattott a bűn és a halál. Ezt a gondolatot erősíti meg a második teremtési történet bevezetője (1Móz 2:5). Ez a teremtési leírás alapvetően ellentétes az evolúciós elméletekkel, amelyekre hivatkozva sokan határozottan hirdetik, hogy a világ véletlenszerű történések egymásutánjában folyamatosan alakította magát, miközben alacsonyabb rendű állapotból magasabb rendűvé fejlődött. Ezzel szemben a bibliai író megerősíti, hogy Isten szándékosan és gyorsan teremtette meg a világot (1Móz 1:1), bárminemű véletlenszerűség vagy esetlegesség nélkül. A világ nem magától jött létre, hanem csakis Isten akaratából és szavára (1Móz 1:3). 1Mózes 1. fejezetében a héber *bára* igének az a fordítása, hogy kezdetben Isten „teremtette” az eget és a földet, és ez a szó csak úgy jelenik meg, hogy Isten az alanya, valamint a teremtés hirtelen voltát jelzi: *Isten szólt és meglett*.

A teremtési szöveg arról tájékoztat, hogy akkorra „minden” meglett (1Móz 1:31). Maga a Teremtő úgy ítélte meg, hogy minden „igen jó” volt (1Móz 1:31). 1Móz 1:1 bejelenti az eseményt, vagyis az ég és a föld megteremtését, 1Móz 2:1 pedig elmondja, hogy az esemény befejeződött. Hét nap alatt – beleértve a szombatot – minden teljessé lett.

Az evolúció évmilliárdjainak gondolata miért áll kibékíthetetlen ellentétben Mózes első könyvének teremtési történetével? Miért mondhatjuk, hogy minden szempontból összeférhetetlen a két nézet?

3. Miért kötődik a szombat a teremtéshez 1Móz 2:2-3 és 2Móz 20:8-11 szakaszai fényében? Hogyan hat ez a kapcsolat a szombatünneplésünkre?

Isten pontosan azért alapította a szombatot, mert „elvégezte” a teremtés munkáját. Ezért a hetedik nap, a szombat a hitünket fejezi ki abban, hogy akkor Isten befejezte a munkáját, amit „igen jónak” talált. A szombatünnepléssel Istenhez csatlakozva elismerjük a teremtett világ értékét és szépségét.

Mi is megpihenhetünk a munkánktól, amint Isten megpihent az övétől. A szombatünnepléssel helyeseljük azt, hogy „igen jó”, amit Isten megteremtett, beleértve a testünket is. Bizonyos ókori (és mai) nézetekkel ellentétben a Szentírás (az Ó- és az Újszövetség) sehol nem mond olyat, hogy a test gonosz volna. Ez pogány elgondolás, nem bibliai. A szombatünneplők hálások Isten teremtéséért – így a testükért is –, ezért is élvezhetik a teremtett világot, ezért óvják.

A szombat az emberi történelemben az első szakasz „végét” jelzi, és arra is rámutat, hogy van remény az emberiség szenvedése és a világ sóhajai dacára. Érdekes, hogy az így „végezte el... a munkát” kifejezés újból megjelenik a szent sátor felállítása (2Móz 40:33, ÚRK) és Salamon templomának felépítése (1Kir 7:40, 51) után is – mindkettőben az evangélium és a megváltás üzenetét tanították.

A bűneset utántól fogva a hét utolsó napja, a szombat rámutat a megváltás csodájára, ami csak az újjáteremtés csodája által fog megtörténni (Ézs 65:17; Jel 21:1). Az emberiség hetének végén a szombat azt jelzi, hogy véget ér majd ennek a világnak a szenvedése és megpróbáltatása is.

Éppen ezért választotta Jézus a szombatot a legmegfelelőbb napnak a betegek meggyógyítására (Lk 13:13-16). Szemben bármiféle tradícióval, amibe a vezetők beleragadtak, szombatnapi gyógyításaival Jézus arra az időre irányította az emberek figyelmét – így a miénket is –, amikor elmúlik minden fájdalom, szenvedés és a halál, az lesz a megváltás folyamatának végső lezárulása. Ennél fogva minden szombat a szabadítás reményére mutat rá.

Szombaton lesz a könyvevangélisták és az advent irodalom általi misszió napja. Készíts tervet arra vonatkozóan, hogy mától fogva hogyan segíthetnél íróinknak és missziós irodalmunk terjesztőinek.

Az emberek megteremtése volt Isten utolsó teremtői cselekedete, legalábbis *Mózes első könyvének* beszámolójában. Az ember az egész földi teremtettség csúcса, erre a célra tekintve alkotta meg a földet az Úr.

4. Mi a kapcsolat 1Móz 1:26-29 és 2:7 között az ember teremtését illetően?

Az egész Biblia legbátrabb kijelentése az, hogy Isten a saját képére teremtette meg az embert. Egyedül az emberek tükrözték az Ő képét. „*Megteremtette tehát Isten a szárazföldi vadakat a maguk neme szerint*” (1Móz 1:25, ÚRK), de „*az embert... a maga képére és hasonlóságára teremtette*” (1Móz 1:27, ÚRK). Ezt a leírást gyakran az ember lelki természetére korlátozva értik, ami a magyarázat szerint azt jelenti, hogy az „istenképűség” csak Isten képviselésének vezetői feladatait jelzi, vagy az Istennel és egymással való kapcsolattartás lelki funkcióját.

Ez az értelmezés helyes ugyan, de nem terjed ki a teremtés fontos fizikai valóságára. Azonban 1Móz 1:26 versében a folyamatot leíró „kép” és „hasonlatosság” szavakban mindkét dimenzió benne van. A héber *celem* (kép) szó a fizikai test valós alakjára mutat, míg a *demút* (hasonlatosság) az isteni szemlélyhez hasonlítható absztrakt tulajdonságokra utal.

Ezért az „Isten képe” kifejezést a héberben az emberi természet teljességére vonatkoztatva kell érteni. A bibliai szöveg megerősíti, hogy Isten az embert (a férfit és a nőt) fizikai és lelki szempontból is a maga képére teremtette. Ellen G. White egyértelműen fogalmaz: „Amikor Ádám kikerült Teremtője kezéből, fizikai, szellemi és lelki alkotásban magán viselte Alkotójának képmását” (*Előtted az élet. Nevelés*. Budapest, 1992, Advent Kiadó, 10. o.).

Lényegében a másik teremtési beszámoló Isten két tevékenysége nyomán újból megerősíti a teljeskörű értelemben vett istenképűség gondolatát, amibe a fizikai test is beleértendő: „*Így lett az ember élő lélekké*” – *nefes* (1Móz 2:7, ÚRK). Először „*megformálta*”, majd „*élet leheletét lehelte az orrába*”. Figyeljük meg, hogy a „*lehelte*” gyakran a lelki dimenzióra utal, de szorosan kapcsolódik „*a föld porából*” formált ember légzésének biológiai képességéhez. Az „*élet lehelete*”: lehelet (lelki) és élet (fizikai).

Isten később egy harmadik műveletet is elvégzett, ekkor azért, hogy a férfi testéből megalkossa az asszonyt (1Móz 2:21-22), ami azt hangsúlyozza, hogy a nő és a férfi természete egyező.

Mától kezdve imádkozz azért, hogy a keresztény tudósok és tanárok új felfedezésekkel támogassák a teremtés elméletét.

Amint megteremtette Isten az első embert, három ajándékot is adott neki: az Éden kertjét (1Móz 2:8), ételt (1Móz 2:16) és az asszonyt (1Móz 2:22).

5. 1Móz 2:15-17 szakasza alapján mi az ember kötelessége a teremtett világgal és Istennel kapcsolatban? E két felelősség hogyan viszonyul egymáshoz?

Az ember első kötelessége a természetes környezetével kapcsolatos, azzal, ahová Isten helyezte őt, „*hogy művelje és őrizze azt*” (1Móz 2:15, ÚRK). Az „*ábad*” (művel) ige munkára utal. Nem elég csupán elfogadni az ajándékot, művelnünk kell, hogy gyümölcsöző legyen. Ezt a tanulságot Jézus a későbbiekben elismételte a talentumok példázatában (Mt 25:14-30). A „*sámar*” (őriz, felügyel) ige érzékelteti annak a felelősségét, hogy az ember vigyázzon arra, amit kapott. A második feladat az ételre vonatkozik. Észben kell tartanunk, hogy Isten adta az embernek (lásd 1Móz 1:29). Azt is mondta Ádámnak, hogy „*bátran egyél*” (1Móz 2:16). Nem az ember teremtette a fákat, sem a gyümölcsöket, hanem ajándékba kapta, kegyelemből. Itt is elhangzik egy parancs: Isten nagylelkű ajándékát – a kert minden fáját – örömmel kell elfogadni. A kegyelem részeként azonban Isten egy megkötést is adott: egy bizonyos fáról nem ehetek. A korlátok nélküli élvezet halálhoz vezet. Ez az elv megmutatkozott az Édenben, mint ahogy sok szempontból ma is érvényes.

Az ember harmadik kötelessége Isten harmadik ajándékával, az asszonnyal kapcsolatos: „*Elhagyja a férfiú az ő atyját és az ő anyját, és ragaszkodik feleségéhez*” (1Móz 2:24). Ez a különleges kijelentés erőteljesen kiemeli a házassági szövetség felelősségét és az „*egy testté*”, azaz eggyé válás célját (vö. Mt 19:7-9).

A szöveg szerint a férfinak (nem a nőnek) kell elhagyni a szüleit, aminek a Bibliában a hímnem általános, nem specifikus használata (*ember*) lehet az oka, ezért a parancs a nőre is vonatkozhat. A házassági kötelék mindenképpen ajándék Istentől, ugyanakkor felelősséggel jár az ember részére, amint megkapja az ajándékot, és hűséges teljesítésének a felelőssége a férfin és a nőn is nyugszik.

Gondoljuk végig, mennyi mindent kaptunk Istentől! Milyen felelősséggel tartozunk a kapott ajándékokért?

Péntek, április 1.

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

„Mivel a természet könyve és a kinyilatkoztatás könyve ugyanannak a mes-
teri elmének a pecsétjét viseli magán, így csak egymással összhangban szól-
hatnak. Különböző módszerekkel és különböző nyelveken, de ugyanarról
a magasztos igazságról tesznek bizonyosságot. A tudomány mindig új csodákat
fedez fel, azonban kutatással semmi olyat sem tárnak fel, ami helyesen értel-
mezve ellenkezne az isteni kinyilatkoztatással. A természet könyve és az írott
Ige fényt árasztanak egymásra. Megismertetnek bennünket Istennel azáltal,
hogy feltárják előttünk törvényeit, amelyek által munkálkodik. Ha a termé-
szetből megfigyelt tényekből téves következtetéseket vonnak le az emberek,
akkor azt vélik, hogy a természet és a kinyilatkoztatás között ellentét feszül,
és az összhang helyreállítására irányuló erőfeszítéseikben olyan bibliamagya-
rázatokat fogadnak el, amelyek aláássák és rombolják Isten Igéjének erejét.
Sokan azt gondolták, hogy a geológia ellentmond a teremtés mózesi, szó sze-
rinti magyarázatának. Azt állítják, hogy a földnek a káoszból való kialakulá-
sához sok millió évre volt szükség, ezért azzal a céllal, hogy a Bibliát hozzá-
alakítsák ehhez a vélt tudományos kijelentéshez, a teremtés napjait rendkívül
hosszú, meghatározatlan időszakoknak, korszakoknak fogadják el, amelyek
szerintük évezredeknek vagy évmillióknak felelnek meg.

Az ilyen végkövetkeztetés teljesen alap nélküli. A Biblia minden tanítása
összhangban áll önmagával és a természet tanításával” (Ellen G. White: *Előt-
ted az élet. Nevelés.* Budapest, 1992, Advent Kiadó, 126–127. o.).

KÉRDÉSEK A BIBLIA ÉS AZ EVANGELIZÁLÁS C. KÖNYV ALAPJÁN

2Mózes 15-22;

Evangelizálás, „Fanatizmus és szélsőségek” c. alfejezet

1. Milyen hangszeren játszott Miriám, az Áron nővére, és mi volt a hivatása?

2. Milyen íze volt a mannának? _____
3. Mi volt a Mózes fiai nevének jelentése? _____

4. Melyik parancsolatban szerepel a legtöbbször a „se” tiltószó? _____
5. Mikor lehetünk biztosak abban, hogy egy látomás az Úrtól származik?

Alapszöveg: 1Móz 1:1

Tanulmányozásra: 1Móz 1. és 2. fejezete; Zsolt 100:1–3; 2Móz 20:8–11; Mt 19:7–9; Jn 1:1–5

I. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

Bevezetés

Jelentőségteljes az a tény, hogy a Biblia a világ teremtésének leírásával kezdődik. Tulajdonképpen több bibliai könyv is a teremtésre történő utalással kezd. A Krónikák könyve a teremtés említésével arra utal már a könyv elején, hogy ugyanannak a fajnak vagyunk a tagjai, ugyanattól az Atyától származunk (1Krón 1:1). Ézsaiás 1Móz 1:1 versére – a teremtéstörténet első szavaira – utal, ily módon emlékeztetve minket arra, hogy Isten a mi Fenntartónk, aki iránt engedelmeskednünk kell (Ézs 1:2). Amikor Dániel legelőször bizonysgot tesz az udvarmesterek fejedelme által kinevezett felügyelő előtt, a teremtéstörténetből idéz. Szavai igazolják az udvarmester előtt, hogy Isten az eledelt adó Teremtő (Dán 1:12). Salamon a gondolatsorát a teremtés feletti elmélkedéssel kezdi (Préd 1:1–11), amelyben az élet hiábavalósága miatt panaszkodik, majd rájön, hogy „semmi nincs új a nap alatt” (Préd 1:9). János evangéliuma egy a világ teremtéséről szóló költeménnyel kezdődik (Jn 1:1–14), ezzel hangsúlyozva a testet öltés csodáját: azt, ahogy Jézus Krisztus, aki Isten volt, „kezdetben” megteremtette a világot, majd testet öltött, hogy ugyanazt a világot megmentse. E bibliai szerzők példáját követve tanulmányozni fogjuk a teremtésre vonatkozó szentírási szöveget, hogy ezáltal lényeges tanulságokat sajátítsunk el Istenről, önmagunkról, a teremtés természetéről és jelentőségéről.

II. MAGYARÁZAT

A teremtett világ szépsége

Az első lecke, amit a világ teremtésére vonatkozó bibliai szövegből meg tanulunk, a szépséggel kapcsolatos. Szó- és hangjátékok, párhuzamok és tökéletesen kiegyenlített szerkezetek járulnak hozzá ékes, költői kifejezések megvalósításához. A szakaszban a legnagyobb hangsúly a hetes számra esik. Egyrészt a világ teremtését leíró szövegrész egy hét napos periódust fed le, másrészt pedig hétszer ismétlődnek a szövegben bizonyos hangok, szavak és kifejezések. Ennek a hetes számra összpontosító ritmusnak nem kizárólag csak esztétikai funkciója van. E stilisztikai vonásnak sokkal mélyebb a jelentősége: Isten teremtésének tökéletességéről tanúskodik.

A világ teremtésének története

A szöveg irodalmi szépsége viszont ne keltse bennünk azt az érzést, hogy a teremtésről szóló jelentés a képzelőerő költői szüleménye. Az igei alakok,

amelyek a narratív szövegekben használatosak, a genealógiák stílusa, amely ennek a szövegnek a formáját jellemzi, valamint az irodalmi szerkezet, amely összekapcsolja egymással Mózes első könyvének első két fejezetét, mind nyelvtani és irodalmi bizonyítéka annak, hogy történelmi tények rögzítése történt meg. A teremtésről szóló első feljegyzés szerzője genealógiaként, történelmi beszámolóként azonosítja a szöveget (1Móz 2:4). Mi több, a szöveg kronológiai-történelmi leírások valamennyi irodalmi stílusjegyét híven tükrözi. Az ok, amiért a teremtésről szóló bibliai passzus genealógia formájában lett megírva, az, hogy kapcsolódjon Mózes 1. könyvének többi genealógiájához, és felhívja az olvasó figyelmét arra, hogy ez a világ teremtéséről szóló leírás ugyanúgy az emberi történelem része, mint a pátriárkák élete.

Továbbá a teremtésről szóló leírás első (1Móz 1:1–2:4) és második (1Móz 2:4–25) szakasza közötti nyelvészeti és tematikai megfelelések párhuzamra világítanak rá a két szöveg között: az első szakasz hétlépcsős szerkezete megismétlődik a másodikban. Az, hogy 1Móz 1:1–2:4 szakaszának leírása kapcsolódik 1Móz 2:4–25 szakaszának történelmi narrációjához, a szerző azon szándékát sugallja, hogy az ég és a föld teremtéséről szóló jelentés ugyanannak a történelmi narrációnak a része, amely az ember megteremtését is magába foglalja.

A teremtésről írt két feljegyzés összekapcsolása által a szerző még azt is sugallja, hogy ugyanaz az „idő”-faktor, amely az ember teremtésében is szerepet kapott, az ég és a föld teremtésében is közrejátszott. A világnak és mindennek, ami benne van, nem volt szüksége millió évekre ahhoz, hogy elérje az érettség korát, amelynek köszönhetően minden dolog megfelelőképpen működik. Másrészt a Genézis könyvének teremtésről szóló jelentése nem minősül az esemény tudományos elemzésének. Ha így lenne, ezt a szakaszt olyan bonyolult és végtelenül hosszú formában kellett volna megírnia a szerzőnek, ami nem lett volna érthető az emberek számára. A Biblia szerzője azonban ihletés alatt a világ teremtésének eseményét történelmi tényként jegyezte le. Mindaz, amit erről az eseményről leírt számunkra, igaz, és nem kellene konfliktusban lennie a tudománnyal.

Gyakori vélemény, hogy a teremtés bibliai beszámolójának nem volt történelmi célja, hanem csak kizárólag teológiai és filozófiai, és hogy 1Móz 1 szakaszának egyedüli célja lelki szempontból felvilágosítani az olvasót, nem pedig történelmi szempontból informálni. A Szentírás értelmezésének e módszere tulajdonképpen egy a klasszikus görög irodalom tanulmányozásán alapuló kritikai előfeltevésekből származik. E hagyomány értelmében a lelki üzenet elsőbbséget élvez, míg a történelmi esemény egyrészt másodlagos, másrészt pedig a filozófiai üzenet szempontjából irreleváns. A Szentírásra alkalmazva ez

az értelmezési módszer a Biblia számos kutatóját arra indította, hogy elutasítsa a bibliai szöveg történetiségét. Ilyen értelemben például a Jézus feltámadása esetében az esemény történetiségét figyelmen kívül hagyták, sőt, megkérdőjelezték, miközben a kutatók csak Jézus életének lelki üzenetére összpontosítottak. Az igazi bibliai perspektíva azonban ellenkező irányba tekint. A teológiai üzenet a történelmi eseményből indul ki. Mivel Jézus feltámadása történelmi tény, hihetünk Istenben, és felépíthetjük a teológiánkat. Léven hogy a Genézis könyvének teremtésről szóló szakasza történelmi szöveg, fontos lelki és teológiai leckéket tartalmaz Istenről és emberekről.

A teremtésről szóló beszámoló első szavai

Kezdetben: A héber *beré'sit* kifejezés (jelentése: „kezdetben”) kiemelkedő helyet foglal el a mondatban: ez a Teremtés könyve első mondatának első szava. Továbbá hangsúlyt hordoz, ami megjelöli és elkülöníti a mondat többi részétől. E kiemelés értelmében a mondatnak a következő központozása kellene, hogy legyen: „Kezdetben; teremté Isten az eget és a földet.” A *beré'sit* tulajdonképpen egy műszó, amely specifikus módon a világ teremtéséről szóló beszámoló kontextusában jelenik meg. Valóban jelentőségteljes, hogy ez a kifejezés ilyen kevésszer használatos a Bibliában. 1Móz 1 fejezetén kívül, a *beré'sit* mindössze négy alkalommal tűnik fel a Szentírásban, mind a négyeszer Jeremiás könyvében, egy állandó stílusalakzat részeként, amely a teremtést bemutató fejezet bevezető szavaira utal (Jer 26:1; 27:1; 28:1; 49:34-35;), habár az üzenetek maguk közvetlenül nem hivatkoznak a bibliai jelentésre.

Teremté: A *bara's* szó (jelentése: „teremt”/ „tesz [valamit]”) hétszer jelenik meg a világ teremtését leíró szakaszban (1Móz 1:1, 21, 27 [3-szor]; 2:3; 2:4), jelezve ezzel eredendő összetartozását a „Teremtés” konkrét eseményével. Mi több, a héber Bibliában ez az ige mindig Istennel kapcsolatban használatos, úgy is mondhatjuk, hogy ennek az igének a kizárólagos főneve „Isten”.

Isten: A „kezdetben” szóra helyezett hangsúlyt a zsidó *Elohim* („Isten”) név hangsúlyossága tovább fokozza, mégpedig azzal a céllal, hogy megjelölje Istent a teremtésről szóló narrációban (1Móz 1:1-2:4). Ez a név az *'alah* szógyökből származik, amely az erő és az elsőbbség gondolatát közvetíti. A többesszámú alak ezt a hangsúlyosságot igazolja, mivel a többesszám ebben az esetben inkább az erő és a fenségesség irodalmi kifejezésének egyik formája, mint „istenek” jelöléséhez használt név. Egy ilyen többesszámú alak politeista, több istenbe vetett nem-izraelita hitre utalna. Az *Elohim* tehát a nagy, a teljes világegyetem felett álló Istent nevezi meg. 1Móz 1:1 versének ritmusa az *Elohim* felsőbbrendűségének üzenetével cseng egybe, s a név a bibliavers közepén jelenik meg. Emellett az elválasztó (diszjunktív, *atnach*) hangsúly,

amely két egyenlő részre szakítja a szöveget, az *'Elohim* („Isten”) szóhoz csatlakozik, amely a hagyományos zsinagógai felolvasásban a szünetet – a szöveg csúcspontját – jelöli. „Az Isten” a szöveg legfontosabb szava, és nemcsak azért, mert ez a mondat alanya, hanem a ritmusnak köszönhetően is.

Az eget és a földet: A Biblia első mondata – „Kezdetben teremté Isten az eget és a földet” – már az elején leszögezi, hogy Isten és a teremtett műve két külön dolog. Az „eget és a földet” szókapcsolat merizmus (retorikai kifejezés egy ellentétes szó- vagy kifejezéspárra, *a ford. megj.*), amelyben a két ellentétes elem a világegyetem teljességére utal, ami annak az üzenetnek a költői megfogalmazása, hogy Isten a mindenké Teremtője. Ugyanennek a kifejezésnek a használata a teremtésről szóló szakasz végén, a teremtés hetére (1Móz 2:1, 4) utalva azt sugallja, hogy „az ég és a föld” megteremtésének folyamata pontosan az ember világa megteremtésének egy hétig tartó folyamata. Ugyanakkor ez a kifejezés nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a teremtés hetén kívül Isten más világokat is teremtett.

III. ALKALMAZÁS

Kezdetben, Isten

A világ teremtésének eseménye az ember Istenbe vetett hitének alapja. Hinni a teremtésben, elhinni azt, hogy létünket Istennek köszönhetjük, akinek világát nem látjuk, s amely világ a létezésünk előtt is létezett, a hit első megnyilvánulása. Érdeemes megjegyeznünk, hogy a hit egyedüli bibliai meghatározása szorosan összefügg a teremtéssel, ahogy Pál, a Zsidókhöz írt levél szerzője is kijelenti: „A hit pedig a reménylett dolgoknak valósága, és a nem látott dolgokról való meggyőződés” (Zsid 11:1). A világ teremtésére akkor került sor a történelemben, amikor még nem létezett ember, aki szemtanúja lehetett volna ennek, és igazolhatta volna Isten alkotói tettet. Következésképpen a teremtés eseményét – amely mennyei kinyilatkoztatás – egyedül hittel fogadhatjuk el. Nagy jelentőséggel bír az a tény is, hogy Pál a hit cselekedeteinek listáját a teremtéssel kezdi: „Hit által értjük meg, hogy a világ Isten beszéde által teremtett, hogy ami látható, a láthatatlanból állott elő” (Zsid 11:3). A teológiai gondolkodás alapja – akárcsak a hit esetében – elsősorban a világ teremtése eseményének elfogadása.

1. Milyen hatása van az életemre és a döntéseimre annak, hogy a hit a világ teremtésének eseményébe vetett bizalommal kezdődik?

2. Milyen tanulságokat vonhatunk le Isten világteremtő tetteből, ha nem lehattünk tanúi ennek az eseménynek? Szombaton pihenünk, ezzel ünnepe meg Isten értünk végzett munkáját. Milyen tanulság rejlik ebben?

TANULMÁNY

április 2–8.

Bűneset

**E heti tanulmányunk: 1Mózes 3; János 8:44; Róma 16:20;
2Korinthus 11:3; 1Timóteus 2:14-15; Zsidók 2:14; Jelenések 12:7-9**

Szombat délután

Alapige: „És ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod között, és az ő magva között: az neked fejedre tapos, te pedig annak sarkát mardosod” (1Móz 3:15).

Egy figyelmeztetés is elhangzott a számtalan ajándék mellett, amit Isten őszüleinkek adott az Édenben: „A kert minden fájáról bátran egyél. De a jó és a gonosz tudásának fájáról ne egyél, mert amely napon eszel róla, bizony meghalsz” (1Móz 2:16-17, ÚRK). Isten megtiltotta annak a gyümölcsnek a fogyasztását, ami a jó és a gonosz tudása fájáról származott, és ez arra utal, hogy a jót ismerniük kellett, de a rosszat nem.

Mi már biztosan értjük, hogy miért nem.

Azután rájuk is szakadt a halálos veszély, ami miatt Isten óvta őket az engedetlenségtől (1Móz 2:17): valóban halál várt rájuk (1Móz 3:19). Isten megtiltotta, hogy egyenek az élet fájáról (1Móz 3:22), majd az Éden kertjét is el kellett hagyniuk (1Móz 3:24). Mivel bűnösök lettek, nem juthattak hozzá ahhoz, ami örök életet adhatott volna nekik.

A tragédia közben azonban felcsillan a remény is, amiről 1Móz 3:15 versében olvasunk. Ezt nevezzük úgy, hogy „ősevangélium” vagy „az első evangéliumi ígéret”. Igen, ebben a versben találjuk az első evangéliumi ígéretet a Bibliában, Isten itt mondta el először az embernek, hogy a bűneset dacára mindannyiunk számára biztosított menekülési utat.

1. Olvassuk el 1Móz 3:1, 2Kor 11:3 és Jel 12:7-9 szakaszait! Ki a kígyó? Hogyan csapta be Évát?

A szöveg úgy kezdődik, hogy „A kígyó”. A mondattani elemzés rámutat a hangsúlyra: a héberben a „kígyó” a mondat első szava, határozott névelővel. Ez arra utal, hogy a kígyó ismert szereplő, mintha az olvasónak tudnia kellene, hogy kicsoda. Valós létezését tehát a fejezet már az első szavától kezdve megerősíti.

A Szentírás a kígyót Isten ellenségeként azonosítja (Ézs 27:1), „akit ördögnek és Sátánnak neveznek” (Jel 12:9, ÚRK). Az ókori Közel-Keleten is a kígyóval személyesítették meg a gonosz hatalmát.

„Hogy észrevétlenül végezhesse munkáját, Sátán felhasználta médiumként a kígyót, amely nagyon alkalmas volt csaló szándékának leplezésére. A kígyó akkor az egyik legbölcsebb és legszebb teremtmény volt a földön. Szárnyai voltak, és röptében káprázatos fényben ragyogott, a csiszolt arany színében tündökölt” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 27. o.).

Bármilyen formában is jelenik meg az ördög, a Biblia sosem pusztán hasonlatokban szól róla. A Szentírás úgy mutatja be Sátánt, mint aki valóságos lény, nem csupán a gonoszsgot vagy az ember sötét oldalát jelképező retorikai szimbólum vagy elvont fogalom. A történetben a kígyó nem Isten ellenségeként jelenik meg. Ellenkezőleg! Utal Isten szavaira, elismétli azokat, látszólag támogatóan. Vagyis kezdettől fogva láthatjuk, hogy Sátán szívesen idézi Istent, és amint a későbbiekben is szót ejtünk róla, Isten Igéjének szavait ismétli (Mt 4:6).

Figyeljük meg azt is: a kígyó nem kezd el azonnal vitatkozni az asszonnyal, hanem olyan kérdést tesz fel, ami azt a látszatot kelti, hogy elhiszi, amit az Úr nekik mondott. „*Csakugyan azt mondta az Isten...*” (1Móz 3:1)? Tehát már elejétől kezdve láthatjuk, hogy milyen ravasz és megtévesztő valójában. A terve pedig bevált.

Sátánnak sikerült megtévesztenie a büntelen Évát az Édenben, tehát mi mennyivel sebezhetőbbek vagyunk! Mi a legjobb védelem a csalásai ellen?

- 2. Olvassuk el 1Móz 2:16-17 és 3:1-6 verseit (lásd még Jn 8:44)! Hasonlítsd össze Isten Ádámmal intézett szavait azzal, amit a kígyó mondott Évának! Mi a különbség a kettő között, és mi ennek a jelentősége?**

Figyeljük meg a párhuzamokat Isten és Ádám beszélgetése (1Móz 2:16-17) és Éva meg a kígyó párbeszéde között! Mintha a kígyó Isten helyét elfoglalva jobban tudna mindent nála. Először csak egy kérdést tesz fel, amivel azt sejteti, hogy az asszony talán félreértette Istent. Utána azonban nyíltan megkérdőjelezi Isten szándékainak jóságát, majd ellent is mond neki.

Sátán két dolgot támadott meg: a halál és a jó és a gonosz tudásának kérését. Isten világosan és hangsúlyosan kijelentette, hogy az engedetlenség nyomában biztosan halál jár (1Móz 2:17). Sátán azonban azt mondta, hogy nem, nem fognak meghalni. Ezzel arra célzott, hogy az emberek halhatatlannak (1Móz 3:4). Isten megtiltotta Ádámnak, hogy egyen abból a gyümölcsből (1Móz 2:17), Sátán pedig bátorította őket, hogy egyenek belőle, mert akkor olyanok lesznek, mint Isten (1Móz 3:5).

Sátán két érve – a halhatatlanság és az Istenhez hasonlósá válás – meggyőzte Évát, hogy egyen a gyümölcsből. Nyugtalanító gondolat, hogy amint Éva döntött az engedetlenség mellett és evett a tiltott gyümölcsből, úgy kezdett viselkedni, mintha Isten nem is lett volna ott, és ő állt volna a helyére. A bibliai szöveg rámutat a személyiségében bekövetkezett változásra. Éva Isten szavait használta, amikor értékelte a tiltott gyümölcsöt: látta, hogy „jó” (1Móz 3:6). Ez a szó Istennek a teremtett világról mondott véleményét idézi: „Látta Isten, hogy jó...” (1Móz 1:4, ÚRK stb.).

Ez a két kísértés, a halhatatlanság és az Istenhez való hasonlóság utáni vágy a gyökere az ókori egyiptomi és görög vallásokban a halhatatlanság gondolatának. A halhatatlanság vágya, ami hitük szerint isteni tulajdonság, fűtötte ezeket a népeket, hogy isteni státuszra törekedjenek és így (reményeik szerint) halhatatlanná váljanak. Ez a gondolkodás alattomban beszüremkedett a zsidó-keresztény kultúrákba is, így alakult ki a lélek halhatatlanságának hite, ami még ma is megvan sok egyházban.

Gondoljunk a sok mai nézetre, amelyek szerint mindannyian lényünk-ből fakadóan halhatatlanok volnánk! Hogyan nyújt erős védelmet e veszélyes ámitás ellen az ember természetének és a holtak állapotának bibliai tanítása?

3. Olvassuk el 1Móz 3:7-13 verseit? Vajon miért érezte szükségét Ádám és Éva, hogy elbújjon Isten elől? Miért kérdezte azt Isten, hogy „Hol vagy?” Az első emberpár miért próbálta igazolni a viselkedését?

A bűn elkövetése után Ádám és Éva mezítelennek érezte magát, mivel elvezítették az Isten jelenlétét tükröző dicsőség ruháját (lásd Zsolt 8:6; vö. 104:1-2). Istenképességüknek ártott a bűn. „...*körülkötőket csinálának maguknak*” (1Móz 3:7) – olvassuk a kifejezést, ami a héber eredetiben ugyanaz az ige, mint ami eddig csak arra utalt, amit Isten, a Teremtő alkotott (1Móz 1:7, 16, 25 stb.). Mintha a Teremtő helyébe léptek volna, miközben próbálták leplezni a bűnüket. Pál erre elítélően utal, ezt nevezi cselekedetek általi igazságnak (Gal 2:16).

Az emberpárhoz forduló Isten egy retorikai kérdést tesz fel: „*Hol vagy?*” (1Móz 3:9), hasonlóan ahhoz, amit később Kaintól kérdezett (lásd 1Móz 4:9). Természetesen tudta a választ a kérdésre. A vétkes felek érdekében kérdezett, hogy segítsen nekik felmérni, mit is tettek, ugyanakkor bűnbánatra és az üdvösség felé vezesse őket. Attól a pillanattól kezdve, hogy az ember bűnt követett el, az Úr a megváltásáért, szabadításáért munkálkodott.

Lényegében az egész jelenet a vizsgálati ítélet gondolatát tükrözi, ami úgy kezdődik, hogy a bíró kihallgatja a bűnöst (1Móz 3:9), hogy felkészítse az ítéletre (1Móz 3:14-19). A bíró azért is így jár el, hogy bűnbánat ébredjen a vétkezőben, ami végül a megváltáshoz vezet (1Móz 3:15). Ezt a motívumot az egész Bibliában látjuk. Először, mint általában a bűnösök, Ádám és Éva is másokat okolva igyekezik kitérni a vádak elől. Isten kérdésére Ádám úgy válaszolt, hogy az asszony, akit maga Isten adott mellé (1Móz 3:12), ő vette rá a tetére. Éva hibája volt (és Istené, amire burkoltan célzott), nem az övé. Éva erre azt felelte, hogy a kígyó ámitotta el. 1Móz 3:13 versében a héber „*násá*” szó (becsap, megtéveszt, ámit) azt jelenti, hogy hamis reményt ébreszt valakiben, elhiteti, hogy jó, amit a másik tesz (2Kir 19:10; Ézs 37:10; Jer 49:16).

Ádám az asszonyt okolja, azzal, hogy ő adta neki a gyümölcsöt (ebben van némi igazság), Éva pedig a kígyót hibáztatja, mondván, hogy ő ámitotta el (és ebben is van igazság), végeredményben azonban mindketten vétkesek voltak.

Mást hibáztattak azért, amit ők tettek? Miért olyan könnyű ebbe a csapdába esni?

4. **„Ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod között és az ő magva között: ő a fejére tapos, te pedig a sarkát mardosod” (1Móz 3:15, ÚRK). Mit mondott itt az Úr a kígyónak? Minek a reményét ébresztik bennünk ezek a szavak?**

Isten a kígyóval kezdi az ítéletet, hiszen ő indította el az egész drámát: egyedül a kígyót tapossák el ebben a történetben.

Itt bizonyos szempontból a teremtés „visszafordításához” érünk. A teremtésből élet fakadt, a jó elismerése, valamint áldások következtek, az ítélet viszont halálhoz, rosszhoz és átkokhoz vezet, de feltűnik a szabadítás reménye és ígérete is. A port evő, eltaposott kígyó (1Móz 3:14-15) komor képéhez kapcsolódva felragyog az emberiség megszabadításának reménye, egy prófécia formájában. Ádám és Éva ítélete ezután következik, de az Úr már azt megelőzően megadta nekik a megváltás reményét (1Móz 3:15). Igen, bűnt követek el, ami miatt valóban szenvedni fognak, és igen, meg fognak halni annak következtében, mégis ott van a végső reménység, a megváltás reménye.

5. **Vessük össze 1Móz 3:15 versét Róm 16:20, Zsid 2:14 és Jel 12:17 verseivel! Hogyan mutatnak rá ezek a szakaszok a megváltási tervre és a nagy küzdelemre?**

Figyeljük meg a párhuzamokat 1Móz 3:15 valamint Jel 12:17 között: a sárkány (a kígyó) megharagudott (ellenségeskedés); a magvából valók (mag); és az asszony az Édenben és Jel 12:17 versében. A bűneset következtében a vég idejéig tartani fog az Édenbe betörő harc. Sátán vereségének ígérete azonban már az Édenben elhangzott, miszerint a fejére taposnak. Ezt a témát még jobban kifejti *A jelenések könyve*, lefestve a gonosz végső pusztulását (Jel 20:10). Vagyis az emberiség már a kezdet kezdetétől fogva megkapta a reményt, hogy lesz kiút a rettenetes zűrzavarból, ami a gonoszság megismeréséből származik, és ez a remény most a miénk is lehet.

Miért vigasztaló a tudat, hogy az Úr már az Édenben elkezdte kinyilatkoztatni a megváltási tervet, ott, ahol a földi bűn és gonoszság elindult?

6. 1Móz 3:15-24 szakasza szerint mi történt Ádámmal és Évával a bűneset következtében?

A Szentírás félreérthetetlenül átoknak nevezi Istennek a kígyóra kimondott ítéletét (1Móz 3:14), a nő és a férfi feletti ítéletét azonban nem. Az „átok” szó csak ott jelenik meg újra, amikor a földre vonatkozik (1Móz 3:17). Vagyis Istennek más terve volt a férfivel és a nővel, mint a kígyóval. Olyan reményt kínált fel nekik, amit a kígyónak nem. 1Móz 3:16 közvetlenül a 15. verset követi, ráadásul a két prófécia között megfigyelhető párhuzamok világosan utalnak arra, hogy a 16. versnek a nőre vonatkozó prófeciája a 15. vers messiási prófeciájával összefüggésben olvasandó. A megváltás pozitív perspektívájából kell látni Istennek az asszonyra kimondott ítéletét, így azt is, ami a gyermekszülésre vonatkozik (vö. 1Tim 2:14-15).

A férfi bűne annak tulajdonítható, hogy az asszonyra hallgatott, ahelyett, hogy Istenre hallgatott volna, ezért átkozott lett a föld, amelyből megformálta őt Isten (1Móz 3:17). Ennek következtében keményen kell dolgoznia (1Móz 3:17-19), majd pedig „visszatér” a földbe, ahonnan jött (1Móz 3:19), aminek nem kellett volna megtörténnie, ez nem volt része Isten eredeti tervének.

Kifejező, hogy a halál kilátástalanságával szembesülve Ádám az asszonyhoz fordul, akiben az élet reményét látja a gyermekszülés miatt (1Móz 3:20). Vagyis a halálbüntetés idején meglátja az élet reményét.

Isten azonban, mint minden szerető szülő csak jót szánt nekik, nem rosszat. Amikor pedig már megismerték a gonoszt, minden tőle telhetőt meg akart tenni azért, hogy megmentse őket attól. Tehát elhangzott az ítélet, de összüleink számára mégsem veszett oda minden remény, még ha nyíltan és égbekiáltó módon szegültek is szembe Istennel ők, akik valóban a Paradicsomban éltek, és egyáltalán semmi okuk nem volt rá, hogy kételkedjenek Istenben, a szavában, irántuk való szeretetében.

Általában úgy gondolunk a „tudásra”, mint ami önmagában jó, mégis miért nem mindig az? Melyek azok a dolgok, amelyeket jobb, ha nem ismerünk?

Gondolkodjunk el az „élet fája” és a „jó és gonosz tudásának fája” közötti kapcsolatról! Az is összefüggést mutat, hogy mindkét fa „a kert közepén” (1Móz 2:9, ÚRK) állt. Ám a pusztán földrajzi közelségen túl más is van a két fa között. Mivel az ember vett a jó és gonosz tudása fájának gyümölcséből, tehát engedetlen lett Istennel szemben, utána már nem mehetett oda az élet fájához, nem élhet örökké, legalábbis ebben az állapotban nem. Ez a kapcsolat kiemel egy alapelvet. Az erkölcsi és lelki természetű döntések hatnak a biológiai életre, amire kitért Salamon is a fiának adott tanácsában: „Fiam, ne felejtsd el tanításomat, és parancsolataimat őrizze meg szíved, mert hosszú életet, magas életkort és jólétet szereznek azok neked” (Péld 3:1-2, RÚF)! Ez a kapcsolat újból feltűnik majd a mennyei Jeruzsálemben, ahol csak az élet fája lesz már ott „a város utcájának közepén” (Jel 22:2, ÚRK).

„Amikor Isten megteremtette Évát, azt tervezte, hogy a férfinél sem alsóbbrendű, sem felsőbbrendű, hanem mindenben egyenlő partnere legyen. Nem akarta, hogy a szent párnak olyan érdeke legyen, ami egymásétól eltért volna, bár mindkettőjüknek megvolt a saját személyisége, gondolkodása, tevékenysége. Éva azonban bűnbe esett, és mivel ő vétkezett először, az Úr azt mondta neki, hogy Ádám uralkodik felette. Alávettetett férjének, büntetése részeként. Ez az átok sok esetben az asszony sorsát igen fájdalmassá, életét teherré tette. A férfi sok tekintetben visszaélt Istentől kapott fölényével, hatalmát önkényesen gyakorolva. A megváltási tervet végtelen bölcsesség alkotta, amely az emberiséget egy második próba elé állítja” (Ellen G. White: *Testimonies for the Church*. 3. köt. 484. o.).

KÉRDÉSEK A BIBLIA ÉS AZ EVANGELIZÁLÁS C. KÖNYV ALAPJÁN

2Mózes 23-29;

Evangelizálás, „Az Istenség félremagyarázása” c. alfejezet

1. Az Úr az Ő ígérete szerint mit „bocsátott el” a zsidók előtt a kánaániták elrettentésére? _____
2. Ki adta át a törvény kőtábláit Mózesnek? _____
3. A szent sátor mely függönyein voltak kérubok? _____
4. Milyen színűek voltak a gránátalmák az efód palástján? _____
5. Milyen élet volt az Úr Jézus Krisztusban?

Alapszöveg: 1Móz 3:15

Tanulmányozásra: 1Móz 3; Jel 12:7-9; Róm 16:20; Zsid 2:14; 1Tim 2:14–15

I. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

Bevezetés

A Biblia első két fejezetéből megtudjuk, hogy a teremtés folyamatának minden szakaszában, hat ízben, Isten értékeli a teremtett dolgokat, és kimondja róluk, hogy „jó” (1Móz 1:4, 10, 12, 18, 21, 25). A teremtés hetének végén, a hetedik értékelés alkalmával, Isten értékeli saját teremtői munkáját, és kimondja, hogy „íme, igen jó” (1Móz 1:31). Az első emberpárról azt olvassuk, hogy *‘arom* („mezítelenek”), „és nem szégyenlik vala” (1Móz 2:25). Figyelmen kívül hagyták Isten azon parancsát, hogy ne egyenek a jó és a gonosz ismeretének fájáról (1Móz 2:17), aminek következtében megjelent a világban a gonosz és a halál, és az első emberpárnak el kellett hagynia az Éden-kertet. Pontosan a reménytelenség e kontextusában hangzik el az első reményteljes prófécia, az első evangélium. Az első messianisztikus prófécia (1Móz 3:14-15) a 3. fejezet szerkezetének közepén helyezkedik el, ami a jövődőlés fontosságát hangsúlyozza (ABCDC₁B₁A₁):

A: 1Móz 3:1-5 – A kígyó–Éva és a hiányzó Isten: Éva megkísértetik, hogy egyen a jó és a gonosz tudásának fájáról.

B: 1Móz 3:6-8 – Ádám–Éva: az ember által készített ruházat.

C: 1Móz 3:9-13 – Isten–Ádám–Éva: a vizsgálati ítélet.

D: 1Móz 3:14-15 – Isten – a kígyó: a messianisztikus prófécia.

C₁: 1Móz 3:16-19 – Isten–Éva–Ádám: a szenvedés.

B₁: 1Móz 3:20-21 – Ádám–Éva: az Isten által készített ruházat.

A₁: 1Móz 3:22-24 – Isten egyedül: az élet fájáról való evés tiltása.

A 3. fejezet szerkezete két fontos témát hangsúlyoz: a megkísértetés és a megmentés témáját.

II. MAGYARÁZAT

Éva megkísértése

A 3. fejezet első szakasza (1Móz 3:1-13) a megkísértés történetét írja le, illetve elemzi a kísértés mechanizmusát. Paradox módon a megkísértés teológiai párbeszéddel kezdődik, vagy pontosabban: egzegetikai beszélgetéssel, amelynek témája Isten Szavának jelentősége: „Csakugyan azt mondta az Isten...” (1Móz 3:1). A kígyó kezdeményezi a beszélgetést ezzel a kérdéssel, és Éva azonnal válaszol neki. A kígyó és az asszony közti beszélgetés két fordulóban zajlik le. Figyeljük meg a kígyó stratégiáját és Éva tévedését.

Az első forduló (1Móz 3:1-3)

A kígyó stratégiája (olvasd el 1Móz 3:1 versét) – Milyen pedagógiai módszert alkalmaz a kígyó Éva megkörnyékezésére? Miért tűnik úgy, hogy a kígyó egyet ért Istennel? Mit mond a kígyó Isten Szaváról? Mi teszi veszélyessé és megtévesztővé a megjegyzéseit?

Az asszony tévedése (1Móz 3:2-3) – Miért volt egyáltalán az asszony a kígyó közelében? Miért válaszol rögtön a kígyó kérdésére? Miért hosszabb a válasza a kígyó kérdésénél?

A második forduló (1Móz 3:4-6)

A kígyó stratégiája (1Móz 3:4-5) – Mi az a két fontos elem, amit a kígyó az asszonnak adott válaszában megemlít? Milyen kapcsolat létezik ezek között? Mit árul el ez a két érv az asszony aggodalmáról?

Az asszony tévedése (1Móz 3:6) – Melyek azok az elemek az asszony válaszában, amelyek azt bizonyítják, hogy a kígyó befolyása alá került? Miért nem beszélgetett Ádám Évával azon döntéséről, hogy enni fog a tiltott fa gyümölcséből?

Amint meghallotta a kígyó utolsó szavait – „olyanok lesztek mint az Isten” (1Móz 3:5) –, Éva Istenhez hasonlónak akart válni. Az Éva megkísértése folyamatának első mozzanatát leíró kifejezés – „És látá az asszony, hogy jó...” – az Isten által a teremtett világ felett végzett rendszeres értékelés pontos ismétlése: „És látá Isten, hogy jó...” Ez a hasonlóság valószínűleg azt sugallja, hogy az asszonnak szándékában állt átvenni a Teremtő helyét, mintha csak ő teremtetten volna és birtokolná a tiltott gyümölcsöt.

Az emberiség megmentése

Isten kijelentette, mi az engedetlenség következménye: a halál (1Móz 2:17). Ezt a távlatot azonnal igazolják a következő bibliaversek, amelyek a természeti környezet megromlásáról (1Móz 3:17-18), erőszakról és emberhalálról tanúskodnak (1Móz 4:8).

Az első messianisztikus prófécia az emberi első kilátástalanság körülményei között mutatkozott meg. A jövődőlés formailag egy szép költemény. Tematikai szerkezete és a szavak ritmusa két különálló szakaszt sejtet, amelyben a sorok párosával ismétlődnek.

A három szavas bevezetőt követően az első strófa következik (1Móz 3:14). A hat soros egységben a szavak rendszertelen ritmusba rendeződnek. A második szakaszt (1Móz 3:15) egy egyszavas bevezető előzi meg, négy sorból áll, és a szavak szabályos ritmusban követik egymást.

Erős ellentét feszül a két szakasz között. Az első szakasz negatív, és egy csüggesztő üzenetet tartalmaz, amely a kígyót is magába foglalja. A második

szakasz viszont pozitív, és reményteljes üzenetet közvetít, amelybe a Messiás is beletartozik. Tulajdonképpen a második szakasz a fejezet egyetlen pozitív üzenete: ablak a sötétségben, amelyen keresztül beárad a fény. A kétségbeesés, az ember bukása, valamint a halál és a gonosz felé mutató perspektíva kontextusában ez a bibliavers profetikus szavakkal hirdeti a világ jövőbeni szabaddulását. E szöveg értelmében az emberiség megváltásával együtt jár a kígyóval való küzdelem, amely kígyó szembeszáll az asszony magvával, éspedig az „emberfiával”, aki a jövőben születik majd.

Mit rejt magában a „mag” szó? Nem lenne szabad ennek a kifejezésnek kollektív jelentést tulajdonítanunk – mint ami az emberiségre vagy valamelyik népre vonatkozik (Izraelre, például) –, de sajátosság jelentést sem, amely konkrétan valamely személyre utal. A Biblia angol nyelvű King James fordításában, valamint a román nyelvű BTF és BVA fordításokban a „mag” főnév helyett az „ő” névmás szerepel (a héberben: *hu'*; Károlinál: *az, annak*), amely a „tapos”-nak mint állítmánynak az alanya. „És ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod között, és az ő magva között: *az* neked fejedre tapos, te pedig annak sarkát mardosod” (3Móz 3:15). Majd ez a személyes névmás különleges hangsúlyt kap a paragrafus szerkezetében, illetve a mondat szintaxisában: a szakasz középpontját képezi, pontosan azt a helyet, ahol a költői ritmus megváltozik négyüteműről háromüteműre.

E ritmikus változás bizonyítja, hogy ez a személyes névmás (Károlinál *az*) a passzus alapeleme. Mi több, ez a szócska a mondat első, következésképpen hangsúlyos eleme. A Septuaginta 103 passzusa közül, amelyben a *hu'* névmás szerepel, 1Móz 3:15 az egyetlen szöveg, ahol a névmás nincs összhangban az azt megelőző főnévvel.

Tulajdonképpen a harmadik személyű névmás görög megfelelője (*autos*) nem utal sem nőre (nincs nőnemű formában), sem magra (nincs semleges nemű formában). Az *autos* hímnemű személyre vonatkozik. Ez a szintaktikai meg nem feleltethetőség rámutat arra, hogy a fordítók egy jól meghatározott személyt tartottak szem előtt, valakit, aki létezett a történelemben: a Messiást. 1Móz 3:15 versének messianisztikus értelmezését a héber Szentírás is igazolja. Az egyik legbeszédesebb bizonyítékot erre vonatkozóan a 110. zsoltárban találjuk, ahol újra feltűnnek 1Móz 3:15 versének szavai, ezúttal közvetlenül a Messiásra utalva Dávid nemzetségi táblázatában. A zsoltáros szavai – „ellenségeidet zsámolyul vetem” (Zsolt 110:1) – valóban a Teremtés könyve ígérete első szavainak ismétlése: „ellenségeskedést szerzek”.

Ezek az egyedüli szövegek a Bibliában, amelyekben ezekkel a szókapcsolatokkal találkozhatunk. Mi több, ezekhez a szintagmákhoz társul az eltaposott ellenség képe is, ami ugyanannak a típusú győzelemnek a kifejezése (Zsolt

110:1). Továbbá a „fejre taposás” jól ismert témája (1Móz 3:15) a Zsoltárok könyvében is megjelenik, két ízben is (Zsolt 110:6-7).

A két passzus közötti számos hasonlóság azt sugallja, hogy a 11. zsoltár szerzője 1Móz 3:15 profetikusan ígéreterre utalt, aminek messianisztikus jelentést tulajdonított. Aki 1Móz 3:15-ben úgy van leírva, mint aki a kígyó fejére tapos, most explicit módon a Dávid családjából származó Messiásként jelenik meg. A 11. zsoltárban a Messiás munkája meghaladja mindazt, amit 1Móz 3:15 verse megjövendölt. A Messiás, 1Móz 3:15 „mag”-ja nemcsak hogy eltapossa az ellenséget, a kígyót, hanem arra is meghívást kap, hogy helyet foglaljon az Atya jobbján, és vele együtt uralkodjon (Zsolt 110:1-2) és ítélkezzen királyok és népek felett (110:5-6). Kultikus szerepet is kap: főpapi szolgálatot végez, amelynek időtartama egészen az örökkévalóságig tart (110:4). Mi több, a Messiásnak (*Adoni*), illetve az Úrnak (*Adonai*) tulajdonított név közti kapcsolat azt a szándékot sugallja, hogy a Messiást az Úr személyével azonosítsák. Ez a Messiás pedig nem más, mint a mennyei trónon ülő Jézus Krisztus (Mt 22:44).

Elmélkedésre és megbeszélésre: Olvasd el Róm 5:8 és Jel 12:7-9 szakaszát. Miért Jézus az, aki teljesíti ezt a próféciaát? Miért teszi ismertté ez a messianisztikus prófécia Jézus Krisztus Messianisztikus szolgálatát? Miért fontos az a tény, hogy Istennek kell harcolnia a kígyóval, majd meghalnia ebben a küzdelemben?

III. ALKALMAZÁS

Miután súlyos bünt követtünk el, lelkiismeretünk erős figyelmeztető jeleket küld. A büntudat megakadályozhat abban, hogy visszatérjünk Istenhez, ahogy Ádám is elrejtőzött Isten elől. Ebben az állapotban sokan méltatlanoknak érzik magukat ahhoz, hogy visszatérjenek az egyházi közösségbe. Összehasonlítják magukat a többi hívővel, és nehezükre esik találkozni velük. Nincs többé bátorságuk olvasni a Bibliát, vagy imádkozni. Máskor viszont a gonosz befolyása alatt tagadják a bünt, vagy áldozatoknak tartják magukat.

Elmélkedésre és megbeszélésre: A bűn elkövetése után, amikor először találkozunk az egyházunkat és hitünket nyilvánosan megszégyenítő személlyel:

1. Mi a helyes magatartás a részünkről?
2. Melyek a legtalálhatóbb bátorító szavak?
3. Mit tennénk, ha az illető személy helyében lennénk? Milyen magatartásnak örvendenénk a legjobban az emberek részéről?

TANULMÁNY

április 9–15.

Kain és a hagyatéka

E heti tanulmányunk: 1Mózes 4; 5; 6:1-5; Ézsaiás 1:11; Mikeás 6:7; 1Korinthus 10:13; Zsidók 11:4; 1János 3:12

Szombat délután

Alapige: „Hiszen, ha jól cselekszel, emelt fővel járhatsz; ha pedig nem jól cselekszel, a bűn az ajtó előtt leselkedik, és reád van vágódása; de te uralkodjál rajta” (1Móz 4:7).

Mózes első könyvében a bűneset, majd Ádámnak és Évának az Édenből való kiűzetése után többnyire csak születések és halálesetek következnek, Istennek az előző fejezetben elhangzó próféciai teljesedéseként. A 3. és a 4. fejezet párhuzamos, több közös témát és szót tartalmaz: a bűnről szóló leírás (1Móz 3:6-8; vö. 4:8), a földre (*ádámáh*) vonatkozó átok (1Móz 3:17; vö. 4:11) és a kiűzetés (1Móz 3:24; vö. 4:12, 16).

Ezek a párhuzamok is kiemelik a teljesedését a korábbi próféciaíknak és jóvendöléseknek, amelyeket Isten mondott Ádámnak és Évának a bűneset után. A kiűzetést követő első esemény reményteli: az első fiú születése – Éva a messiási próféciaiban (1Móz 3:15) kapott ígért teljesedését látja benne. Azt gondolta, hogy ez a gyermek lehet a megígért Messiás.

A következő események, Kain bűne, Láamek bűne, az élettartam csökkenése és a gonoszság terjedése mind-mind annak az átoknak a teljesedéseként történtek, ami *Mózes első könyve* 3. fejezetében hangzott el.

Ám mindeközben sem vészett el minden remény!

Április 9–16. – A vallásszabadság hete

Április 16. – A vallásszabadság napja (adományok)

1. Mit tudunk meg 1Móz 4:1-2 szakaszából a két fiúgyermek születéséről?

Az Éden kertjéből történt kiűzetés után a bibliai író egy születésről számol be elsőként. 1Móz 4:1 héber szövegében „*az Úr*” (JHVH) közvetlenül kapcsolódik a „*férfi*” szóhoz, amint a következő, szó szerinti fordítás is érzékelteti: „Nyertem egy férfit, valóban az Úr maga”, ami egy angol fordításban így hangzik: „Fiúgyermeket szültem – az Urat.”

Ez a szó szerinti fordítás azt sejteti, hogy Éva, emlékezve 1Móz 3:15 messiási prófécijára, hitte, hogy a Megváltó, az Úr született meg tőle. „Az Üdvözítő eljövételét Isten már az Édenben megjövendölte. Amikor Ádám és Éva első ízben hallották az ígéretet, annak gyors bekövetkezését várták. Örömmel fogadták elsőszülött fiukat, remélve, hogy ő lesz a Szabadító” (Ellen G. White: *Jézus élete*. Budapest, 1989, Advent Kiadó, 23. o.).

Valójában Kain foglalja el a történet legnagyobb részét. Nemcsak ő az elsőszülött, a szülei által csaknem „imádott” fiú, hanem *Mózes első könyvében* a testvérek közül egyedül ő szólal meg. Kain születéséről Éva lelkesen beszél, Ábeléről azonban nem mond semmit, legalábbis a feljegyzett szöveg szerint. Az elbeszélés egyszerűen beszámol arról, hogy Éva „*ismét szült*” (1Móz 4:2, ÚRK).

A Kain név a héber *qanah* igéből ered, és azt jelenti, hogy „szerezni”, valamilyen értékes és nagy dolog elnyerését jelöli. Az Ábel (héberül *Hebel*) jelentése pedig: „hiábavaló” (Zsolt 62:10) vagy „lehelet” (Zsolt 144:4), arra utal, hogy valami megfoghatatlan, üres, tartalmatlan. Ez a szó (*hebel* – Ábel) többször is előfordul a *Prédikátor könyvében*, „hiábavaló” jelentéssel. E rövid szövegekbe nem kívánunk többet beleérteni, mint ami valójában bennük van, de talán azt fejezik ki, hogy Ádám és Éva csak Kainban reménykedett, mert úgy hitték, hogy nem a testvére, hanem ő a megígért Messiás.

Mi mindenre mondható az életben, hogy valójában hebel, pedig úgy tekintünk rá, mintha sokkal fontosabb volna? Miért kell tisztában lenni a lényeges és a nem fontos dolgok közötti különbséggel?

A Kain és Ábel közötti különbség, amint a nevükben is tükröződik, nem csupán a személyiségükkel kapcsolatos, hanem abban is megnyilvánult, amelyen foglalkozást választottak. Kain „földműves” volt, ez kemény fizikai munkát igényelt, Ábel pedig „juhásztor” (1Móz 4:2, ÚRK) lett, ami érzékenységet és könnyörületet sejtet.

Kain földművesként gyümölcsöt termesztett, Ábel pedig juhokat tartott. E két foglalkozás nemcsak az áldozatuk jellegére magyarázat (Kain a föld gyümölcsét, Ábel bárányt vitt), hanem az azokkal kapcsolatos pszichológiai hozzáállásra és mentalitásra is. Kain azért dolgozott, hogy „megszerezze” a gyümölcsöt, míg Ábel vigyázott, hogy „megtartsa” a nyáját, amit kapott.

2. Olvassuk el 1Móz 4:1-5 és Zsid 11:4 verseit! Miért fogadta el Isten Ábel áldozatát, Kainét pedig miért nem? Hogyan értsük azt, ami ott történt?

„Vérontás nélkül nincs bűnbocsánat. Nyájuk elsőszülöttei feláldozásával tanúsíthatták, hogy hisznek Krisztusnak, mint a megígért engesztelő áldozatnak a véreben. Ezenkívül a föld első zsenyéjét is be kellett hálaáldozatként mutatniuk az Úrnak” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 45. o.).

Ábel Isten útmutatása szerint az égő állatáldozat mellett gyümölcsökből is áldozott, Kain azonban nemtörődöm volt. Nem vitt állatot áldozatként, hanem csak a föld gyümölcséből ajánlott fel Istennek. Ez nyílt engedetlenség volt, ellentétben a testvére magatartásával. Sokan úgy tekintenek erre a történetre, mint ami klasszikus példája a hit általi megváltásnak (Ábel a véres áldozattal), szemben a cselekedetek által biztosítani próbált üdvösséggel (Kain áldozata a föld gyümölcséből).

Bizonyára bírtak lelki jelentőséggel ezek az áldozatok, de önmagukban nem volt mágikus erejük, csupán szimbólumok, jelképek voltak, Istenre mutattak, aki nemcsak megtartást, hanem megváltást is ajánl a bűnösöknek.

Olvassuk el Ézs 1:11 és Mik 6:7 verseit! Hogyan vonatkoztathatjuk az ezekben a versekben foglalt elvet a saját életünkre és istentiszteletünkre?

3. 1Móz 4:3-8 szakasza szerint milyen folyamat vezetett oda, hogy Kain meggyilkolta a testvérét? Lásd még 1Jn 3:12!

Kain reakciója kettős: „*Kain nagy haragra gerjedt, és lehorgasztotta a fejét*” (1Móz 4:5, ÚRK). Úgy tűnik, hogy a haragja Istenre és Ábelre irányult. Azért haragudott Istenre, mert önmagát igazságtalanság áldozatának vélte, Ábelre pedig irigységből haragudott. Miért irigykedett? Csak az áldozat miatt? Biztosan több történt a színpalak mögött, mint amit ez a néhány szöveg elárul. Mindenesetre Kaint nyomasztotta, hogy Isten nem fogadta el az áldozatát. 1Móz 4:6 versében Isten két kérdése arra a két dologra vonatkozott, ami Kainban megnyilvánult. Figyeljük meg, hogy nem vádolta Kaint. Mint Ádám esetében, itt is kérdést tett fel, nem mintha nem tudta volna a választ, hanem azt akarta, hogy Kain magába nézzen és megértse lelkiállapota okát. Az Úr, mint mindig, ekkor is meg akarta menteni az elbukott embert, annak ellenére, hogy ő nyilvánvalóan elfordult tőle. A kérdések után pedig tanácsot adott Kainnak.

Először arra biztatta, hogy cselekedjen „*jól*”, viselkedjen helyesen. Ezzel megterésre szólította, arra, hogy változtasson a hozzáállásán. (Egy angol fordítás szerint) Isten megígérte neki, hogy „*elfogadja*”, bocsánatot nyer – (Károli: „*emelt fővel járhatasz*”). Bizonyos értelemben ezzel azt mondta neki, hogy elfogadhatja, de nem Kain, hanem csak az Ő feltételei szerint.

Azonban „*ha... nem jól cselekszel, a bűn az ajtó előtt leselkedik, és reád van vágyódása; de te uralkodjál rajta*” (1Móz 4:7). Isten tanácsa rámutatott a bűn gyökerére, ami magában Kainban volt. Igyekezett arra az útra vezetni, amelyen járnia kellett volna. Isten tanácsának második szava arra vonatkozik, hogyan viszonyuljon Kain a bűnhöz, ami az ajtó előtt leselkedik, „*és reád van vágyódása*”. Isten azt javasolta neki, hogy gyakoroljon önuralmat: „*uralkodjál rajta*”. Ugyanezt az elvet visszhangozza Jakab, amikor arról beszél, hogy „*mindenki saját kívánságától vonva és csalogatva esik kísértésbe*” (Jak 1:14, RÜF). Az evangélium nemcsak a bűnbocsánat, hanem a bűn feletti győzelem ígérését is felkínálja (lásd 1Kor 10:13). Végeredményben Kain senkit nem vádolhatott a bűnéért, csak önmagát. Nem így van általában mindannyiunkkal?

Ez a hét a vallásszabadság hete. Mire tanít Kain szomorú története a szabad akarattal és azzal kapcsolatban, hogy Isten nem kényszerít engedelmes-ségre?

- 4. Olvassuk el 1Móz 4:9-16 verseit! Miért teszi fel Isten a kérdést, hogy „Hol van Ábel, a testvéred” (1Móz 4:9, ÚRK)? Mi a kapcsolat Kain bűne és aközött, hogy „bujdosó és vándorló” lett a földön (1Móz 4:12)?**

A Kainnak feltett kérdésben az visszhangzik, amit Isten Ádámtól kérdezett az Édenben: „Hol vagy” (1Móz 3:9)? Ez arra utal, hogy kapcsolat van az Édenben történt és az ekkor elkövetett bűn között. Az utóbbi bűn (Kainé) a korábbi (Ádámé) következménye.

Kain azonban nem hajlandó beismerni a vétkét, hanem tagadja, Ádámmal ellentétben, aki elismerte, még ha igyekezett is másokat okolni érte. Kain nyíltan szembeszegült Istennel, aki viszont azonnal szembesíti őt a büntetével. Amikor Isten felteszi a harmadik kérdést: „Mit cselekedtél?” (1Móz 4:10), anélkül, hogy megvárna a választ, emlékezteti Kaint, Ő mindenről tud: „testvéred vére kiált hozzám a földről” (ÚRK). Ez a kép arra utal, hogy Isten mindent tud a gyilkosságról, a tett nem marad válasz nélkül. Ábel a földön fekszik, ez közvetlen kapcsolatot jelent a bűnesettel és azzal, amit az Úr Ádámnak mondott arról, ami történni fog vele (1Móz 3:19).

- 5. Mi a jelentősége 1Móz 4:14 versében Kain szavainak: „a te színed előtt el kell rejtőznöm”?**

Ábel vére kiomlott a földre, ezért a föld újból átkozott lett (1Móz 4:12). Ennek következményeként Kain azt az ítéletet kapta, hogy bujdosó legyen, távol Istentől. Kain meghallotta az ítéletet, és csak ekkor ismerte el Isten jelenlétének fontosságát, mivel Istentől távol halálfélelem gyötörte. Annak ellenére, hogy Kain hidegvérrel meggyilkolta a testvérét, majd szemrebbenés nélkül le is tagadta azt, Isten mégis kegyelmet tanúsított iránta. „És elment Kain az ÚR színe előtt” (1Móz 4:16, ÚRK), az Úr azonban még akkor is biztosított neki valamiféle védelmet. Azt ugyan nem tudjuk, hogy pontosan mi lehetett az a „bélyeg” (1Móz 4:15), de bármi is volt, Kain csak Isten kegyelméből kapta azt.

„Hol van a te atyádfia?” A mai nap folyamán hívj fel egy olyan személyt, aki már régen elhagyta az egyházat, és ajánld fel számára az idődet és a tördésedet!

6. Olvassuk el 1Móz 4:17-24 szakaszát? Mi lett Kain hagyatéka? A bűne hogyan nyitott ajtót az emberiség egyre növekvő gonoszságának?

Kain ük-ükunokája, Lámek a saját bűnét a Kainéval összefüggésben említi. Sokat mond a kettejük vétke közötti összehasonlítás. Kain hallgat az egyetlen feljegyzett büntetéről, Lámek azonban úgy tűnik, egyenesen dicsekszik vele, megénekli (1Móz 4:23-24). Kain Isten irgalmát kéri, míg Lámek esetében nincs ilyen feljegyzés. Isten hétszeres bűnhődéssel fenyegeti azt, aki bántja Kaint, Lámek hite szerint viszont a bosszú hetvenhétszeres érte (lásd 1Móz 4:24), ami azt sejteti, hogy nagyon is tisztában volt a bűnével.

Kain monogám életet élt (1Móz 4:17), Lámek azonban bevezette a többnejűséget. A Szentírás világossá teszi, hogy *„vett magának két feleséget”* (1Móz 4:19). A gonoszság egyre intenzívebbé válása és magasztalása kétségtelenül befolyásolja Kain leszármazottainak következő generációit.

Közvetlenül a Kain családjának gonoszságát érintő epizód után a bibliai szöveg egy új eseményről számol be, ami ellentétes a kaini irányzattal. *„Ádám pedig megint ismerte a feleségét”* (1Móz 4:25, ÚRK), ezek után megszületett Sét, akinek azért adta Éva ezt a nevet, hogy kifejezze: *„Másik magzatot adott nekem Isten Ábel helyett”*.

Valójában a Sét név története az Ábelt megelőző időre nyúlik vissza. A messiási prófécia bevezetőjében (1Móz 3:15) szereplő héber *ʾasit* (tesz, helyez, szerz) igéből származik. A Messiás vonala Sét ágán halad tovább. Tehát a bibliai szöveg Séttel kezdődően vezeti le a messiási vonalat (1Móz 5:3), amibe beleveszi Énókot, Matuzsálemet (1Móz 5:21), végül pedig Noét (1Móz 6:8).

A *„Isten fiai”* (1Móz 6:2, ÚRK) kifejezés Sét vonalára utal, mert az volt Isten terve velük, hogy megőrizték az istenképűséget (1Móz 5:1, 4). Az *„emberek leányai”* (1Móz 6:2) kifejezés negatív értelműnek tűnik, ellentétbe állítja az istenképűek leszármazottait azoknak az utódaival, akikben az emberi kép tükröződik. Az *„Isten fiai”* az *„emberek leányainak”* hatása alá kerülve *„feleségül vették közülük mindazokat, akiket kiválasztottak maguknak”* (1Móz 6:2, RÚF) – ez arra utal, hogy az emberiség rossz irányba tartott.

Beszélg ma a Börtönszolgálat egyik önkéntesével, és támogasd őt a munkájában!

Péntek, április 15.

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

„Énók Istennel járt” (1Móz 5:22, ÚRK, lásd még 22. vers) – ez az ismétlődő kifejezés az Istennel való közeli, napi kapcsolatot jelenti. Olyan különleges volt a viszonyuk, hogy „Isten magához vette” (1Móz 5:24, ÚRK). Még ha Ádám nemzetségi táblázatában egyedülálló is ez az utolsó kitétel, nem támasztja alá azt az elgondolást, hogy aki „Istennel jár”, az közvetlenül a Paradicsomba kerülne. Figyeljük meg, hogy Noé is „Istennel járt” (1Móz 6:9, ÚRK), de meghalt, mint a többi ember, beleértve Ádámot és Matuzsálemet is. Arra is érdemes felfigyelni, hogy nincs indoklás erre a különös kegyelemre. „Énók az igazság prédikátora lett. Elmondta az embereknek, amit Isten kinyilatkoztatót neki. Azok, akik félték Istent, felkeresték ezt a szent embert, hogy tanítsa őket és imádkozzon velük. Nyilvánosan is dolgozott, Isten üzenetét hirdette mindenkinek, aki meghallgatta intó szavait. Munkája nem korlátozódott a séthitákra. Azon a földön, ahova Kain próbált Isten színe elől elmenekülni, Isten prófétája feltárta azokat a csodálatos jeleneteket, amelyek elvonultak szeme előtt. »Ímé – mondta – eljött az Úr az Ő sok ezer szentjével, hogy ítéletet tartson mindenkinek felett, és feddőzzék mindazok ellen, akik közöttük istentelenek, istentelenségöknek minden cselekedetéért, amelyekkel istentelenedtek« (Júd 14-15)” (Ellen G. White: *Patriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 58. o.).

KÉRDÉSEK A BIBLIA ÉS AZ EVANGELIZÁLÁS C. KÖNYV ALAPJÁN

2Mózes 30-36;

Evangelizálás, „Titkos társaságok” c. alfejezet

1. Hány éves kortól számlálták a férfiakat Izraelben? _____
2. Hogy hívták az Isten által a gyülekezet sátrának megépítéséhez kiválasztott mestereket? _____
3. A bizonyág két kőtáblájának melyik oldalára voltak bemetszve Isten szavai?

4. A szentélynek való adományozáskor mit hoztak magukkal a nép vezetői?

5. Mi a helyes viszonyulási mód a szabadkőműves páholyokkal és a titkos társaságokkal szemben?

Alapszöveg: 1Móz 4:7

Tanulmányozásra: 1Móz 4; Zsid 11:4; Jel 6:9

I. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

Bevezetés

1Móz 4., az emberiség történelmének következő fejezete leírja az első születést, amely a Messiás által megvalósított szabadulást hirdeti, majd bemutatja az első erőszakos cselekedetet és az első halálesetet. Ezek az események feltárlják előttünk annak a távlatát, hogy milyen lesz az ember élete a bűnbeesés után: élet és halál keveréke. A születés és a halál szálai egymásba szövődnek. A 4. fejezet szerkezete egy kiazmus (tükörképes, keresztező elhelyezés a retorikában, *a ford. megj.*) által közvetíti e két, egymással ellentétes fogalom közti feszültséget:

A. Ádám és Éva gyermekei: Kain és Ábel.

 B. Gyilkosság: Kain.

 C. Születés: Kain és Lámekh utódai.

 B₁: Gyilkosság: Lámekh.

A₁: Ádám és Éva gyermeke: Séth.

A Teremtés könyve 4. fejezetéből több fontos tanulság vonható le. Isten szabadítása keresztüllép egy sor különbözőségein, amely nyilvánvaló volt Kain és Ábel közt, és elsősorban kettejük nevében, magatartásában és áldozatában mutatkozott meg. Ezek az eltérések Kain és Lámekh közt is láthatóak voltak. Habár a Kain, illetve a Lámekh által elkövetett gyilkosság a teljes fejezetet lefedti, mégis reménység övezi ezt a részt: a messianisztikus ígérettel kezdődik és ér véget. A fejezet elején megszületik Kain, a végén pedig Séth látja meg a napvilágot. Miközben Kain születése kudarcba torkolló életet és korlátolt távlatokat eredményezett – emberi megvalósításokat és erőszakot felvonultató életet –, aminek következményeként Isten özönvízzel sújtotta az emberiséget, addig Séth születése helyrehozza az előbb bekövetkező kudarcot, és helyreállítja az Isten által lefektetett megváltási tervet, aminek eredményeként az emberiség megmenekül.

II. MAGYARÁZAT

Kain születése

Éva Kain születését a Jehova jelenlétével társítja (YHWH). Éva volt az első személy, aki megemlíti az Úr nevét. Úgy hitte, hogy maga Isten ereszkedett le a mennyből, és vált azzá, akit ő maga szült meg: „Fiúgyermeket szültem

– az Urat”, olvassuk 1Móz 4:1 versét az angol ISV fordításban (a Károli-változatban ez áll [akárcsak az új-protestáns vagy a katolikus Bibliában]: „Nyertem férfiat az Úrtól” / „Fiút kaptam az Úrtól” / „Isten segítségével embert hoztam a világra”, *a ford. megj.*). Ez a szó szerinti fordítás nyelvtanilag indokolt, mivel Isten nevét (YHWH) ugyanaz az *’et* szócska előzi meg, amely a Kain névét is. Tulajdonképpen az ebben a versben szereplő összes név előtt ez a segéd-szócska áll. Továbbá az *’et qayin* („Kain”) kifejezés párhuzamos az *’et YHWH* („az Úr”) kifejezéssel. Ez a két szókapcsolat ugyanazon a helyen jelenik meg, azaz a mondat végén, amelynek része, és ily módon együtt rezonál. Mi több, az *’et* segéd-szócska használata az „Úr” név előtt még jobban kihangsúlyozza az „Úr” szót.

Ez a beazonosítás csupán egy jel arra vonatkozóan, hogy mit érezhetett Ádám és Éva. Megemlékezvén az 1Móz 3:15 versében lejegyzett ígéretről, talán megfordult Éva elméjében a gondolat, hogy Megváltójának adott életet. Ellen White ekképpen értelmezi ezt a szakaszt: „Amikor Ádám és Éva első ízben hallották az ígéretet, annak gyors bekövetkezését várták. Örömmel fogadták elsőszülött fiukat, remélve, hogy ő lesz a Szabadító” (*Jézus élete*, 31. o.).

Olvassátok el 1Móz 4:1-2 szakaszát! Beszélgetsetek a csoportban a két testvér közti különbségek jelentőségéről! Kain volt az elsőszülött, Ábel a második. A „Kain” név jelentése „kap”, „megszerez”, „birtokol”, míg az „Abel” névé: „gőz”, „mulandóság”, „hiábavalóság”. Kain beszél, Ábel sosem szólal fel. Hasonlítsátok össze kettejük áldozatait is (lásd az alábbiakban)!

Kain áldozata

Miközben Kain „ajándékot vive az Úrnak a föld gyümölcséből” (1Móz 4:3), „Ábel is vive...” áldozatot (1Móz 4:4). A Kain ajándékától eltérően azonban az Ábel ajándéka megegyezett azzal a törvénnyel, amely „kedves illatú, tűzáldozatot” követelt az Úrnak (2Móz 29:39-41). Ábel tehát engedelmeskedett az isteni előírásoknak, Kain viszont figyelmen kívül hagyta azokat. A két áldozat összehasonlítása során újabb különbségre derül fény: „Kain ajándékot vive az Úrnak”, illetve „Ábel is vive [ajándékot]” – az „Úr” neve nem jelenik meg Ábel ajándékhozatalának leírásakor.

Ennek az apró különbségnek mély jelentősége van, mivel két, alapvetően különböző imádatra vonatkozó perspektívát tükröz. Miközben Kain az áldozatát ajándéknak szánta Istennek, addig Ábel értelmezésében az áldozat nem más, mint az arról való megemlékezés, hogy Isten előzőleg elárasztotta őt ajándékaival. Kain a saját vallását *Isten felé* történő mozgásnak tekinti, ezzel szemben Ábel szerint az igaz vallás egy fentről – Istentől – lefelé tartó dinamika. Ez az egymásnak feszülő, ellentétes mentalitás egy másik különbségre

is magyarázattal szolgál az áldozatként bemutatott ajándékok kiválasztását illetően. Önmagában véve az Ábel áldozata nem volt jobb a Kainénál. Tulajdonképpen a Kain termése minőségileg még jobb is volt, mint az Ábel ajándéka. A lényegi különbség mégis az volt, hogy Ábel a *bekorotból* – a mózesi törvény alapján „a föld zsengejének elsejéből”, az illető termés legértékesebbjéből (2Móz 23:19), „az ő juhainak első fajzásából és azoknak kövérségéből” (1Móz 4:4) – választotta ki az Úrnak bemutatandó áldozatot, míg Kain tetszőlegesen választott a föld terméséből.

Az előző fejezetek alapján a két áldozat eltérő dolgokat idéz. A föld terméséből vitt áldozat (*‘adamah*) 1Móz 3:19 versére mutat, amely az emberi erőfeszítéssel és a halál perspektívájával társítható. Valamely állat áldozatként való bemutatása viszont 1Móz 3:21 versére utal, és az isteni oltalom ígérését és az élet perspektíváját közvetíti. Kain áldozata az ember azon erőfeszítésének kifejezése volt, hogy eljusson Istenhez, míg Ábel áldozata az emberiségnek az Isten által felkínált szabadulás iránti szükségletét szemléltette. Továbbá Ábel áldozata kölcsönös viszonyban áll a messiási Barányról szóló ígérettel (1Móz 3:15), amely Barány a későbbiekben feláldoztatott a világ üdvösségéért, miközben a Kain áldozata üres, lényegtelen szertartás volt. Ugyanez az ellentét figyelhető meg a ruházatok tekintetében is: ember készítette viselet fügefalevelekből (1Móz 3:7), szemben az Isten által állatbőrből készített ruházattal, amivel vérontás járt együtt (1Móz 3:21).

A Kain által elkövetett gyilkosság

A *wayyo ‘mer qayin* („és szól s beszél vala Kain Ábellel” [1Móz 4:8]) szókapcsolat a *wayyo ‘mer YHWH ‘el qayin* („és monda az Úr Kainnak” [4:6]) szintagmára utal, amiből arra lehet következtetni, hogy Kainnak válaszolnia kellett Istennek. Ahelyett azonban, hogy hittel válaszolt volna az Úrnak, Kain elment és megölte a tulajdon testvérét (1Móz 4:8). Jelentőségteljes a tény, hogy Kain gyilkos tette rögtön azután következik be, hogy megváltozott a párbeszéd iránya: kudarcot vallott a függőleges dialógus síkján, és átkapcsolt a vízszintes párbeszéd hullámhosszára. Láthatjuk tehát az első, vallási okokból elkövetett gyilkosság mechanizmusát. A túlbuzgók nem azért követik el a szélsőséges cselekedeteiket, mert úgy vélik, hogy nekik van igazuk! Azért történnek vallásos fanatizmusból és türelmetlenségből elkövetett gyilkosságok, mert az egyén képtelen megfelelő választ adni Isten Igéjére. Amikor a hit helyét átveszi az ember műve és ellenőrzése, csupán egy lépésnyire van a gyilkosság. Kain nem azért ölte meg a testvérét, mert meg volt győződve, hogy neki van igaza és Ábel téved, hanem ellenkezőleg: mivel ő maga volt gonosz, és Ábel feddhetetlen (lásd 1Jn 3:12).

A Láamekh által elkövetett gyilkosság

Különbőség van a Kain és a Láamekh által elkövetett gyilkosság között. Kaintól eltérően Láamekh még messzebbre ment el: dicséretre méltó, értékes cselekedetnek minősítette a tettét, gyakorlatilag büszkélkedett vele. Míg Kain hallgatott róla, Láamekh éneket is írt a gaztettéről. Kain Isten irgalmáért esedekelt (1Móz 4:13-14), Láamekh ellenben semmibe vette Istent, és arra kényszerítette a feleségeit, hogy végighallgassák a „hőstettéről” írt litániáját. Ugyanazt a paradigmaváltást érzük tetten Láamekh esetében is, mint a Káin gyilkossága ügyében: az Isten és ember közti függőleges kapcsolat kudarcának következménye a felebarát elleni erőszakos megnyilvánulás. Láamekh voltaképpen a megbocsátással ellentétes irányba halad. Bosszúról, jövőbeni gyilkosságokról beszél. A bosszúja is jelentősen felerősödik. Míg Kain tetteére hétszeres bosszú a válasz, Láamekh hetvenhétszeres bosszút kér önmaga ellen (1Móz 4:24). Jegyezzük meg, hogy Jézus is hetvenhétszeres megbocsátásra buzdít Mt 18:21-22 szakaszában.

Séth születése

Az első gyermek (Kain) megszületésére vonatkozó kifejezés ismétlése (1Móz 4:1) a kezdetekhez való visszatérést sugallja. Az „ismét” határozószó tehát Séth születésével kapcsolatban (1Móz 4:25) újra felveszi a megszakadt történet fonalát: Séth átveszi az Ábel helyét („adott úgymond énnékem az Isten más magot Ábel helyett” [1Móz 4:25]). Továbbá a héber *sat* ige („adott”), amely rámutat az Évába „magot ültető” Istenre, ugyanaz a szó, amely leírja a kígyó és az asszony közt ellenségeskedést *szerező (sat)* Istent (1Móz 3:15). Ez által a célzás által a bibliai szerző profetikusan utal a szabadulás eseményére, ahogyan az Jézus Krisztus testet öltésében megnyilvánult.

Elmélkedésre és megbeszélésre: Séth születésének eseménye miként mutat előre Jézusra?

III. ALKALMAZÁS

Kain és Ábel: Milyen jellemre vonatkozó tanulságokat vonhatunk le a Kain és Ábel közötti különbségekből? Kain beszél, miközben Ábel hallgat. Kain az elsőszülött, Ábel a második. Kain erőszakos, Ábel viszont áldozat. Kivel azonosítjátok magatokat, és miért? Miért Ábel képviseli Isten mártírjait (Jel 6:9; 20:4)?

Az Istennek bemutatott áldozatok: Kain és Ábel áldozatának összehasonlításából milyen tanulságokat vonhatunk le a vallásra vonatkozóan? Mi a fontosabb: az, hogy mit kapunk Istentől, vagy az, hogy mit ajánlunk fel neki? Miért Isten ajándéka az egyedüli út a megmentésünkre?

Kain haragja (1Móz 4:6-7; Mt 5:21-26): Miért haragudott meg Kain? Emlekezzetek vissza, mikor haragudtatok meg valakire legutóbb, majd magára a haragra gondolva tegyétek fel magatoknak a kérdést: Hogyan készíti fel a harag az ember szívét a gyilkosság elkövetésére? Kainnak a vallásos életben bekövetkezett kudarca összefüggésben van-e a testvérével való kapcsolatának kudarcával? Miért gyilkosság az eredménye sokszor a túlbuzgó vallásgyakorlatnak? Isten Kainnak adott parancsából milyen tanulságot vonhatunk le az önkontrollra vonatkozóan?

A Lámekh által elkövetett gyilkosság: Vessétek össze egymással a Kain és a Lámekh által elkövetett gyilkosságokat! Az erkölcsi züllés szempontjából miben hasonlít egymásra ez a két emberölés? Mit tanulhatunk Lámekh költészet iránti vonzódásából, illetve abból, hogy Lámekh fiai szerették a zenét? A szépművészetekben való jártasság megóv bennünket a gonoszság/törvénytelenesség elkövetésétől? Milyen történelmi személyiségek példája bizonyítja ennek az ellenkezőjét? Beszélgetsetek erről a csoportban!

Séth születése: Miután Kain megölte Ábelt, Isten egy újabb feddhetetlen „mago” állított Séth személyében, aki által véghez viheti a világ megváltásának tervét. Mit tanít a tervek e változása Isten kitartásáról, hogy megmentse az embert, illetve jóakarataról, hogy a gyengeséggel és kudarccal terhelt ember által „hozott anyagból” dolgozzon?

Özönvíz

**E heti tanulmányunk: 1Mózes 6:13–7:10; 7; 8; 9:1-17;
Zsoltár 106:4; Róma 6:1-6; 2Péter 2:5-9**

Szombat délután

Alapige: „Amiképpen pedig a Noé napjaiban vala, akképpen lesz az ember Fiának eljövetele is” (Mt 24:37).

„...látta az ÚR, hogy megsokasodott az ember gonoszsága a földön, és hogy szíve gondolatának minden alkotása szüntelen csak gonosz” (1Móz 6:5, ÚRK). A „látta” ige visszavezeti az olvasót a teremtési történethez. Most azonban mit lát Isten ahelyett, hogy minden *tób*, azaz „jó” volna? Azt, hogy *ra'*, vagyis gonosz (1Móz 6:5). Úgy tűnt, hogy megbánta a világ teremtését, ami ekkorra megtelt gonoszsággal (1Móz 6:6-7).

Isten megbánása azonban a szabadítás elemeit is tartalmazza. A héber *náham* (megbán, sajnál, búsul) szó visszhangzik a Noé (*Noah*) névben is, ami azt jelenti, hogy „vigasztalás”. Két oldala is van tehát annak, ahogyan Isten a gonoszságra reagál. Egyrészt fenyegető igazságtétellel, ami némelyek pusztulásához vezet, másrészt vigasztalással és a kegyelem ígéreteivel is, amelyek mások üdvösségét eredményezik.

Ez a „kettős hang” hallatszott már Kain és Ábel/Sét esetében is, majd megisméltődött Sét (Isten fiai) és Kain (az emberek leányai) vonala közötti ellentétben. Azután pedig újból ezt halljuk, amikor Isten különválasztja Noét az emberiség többi részétől.

1. Olvassuk el 1Móz 6:13–7:10 szakaszát! Milyen tanulságot találunk ebben a beszámolóban az emberiség történelmének korai időszakából?

Dánielhez hasonlóan Noé is próféta volt, megjövendölte a világ végét. A bárkának fordított héber szó a *tébáh* (1Móz 6:14) ugyanaz a ritka egyiptomi jövevényszó, ami 2Móz 2:3 versében úgy olvasható a fordításban, hogy *gyékényládácska* – ebbe tették a kis Mózes, aki megmenekült, majd kivezette Izraelt Egyiptomból. Vannak, akik a bárka és a szent sátorban elhelyezett szövetség ládája (2Móz 25:10) között látnak párhuzamokat. Az özönvíz idején a bárka tette lehetővé az emberek túlélését, a szövetség ládája pedig, ami Isten jelenlétét jelképezte a nép között (2Móz 25:22), Istennek a népéért végzett megváltói munkájára mutatott rá. „Noé úgy cselekedett, amint Isten parancsolta neki, mindent aszerint tett” (1Móz 6:22, ÚRK) – így zárul az előkészület szakasza. Az *ásáh* (cselekedett) ige Noé tetteire utal, amellyel válaszolt a szakasz kezdetén (1Móz 6:14) az *ásáh* (csinálj) ígére Isten parancsában, ami ötször is megismétlődik (1Móz 6:14-16). Noé feleletében Isten parancsa visszhangzik, ami azt jelzi, hogy tökéletesen engedelmeskedett annak, amit az Úr meghagyott neki.

Érdekes, hogy ezt a kifejezést találjuk a szövetség ládájának elkészítésével kapcsolatban is (2Móz 39:32, 42; 40:16). „Isten megadta Noénak a bárka pontos méreteit, és világosan meghatározta építésének minden részletét. Emberi bölcsesség nem tudott volna kigondolni olyan erős és masszív építményt. Isten volt a tervező és Noé az építőmester” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 64. o.).

Tehát a bárka és a szövetség ládája (a héberben ugyanaz a szó) újból megerősíti, hogy mindkettőnek mentő szerepe volt. Noé engedelmesységét az Ige úgy mutatja be, mint ami része volt Isten megváltási tervének. Noé egyszerűen azért menekült meg, mert volt hite megtenni azt, amit Isten parancsolt neki (lásd Zsid 11:7). Az egyik korai példáját adta annak, hogy a hit cselekedetekben nyilvánul meg, és csak ez számít hitnek (Jak 2:20). Röviden tehát „Noé kegyelmet talált az ÚR előtt” (1Móz 6:8, ÚRK), és a már megkapott kegyelemre válaszul cselekedett hűségesen, engedelmeskedett annak, amit Isten megparancsolt neki. Vajon nem így kellene mindannyiunknak tenni?

Tanulmányozd a projekteket bemutató katalógust (a misiune.adventist.ro webcímre kattintva, vagy a mellékelt QR-kód beolvasásával)! Készüljünk fel a jövőre azáltal, hogy Noéhoz hasonlóan önzetlenül szolgáljuk társadalmunkat.

Szintén kulcsszó az *ásáh* (csinál) ige, ami Noé tetteire utal *Mózes első könyvének* teremtési beszámolójában (1Móz 1:7, 16, 25-26, 31; 2:2). Noé engedelmes tette hasonló Isten teremtői cselekedetéhez. Ebből a kapcsolatból azt érthetjük meg, hogy az özönvízzel Isten nemcsak megbüntette az emberiséget, hanem meg is mentett bennünket.

2. Miért emlékeztet a teremtési beszámolóra *Mózes első könyvének* 7. fejezete, ami az özönvízről szól? Milyen tanulságok szűrhetők le a két esemény közötti párhuzamokból?

Amennyiben figyelmesen olvassuk az özönvízről szóló szöveget, a teremtési történettel közös számos szó és kifejezés tűnik fel: „hét” (1Móz 7:2-4, 10; vö. 2:1-3); „hím és nőtény” (1Móz 7:2-3, 9, 16; vö. 1:27); „a neme szerint” (1Móz 7:14; vö. 1Móz 1:11-12, 21, 24-25); „állatok”, „madarak”, „csúszó-mászó állatok” (1Móz 7:8, 14, 21, 23; vö. 1:24-25); és „élet lehelete” (1Móz 7:15, 22; vö. 1Móz 2:7).

Az özönvíz története tehát valamennyire hasonló a teremtési történethez. A teremtési beszámoló visszhangzása arra utal, hogy a teremtő Isten ugyanaz, mint aki elpusztít (5Móz 32:39). Ezek a visszhangzó kifejezések a reménység üzenetét is hordozzák: Isten új teremtést tervezett az özönvízzel, ami újfajta létezést eredményezett.

A vizek mozgása mutatja, hogy ez a teremtési esemény valójában a visszafordítása 1Mózes 1. fejezete teremtői tetteinek. 1Mózes 1. fejezete leírja a mennyezet alatti és feletti vizek elválasztását (1Móz 1:7), az özönvíz idején pedig ezek újból egybefolytak, amikor kiléptek határaik közül (1Móz 7:11).

Ez a folyamat egy látszólagos ellentmondást tartalmazó üzenetet közvetít: Istennek el kellett pusztítania azt, ami korábban már megvolt, hogy utána újat teremthessen. Az új föld megteremtéséhez szükséges a régi pusztulása. Az özönvíz az előképe a világ szabadulásának, ami az idők végén, a jövőben következik be: „És láttam új eget és új földet, mert az első ég és az első föld elmúlt” (Jel 21:1, ÚRK; vö. Ézs 65:17).

Mi az, aminek meg kell halnia bennünk, hogy új teremtéssé lehessünk (lásd Róm 6:1-6)?

1Móz 7:22-24 szakasza leírja, hogy a víz hatalmas erővel mindent beborított, „eltörölt az Isten minden élő” (1Móz 7:23, RÚF). „A víz százötven napig áradt a földön” (1Móz 7:24, RÚF). A teljes megsemmisülés és reménytelenség hátterén értendő az, hogy „Isten pedig megemlékezett...” (1Móz 8:1, ÚRK). Az özönvízről szóló szakasz közepén ez a kifejezés arra utal, hogy ez a központi üzenete az özönvíz történetének.

3. Mit jelent 1Móz 8:1 versében az, hogy Isten „megemlékezett Noéről”?

A *zákar* (megemlékezik) ige azt jelenti, hogy Isten nem felejtette el, ami túlmutat a pusztán mentális gyakorlaton. „Isten megemlékezik” – bibliai értelemben ez azt jelenti, hogy teljesedik az ígérete, ami gyakran a megváltásra utal (lásd 1Móz 19:29). Az özönvíz vonatkozásában, amikor „Isten... megemlékezett... megszűnt az eső” (1Móz 8:1-2), Nóé pedig hamarosan elhagyhatta a bárkát (1Móz 8:16).

Noé ugyan még nem kapott határozott utasítást a bárka elhagyására, de ő már megtette a kezdő lépést: próbaképpen kiküldött először egy hollót, majd egy galambot. Amikor már a galamb nem tért vissza, Noé tudta, hogy „felszáradt a víz a földről. Ekkor Noé felnyitotta a bárka fedelét, és látta, hogy íme, megszikkadt a föld színe” (1Móz 8:13, ÚRK).

Noé viselkedése sok gyakorlati tanulsággal szolgál. Egyrészt arra tanít, hogy bízunk Istenben, ha még nem is szólt közvetlenül, másrészt viszont a hit nem tagadja a gondolkodás és a próbálkozás értékét. A hit nem zárja ki azt, hogy kötelességünk gondolkodni, keresni és igyekeznünk kell meggyőződni a tanultak igazságáról. Noé azonban csak akkor lépett ki a bárkából, amikor Isten végül azt mondta neki (1Móz 8:15-19). Vagyis noha tudta, hogy biztonsággal kimehet, továbbra is Istenre hagyatkozott, az Ő jelzésére várt, mielőtt kilépett volna, addig türelmesen várakozott a bárkában. „Amint Isten parancsára lépett be, külön parancsra várt, hogy kiléphessen. Végül egy angyal szállt alá a mennyből, kinyitotta a súlyos ajtót, és azt mondta a pátriárka családjának, hogy lépjenek ki a földre és vigyenek magukkal minden élőlényt” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 75–76. o.).

Olvassuk el 1Móz 8:1, 19:29 és Zsolt 106:4 verseit! Mit jelent az a kifejezés, hogy „Isten megemlékezik”? Mit jelent ez számunkra most, vagyis hogyan mutatta már be nekünk az Úr, hogy nem feledkezik el rólunk?

Ekkor érkezett el a megígért szövetség beteljesedésének pillanata. „*De teveled szövetséget kötök, és bemégy a bárkába, te és a te fiaid, feleséged és a te fiaidnak feleségei teveled*” (1Móz 6:18). Ez a szövetség az élet ígérését jelentette, szemben Istennek a pusztulásról szóló fenyegető üzenetével (1Móz 6:17).

4. 1Móz 8:20 szerint mit tett Noé legelőszőr, miután elhagyta a bárkát? Miért?

Mint Ádám és Éva, akik minden bizonnyal imádták Istent a teremtés hat napja után következő szombaton, Noé is azonnal Istent imádtá az özönvíz végén, ami önmagában is egy újabb teremtési esemény volt. A két istentisztelet között azonban van egy különbség. Ádám és Éva közvetlenül imádhatta az Urat, Noénak azonban áldozatot kellett bemutatnia. A Szentírás itt említi először az oltárt. Égőáldozatot (*őlah*) mutatott be, ami a legősibb és leggyakoribb áldozat volt. Noé számára ez hálaáldozat volt (vö. 4Móz 15:1-11), kifejezte háláját a Teremtőnek, aki őt megmentette.

5. 1Móz 9:2-4 szakasza szerint a vízözönnek milyen hatása lett az emberek étrendjére? Milyen elv húzódik meg az Isten által megszabott korlátozás mögött?

Az özönvíz következtében a növényi eredetű táplálék már nem volt annyira elérhető, mint korábban, ezért Isten megengedte az embernek, hogy állatok húsát fogyassza. Ez az étrendbeli változás az emberek és az állatok viszonyán is változtatott, ahhoz képest, mint amilyen az az eredeti teremtés után volt. A teremtési történet szerint az emberek és az állatok is növényekkel táplálkoztak, nem jelentettek veszélyt egymásra nézve. Az özönvíz utáni világban az állatokat megölték a táplálék miatt, ezért a kapcsolatukat félelem és rettegés árnyékolta be (1Móz 9:2). A viszonyuk kétségkívül megváltozott attól kezdve, hogy egymás prédáivá váltak, más lett, mint amit az Édenben élveztek.

Isten engedélyében azonban két kikötés volt. Először is, nem minden állat fogyasztásra való. Az első korlátozás hallgatólagosan benne foglaltatik a „tiszta és tisztátalan” állatoknak a teremtési rend (lásd 1Móz 8:19-20; vö. 1:21, 24) szerinti megkülönböztetésében. A második, ami kimondott és új volt: tartózkodni kell a vér fogyasztásától, ugyanis a vérben van az élet (1Móz 9:4).

Ajánld egy az egészséges táplálkozás iránt érdeklődő család figyelmébe a legközelebbi adventista egészségközpontot!

6. Olvassuk el 1Móz 8:21–9:1 szakaszát! Mi a jelentősége annak, hogy Isten elkötelezte magát az élet védelmére? Hogyan bizonyítja ezt az áldása?

Kegyelmi cselekedet, nem pedig az emberek érdeme volt az, hogy Isten elkötelezte magát az élet megőrzése mellett. Az emberi gonoszság ellenére (1Móz 8:21) döntötte el, hogy megőrzi az életet a földön. 1Móz 8:22 szó szerint így olvasható: „a föld minden napján”, vagyis ameddig megmarad ez a föld, váltakoznak majd az évszakok és fennmarad az élet. Röviden: Isten nem mondott le az általa teremtett világról.

Valójában az áldásról szóló következő szöveg visszavezet bennünket az eredeti teremtés áldásához (1Móz 1:22, 28; 2:3). Bizonyos értelemben az Úr lehetőséget adott az emberiségnek az újrakezdésre, az új kezdetre.

7. Olvassuk el 1Móz 9:8-17 szakaszát! Mi a jelentősége a szivárványnak? Hogyan kapcsolódik ez a „szövetségi jel” (1Móz 9:13) a másik szövetségi jelhez, a szombathoz?

A „szövetséget szerzek/kötök” kifejezés háromszor hangzik el (1Móz 9:9, 11, 17), ami Isten előző ígéretének csúcspontját és teljességét jelzi (1Móz 6:18). A teremtési beszámoló hatodik napjával párhuzamos, előző szakaszt követően ez a rész a teremtési beszámoló hetedik napjával, a szombattal áll párhuzamban. A szövegben a „szövetség” szó hétszeres ismétlése a szombattal rezonál. A szombathoz hasonlóan a szivárvány is a szövetség jele (1Móz 9:13-14, 16; vö. 2Móz 31:12-17). Továbbá a szivárványnak is egyetemes a kiterjedése, az egész világra vonatkozik. A szombat mindenütt, mindenki számára a teremtés jele, hasonlóképpen pedig az az ígéret is mindenhol, mindenkinek szól, hogy nem lesz újabb világszéles özönvíz.

Amikor legközelebb szivárványt látsz, gondolj Isten ígéreteire, amelyeket nekünk adott! Miért bízhatunk meg ezekben? Hogyan erősít meg abban a szivárvány, hogy bízhatunk Istenben?

Péntek, április 22.

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

Különösen sokat megtudhatunk az özönvíz előtti emberek mentalitásának, viselkedésének és a világuk állapotának a mai emberekével való összehasonlításából. Az biztos, hogy nem új jelenség az emberi gonoszság. Figyeljük meg a mi világunk és az övéké közötti párhuzamokat!

„Ma is elkövetik azokat a bűnöket, amelyek az özönvíz előtti világban boszszúért kiáltottak. Az emberek szívéből eltűnt az istenfélelem. Isten törvényét közömbösen kezelik és megvetik. A most élő nemzedék mérhetetlen világiassága felér az akkorival... Isten nem az evésért és ivásért marasztalta el az özönvíz előtti emberiséget... A bűn abban állt, hogy ezeket az ajándékokat az Adományozó iránti hála nélkül fogadták el, és megrontották önmagukat étvágyuk korlátlan kielégítésével. Házasságot jogosan kötöttek, Isten rendelte el. Ez volt az általa alapított első intézmények egyike, és azt különleges rendelkezésekkel szabályozta, szentté és széppé tette. Az emberek elfeledték ezeket az utasításokat, a házasságot megrontották és a szenvedélyek szolgálatába állították. Hasonló állapotok vannak ma is. Ami önmagában törvényes, azt az ember túlzásba viszi... Dorgálás nélkül pusztít a rászédés, megvesztegetés és tolvajlás, fent és lent egyaránt. A sajtó hemzseg a gyilkossági hírektől... Az anarchia szelleme lett úrrá a nemzetek életében, és a világot időről időre rémületbe ejtő zendülések mutatják, hogy parázslik a szenvedélyek és a törvényteleniségek tüze, és ha egyszer elszabadul a gyeplő, bajjal és nyomorúsággal tölti be a világot. Az a kép, amelyet a Szentírás az özönvíz előtti világról ad, nagyon híven ábrázolja azt az állapotot, amely felé a modern társadalom szélsebesen rohan. Most, a mi századunkban is, a csak névlegesen keresztény országokban naponta követnek el olyan sötét és rettenetes bűncselekményeket, amelyek miatt a régi világ bűnösei elpusztultak” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 71–72. o.).

KÉRDÉSEK A BIBLIA ÉS AZ EVANGELIZÁLÁS C. KÖNYV ALAPJÁN

2Mózes 37 – 3Mózes 3;

Evangelizálás, „Harc a téves tanítások ellen” c. alfejezet

1. Milyen irányba néztek a kérubok szárnyai és arcai a láda fedelén?
2. Mit írtak a szent koronához való aranylapra, amelyre kék zsinórt is kötöttek?
3. Ki tette a bizonyságot a frigyládjába?
4. Mit jelképez az ételáldozatok esetében elengedhetetlen só?
5. Miért jobb, ha nem elegyedünk vitába a spiritiszta elméleteket illetően?

Alapszöveg: Mt 24:37

Tanulmányozásra: 1Móz 6-10; 2Pt 2:5-9

I. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

Bevezetés

Sokan megkérdőjelezik az özönvíz bibliai beszámolójának történetiségét, állítva, hogy egy ilyen világszéles esemény összeegyeztethetetlen a természeti történetiségről alkotott modern szemlélettel. Ennek ellenére számos, egymástól távol élő nép (nemcsak az ókori Közel-Kelet népei: Mezopotámia, Egyiptom vagy Görögország, hanem az egész világ) kollektív kulturális memóriájában megtalálhatóak a világméretű özönvíz emlékeinek nyomai. Özönvízről szóló elbeszélések léteznek Indiában, Kínában, Írország óslakosai és Közép-Amerika népei körében, az amerikai indiánok, a dél-amerikai és afrikai, sőt, az ausztráliai ősi lakosság körében is. Tény, hogy a modern tudománynak nincs ésszerű magyarázata az özönvíz jelenségére, de ez még nem jelenti azt, hogy nem volt özönvíz az emberiség régmúlt történetében. Az, hogy a modern tudomány képtelen megmagyarázni az özönvíz jelenségét, a tudomány korlátolt voltát bizonyítja, főleg amikor olyan természetfeletti jelenségeket közelít meg, mint amilyen a Teremtés könyvében bemutatott özönvíz.

Ezen a héten nem a tudomány oldaláról fogjuk megközelíteni ezt az egész Földre kiterjedő eseményt, ugyanis nem rendelkezünk elegendő információval ahhoz, hogy teljesen megértsük ezt a jelenséget. Ezúttal félretesszük a tudomány álláspontjait, és más természetű kérdésekre fogunk választ keresni. Heti tanulmányunk alapkérdése Istenre vonatkozik: Mit tanít nekünk az özönvíz története a Biblia Istenéről és tervéről? Markión, az ókori gnosztikus filozófus (Kr. u. 85–160), számos későbbi keresztény filozófussal együtt arra használta fel az özönvíz történetét, hogy bebizonyítsa: az Ótestamentum Istene tomboló, irgalmatlan, Jézussal, a szeretet Istenével homlokegyenest ellentétes Isten volt.

II. MAGYARÁZAT

Az igazság Istene

A teremtés és a bűnbeesés után őszüleinke engedetlensége tovább folytódott, és olyannyira felerősödött és elterjedt, hogy az egész világ megtelt gonosszággal és züllöttséggel. Kain és Ábel óta az emberiség két táborra oszlik, a bibliai genealógiákat pedig elsősorban az határozza meg, hogy az emberek milyen kapcsolatban álltak Istennel. Kain genealógiája (1Móz 4:17-22) Isten elutasításával kezdődik (4:16), a Séthé az Istennel való hasonlóság megemlí-

tésével (1Móz 5:1). Ez az ellentét a magyarázata annak, hogy a későbbiekben a Kain utódait „az emberek leányainak” nevezték, a Séth leszármazottait pedig „az Isten fiainak” (1Móz 6:1-2). Nem csoda, hogy Isten aggódva szemléli, hogy a két csoport tagjai vegyülnek egymással, s így létrejön egy olyan embercsoport, amely leplezetlenül lázad Isten ellen. Az „Istennek fiai... vevének maguknak feleségeket mindazok közül, kiket megkedvelnek vala” (1Móz 6:2) kijelentés szembehelyezkedik Isten módszerével – „és vivé [az asszonyt] az emberhez” (1Móz 2:22) –, melynek értelmében Isten maga választott és vitt feleséget Ádámnak. „Isten fiai” át akarták venni Isten helyét, amit a magatartásuk is tükrözött: „És láták az Istennek fiai az emberek leányait, hogy szépek azok” (1Móz 6:2). A héberben ugyanaz a *tov* („jó”) melléknév szerepel itt, mint amit Isten is használt, amikor a saját alkotását értékelte: „És látá Isten, hogy jó” (1Móz 1:4, 10, 12, 18). Isten helyettesítése folytán az „Isten fiai” olyan cselekedeteket követnek el, amelyek nincsenek többé összhangban Isten teremtéskor meghatározott törvényeivel, hanem bűnös vágyaik kielégítését szolgálják.

A többszám használata („leányait”, „feleségeket”) a többnejűség gyakorlatának bevezetését sugallja, a „vevének maguknak feleségeket mindazok közül, kiket megkedvelnek vala” kijelentés pedig kicsapongó, erőszakos, Isten törvényeit áthágó nemi aktusokat feltételez (lásd 1Móz 39:14, 17), amelyek által nemcsak Istent utasították el, hanem a nőekkel szemben is abúzust követtek el.

A bibliai szöveg kijelenti: Isten látta az elhatalmasodó gonoszságot (1Móz 6:5). A Szentírás immár másodszor adja tudtunkra, hogy Isten „lát” (vö. 1Móz 6:1-4). A teremtés leírásával párhuzamosan az isteni látás közvetlenül követi a kijelentést: „És monda az Úr” (1Móz 6:3) – „És látá az Úr, hogy megsokasult az ember gonoszsága a földön” (6:5). Ez a bibliaszöveg a teremtés refrénjének másodszori felidézése: „És látá Isten, hogy jó” (1Móz 1:4). Csakhogy itt az eredeti szót – „jó” (*tov*) – annak jelentéstani ellentéte helyettesíti: gonoszság (*ra'ah*). Isten következő magyarázata a helyzet tragikus voltát tárja fel. A „megsokasult az ember gonoszsága a földön” kijelentés nemcsak jól meghatározott cselekedetekre vagy alkalmi gonosz tettekre utal, hanem egy abszolút és végérvényes állapotot ír le, és az emberi szív megromlott motivációjáig hatol, ahol Isten a lényegi gonoszra talál. Az emberiség eljutott egy olyan pontig, ahonnan nem volt visszaút. Istennek egy az egész Földre kiterjedő özönvíz által közbe kellett lépnie, hogy az emberi faj maradékát megmentse a teljes erkölcsi romlástól és végső soron a megsemmisüléstől.

A szeretet Istene

Az isteni közbelépés leírásakor a szöveg nyelvezete a világ teremtésének pillanatát idézi fel. Isten megbánta, hogy embert teremtett, ami mélységes szomorúságról tanúskodik: „Bánkódek az ő szívében” (1Móz 6:6). A héber *’atsab* ige („bánatosnak, szomorúnak, elkeseredettnek lenni”; lásd Neh 8:10) elsősorban mentális szinten megnyilvánuló fájdalomra utal (1Móz 3:16). Isten ezen érzését az ember iránti szeretete váltotta ki. Jelentőségteljes a tény, hogy a héber *nakham* ige („megbáná”, 1Móz 6:6) jelentésében benne van a „kegyelem” és a „szeretet” árnyalata is. Következésképpen a *nakham* igének a „megbán” igével történő fordítása nem tükrözi híven Isten érzéseit. Az isteni sajnálkozás/megbánás nem azt jelenti, hogy Isten meggondolta volna magát, hanem mindössze azt, hogy sajnálkozásába a kegyelem és a vigasztalás érzése vegyült. Ezért a *nakham* ige olykor a *suv* szóval együtt használatos a Szentírásban („megbán”, „megtér”; lásd Jer 4:28).

A *nakham* szó használata tehát felvillantja a reménység – az özönvíz általi szabadulás – gondolatát. Isten érzései leleplezik az emberiség iránti szeretetét. Mindazonáltal Isten az ítélete által is kifejezi szeretetét. Gonoszsággal szembeni reakciója – amely itt a megsemmisítés révén nyilvánult meg – szeretetének kifejezése. A héber *makhah* szó („megsemmisítés”) egy szójáték része, amelyet az előző szóval, a *nakhammal* („megbánás”, „vigasz”) alkot, s amely így, együtt, Noé személye által Isten szomorúságát és részvétét fejezi ki az emberiség iránt. Míg a *nakham* az ítélet pozitív vonatkozásait érzékelteti, a *makhah* az ítélet gondolatkörébe tartozó fogalom. Pontosabban, az ítélet kontextusában a *makhah* jelentése: „eltörölni”. Ez az „eltörlés” a fizikai megsemmisítésre vonatkozik, az alkotói folyamat visszajára, Isten teremtő cselekedeteinek érvénytelenítésére. A fizikai megsemmisítésen túl azonban ez az ítélet nyomán született döntés az élet könyve névsorából való, lelki értelemben vett törlést is jelentette (2Móz 32:32-33; Zsolt 69:28-29). A bibliai gondolkodásmódban a szeretet és az igazságosság kéz a kézben együtt jár egymással (Mik 6:8).

A bölcsesség Istene

Isten bölcsessége a szeretet és az igazságosság egyesített gyakorlásában nyilvánul meg. Isten nemcsak egyszerűen szabadító munkát végez jóakarata és szeretete folytán. A bárka lehetővé tette Noé és családja számára a menekvést, és a vízi jármű megépítésére vonatkozó részletek (1Móz 6:14-22) annak egyértelmű bizonyítékai, hogy Isten őszinte figyelmet szentelt az élet realitásának. Ezek a mérnöki részletek a bárka megépítésének történelmi valóságán túl a küldetés sikere iránti isteni érdeklődésről is bizonytságot tesznek. Isten pontos utasításokat ad tehát a siker érdekében. A gyantával bevont fa, amit

a szerkezet és a burkolat megépítésére használtak, biztosította a bárka vízhatlanságát, kívül és belül egyaránt. A hajó tetején, egy könyöknyire (mintegy 45 centiméterre) a tető szélétől ablak volt, amelyen keresztül behatolhatott a fény és a friss levegő. Valószínűleg egy a bárka tetején végig húzódó rácsos szerkezeten keresztül minden kis kamrába, helyiségbe jutott elegendő fény és levegő.

A bárka megépítéséről gondoskodó Isten a vallásos életre és a szentély áldozati rendszere általi lelki üdvösségre vonatkozóan is pontos utasításokat adott. Tulajdonképpen számos hasonlóság van a bárka és a találkozás sátora megépítésének tervei között. A bárka méretei (1Móz 6:15) ugyanazon mértékegység szerint vannak megadva (2Móz 25:10), mint a szent sátor frigyládája esetében (2Móz 25:10), s a szóhasználat és a mondatszerkesztés is azonos.

Milyen nagy volt a bárka? Ha egy könyök 45 cm, a 300 könyöknyi hossz több mint 137 métert tesz ki; az 50 könyöknyi szélesség 22 méterrel egyenlő, a 30 könyöknyi magasság pedig 13 méterrel. Ezeknek a méreteknél semmilyen jelképes vagy lelki jelentőségük nincs, egyszerűen ezek voltak annak a bárkának a dimenziói, amely megfelelő menedéket biztosított a fedélzetén meghúzódnak embereknek és állatoknak. A bárka és a találkozás sátora közötti számos párhuzamnak azonban mély jelentősége van: a lelki értelemben megszabadító Isten, Jézus Krisztus, ugyanaz a teremtető Isten, aki fizikai és anyagi értelemben is megszabadít.

Elmélkedésre és megbeszélésre: Milyen teológiai kapcsolat létezik Isten három dimenziója – az igazságosság, a szeretet és a bölcsesség – között?

III. ALKALMAZÁS

Ne ölj! Az özönvíz lényeges tanulsága az élet fenntartása. Miután megsemmisítette az általa teremtet világot, és a bárkában lévőkön kívül minden ember elpusztult a Földön, Isten „igen”-t mond az életnek. Abban a kontextusban Isten megparancsolta az embereknek, hogy szaporodjanak, de emellett arra is parancsot adott, hogy ne törjenek többé egymás életére, mert az élet szent. Ez az isteni elv az állatokra is vonatkozik. Figyelembe véve az özönvíz utáni körülményeket, Isten megtűri a húsfogyasztást, viszont kiköti, hogy az állat húásával annak véréért tilos fogyasztani, mivel a vér magát az életet jelképezi (1Móz 9:4). Ami viszont az emberi élet kioltását illeti, Isten tiltó parancsolata abszolút érvényű. Mivel Isten az embert a maga képére és hasonlóságára teremtette, tilos a vérontás (1Móz 9:5-6). Habár az állatok vére is szent, amint az a vérről vonatkozó parancsból kikövetkeztethető, egyedül az emberi élet kioltásáért kell felelni Isten előtt (1Móz 9:5).

A héber nyelvben különböző igék által fejezhető ki a gyilkosság fogalma. Egy ige – a *ratsakh* – kivételével az összes alkalmazható mind az emberek, mind pedig az állatok esetében. Nagy jelentőséggel bír a tény, hogy éppen a *ratsakh* ige szerepel a Tízparancsolat „Ne ölj!” törvényében (2Móz 20:13). Ennek az igének a használatát egyedül a gyilkosság tárgya határozza meg: embert vagy állatot ölni; következésképpen a hatodik parancsolatot nem egyszerűen csak „Ne ölj!”-ként kellene fordítani, amely kizárólag a gyilkos tettet tiltja, hanem „Ne ölj embert!”-ként, abszolút értelemben!

Elmélkedésre: Hogyan alkalmazzátok ezt az elvet a katonai szolgálat vagy a halálbüntetés kontextusában?

5.
TANULMÁNY

április 23–29.

A népek és Babel

*E heti tanulmányunk: 1Mózes 1:28; 9:1, 18–11:9; Zsoltár 139:7-12;
Máté 1:1-17; Lukács 1:26-33; 10:1*

Szombat délután

Alapige: „Ezért nevezék annak nevét Babelnek, mert ott zavará össze az Úr az egész föld nyelvét, és onnan szélesztte el őket az Úr az egész földnek színeére” (1Móz 11:9).

Az özönvizet követően a bibliai beszámoló fókuszpontjába Noé után már a három fia, Sém, Hám és Jáfet kerül, leginkább Hám, Kánaán apja (1Móz 10:6, 15). Ez a bevezetése az ígért földje, Kánaán fogalmának (1Móz 12:5), oda vágyódott Ábrahám, akin keresztül minden nép áldást nyer (1Móz 12:3).

Ezt a vonalat azonban megszakította Babel tornya (1Móz 11:1-9), Istennek az emberiségre vonatkozó terve tehát ismét megtört. Az Úr áldásnak szánta a nemzetek születését, ami azonban újabb átok kiváltója lett. A népek összefogtak, megpróbálták Isten helyére lépni, az Úr pedig megítélte őket ezért a törekvésükért. Az így bekövetkezett nagy zavar nyomán az emberek elszéledtek a föld színén (1Móz 11:8), amivel valójában teljesítették Isten eredeti tervét, azt, hogy „betöltsék” a földet (1Móz 9:1).

Az emberi gonoszság dacára Isten végül jóra fordítja a gonoszt, övé az utolsó szó, mint mindig. Az atyja sátrában Hámra (1Móz 9:21-22, 25) és Babel tornyánál az összezavart nyelvű népekre (1Móz 11:9) kimondott átkok végezetül áldássá válnak a népek számára.

1. Olvassuk el 1Móz 9:18-27 szakaszát! Mi az üzenete ennek a furcsa történetnek?

Noénak a szőlőskerti esetében visszhangzik az, amit Ádám az Édenben tett. A két történetben van néhány közös motívum: mindketten gyümölcsöt fogyasztottak, ami mezítelenséghez vezetett, utána jött az eltakarás, az átok, majd az áldás. Noé visszatért ádámi gyökereihez, és sajnós folytatta is a kudarcos történetet.

Isten eredeti tervének nem képezte részét a gyümölcsök erjesztése. Noé belemerült az élvezetekbe, majd elveszítette az önuralmát és lemezletelintette magát. Hám „meglátta” (1Móz 9:22, ÚRK) ezt, ami burkolt célzás Évára, aki szintén „látta” a tiltott fát (1Móz 3:6, ÚRK). Ez a párhuzam sejteti, hogy Hám nemcsak „lopva”, véletlenül „látta meg” apja mezítelenségét. Körbejárt, beszélt róla, anélkül, hogy megpróbálta volna enyhíteni az apja problémáját. A testvérei viszont, ellentétben vele, aki mezítelenül hagyta, azonnal betakarták az apjukat, tehát tulajdonképpen elítélték Hám tettét. Itt valószínűleg inkább a szülők tiszteletéről van szó. Az ember jövőjét is befolyásolja, ha nem tiszteli a szüleit, akik a múltját képviselik (2Móz 20:12; vö. Ef 6:2). Ezért jön az átok, ami hatással lett Hám, majd pedig a fia, Kánaán jövőjére is.

Természetesen óriási teológiai hiba, erkölcsi bűn, ha valaki ezzel a szöveggel akarna igazolni rasszista elméleteket. A prófécia szigorúan csak Kánaánra, Hám fiára vonatkozik. A kánaániták bizonyos romlott szokásai járhatnak a bibliai író fejében (1Móz 19:5-7, 31-35).

Az átok mellett azonban áldás ígértét is olvassuk, ami a *kana'* (alávetni) igéből származó Kánaán névvel kapcsolatos szójáték. Isten népe, Sém leszármazottai Kánaán leigázásával jutnak be az ígért földjére és készítik elő a Mesiás útját, aki „kiterjeszti” Jáfetet „*Sémnek sátraiban*” (1Móz 9:27). Ez prófétai utalás arra, hogy Isten minden népre kiterjeszti a szövetségét. Ebbe beletartozik, hogy Izrael az üdvösség üzenetét közvetíti a világnak (Ézs 66:18-20; Dán 9:27; Róm 11:25). Hám átká ténylegesen áldás lesz az összes nép számára, beleértve Hám és Kánaán minden olyan leszármazottját is, akik elfogadják az Úr által nekik felkínált üdvösséget.

Noé, az özönvíz „hőse” lerészegedett? Mennyire gyarlók vagyunk mindannyian! Miért szorulunk tehát Isten kegyelmére életünk minden pillanatában?

Hétfő, április 25. **MÓZES ELSŐ KÖNYVÉNEK NEMZETSÉGI TÁBLÁZATA**

A Noé életének idejéről szóló beszámolót olvasva rájövünk, hogy ő jelenti az özönvíz előtti és utáni civilizációk közötti kapcsolódási pontot. Az előző történet utolsó két verse (1Móz 9:28-29) visszavezet Ádám nemzetségi táblázatának (1Móz 5:31-32) utolsó eleméhez. Lámek, Noé apja ötvenhat éves volt, amikor Ádám meghalt, tehát Noé bizonyára hallotta Ádám történeteit, amelyeket továbbadhatott az utódainak az özönvíz előtt és után.

2. Olvassuk el 1Mózes 10. fejezetét! Mi a cél ezzel a bibliai nemzetségtáblázattal (lásd még Lk 3:23-38)?

A bibliai nemzetségi táblázatnak három szerepe is van. Először is hangsúlyozza a bibliai események történelmi hitelességét, azt, hogy valóságos emberekkel estek meg, akik éltek és meghaltak, akiknek a korát pontosan számon tartották. Másodszor a folyamatosságot jelzi a régmúlttól kezdve az író koráig, a múlt és a „jelen” között világos kapcsolatot mutatva. Harmadszor pedig emlékeztet az emberi gyarlóságra, a bűn átkának minden következő generációra gyakorolt tragikus hatására és halálos következményeire.

Figyeljük meg, hogy a „hámita”, „sémita” és „jáfetita” besorolás nem követhető nyomon egyértelműen. A hetven nép Jákob családja hetven tagjának (1Móz 46:27) és a pusztában vándorló izraeliták hetven vénének (2Móz 24:9) számát vetíti előre. A hetven nép és a hetven vén közötti összefüggés gondolata Izraelnek a népek közötti küldetését sejteti: *„Mikor a Felséges örökséget osztott a népeknek; mikor szétválasztá az ember fiait: megszabta a népek határait, Izráel fiainak száma szerint”* (5Móz 32:8). Hasonlóképpen Jézus is hetven tanítványt küldött el, hogy hirdessék az evangéliumot (Lk 10:1).

Ez az információ közvetlen kapcsolatot mutat Ádám és a pátriárkák között, akik Ádámtól kezdve mind valós, történelmi szereplők voltak. Ez annak megértésében is segít, hogy a pátriárkák közvetlenül hallhatták azokat, akik az ősi események személyes emlékeit őrizték.

Mit tanít Mt 1:1-17 szakasza a nemzetségi táblázatok szereplőinek történelmi valóságáról? Hitünk szempontjából miért fontos tudni és elhinni, hogy valós emberek voltak?

3. Olvassuk el 1Móz 11:1-4 szakaszát! Miért törekedett annyira egységre az „egész föld”?

Az „egész föld” kifejezés csak kevés emberre utal, azokra, akik életben voltak az özönvíz után. Világosan látszik a gyülekezésük indítéka: olyan magas tornyot akartak építeni, ami felér az égig (1Móz 11:4). Az igazi céljuk valójában az volt, hogy átvegyék Isten, a Teremtő helyét. Kifejező, hogy az emberek szándékaiban és tetteiben Istennek azok a szándékai és tettei visszhangoztak, amelyek a teremtési beszámolóban olvashatók: „mondták” (1Móz 11:3-4, ÚRK; vö. 1:6, 9, 14 stb.); a „vessünk”, „építsünk” (1Móz 11:3-4, ÚRK) igék az eredeti héberben megegyeznek azzal, amit Isten mond 1Móz 1:26 versében (magyar fordításban „teremtsünk”). A szándékukat nyíltan kimondták: „Szerezzünk magunknak nevet” (1Móz 11:4), pedig másutt ezt a kifejezést kizárólag Istenre alkalmazza az Ige (Ézs 63:12, 14).

Röviden tehát Babel építői helytelen ambíciót tápláltak magukban, azt, hogy elfoglalják Isten, a Teremtő helyét. (Tudjuk, ki ébresztette bennük ezt a vágyat, nem igaz? Lásd Ézs 14:14!) Az özönvíz emléke bizonyosan szerepet játszott a tervük meghozatalában. Azért akartak magas tornyot építeni, hogy amennyiben Isten ígérete ellenére újabb özönvíz jönne, azt túléljék. A babiloni tradíció elferdítve ugyan, de szintén megőrizte az özönvíz emlékét, méghozzá Babel városa (Babilon) építésével összefüggésben. Hüen tükrözi Babilon lelkületét a felfelé törekvés, hogy felérjenek az égig és bitorolják Isten hatalmát.

Éppen ezért olyan fontos motívum Babel tornyának története is *Dániel próféta könyvében*. A Babel tornyának eseményét bevezető utalás Sineár földréjére (1Móz 11:2) újból megjelenik *Dániel próféta könyve* elején, megnevezve azt a helyet, ahová Nabukodonozor a jeruzsálemi templom edényeit vitette (Dán 1:2). A könyv számos más szakasza mellett az az epizód a legjobb példa erre a gondolkodásra, amikor Nabukodonozor felállította az aranyszobrot, valószínűleg azon a „síkságon”, ugyanazon a helyen. Dániel a végidőről szóló látomásaiban szintén látott egy olyan jelenetet, amikor a föld népei gyülekeznek, hogy Istennel szemben egységet alkossanak (Dán 2:43; 11:43-45; vö. Jel 16:14-16), csakhogy mint Babel tornya esetében, ez a kísérlet is kudarcba fullad.

A múlt században fogalmazta meg egy híres szekuláris francia író: az emberiség nagy célja, hogy megpróbálja „Isten lenni”. Mi a vonzó számunkra ebben a veszélyes hazugságban, egészen az Édenben élő Évától kezdve (1Móz 3:5)?

4. Olvassuk el 1Móz 11:5-7 és Zsolt 139:7-12 szakaszát! Miért szállt le Isten a földre? Milyen esemény váltotta ki ezt?

Érdekes módon, miközben az emberek fölfelé törekedtek, Istennek le kellett szállnia hozzájuk. A leereszkedése is megerősíti felsőbbtségét. Ő mindig is elérhetetlen marad a számunkra. Hiábavaló és nevetséges minden olyan emberi erőfeszítés, hogy elérjenek az Ő szintjére és a mennyben találkozzanak vele. Éppen ezért Jézus jött le hozzánk, hogy megmentsen bennünket, valóban nem létezett más mód a megszabadításunkra. A Babel tornyáról szóló beszámoló legironikusabb része az, amikor Isten leszáll, hogy „lássa a várost és a tornyot” (1Móz 11:5). Nem kellett volna lejönnie ahhoz, hogy lássa (Zsolt 139:7-12; vö. 2:4), mégis megtette. Ez a megfogalmazás azt hangsúlyozza, hogy Isten bekapcsolódik az emberiség életébe.

5. Olvassuk el Lk 1:26-33 szakaszát! Mit tanít ez arról, hogy Isten lejön hozzánk?

Isten leereszkedése szintén a hit általi megigazulás elvére és a kegyelmének folyamatára emlékeztet. Bármilyen munkát is végezzünk Istenért, neki akkor is le kell jönnie hozzánk, hogy találkozzon velünk. Az Istenért végzett tetteink nem visznek oda sem hozzá, sem a megváltáshoz, hanem azzal szabadít meg bennünket, hogy Ő közeledik hozzánk. Valójában *Mózes első könyve* ebben a szakaszban kétszer is írja, hogy Isten „leszáll”, ami arra látszik utalni, mennyire törődik az itt történetekkel. A szöveg szerint az Úr véget akart vetni az emberek makacs egységének, ami a bűnös természetükből következően csak mind mélyebbre és mélyebbre vihette volna őket a gonoszságba. Ezért döntött úgy, hogy összezavarja a nyelvüket, ami miatt vége lesz egységes mesterkedésüknek.

„Babel építőinek ármánykodásai szégyenteljes kudarccal végződtek. Önhittségük emlékműve oktalanságuk emlékműve lett. Az emberek mégis állandóan ugyanazt az utat járták, saját magukban bízva és elutasítva Isten törvényét. Ezt az elvet akarta Sátán alkalmazni a mennyben; ez az elv irányította Kaint is áldozata bemutatásában” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 91. o.).

Hogyan mutatkozik meg az emberi arrogancia újabb példája Babel tornyának történetében? Mi vezetett végül a kudarchoz? Milyen személyes tanulságokat vonhatunk le ebből az esetből?

6. Olvassuk el 1Móz 11:8-9 és 9:1 verseit, majd vessük össze 1:28 versével! Miért lett védő hatása annak, hogy Isten elszélesztette a népeket?

Istennek az volt a terve és azért áldotta meg az embereket, hogy „szaporodjatok és sokasodjatok, és töltsétek be a földet” (1Móz 9:1; vö 1:29). Ezzel ellentétben Bábel építői inkább egy népként, együtt akartak maradni. Ki is mondták: azért akarták felépíteni a várost, „*hogy el ne széledjünk az egész földnek színeén*” (1Móz 11:4). Nem voltak hajlandók máshová menni, mert talán azt gondolták, hogy együtt nagyobb hatalmuk, erejük lesz, mintha elszórtan élnének. Bizonyos értelemben ez igaz is volt. Sajnos azonban egységes erejüket nem jóra, hanem gonoszságra akarták használni: „*Szerezzünk magunknak nevet*”. Ez hűen tükrözte arroganciájukat, önteltségüket. Amikor csak az emberek Istennel nyíltan dacolva „nevet akarnak szerezni maguknak”, biztosra vehetjük, hogy nem lesz jó vége.

Kendőzetlen lázadásuk ítéleteként Isten tehát elszélesztette őket „*az egész földnek színeére*” (1Móz 11:9). Pontosan az történt, amit nem akartak.

Érdekes módon a Bábel név jelentése az, hogy „Isten kapuja”, és kapcsolatos a *balal* igével (1Móz 11:9), aminek a jelentése: „összszavar”. Mivel el akartak jutni Isten „kapujához”, és Istennek képzelték magukat, végül összszavarodtak és sokkal gyengébbek lettek, mint azelőtt voltak.

„A bábéli emberek elhatározták, hogy olyan kormányzatot hoznak létre, amely független lesz Istentől. Egyesek közöttük félték az Urat, de megtévesztették őket az istentelenek állításai, és bevonták őket terveikbe. Az Úr ezekért a hűségesekért késleltette büntetését, és időt adott az embereknek valódi jellemük megmutatására. Eközben Isten fiai igyekeztek őket eltéríteni szándékuktól; de ők teljesen egyek voltak istenkísértő vállalkozásukban. Ha akadálytalanul végrehajthatták volna azt, erkölcsileg megrontották volna a még gyermekkorát élő világot. Szövetkezésük lázadásra épült, önfelmagasztalás céljából alapított birodalomra, amelyben nem volt helye Isten uralmának és tiszteletének” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 90–91. o.).

Olvasd el 1Tim 2:1-4 szakaszát, és imádkozz a városod, településed vezetőiért! Járj közben értük imában!

Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, „Bábel tornya” c. fejezet, 87–92. o.

„Elhatározták, hogy várost építenek és benne egy... elképesztően magas tornyot... Ezzel a vállalkozással akarták elejét venni annak, hogy az emberek mindenfelé szétszóródjanak és településeket alkossanak. Isten azt parancsolta az embereknek, hogy szóródjanak szét az egész földön, töltsék be azt és vegyék birtokukba. De ezek a Bábel-építők elhatározták, hogy közösségüket együtt tartják és olyan államot alapítanak, amely végül betölti az egész földet. Így városuk egy egyetemes birodalom fővárosává lesz; dicsőségével pedig kivívja a világ csodálatát, hódolatát és alapítóikat híressé teszi. Azt akarták, hogy az az égisz pompás torony emléket állítson építőik hatalmának és bölcsességének, megörökítve hírnevüket a későbbi generációkig.

Sineár pusztájának lakói nem hittek Isten szövetségében – abban, hogy nem bocsát többé özönvizet a földre. Sokan közülük tagadták Isten létezését, és az özönvizet természetes okoknak tulajdonították. Mások hittek egy felsőbbrendű lényben, aki elpusztította az özönvíz előtti világot, de fellázadtak ellene, akárcsak Kain. Egyik céljuk a torony építésével az volt, hogy bebiztosítsák magukat egy újabb özönvíz esetére. A veszély minden lehetőségét elkerülik – gondolták –, ha sokkal magasabbra építik a tornyot, mint ahova az özönvíz elért. És azt remélték, hogy ha a felhők fölé tudnak emelkedni, kideríthetik az özönvíz okát. Az egész vállalkozásnak az volt a célja, hogy még önhittebbé tegye a tervezőket, elterelje az eljövendő nemzedékek figyelmét Istenről és bálványimádókká tegye őket” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 88–89. o.).

KÉRDÉSEK A BIBLIA ÉS AZ EVANGELIZÁLÁS C. KÖNYV ALAPJÁN

3Mózes 4-10;

Evangelizálás, „A szolgálat lelkülete” c. alfejezet

1. Mennyit kellett hozzátennie a bűnösnek ahhoz, amit a szent dolgokból elvett?
2. Mi történt volna Izrael gyermekeivel, ha ettek volna a feláldozott állatok kövérjéből és véréből?
3. Hány napig tartott Áron és fiai felszentelésének szertartása?
4. Mi lett volna a következménye annak, ha Eleázár és Ithamár fedetlen fővel és megszaggatott ruházattal jelent volna meg a gyász miatt?
5. **Mi Sátán különleges kísértése, amely által megpróbálja megakadályozni a munka előremenetelét?**

Alapszöveg: 1Móz 11:9

Tanulmányozásra: 1Móz 9:18–11:9; Zsolt 139:7-12; Lk 10:1

I. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

Bevezetés

Az első parancsolat, amit Isten az özönvíz után adott az embernek, az élet tanúsítványa volt: utasította őket, hogy szaporodjanak és népesítsék be a földet (1Móz 9:1). E heti tanulmányunk során értékeljük az ember azon próbálkozását, hogy teljesítse ezt a parancsolat. Egészen eddig a bibliai feljegyzés egyedi személyeket említ (Ádám és Éva, Kain és Ábel, Séth, Noé), jelen lelkünk viszont olyan leírásokkal foglalkozik, amelyekben egyetemes kiterjedésű embercsoportokról van szó. Az özönvíz túlélőiből (Noé három fiából) származik az emberi faj három nagy ágazata, amelyekből kialakultak a föld népei. Az emberiség úgy tűnik, jó úton halad, betölti a földet, és Isten képmása eljut általa a világ legtávolabbi pontjára is. Mindezek ellenére a Babel tornyának története drámai megszakítása ennek a lendületes fejlődésnek.

Isten egyetemesség felé orientálódó parancsának helyét, mely szerint az embereknek el kellett terjedniük szerte e világon, átvette az emberiség egységének és egyformaságának eszménye. Az emberek egyek akarnak lenni és gonoszok – Isten akarnak lenni.

A tanulmány témái

1. Átkok és áldások: Kánaánon, Kám fián átok ült, míg Sémen és Jáfeten áldás. Mit jelentenek ezek az átkok és áldások, mi a történelmi jelentőségük? Milyen hatásuk van az üdvtörténelem során?

2. Egyetemesség és egység: A világ nemzetei egy közös terv részesei kívánnak lenni: egyesülni akarnak Isten ellen. Isten egyetemesség felé irányuló tervét miként kezdték el az egység eszményeként értelmezni?

3. Isten helyének bitorlása: Babel tornyának építői arról álmodoztak, hogy egy napon feljutnak a mennybe. Mi volt téves a gondolkodásmoddjukban? Miért ereszkedett alá Isten, hogy megvizsgálja a kezdeményezésüket?

II. MAGYARÁZAT

Átkok és áldások

A Kám fiára eső átok (1Móz 9:25) végül is a reménység üzenetének bizonyul. 1Móz 9:25 versét sokszor tévesen a fekete fajhoz tartozó emberekre alkalmazták, és így vallásos szempontból is igazoltnak tűnt a rabszolgatartás gyakorlata. Ez a bigott értelmezés azonban nem állja meg a helyét, mégpedig két okból. Elsősorban az átok nem Kámot illeti, hanem a fiát, Kánaánt, és mi-

vel nem illeti Kúst sem, Kám elsőszülöttjét, kizárja annak lehetőségét, hogy ez az átok utalás lenne a fekete bőrszínű emberekre, vagy különösképpen az afrikai népekre. Egyébként a bibliai genealógiáknak (lásd 1Móz 10. fejezetének népeit) inkább az etnográfiahoz (az emberi csoportok szétszóródásához) van köze, mint a közös származástudathoz (etnicitáshoz), amely az emberi fajok és nyelvek eredetével foglalkozik. Maga a „faj” fogalma is a XIX. századi áltudományos rasszista és nyelvészeti elméletekből származik, amely az evolúció – a teremtés modern mítosza – elméletén alapszik. Következésképpen a népcsoportok bibliai megnevezései – Jafet utódai (jafetiták), Sém leszármazottai (sémiták), Kám ivadécai (kámiták) – nem követnek egyértelmű faji kritériumokat (ahogy azt az evolúcióelmélet meghatározta), hanem sokkal összetettebbek és homályosabbak. Például: habár a kánaánita nyelvek a sémi nyelvcsaládhoz tartoznak, Kánaán Kám utódai közé sorolandó; jölehet Kús Kám leszármazottja, ő Nimródnak, a Babel tornya megalapítójának atyja; Elám, a Sém fia nem sémi néphez tartozott.

A második ok, amiért 1Móz 9:25 verse nem vonatkoztatható a fekete emberfajhoz tartozókra, az, hogy a Kánaánra történő utalás célzás az Ígélet Földjének megöröklésére (mindannak megöröklésére, amit ez az ország a világ megváltását illetően jelképez). Ebben a kontextusban a „szolgák szolgája” kifejezés használata ellentmondásos. Olyan szuperlatívusszal van dolgunk, amely egy „kifejezetten szolgai” státuszt takar, és lelki irányt sugall: Jézusra, a szolgák Szolgájára mutat, amely eljövendő a világ megmentése érdekében (Jn 13:5).

Az 1Móz 9-ben található áldás igazolja ezt a perspektívát. Érdekes, hogy sem Sém, sem Jafet nem szerepel az áldottak között, hanem csak egyedül Isten (1Móz 9:26). Továbbá, szintén ebből a perspektívából tekintve, a prófécia – az emberiség megmentésére utalva (1Móz 9:27) – átível Izraelnek a Pentateukhoszban vázolt közvetlen jövőjén. A jövendölés szóhasználata célzást tesz az Izraelben felépített sátorra – a találkozás sátorára – (Józs 18:1), ami profetikus utalás azokra a népekre, amelyek válaszolnak Izrael szabadulásra vonatkozó üzenetére, és csatlakoznak Izrael szent közösségéhez (Ézs 66:18-20; Róm 11:25). Ennek a jövendölésnek a teljesevése azonban elsősorban egy másik prófécia teljesevéstől – Kánaán legyőzésétől – függ. Ennek az eseménynek a szerző szemszögéből oly nagy volt a jelentősége, hogy visszatér rá az áldás végén, ahol harmadszorra is utal Kánaánra Sém szolgájaként (1Móz 9:27; vö. 1Móz 25-26). Az áldás leírásának szentelt passzusban használt nyelvezet egy imádság stílusát tükrözi: „Áldott az Úr...” (1Móz 9:26-27). Mózes, a szöveg írója, az Egyiptomban raboskodó zsidók kortársa Izrael szabadulásáért fohászkodik – ami szükséges alaplépés az emberiség megmentésének tekintetében.

Egyetemesség és sajátosság

A sajátosság és az egyetemesség távlati közötti kapcsolat a bibliai gondolkodás tipikus vonása. Az abszolút igazsághoz való azonnali hozzáférést hirdető görög szemlélettől eltérően a zsidó próféták egy olyan Istenről beszélnek, aki népet választott magának, majd kijelölte a Fiát, hogy általuk kinyilatkoztassa magát az emberiségnek.

A hetvenes szám is a biblikus álláspontot szemlélteti: 1Móz 10-ben a népek lajstroma hetven nemzetet tartalmaz, amely előrevetíti Jákob családjának hetven tagját (1Móz 46:27) és a pusztában vándorló Izrael hetven vénjét (2Móz 24:9). Úgy tűnik, a különböző, hetventagú csoportok közti kapcsolat 5Móz 32:8 verse szövegének az alapja, amelyben a szerző kijelenti, hogy Isten választotta szét az emberek fiait „Izrael fiainak száma szerint”. Hetven nép volt, ahogy szintén hetven nyelv is, a zsidó hagyomány szerint. Az Újtestamentumban Jézus hetven tanítványt bíz meg az evangélium világszéles hirdetésével (Lk 10:1-16). Noénak, a föld népei atyjának nemzetségi táblázata (1Móz 9:19; 10:32) képviseli Isten Noénak tett ígérete és áldása teljesedését: „Szaporodjatok és sokasodjatok a földön!” (1Móz 8:17; 9:1, 7). Továbbá ez az áldás és ígéret a teremtéskor Ádámnak adott áldással és ígérettel is összefüggésben áll (1Móz 1:28-29).

A népek Istene, a világ Teremtője és Izrael Ura ugyanaz az Isten. Ennek a kijelentésnek két fontos teológiai következménye van. Az első: Isten a vallás területén túl is befolyásolja a világ történelmét. Isten jelen van a népek között. A második: ugyanarról az Istenről van szó, amely tényből az következik, hogy a nemzetek üdvössége Izrael bizonyságtévésétől függ. A népek egyedül Izrael közbenjárásával részesülhetnek az áldásból (1Móz 12:3), mivel egyedül Izrael Istene az igazi Isten (Jn 4:22-23). A héber Biblia tanulságai, Izrael történelme és a zsidók életének az Újtestamentumban is feljegyzett eseményei a világ népeire nézve üdvözítő jelentőséggel bírnak.

Próbálkozás az egyesítésre és bitorlás

Felzaklató annak tudata, hogy a Babel tornya építőinek elsődleges célja az egység ideológiájának megteremtése. „Mind az egész földnek pedig egy nyelve és egyféle beszéde vala”, olvassuk 1Móz 11:1 versében, ami azt jelenti, hogy ezek az emberek ugyanazokat a szavakat használták, és ugyanazt a szellemiséget képviselték. A Babel tornyának története a világ egyesítésére tett első próbálkozás. Nem csoda tehát, hogy ez a szemléletmód olyan totalitárius rendszert hozott létre, mely nem tűri meg a különbözőségeket, az eltérő véleményeket (vö. Dán 3:1-7 szakaszával), és Isten helyére tört. Az uniformizált-ság és a bitorlás tulajdonképpen kéz a kézben jár egymással. A történelmet ismerve tudjuk, hogy mások azonos gondolkodásra és magatartásra történő

kényszerítése elkerülhetetlenül intoleranciához és üldözésekhez vezet, végül pedig megszűli az emberben a vágyat Isten helyének bitorlására.

Nagy a jelentősége annak a ténynek is, hogy a Babel tornyának építői Isten szavait használják. Az első kifejezés egy felszólító módú ige (*habah* – „Jer-tek!”), amely két ízben is megelőzi az építők kijelentéseit, s amely azonos az eredetiben egy az Isten által kiejtett indulatszóval („Nosza” – Károli, 1Móz 11:7). Ez a szó, amely a közösségen belüli együttműködést érzékelteti, és ami négyszer ismétlődik meg az 1Móz 11:1-7 szakaszban (Károlinál kétszer [egyszer a „nosza” indulatszó formájában], a *ford. megj.*), az Istenség teremtéskor megnyilatkozó többségét idézi: „Teremtsünk...” (1Móz 1:26), és nyilvánvalóan az építők azon szándékát fedi fel, hogy átvegyék az Isten helyét.

A „torony”-ként fordított eredeti héber kifejezés is a törekvésüket érzékelteti. Ezt a szót a *gadal* („nagy”) kifejezés egészíti ki, amely a becsvágy és a gyakran Istennel magával (2Móz 18:11) társított dicsőség fogalmával gazdagítja a kijelentés értelmét.

Az is érdeklődésre tarthat igényt, hogy Dániel 8. fejezete, amelyben egy sor nyelvészeti és teológiai motívum található meg, szintén a *gadal* melléknevet használja kulcsszóként arra, hogy leírja a kis szarv azon próbálkozását, hogy „a seregek Fejedelméig növekedjen” (Dán 8:9-11, 25). Az építők a toronnyal a mennyet akarták elérni, és ez a pontosítás a torony méreteinél többet árul el: Babel építőit az a lelki becsvágy fűtötte, hogy átvegyék Isten helyét, ami egyértelműen abból is kiderül, hogy „nevet akartak szerezni maguknak” (1Móz 11:4). Isten az egyetlen, aki felmagasztalhatja valakinek a nevét (1Móz 12:2), az egyetlen, aki magának dicső nevet szerezhet (Ésa 63:12, 14).

III. ALKALMAZÁS

Az átkok átalakulnak áldásokká: Találtok a Bibliában olyan szituációkat, amelyekben a kezdetben átkot képező dolgok végül áldássá váltak. Említsetek olyan alkalmakat az életetekből, amikor egy negatív tapasztalat (mint például a COVID-19 miatti bezártság) váratlan lehetőségeket teremtett az elmékedésre, az Istenhez való visszatérésre és a Vele való közösségre. Miért hozza magával gyakran a szenvedés az újabb lelki értékek felfedezését, és vezet közelebb egymáshoz és Istenhez?

Az egység és Isten helyének bitorlása: Találjatok a Bibliában, a történelemben, a vallásos közösségekben, amelynek tagjai vagytok, valamint saját tapasztalatotokban olyan helyzeteket, amelyekben egy jószándékú vezető úgy viselkedett, mint a Babel tornyának építői, vagy amikor te magad viselkedtél úgy. A szentség, egység és igazság nagy eszményei miért vezetnek gyakran büszkeséghez és intoleranciához?

Jézus példája hogyan ihlet olyan módszerek feltérképezésére és alkalmazására, amelyek által elkerülhető ez a tévedés? Miért nem elég, ha csupán rendelkezünk az igazsággal? Tulajdonképpen miért szülhet ez öngazultsághoz vezető büszkeséget és gyűlöletet?

Ábrahám gyökerei

*E heti tanulmányunk: 1Mózes 12; 13; 14; Ézsaiás 36:6, 9; 48:20;
Jeremiás 2:18; Zsidók 7:1-10*

Szombat délután

Alapige: „Hit által engedelmeskedett Ábrahám, mikor elhivatott, hogy menjen ki arra a helyre, amelyet örökölendő vala, és kiméne, nem tudván, hová megy” (Zsid 11:8).

Elérkeztünk *Mózes első könyvének* középső szakaszához (1Mózes 12-22. fejezet), ami Ábrahám útját tárgyalja attól kezdve, hogy Isten először felszólította: *lek leka* (menj; 1Móz 12:1, ÚRK). Ennek következtében hátrahagyta múltját, aztán pedig Isten második hívására – *lek leka* (menj; 1Móz 22:2) – a jövőjét (ami a fiában létezhetett) is kész lett volna elhagyni. Folyamatosan úton volt, vándorként élt, ezért is nevezték jövevénynek, azaz idegennek (1Móz 17:8).

Utazásai közben Ábrahám mintha légüres térben ragadt volna, múlt nélkül, amit elveszített, és jövő nélkül, amit nem látott. A hitbeli útjának keretet képező két elhívás között hallja Isten megerősítő hangját: „*Ne félj, Ábrám!*” (1Móz 15:1). Istennek ez a három szava jelöli a pátriárka utazásának három szakaszát, amelyeket a 6., 7. és a 8. héten fogunk tanulmányozni.

Ábrahám a hit példájául szolgál (1Móz 15:6), a héber Szentírás a hit embeberként emlékezik meg róla (Neh 9:7-8). Az Újszövetség őt említi legtöbbször az Ószövetségből, és ezen a héten kezdjük vizsgálni mindennek az okát.

1. Olvassuk el 1Móz 12:1-9 szakaszát! Miért szólította fel Isten Ábrámot, hogy hagyja el a szülőföldjét és a rokonságát? Hogyan válaszolt erre a pátriárka?

Amikor Isten utoljára megszólított egy embert, legalábbis amit a Szentírás feljegyez, az Noé esete volt, akit az özönvíz után arról biztosított, hogy szövetséget köt minden élővel (1Móz 9:15-17) és nem lesz többé az egész világra kiterjedő özönvíz. Ehhez az ígérethez csatolt vissza Isten az újabb kijelentésével, amit ekkor Ábrámnak tett: áldást nyer általa a föld minden népe.

E prófécia teljesedése a pátriárka múltjának hátrahagyásával kezdődik. Ábrám otthagytott mindent, amit ismert, a rokonságát, az országát, még önmaga egy részét is. Indulásának intenzitását tükrözi a kulcsszó, a „megy” ige ismétlése is, ami ebben az összefüggésben hétszer hangzik el. Ábrám először is elhagyja saját földjét, Úr-Kaszdimot, a káldeus Úr városát, Babilóniát (1Móz 11:31; vö. Ézs 13:19). A „Menjete ki Bábelből” (Ézs 48:20; Jel 18:4) felhívásnak a régmúltba vezető történelmi gyökerei vannak a bibliai próféták között. Ábrám távozása érinti a családját is. Hátra kellett hagynia örökségét, nagy részét annak, amit megtanult és kapott örökségként, neveltetése során, az őt ért hatások következtében.

Azonban még ennél is több következett Isten felszólításából. A héber *leka* kifejezés szó szerint azt jelenti, hogy „menj te magad” vagy „menj magadért”. Amikor Ábrám elhagyta Babilont, ez a környezeténél vagy akár a családjánál is többre vonatkozott. A héber kifejezés azt sejteti, hogy *önmagán* volt a hangsúly. Ábrámnak *önmagát* kellett hátrahagynia, saját magának attól a részétől kellett megválnia, amibe beleivódott babiloni múltja. Az „a föld” volt a cél, ami miatt el kellett mennie, amit Isten majd mutat neki. Ugyanezt a nyelvezetet használja még az Írás Izsák feláldozásával kapcsolatban (1Móz 22:2), Mórija hegyére utalva, ahol Ábrahám kész lett volna feláldozni Izsákot, és ahol később megépült a jeruzsálemi templom (2Krón 3:1). Az ígélet nemcsak egy földi hazáról, országról, hanem a világ megváltásáról szól. Ezt a gondolatot erősíti meg Isten ígérete, ami minden népnek elhangzik (1Móz 12:2-3). A *báarak* (megáld) ige ötször jelenik meg ebben a szakaszban. Az egyetemes áldás Ábrám „magva” (1Móz 22:18; 26:6; 28:14) által következik be. A szöveg itt a „magra” utal, ami végül Jézus Krisztusban teljesedett (ApCsel 3:25).

Szombaton, május hetedikén lesz a kompánionok napja. Családtagjaidal együtt készíts ajándékot gyülekezeted serdülői számára!

2. Miért ment el Ábrám Egyiptomba az ígélet földjéről? Mit mondhatunk a fáraó magatartásáról az Ábráméval összehasonlítva? (1Móz 12:10-20)

Ábrám furcsa módon úgy döntött, miután épphogy csak megérkezett az ígélet földjére, hogy továbbmegy Egyiptomba, mert „*éhség lett az országban*” (1Móz 12:10, ÚRK). Ókori egyiptomi iratokban bőséges bizonyítékot találni arra, hogy éhínség esetén az emberek Kánaánból Egyiptomba mentek. Az Egyiptomi Középbiradalom idején (Kr. e. 2060–1700) keletkezett Merikare tanításban a Kánaánból érkezőket „szerencsétlen ázsiaiaknak” (*aamu*) nevezték, azt írták róluk, hogy „nyomorultak... akiknek nincs elég vizük... nem laknak egy helyen, az étel keresése hajtja a lábukat” (Miriam Lichtheim: *Ancient Egyptian Literature*. 1. köt. *The Old and Middle Kingdoms*. Berkeley, CA, University of California Press, 1973, 103–104. o.).

Egyiptom gyakran jelentett kísértést az ókori izraelitáknak (4Móz 14:3; Jer 2:18), ezért annak lett a szimbóluma, ha az ember Isten helyett emberekben bíz (2Kir 18:21; Ézs 36:6, 9). Egyiptomban, ahol naponta lehetett vizet látni, a hit nem volt szükségszerű, mert a földre vonatkozó ígélet közvetlenül tapasztalható volt. Isten kijelentése ellenére Egyiptom kívánatos helynek tűnt ahhoz a vidékhez képest, ahol éhínség tarolt.

Ábrám, aki elhagyta Kánaánt, igencsak más volt, mint aki Úrból elindult. Azelőtt a hit emberének látjuk, aki Isten hívására válaszul kiment Úr városából. Azután azonban már önmaga miatt, saját akaratából távozik az ígélet földjéről. Először Istenre hagyatkozott, ekkor viszont úgy viselkedett, mint egy manipulatív, erkölcstelen politikus, aki csak magára számít. „Egyiptomi tartózkodásakor Ábrahám biznyságát adta, hogy nem mentes az emberi gyengeségtől és tökéletlenségtől. Eltitkolta, hogy Sára a felesége. Ezzel azt tanúsította, hogy nem bíz Isten gondviselésében, és nincs olyan erős hite és bátorsága, amiről addig életével már sokszor biznyságot tett” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 88–98. o.).

Itt azt látjuk, hogy Isten nagy emberei is követhetnek el hibákat, Ő azonban mégsem veti el őket. Az Újszövetségben Ábrahám a kegyelem általi megváltás példája, és ez pontosan azt is jelenti – kegyelmet, ami nélkül Ábrahámnak semmi reménye nem lehetett volna – mint ahogyan együnknek sem.

Mennyire könnyű letérni a helyes útról még a hűséges keresztényeknek is? Az engedtlenség miért nem lehet soha jó választás?

3. Olvassuk el 1Móz 13:1-18 szakaszát! Mi ennek a történetnek a tanulsága a jellem szerepét illetően?

Ábrám visszatér oda, ahol korábban volt, ami arra utal, hogy egyiptomi útja csupán egy balsikerű kitérő volt. Újraindul Isten történelme Ábrámmal, ott, ahol abamaradt, miután a pátriárka először érkezett az ígéret földjére. Mint első alkalommal (1Móz 12:3-6), ekkor is Bétel volt útjának első állomása (1Móz 13:3). Megtért, újból „önmaga” lett: Ábrám, a hit embere. Istennel helyreállt kapcsolata máris megmutatkozik az emberekkel való viszonyában, például abban, ahogyan azt a problémát kezeli, ami a föld használata miatt alakult ki az unokaöccsével, Lóttal. Ő maga tett javaslatot a békés megegyezésre, felajánlotta Lótnak a választást (1Móz 13:9-10), ami nagylelkű és kedves dolog volt, a jóságát mutatta.

Lót a könnyebbnek és jobbnak tűnő részt választotta, a vízben gazdag síkságot (1Móz 13:10-11), nem törődve jövőbeli szomszédai gonoszságával (1Móz 13:13), ami kapzsiságot és jellemhibát sejtet. A „*magának*” kifejezés (1Móz 13:11) az özönvíz előtt élőköt juttatja eszünkbe, akik szintén „maguknak” választottak (lásd 1Móz 6:2).

Ábrám ezzel szemben hitből cselekedett. Nem ő választotta magának a földet, hanem Isten kegyelméből kapta azt. Lóttal ellentétben Ábrám csak Isten felszólítása után nézett körül a területen (1Móz 13:14). Isten azután szólt újból hozzá, hogy Lóttól különvált (1Móz 13:14). Valójában a bibliai feljegyzés szerint ekkor szólította meg újra az Úr városában történt elhívása után. „*Emeld fel szemedet, és tekints arról a helyről, ahol vagy, északra, délre, keletre és nyugatra. Mert az egész földet, amelyet látsz, neked és utódaidnak adom örökre*” (1Móz 13:14-15, ÚRK). Isten felszólította Ábrámot, hogy járja be, vegye birtokába a földet: „*Kelj fel, járd be ezt az országot hosszában és széltében, mert neked adom*” (1Móz 13:17, ÚRK).

Az Úr világossá tette, hogy Ő adta Ábrámnak azt a területet. Ajándék volt, amit kegyelemből kapott és hittel kell birtokba vennie, olyan hittel, ami engedelmességhez vezet. Csakis Isten váltja valóra mindazt, amit megígért Ábrámnak (lásd 1Móz 13:14-17).

Hogyan tanulhatjuk meg azt, hogy kedvesen, nagylelkűen viszonyuljunk az emberekhez, még ha mások nem is így bánnak velünk?

4. Olvassuk el 1Móz 14:1-17 szakaszát! Nem sokkal azt követően robbant ki ez a háború, hogy Isten Ábrámnak ajándékozta az ígéret földjét. Ennek mi a jelentősége? Mit tudhatunk meg ebből a történetből Ábrámról?

Ez az első háború, amiről beszámol a Szentírás (1Móz 14:2). Négy, Mezo-potámiából és Perzsiából való hadsereg koalíciója ütközik meg öt kánaáni sereg szövetségével, és közöttük vannak Sodoma és Gomora királyai (1Móz 14:8). Ez azt sejteti, hogy jelentős konfliktus volt (1Móz 14:9). A katonai akcióra azért került sor, mert a kánaáni népek fellázadtak babiloni elnyomók ellen (1Móz 14:4-5). A leírás egy konkrét, történelmi ütközetre utal, de rendkívüli lelki jelentőséggel bír ennek a „globális” háborúnak az időzítése (közvetlenül azután robbant ki, hogy Isten Ábrámnak ajándékozta az ígéret földjét). Kánaán több népét érintette ez a helyzet, ami azt sejteti, hogy itt a föld feletti uralom kérdése forgott kockán. Furcsa módon Ábrám táborá, az igazán érintett fél, mint a terület egyetlen valós tulajdonosa az egyedüli erő, amely kívül marad a küzdelmen, legalábbis eleinte.

Ábrám azért maradt semleges, mert számára az ígéret földje nem a fegyverek erejével és nem is politikai stratégiák révén szerezhető meg. Az ő birodalma Isten ajándéka volt. Egyedül az készítette harcbaszállásra a pátriárkát, hogy az unokaöccse, Lót fogságba került a csata során (1Móz 14:12-13).

„Ábrahám, aki békében élt Mamré tölgyesében, egy menekültől megtudta a csata történetét és azt, hogy unokaöccse milyen bajba került. Ábrahám nem ápolgatta Lót hálátlanságának kellemetlen emlékét. Szeretete felébredt iránta, és elhatározta, hogy kiszabadítja. Istentől kérve tanácsot Ábrahám felkészült a harcra” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 103. o.).

Ábrám azonban nem az egész koalícióval szállt szembe. A gyors, éjszakai kommandó rajtaütésével bizonyára csak azt a tábort támadta meg, ahol Lótot fogvatartották, aki így megmenekült. Ábrám, Isten hűséges embere hatalmas bátorságról és erőről tett bizonyosságot. Vitathatatlanul nőtt a befolyása a térségben, a környékbeliek látták, hogy milyen ember, és még többet megtudtak Istenről, akit szolgált.

A tetteinkkel milyen hatást teszünk az emberekre? A cselekedeteink milyen üzenetet közvetítenek a hitünkről?

5. Olvassuk el 1Móz 14:18-24 és Zsid 7:1-10 szakaszát! Ki volt Melkisédek? Miért fizetett tizedet Ábrám a papnak, aki mintha a semmiből tűnt volna elő?

A titokzatos Melkisédek hirtelen megjelenése nem elképzelhetetlen. A kánaáni királyok köszönetet mondtak Ábrahámnak, ő pedig a tizedfizetéssel kifejezte háláját a papnak.

Melkisédek Sálem (békesség) városából való, aminek a neve jó üzenetet hordoz a háború kavardása után. Melkisédek nevének része a *cedek* (igazság), szemben Sodoma királyának, Bera (rosszban), illetve a Gomorabeli király, Birsá (gonoszságban) neveivel, amelyek valószínűleg ragadványnevek lehettek, amiatt, amit az uralkodók képviseltek (1Móz 14:2).

Melkisédek azután jelenik meg, hogy nyugvópontra került a többi kánaáni király által kiváltott erőszakos, válságos helyzet. Ebben a bibliai szakaszban szerepel először a „pap” szó (1Móz 14:18). Melkisédek a papja a „*Magasságos Istennek*” (1Móz 14:18), akit Ábrám is a saját Istenének mond (1Móz 14:22). Ez világos utalás arra, hogy Ábrám annak az Istennek a papját látta benne, akit ő is szolgált. Melkisédeket azonban nem azonosíthatjuk Krisztussal, kortársai között Isten képviselője volt (lásd Ellen G. White megjegyzése, *The SDA Bible Commentary*. 1. köt. 1092–1093. o.).

Melkisédek valóban papként járt el: „*kenyeret és bort*” vitt – ez utóbbi kifejezés gyakran frissen préselt szőlőlevet jelentett (5Móz 7:13; 2Krón 31:5), ami a tizedfizetés összefüggésében is szerepel (5Móz 14:23). Melkisédek megálldotta Ábrámot (1Móz 14:19).

„*És Ábrám tizedet adott neki mindenből*” (1Móz 14:20, ÚRK), a magasságos Isten, az ég és a föld Teremtője iránti hálából. Ez a cím a teremtési történet bevezetésére utal (1Móz 1:1), amelyben *az ég és a föld* a teljességet jelenti. Tehát ezt az isteni címet a mindent birtokló Teremtő iránti hála kifejezéséként érthetjük (Zsid 7:2-6; vö. 1Móz 28:22). Paradox módon a tizedet a hívő nem Istennek vitt ajándéknak tekinti, hanem tőle jövő ajándéknak, hiszen eleve mindent tőle kapunk.

Miért számít a tizedfizetés a hit komoly mutatójának, ugyanakkor hiterősítő tettnek is?

Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, „Ábrahám Kánaánban” c. fejezet, 100–112. o.

„Krisztus egyházának áldásnak kell lennie, tagjai nyerjenek áldást, miközben másoknak áldást jelentenek. Istennek nem csupán az volt a célja az egész világból egy nép kiválasztásával, hogy a saját gyermekeivé fogadja őket, hanem hogy rajtuk keresztül az isteni világosság előnyeit árássa a világra. Amikor az Úr kiválasztotta Ábrahámot, az nem egyszerűen azért történt, hogy különleges barátja legyen, hanem hogy közvetítse azokat az értékes, rendkívüli kiváltságokat, amelyeket a népeknek kívánt adni. Környezete erkölcsi sötétségében világosságként kellett élnie.

Amikor Isten a világosság és igazság áldásait adja gyermekeinek, nemcsak azt akarja, hogy ők nyerjék el az örök élet ajándékát, hanem hogy a környezetük is megvilágosodjon lelkileg... »Ti vagytok a föld sója« (Mt 5:13, ÚRK). Amikor Isten sóvá teszi a gyermekeit, az nem csupán az ő megtartásukért van, hanem hogy mások megtartásának eszközei legyenek...

Vajon Isten házában élő köveként ragyogsz?... Addig nincs meg bennünk az őszinte hit, amíg az nem gyakorol hatást minden üzleti ügyünkre. Az istenfélelmet a gyakorlatban kell beleszónunk az életünk minden munkájába. A szívünkben Krisztus átformáló kegyelmére van szükségünk. Sokkal kevesebb kell az énünkből és több Jézusból” (Ellen G. White: *Reflecting Christ*. 205. o.).

KÉRDÉSEK A BIBLIA ÉS AZ EVANGELIZÁLÁS C. KÖNYV ALAPJÁN

3Mózes 11-17;

Evangelizálás, „Műveltség és szívélyesség” c. alfejezet

1. Mi az a három feltétel, ami meghatározta, hogy mely állatokat fogyaszthatták Izrael gyermekei?
2. Mennyi ideig kellett karanténban maradnia az izraelitának, ha fennállt a bélpoklosság gyanúja?
3. Hogyan használták az izsópot a bélpoklosok megtisztításához?
4. Mit jelképez a vér, és miért volt tilos a fogyasztása Izraelben?
5. Mely tulajdonságok százszorozzák meg a munkás hasznavehetőségét?

Alapszöveg: Zsid 11:8

Tanulmányozásra: 1Móz 12-14; Zsid 7:1-10

I. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

Bevezetés

Tanulmányunk e szakasza utazás Bábeltől az Ígéret Földjéig. Útitársunk ezúttal Ábrám lesz, aki úgy hagyta maga mögött az otthonát, hogy nem tudta, mi lesz utazása célállomása. Ábrám első léptei az Ígéret Földje felé nem voltak könnyűek, inkább a tétovázás jellemezte őket. Harcolnia kellett, hogy az ország birtokába jusson. Amikor végre eljutott Kánaánba, nem maradhatott ott, mivel éhínség tombolt akkoriban azon a vidéken, így hát Egyiptomba ment, de mivel összetűzésbe került a fáraóval, ott sem lehetett maradása, kénytelen volt visszatérni Kánaánba, ahol szintén bonyolult volt a helyzet. Ábrám és Lót, az unokaöccse egy földdel kapcsolatos vita miatt megegyeztek abban, hogy különválnak az útjaik. Később háború tört ki, amely az egész országot érintette, így azt a területet is, amelyet Isten Ábrámnak ítélt. A csata után Ábrámot egy ismeretlen – Melkisédek – fogadja, akinek tizedet ad, így ismerve el azt, hogy semmi sem az övé. Ezekben az epizódokban sok a lelki tanulság, amelyekben a hit és az erkölcs szempontjai összefonódnak egymással.

Elmélkedésre: Hasonlítsátok össze egymással Ábrám manipulációit és hazugságait a fáraó bizalmával és tisztességével; Ábrám Lót iránti önzetlenségét Lót önzésével; Ábrám nagylelkűségét a királyok kapzsiságával. Elemézték következetlenségét és bizalomhiányát, amikor Isten elhívására válaszol.

II. MAGYARÁZAT

Lek leka – „Menj ki!”

E héber kijelentés jelentése: „Menj és találd meg önmagad!” Az Ábrámhoz intézett felszólítás, hogy hagyja el az ő országát és távolodjon el a gyökereitől, el kellene vezetnie őt a személyes beteljesüléshez és saját azonossága megtalálásához. Nem elég elhagynia Bábelt! Ahhoz, hogy valóban önmagára találjon, a lelkében lakozó Bábeltől – szülei bálványimádásától, Babel arrogáns mentalitásától – kell megszabadulnia. Ebből a célból Ábrámnak nemcsak hogy el kell mennie arról a helyről, ahol addig élt, hanem a továbbiakban állandó mozgásban kell lennie. Jelentőségteljes tény, hogy ez a mobilitás az élete eseményeit bemutató nyelvezetben is tükröződik. A „megy” ige (*halak*) kulcsszó, mely végigvonul az Ábrámról szóló narráción a 12. fejezettől a 22. fejezetig, amely Mózes első könyvének központi része. Egy másik fontos szempont:

a *lek leka* („menj ki!”, „eredj ki!”) kifejezés keretek közé helyezi Ábrahám lelki utazását. Kétszer jelenik meg a szövegben: először, amikor Ábrahám felszólítást kap Istentől a múltjával való szakításra (1Móz 12:1), másodszer pedig, amikor a jövőjéről való lemondásra kap felszólítást (1Móz 22:2). A gyökértelesen és jövőtlen Ábrahám egyedül Istenben bízhat. Ábrahám a hit példaképe.

Ábrahám és a fáraó

Egyiptomba érve Ábrám a fáraó fenyegetésével szembesült, de ahelyett, hogy Isten segítségét, vezetését kereste volna, inkább hazudozni kezdett. Csakhogy ezzel saját magának ártott. A feleségét, Szárait éppen azért vitte el a fáraó a háremébe, mert Ábrám azt állította róla, hogy a húga (1Móz 12:15; vö. 1Móz 12:19 versével). Paradox módon a fáraó jól bánt Ábrámmal, annak köszönhetően, hogy elhitte, Szárai valóban az Ábrám húga (1Móz 12:16), ahogy azt Ábrám kiagyalta (1Móz 12:13). Ez az epizód tele van kétértelműségekkel. Még amikor hazudott is, Ábrám az igazat mondta, mivel Szárai egy időben volt a húga és a felesége is (egy szülőről testvérek voltak). Még amikor különböző ajándékok áldásában részesült is, Ábrám átkozott volt, mivel a felesége a fáraó háremébe került. Isten nem fedtte meg Ábrámot, de amikor megszólalt a fáraó, szavai úgy hangzanak, mint az Isten szavai, amikor Ádámhoz szólt (1Móz 3:9; vö. 1Móz 21:17; 22:11, 15-16 szakaszokkal). Egy másik érdekes szempont, hogy a fáraó egy sor kérdést tesz fel Ábrámnak, mint amikor Isten a nevében kiáltotta Ádámot (1Móz 3:9, 11). A két feddés közötti párhuzam azt sugallja, hogy Ábrám bűne ugyanolyan természetű, mint az Ádámé.

Ábrám és Lót

A héber *halak* ige („megy”), amely válasz a *lek leka* felhívásra, újra megjelenik, először a Kánaánba való megérkezést követően. Két ízben használja a szöveg szerzője (1Móz 13:1, 5). Először Ábrám Bételbe való utazására utal, amelynek során oltárt épít a pátriárka és Istent imádja (1Móz 13:4). Ez az utazás újra összekapcsolja Ábrámot az ő múltjával, és helyreállítja mindazt, amit az egyiptomi utazás megszakított. Ábrám visszatér a „régisínekre” (Jer 6:16; vö. Jer 18:15 versével), és megtér.

A másodszori alkalommal a *halak* ige Lót járására vonatkozik. Ábrám járásától eltérően azonban a Lót „járásának” nincs lelki vetülete, hanem az ő gazdagságával hozható összefüggésbe (1Móz 13:5). Mi több, nemcsak a „járásuk” módja különbözik, hanem a „lakozásuk” módja is. Miközben Ábrám az ő „lakozását” az Istennel való kapcsolattal társítva értelmezi, Lót kizárólag magát és az anyagi javait tartja fontosnak. Együttélésük nehézsége (1Móz 13:6) nem csupán külső tényezők következménye, hanem lényegében a ketten közötti mély lelki különbségekkel hozható összefüggésbe. Világról alko-

tott szemléletük kiegyeztetetlen egymással (1Móz 13:7-9), következésképpen elkerülhetetlenek a kettejük közötti feszültségek. Habár a bibliai szöveg feljegyez egy veszekedést a nyáj őrzői között, a vita túllép a nyáj őrzőin, és lelki dimenziókat feltételez. Ábrám megértette tehát, hogy az egyedüli út a békéhez az elválás. Lót kezdeményezett, és a gazdagon termő mezőket választotta, Ábrám pedig tulajdonba vette azt, ami megmaradt (1Móz 13:12). Lóttól eltérően – aki egyedül döntötte el, hogy „felemeli a szemét és lát” – Ábrám Isten parancsára tette ezt (1Móz 13:14).

Később, a háború idején, amikor Lótot Sodomában foglyul ejtették (és a vagyonát elkobozták), Ábrám egy kisebb csapat élén unokaöccse megmenetésére indult. A hadviselés végén Lótot és az embereit végre szabadon engedték. Sodoma királya fogadta a pátriárkát, amikor az visszatért az expedícióból, hogy köszönetet mondjon neki (1Móz 14:17). Meglepő módon Lót, aki annyira türelmetlenül vágyott arra, hogy sorsa felett saját maga dönthessen, és a legjobb részt válassza a földből, fogságba került, míg Ábrám, aki alázattal és jószággal átadta Lótnak az előválasztás lehetőségét – amely voltaképpen jog szerint mint idősebb rokont őt illette volna meg – most uralja a helyzetet, és mindent ellenőrzése alatt tart. Ábrám megértette, hogy az Istenbe vetett bizalom, továbbá a készség a saját érdekeiről való lemondásra, a legjobb módszer volt a saját sorsa feletti ellenőrzésre és a legjobb eredmény elérésére. Ugyanezt az ellentmondásos leckét erősíti meg Jézus is a hegyi beszédében (Mk 8:35).

Ábrám és Melkisédek

Melkisédek, ez a titokzatos király látszólag teljesen a narráció keretén kívül áll. Mindenekelőtt Sálem városából, a régi Jeruzsálemből származott, amely nem vett részt a háborúban. Továbbá a *sálem* név, amelynek jelentése „béke”, szembehelyezkedik a háborús cselekményekkel, amelyek a narráció keretében mindeddig központi helyet foglaltak el. Az igazság (*tsedeq*) – amely kifejezés benne van a király nevében – ellentétben áll a „rosszra” és „törvényteleniségre” történő utalással, amely viszont a Bera (jelentése: „a gonoszbán”), Sodoma királya nevében van benne, ahogy a Birsá („a törvényteleniségben”), Gomora királya névben is. Melkisédeket „a felséges Isten papja”-ként említi meg a Biblia.

Ez az első eset, amikor a Szentírásban megjelenik a „pap” (*kohen*) szó. Melkisédek papsága megelőzi a lévítai papságot. A tény, hogy Ábrám ugyanazt a rangcímet használja Isten megnevezésére (*‘el’elyon* = „a magasságos Isten”, 1Móz 14:20), hozzáadva a Jehova (YHWH) nevet a „magasságos Isten” titulus-hoz (1Móz 14:22), azt sugallja, hogy Melkisédeket a Teremtő Isten törvényes papjának tekintette. Habár Melkisédek a kánaánita nemzetséghez tartozott,

Isten mégis a képviselőjének választotta őt az emberek között. Idegen eredete ellenére Ábrám tizedet adott neki, és elfogadta az áldását. Ezenfelül az Istenre, a kenyérrel és erjedetlen borral teli szent asztalra és az Istent megillető áldásra és énekre történő számos utalásnak köszönhetően Melkisédek lelki jelentőségű személyként van megjelenítve, több van ebben királyok közti találkozásnál. Figyelemreméltó, hogy a továbbiakban a Szentírásban végig ez a lelki vonatkozás uralkodik Melkisédekkel kapcsolatban. A 110. zsoltár Melkisédek az eljövendő, Dávid-házi Messiással hozza összefüggésbe (110:4), ahogy teszik azt az újtestamentumi szerzők is, akik Melkisédek egyedi papságát Jézus egyedi papságával társítják (Zsid 5:5–6:10; 7).

III. ALKALMAZÁS

Lek leka – „Menj ki!”

Találtok a Bibliában olyan szakaszokat, amelyekben a próféták felszólítják Isten embereit, hogy menjenek ki Babilonból. Mit jelent ez a felszólítás Isten mai népére nézve? Hogyan alkalmazható személyesen az életetekre Isten e felhívása, figyelembe véve a társadalomban elfoglalt helyzeteket? Hogyan befolyásolja jellemetek naponkénti építését? Milyen szerepet játszott ez a kifejezés megtérésetek tapasztalatában?

Ábrám és Lót: Miért engedhette meg Ábrám Lótnak, hogy elsőnek válaszson? Hogyan alkalmazható ez a magatartásforma a ti életetekben is? Ábrám jövő felé irányított perspektívája miért felsőbbrendű Lót jelenhez kötődött gondolkodásához képest? Milyen leckéket tanít meg nektek ez a bibliai történet arról, hogy miként kellene választani az életben? A hitványság és a család végül miért juttat előnyhöz?

Ábrám és Melkisédek: Mit tanulhatunk a tized lelki jelentőségéről abból, hogy Ábrám tizedet adott a pogány királynak, Melkisédeknek? Miért hozható összefüggésbe Ábrám Teremtőbe és Megváltóba vetett hite azon elhatározásával, hogy tizedet fizet mindabból, amit a harc során visszaszerez (1Móz 14:19-20)? Egy ilyen hitvallomás hogyan alkalmazható életünk anyagi vetületére?

TANULMÁNY

május 7–13.

Az Ábrahámmal kötött szövetség

E heti tanulmányunk: 1Mózes 15–19:29; Ámósz 4:11; Róma 4:3-4, 9, 11, 22; 9:9; Galata 4:21-31

Szombat délután

Alapige: „És monda Ábrám: Uram Isten, mit adnál énnékem, holott én magzatok nélkül járok, és az, akire az én házam száll, a Damaskusbeli Eliézer” (1Móz 15:2)?

Mózes első könyve 15. fejezetével elértünk a meghatározó pillanathoz, amikor Isten formálisan megkötö a szövetségét Ábrahámmal. Az ábrahái szövetség a második, az után következik, amit Noéval kötött az Úr.

A Noéval alapított szövetséghez hasonlóan ez is érint más népeket, mert szintén része Isten örök szövetségének, amit felkínál az egész emberiségnek (1Móz 17:7; Zsid 13:20).

Ábrahám életének ez az időszaka félelemmel és nevetéssel teljes. Ábrám félt (1Móz 15:1), mint ahogyan Sára (1Móz 18:15) és Hágár is (1Móz 21:17). Ábrám nevetett (1Móz 17:17), ahogyan Sára (1Móz 18:12) és Izmael (1Móz 21:9). Ezek a fejezetek emberi érzelmek érzékenységevel és melegségevel lüktetnek. Ábrám szenvedélyesen érvel Sodoma gonosz lakóinak megmentéséért, törődik Sárával, Hágárral és Lóttal, vendégszeretetet tanúsít három idegen iránt (1Móz 18:2-6).

Ilyen körülmények között kerül sor arra, hogy Ábrám nevét, ami nemes, tiszteletreméltó jellemére utalt, Isten a „sok nép atyja” jelentéssel bírő Ábrahámmra változtatja (1Móz 17:5). Ebben ismét felsejlik, hogy a vele kötött szövetség által egyetemes terveit akarta megvalósítani.

Május 14. – **Az ADRA napja** (adományok)

- 1. Olvassuk el 1Móz 15:1-21 és Róm 4:3-4, 9, 22 verseit! Mit jelent hit által élni? Hogyan mutatkozik ez meg Ábrám történetében? Mi a jelentősége az áldozatnak, amit Isten Ábrámtól kért?**

Ábrámot bántotta, hogy nem volt örököse (1Móz 15:1-3). Isten első válasza erre az volt, hogy lesz fia, „*aki tőled fog származni*” (1Móz 15:4, RÚF). Ugyanezt a nyelvezetet használja Nátán próféta is az eljövendő messiási királyra utalva (2Sám 7:12). Isten megerősítette Ábrámot, ő pedig „*hitt az Úrnak*” (1Móz 15:6), mert megértette, hogy Isten ígéréteinek teljesedése nem a saját igazságán múlik, hanem Istenén (1Móz 15:6; vö. Róm 4:5-6).

Rendkívüli gondolat, kiváltképp abban a kultúrában. Az ókori Egyiptom vallásában például az ítéletet úgy mérlegelték, hogy számba vették az ember igaz cselekedeteit az isteni igazságot képviselő Maat istennő igaz cselekedeteihez viszonyítva, röviden: ki kellett érdemelni az „üdvösséget”. Isten ezután áldozat bemutatására kéri Ábrámot, ami alapvetően Krisztusnak a bűneinkért vállalt áldozatára mutat. Az emberek kegyelemből üdvözülnek, ami Isten igazságának ajándéka, ezt jelképezték az áldozatok. Ez a bizonyos ceremónia azonban konkrét jelentőséggel bírt Ábrámra nézve. A ragadozó madarak rászálltak az áldozati állatokra (1Móz 15:9-11), ami azt jelentette, hogy Ábrám utódai „*négyszáz esztendeig*” (1Móz 15:13) vagy négy nemzedék idején (1Móz 15:16) rabszolgasorban lesznek. A leszármazottainak majd csak a negyedik nemzedéke „*tér vissza ide*” (1Móz 15:16, ÚRK). Az áldozati szertartás utolsó jelenete drámai: „*Tüzes fáklya ment át a húsdarabok között*” (1Móz 15:17, ÚRK). Ez a rendkívüli csoda jelezte, hogy Isten kötelezettséget vállalt szövetségi ígérete teljesítésére, arra, hogy Ábrám utódainak adja azt a vidéket (1Móz 15:18).

Az ígélet földjének határai „*Egyiptom folyójától fogva a nagy folyóig, az Eufráteszig*” (1Móz 15:18, ÚRK) terjedtek, ami az Éden kertjének határaitra emlékeztet (vö. 1Móz 2:13-14). Ez a prófécia tehát csupán a kivonuláshoz és Izrael hazájánál többre terjed ki. Ábrahám utódai elfoglalják Kánaán országát, de a prófécia távoli horizontján felsejlik Isten népének végidei szabadulása, amely majd visszatér az Éden kertjébe.

Hogyan tanulhatunk meg egyedül Krisztusra és az Ő igazságára mint üdvösségünk egyetlen reményére összpontosítani? Mi történik, ha elkezdjük számba venni a saját jótetteinket?

2. 1Mózes 16. fejezetének fényében mi a jelentősége annak, hogy Isten ígérete dacára Ábrám bement Hágárhoz? Milyen módon szimbolizál a két nő kétféle hozzáállást a hithez (Gal 4:21-31)?

Amikor Ábrám kétkedett (1Móz 15:2), Isten félreérthetetlenül biztosította arról, hogy lesz fia. Évekkel később azonban Ábrám még mindig gyermektelen volt. Hatalmas erejű volt Isten legutolsó prófécijája, a későbbiekben mégis szertefoszlott Ábrám hite: már nem hitte, hogy valóban lehetne fia Sárától. Sára azt javasolta neki, mivel reménytelennek érezte a helyzetet, hogy az ókori Közel-Keleten bevett gyakorlathoz folyamodjon: *béranya* által vállaljon gyermeket, amire a szolgálólányát, Hágárt jelölte ki. A terv működött.

Furcsamód az emberi stratégia eredményesebbnek tűnt az Isten ígéreteibe vetett hitnél. A Sára és Ábrahám viszonyát leíró szakaszban Ádám és Éva édenkerti története visszhangzik. A két szövegrészben számos közös motívum található (Évához hasonlóan Sára aktív, Ábrám pedig passzív, mint Ádám), egyaránt előfordulnak bennük bizonyos igék és kifejezések („hallgatott a szavára”, „vesz”, „ad”). A két történet közötti párhuzamok sejtetik, hogy Istennek nem tetszett, amit tettek.

Pál apostol a cselekedetek és a kegyelem szembeállítására mutat rá ezzel a történettel (Gal 4:23-26). A két beszámolóban hasonló a végeredmény: az Isten akaratán kívül kerülő ember cselekedeteinek azonnali eredménye jövőbeli bajokhoz vezet. Figyeljünk fel arra, hogy Isten nincs jelen a cselekmények folyamatában. Sára beszél Istenről, de nem beszél vele, és az Úr sem szól egyikükhöz sem. Szembetűnő Isten távolléte, különösen az előző fejezetben való intenzív jelenlétéhez képest. Majd Isten megjelenik Hágárnak, de csak azután, hogy a nő elhagyja Ábrám táborát. Ez a váratlan megjelenés fellebbenti a fátylat arról, hogy Isten mindvégig jelen volt, még az emberi erőfeszítések ellenére is, hogy nála nélkül cselekedjenek. Az „*ÚR angyala*” (1Móz 16:7, ÚRK) cím gyakran az Úrra, JHVH-ra (lásd 1Móz 18:1, 13, 22) vonatkoztatva használatos. Ekkor Isten kezdeményez, kijelenti Hágárnak: fiút szül majd, Izmaelt, akinek a neve azt jelent, hogy Isten hall, meghallgat (1Móz 16:11). Érdekes módon a történetben végig visszhangzik a hallás, meghallgatás (*sáma*) gondolata, attól fogva, hogy Ábrám „hallgatott” Sára szavára, engedett annak (1Móz 16:2), és azzal is fejeződik be.

Miért könnyű Ábrámhoz hasonlóan nekünk is hitetlenkedni?

3. Olvassuk el 1Móz 17:1-19 és Róm 4:11 szakaszát! A körülmetélés rítusának mi a lelki és prófétai jelentősége?

Ábrámnak az előző történetben megmutatkozó hitetlensége miatt (1Mózes 16. fejezet) megtört a pátriárka Istennel való járásának folyamatossága. Addig Isten hallgatott, majd ekkor szólt először Ábrámhoz. Újból kapcsolatba lépett vele, visszavezette ahhoz a ponthoz, ahol szövetséget kötött vele (1Móz 15:18).

Isten szövetségi jelet adott Ábrámnak. Hosszú ideje vitatják a teológusok a körülmetélés jelentését, viszont mivel szerepe van benne a vérnek (lásd 2Móz 4:25), úgy érthetjük, hogy ez a rítus az áldozatok körébe tartozik. Azt jelölte, hogy Isten igazságot tulajdonított Ábrámnak (vö. Róm 4:11).

Fontos az is, hogy a körülmetéléssel jelzett szövetséget olyan nyelvezettel írja le Isten, ami visszautal az első messiási próféciára (1Móz 17:7; vö. 3:15). A két szövegrész közötti párhuzam sejteti, hogy Isten Ábrámnak adott ígérete többet jelent egy nép fizikai születésénél: magában foglalja a föld minden népének szóló üdvösség lelki ígését. Az „örök szövetség” ígérete a messiási mag munkájára, Krisztus áldozatára mutat, ami örök életet biztosít mindenkinek, aki hit által igényt tart rá – mindarra, amit a hit maga után von (vö. Róm 6:23; Tit 1:2).

Érdekes módon az örök jövő ígérete benne van Ábrám és Szárai nevének megváltoztatásában. Addigi nevük az akkori státuszukat fejezte ki. Ábrám azt jelenti, hogy „magasztos atya”, Szárai pedig „hercegnőm” (Ábrám hercegnője). Új nevük, Ábrahám és Sára a jövőre utalt: Ábrahám, „sokaság atyja”, Sára pedig „hercegnő” (mindenkié). Ezzel párhuzamosan, bár kissé ironikus értelemben Ábrahám nevetésére emlékeztet Izsák neve: „nevetni fog”. (Először itt írtak a nevetésről a Bibliában, 1Móz 17:17). Hitetlenségből vagy talán csodálkozásból fakadó nevetésről van itt szó. Akárhogy is, Ábrahám ugyan hitt abban, amit az Úr egyértelműen megígért neki, mégis küzdelmet jelentett számára, hogy hittel és bizalommal aszerint is éljen.

Hogyan tarthatunk ki a hitben olyankor is, amikor Ábrahámhoz hasonlóan mi is a hitetlenséggel küzdünk? Miért olyan fontos, hogy ne adjuk fel, a kételyeink ellenére sem?

Az utóbbi jelenetben mindenki benne volt: nemcsak Izmaelt, hanem Ábrahám házanéjének minden férfi tagját körülmetélték (1Móz 17:23-27). Négy-szer ismétlődik meg a *kol* (minden) szó (1Móz 17:23, 27). Ezen a mindenkire kiterjedő háttéren értendő az, amikor Isten megjelenik Ábrahámnak és megerősíti, hogy megszületik a megígért fiú, „Izsák”.

4. Olvassuk el 1Móz 18:1-15 és Róm 9:9 verseit! Mi a tanulsága a vendégszeretettel kapcsolatban annak, ahogyan Ábrahám fogadta a látogatóit? Hogyan magyarázhatjuk Isten reakcióját?

Nem világos, hogy Ábrahám tudta-e, kik voltak az idegenek (Zsid 13:2), még ha úgy is fogadta őket, mintha Isten maga is közöttük volna. Ábrahám „*a sátor ajtajában ült, a hőség idején*” (1Móz 18:1, ÚRK), és mivel a pusztában csak ritkán fogadhatott látogatókat, bizonyára szeretett volna elbeszélgetni velük. Eléjük sietett (1Móz 18:2), pedig már kilencvenkilenc éves volt. Az egyiküket úgy szólította, hogy *adónáj* (1Móz 18:3), ami Isten egyik gyakorta használt megnevezése volt (1Móz 20:4; 2Móz 15:17). Sietve sürgölődött, hogy készítsenek nekik ételt (1Móz 18:6-7). Megállt mellettük, figyelte, hogy mire van szükségük, készségesen állt a szolgálataikra (1Móz 18:8).

Ábrahám hozzáállása a mennyei látogatók fogadásához a vendégszeretet inspiráló példája lett (Zsid 13:2). Tiszteletteljes magatartása az igazi vendégszeretet filozófiáját közvetíti. Nemcsak az udvariasság kedves gesztusa, ha tisztelettel, gondoskodással vesszük körül az érkezőket, hanem amint a Biblia hangsúlyozza, ez vallási kötelesség, mintha magát Istent fogadnánk (vö. Mt 25:35-40). Érdekes módon Isten nem annyira a nagylelkű házigazdával, mint a szegény éhezővel azonosítja magát.

Másrészt Isten irántunk való kegyelmét és szeretetét jelzi, hogy belép az emberi szférába. Ez az eset még azelőtt történt, hogy Krisztus elhagyta volna mennyei otthonát és emberré lett az emberiségért (Fil 2:7-8). Ezzel a látogatásával ígéretének biztos voltát garantálta (1Móz 18:10). Látta Sárát, aki „*a háta mögött hallgatózott*” (ÚRK), a legbensőbb gondolatát is ismerte (1Móz 18:12). Tudta, hogy az asszony nevetett. Isten utolsó szava is a „nevet” volt. Sára kételkedése háttérén fogja teljesíteni az ígéretét.

Időzzünk el még annál a gondolatnál, hogy „Isten nem annyira a nagylelkű házigazdával, mint a szegény éhezővel azonosítja magát”! Hogyan gyakorolhatjuk ezt az igazságot a mai vagy a holnapi nap folyamán?

5. Olvassuk el 1Móz 18:16–19:29 szakaszát! Ábrahám prófétai szolgálata mennyiben érintette Lót iránti felelősségét?

Isten éppen akkor erősítette meg Ábrahámnak tett ígérését, hogy fia fog születni, ő pedig ahelyett, hogy a jó hír örömét élvezte volna, szenvedélyes vitába bonyolódott Istennel a Sodomában élő Lót sorsa felett. Ábrahám nemcsak egyszerűen próféta volt, akinek Isten kijelentette az akaratát, hanem olyan próféta, aki közbenjárt a gonoszokért. A héberben az „*ŰR előtt állt*” (1Móz 18:22, ŰRK) kifejezés azt jelenti, hogy imádkozott.

Ábrahám valójában alkudozott Istennel Sodoma megmentéséért, ahol az unokaöccse, Lót lakott. Ötvenből tízig eljutottak, és Isten meg is kímélte volna a város lakóit, ha csak tíz igaz ember lett volna köztük.

Természetesen ha elolvassuk, hogy mi történt, amikor a két angyal elment Lótot figyelmeztetni arra, ami majd bekövetkezik (1Móz 19:1-10), felmérjük, mennyire beteggé, gonosszá váltak az emberek. Valóban szörnyű hely volt Sodoma, mint még sok város körülöttük. Ez volt az egyik oka az ott élők kiűzetésének (lásd 1Móz 15:16).

„És most érkezett Sodoma utolsó éjszakája. A bosszúállás fellegei már rávetették árnyékukat a pusztulásra ítélt városra. De lakói ezt nem vették észre. Amíg az angyalok közeledtek, hogy a pusztításra szóló megbízásukat végrehajtsák, az emberek jólérről és kedvtelésről álmodtak. Az utolsó nap is olyan volt, mint a többi, jött és elmúlt. Este szállt a kedves és zavartalan tájra. A páratlanul szép vidék a lenyugvó nap sugaraiban fürdött. A hűvös alkony előcsalogatta a város lakóit, és a szórakozni vágyó tömeg sétálgatott, kihasználva a perc örömeit” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 123–124. o.).

Végül Isten csak Lótot, a feleségét és a két lányát mentette meg (1Móz 19:15), a minimumnak, a tíznek még a felét sem. Lót vejei nem vették komolyan a figyelmeztetést, így a városban maradtak (1Móz 19:14).

Utána elpusztult a szép vidék. Ebben a szakaszban többször is előfordul Sodoma pusztulására utalva a héber *hápak* (megsemmisít, felfordít) ige (1Móz 19:25). Azt a gondolatot fejezi ki, hogy „visszájára fordult”, mint ahogyan az özönvíz „visszafordította” az eredeti teremtettséget (1Móz 6:7). Sodoma pusztulása bizonyos értelemben az édeni állapotok (1Móz 13:10) „felfordítása” volt, a végidei pusztítás előjelének is számít (lásd Júd 7).

Írj bátorító üzenetet egy az otthonától távol tanuló diáknak!

Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, „A törvény és a szövetségek” c. fejezetből 329–333. o.

Bátorítson bennünket az, amilyen kitartóan és rendületlenül könyörgött Istennek Ábrahám Sodoma lakóiért (1Móz 18:22-33), hogy mi is imádkozunk a gonoszokért, még akkor is, ha reménytelenül bűnösnek tűnnek! Isten figyelmesen válaszolt Ábrahám kérésére, hajlandó lett volna megbocsátani, ha akad a városban tíz igaz ember, ami Gerhard Hasel szerint „forradalmi” gondolat. „Valami új jelenik meg a régi kollektív elgondolás helyett, ami szerint egy vétkes közösség ártatlan tagja is büntetés alá kerül. Megtartó funkciója lehet az igaz emberek maradékának a közösség egészére nézve... Az igaz maradék kedvéért JHVH az igazságossága (*cedaqah*) miatt megbocsátott volna a gonosz városnak. Ezt a gondolatot még inkább kiszélesíti JHVH Szolgájának prófétai kijelentése, aki „sokak” megváltását munkálja” (Gerhard F. Hasel: *The Remnant: The History and Theology of the Remnant Idea from Genesis to Isaiah*. Berrien Springs, MI, 1980, Andrews University Press, 150–151. o.).

„Körülöttünk emberek rohannak a reménytelen és félelmetes pusztulásba, mint egykor Sodomában. Mindennap lezárul valakinek a kegyelmi ideje. Minden órában vannak, akik átlépik a kegyelem határát. Ki inti és kérleli a bűnöst, hogy hárítsa el ezt a félelmetes végzetet? Hol vannak azok a kezek, amelyek kinyúlnak érte, hogy visszatartsák a haláltól? Hol vannak azok, akik alázatosan és rendületlenül hittel könyörögnek értük Istenhez? Ábrahám lelkülete Krisztus lelkülete volt. Isten Fia lefizette a bűnös megváltásának árát, tudja, milyen értékes az emberi élet” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 108. o.).

KÉRDÉSEK A BIBLIA ÉS AZ EVANGELIZÁLÁS C. KÖNYV ALAPJÁN

3Mózes 18-24;

Evangelizálás, „Szorgalmasan végezzük a munkánkat!” c. alfejezet

1. Mit tanácsol Isten a siketekkel és a vakokkal kapcsolatban?
2. Mely dolgokat utál Isten?
3. Milyen lényeges feltételnek kellett megfelelnie annak a nőnek, aki a főpap felesége lett?
4. Milyen büntetés járt azért, ha valaki átkozta az Úr nevét?
5. **Mit kellene tenniük a fiataloknak az egészségük, lelkiállapotuk, emlékezőképességük és helyes magaviseletük megőrzése érdekében?**

Alapszöveg: 1Móz 15:6; 17:5; 18:23

Tanulmányozásra: 1Móz 15-19; Róm 4:2-11; Ám 4:11

I. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

Bevezetés

E heti tanulmányunk során Ábrám vallásos tapasztalatának lényegét vizsgáljuk meg. Ez az a pillanat, amikor Isten szövetséget köt Ábrámmal, ez lévén Isten második szövetsége, az elsőt Noéval kötötte (1Móz 6:18–9:20). Az ábrahामी szövetség ugyanazokat az elemeket tartalmazza, mint a Noéval kötött megállapodás. Ez is egy áldozati szertartással kezdődik, amelynek során a pátriárka ígéretet kap: fia fog születni, és egy ország birtokosa lesz. A szövetséget jel is megerősítette. Mindezekon túl, az Ábrámmal kötött szövetségnek vannak a Noéval kötött szövetségtől különböző elemei is, például két áldozati szertartásra is sor kerül. A megerősítő jel a körülmetélés, és Ábrám új nevet kap: Ábrahám. Továbbá a bibliai narráció két perspektívát is feltár erről a szövetségről. Míg a Noéval kötött szövetségben a hangsúly Istenen nyugszik, és Noé aláveti magát, addig az Ábrahámmal kötött szövetség magába foglalja Ábrahám perspektíváját is, amiből következik ez utóbbi megállapodás bonyolultabb volta.

A tanulmány témái

1. A hit feszültsége: Ábrahám hitét kérdések és kételyek jellemzik; Ábrahám hisz Istenben, miközben önmagát marcangolja. Ábrahám nevetése ironikus és csodálkozását leplezi. Ábrahám Istenhez intézett imáját engedelmesség és kihívások sora alkotja.

2. A vendégszeretet törvényei: Ábrahám gondoskodik idegen vendégeiről, ami szembehelyezkedik a sodomabeliek idegenekkel szembeni ellenséges viselkedésével.

3. Hajlandóság a közbenjárásra: Ábrahám Sodoma törvénytelen lakosaiért fohászkodik, remélve, hogy van közöttük elegendő igaz ember, hogy a város megmenekülhessen.

II. MAGYARÁZAT

Ábrám hite

Ábrám hite tartózkodó az elején, majd kételyekkel és kérdésekkel teli. A pátriárka leginkább az ismeretlentől fél, saját jövőjétől, amelyet nem tart hat az ellenőrzése alatt. Ebből az okból kifolyólag a jelenre alapoz, és a szolgáját, Eliézert teszi meg örökösévé (1Móz 15:2). Ezért amikor beszél Ábrámmal, Isten néhány jövőre vonatkozó kifejezést is használ. A „Ne félj!” buzdítást gyakran az utódokra vonatkozó ígérettel hozzák összefüggésbe. Ugyanazt

a jövőre vonatkozó perspektívát tükrözi a *magen* („pajzs”, 1Móz 15:1) szó is, amely a *magan* („ad”, 1Móz 14:20) igét idézi fel, s amely a múltbéli győzelme-
nek leírása során jelenik meg. Láthatjuk tehát, hogy az az Isten, aki megmen-
tette Ábrámot a múltban, ugyanaz, aki a jövőben is meg fogja menteni. Áb-
rám jövőjének távlatában jelen van Isten, és ez az, ami hitet önt a pátriárka
lelkébe: „[Ábrám] hitt az Úrnak” (1Móz 15:6).

A héber *he'emin* igében („hitt”) több rejlik, mint amit érzelmi, intellek-
tuális folyamat, vagy egyszerű hitvallás sejtetne. A héber „hisz” ige kapcso-
lati jelentésárnyalatot hordoz magában, ahogy az *'aman* („határozott”, „meg-
bízható”) szógyök is erre utal. Mivel Istenre alapozott, Ábrám „hitte”, hogy
lesznek utódai. Ez az a hit, amit Isten „igazságul tulajdonított neki”. Más sza-
vakkal, Isten úgy ítélte meg, hogy ennek a hitnek egyenlő az *értéke* a feddhe-
tetlenséggel. Ennek a perspektívának az ókori Egyiptom hitvilágának kon-
textusában van igazán értelme. Míg az ókori Egyiptomban az emberi fedd-
hetetlenséget Maatnak, az igazság és rend istennőjének mérlegére tett emberi
cselekedetek értékelése jelentette, Ábrám esetében az igazságot az határozza
meg, hogy mit cselekedett Isten az ő érdekében. Nem Ábrám cselekedetei-
nek summája teszi Ábrámot feddhetetlenné, hanem az, hogy készséget tanú-
sít arra alapozni, amit Isten érte cselekedett (Róm 4:2-4).

Ábrahám együtt nevet az Úrral

Ábrahám azonnali reakciója az isteni hírre a csendes, tiszteletteljes leboru-
lás (1Móz 17:17). Ez a második alkalom, hogy Ábrahám csendben földig ha-
jolt Isten előtt (vö. 1Móz 17:3 versével). Ezúttal azonban a térdet hajtásához
nevetés is társul, ez az első nevetés, amiről említés történik a Bibliában. Nem
világos, hogy ez a fajta nevetés kételkedést vagy csodálkozást leplez. A tény
viszont, hogy a nevetésre az imádat aktusának kontextusában kerül sor, arra
enged következtetni, hogy csodálkozásról van szó. Mindazonáltal ahogy Áb-
rahám megszólal, a kételkedés lesz úrrá felette. Elfogadható megoldást ajánl,
amikor szóba hozza Ismaelt. Ábrahám szkeptikus ajánlata egyértelműbb fo-
galmazásra készíti Isten: ígérete nem Ismaelre vonatkozik. Válaszképpen
Ábrahám kérdéseire, Isten világosan kiejti az Izsák nevet (1Móz 17:19), amely-
nek jelentése „kacag”, „nevet”, és ami Ábrám nevetésével rezonál.

Ezúttal azonban Isten az, aki nevet, mivel az Izsák név Isten nevére utal,
amint azt a bibliai és sémi nyelvészeti névelemzések is igazolják. Ismael ne-
vével párhuzamosan („meghallá Isten”) az Izsák névnek is tartalmaznia kel-
lett Isten nevét, legalábbis beleértett módon: „[Isten] nevetett”. Isten neve-
tése tehát Ábrahám nevetésével rezonál. A későbbiekben Sára is nevetni fog.
Sára nevetésének kontextusa felerősíti az előző szituációk szubsztrátumában

a csodálkozás árnyalatait. A sátorban megbúvó Sára értesül a bekövetkezendő gyermekszülés hihetetlen híreről, majd nevetni kezd ennek kapcsán. És ekkor érdekes dolog történik. Habár Sára nevetett magában (1Móz 18:12), titkos gondolatai leplezetlenül feltáruznak a látogató előtt (1Móz 18:10). Ez a kivételes képesség tudatosítja Ábrahámot és Sárát, hogy a születés csodáját biztosító Úr jelenlétében vannak. Ábrahám első nevetése alkalmával – amely a meg-rázó kétely, csodálat és félelem nevetése volt – Isten pozitív perspektívát sejtető nevetéssel válaszolt.

Ábrahám terített asztallal tiszteli meg az Urat

Életében először, a tudtán kívül, Ábrahám mennyei vendégeket fogad. Tette a vendégszeretet példaképeként marad fenn a történelemben (vö. Zsid 13:2 versével). Ahelyett, hogy azonnal a szövetség keretében tett ígéretre térne – hiszen ez látogatásának célja –, Isten belép az emberi dimenzióba: Ábrahám meglátja, fogadja és megvendégeli Őt. A délutáni pihenés ideje volt ez. Ábrahám a sátor szájánál ült, mintha csak arra várt volna, hogy betoppanjon valaki hozzá. Pedig a sivatagban ritkák a látogatók. Így hát amikor megpillantja, hogy közeledik feléje valaki a távolból, futásnak ered az illető felé, ami rendkívüli dolognak minősül, hiszen nagyon idős, 99 éves, és éppen a körülmetélés utáni felépülés időszakában van (1Móz 17:24). Miután fogadja a vendégeket, megmossa a lábaikat és asztalt terít nekik (1Móz 18:4, 6-7). Az egész családja részt vesz ebben a tevékenységben. Sára kenyeret süt (1Móz 18:6), a szolga pedig – aki valószínűleg Ismael volt – elkészíti a borjút (1Móz 18:8). Mindezek ellenére Ábrahám szerényen nyilatkozik a megterített asztalról: „Hozok egy falat kenyeret” (1Móz 18:5). Nyilvánvaló, hogy Ábrahámnak a három vendég iránti lelkesedését és pátoszáat az motiválja, hogy érzi: különleges státusú személyek a látogatói. Az, ahogyan megszólítja az egyiküket, szintén ezt igazolja: *Adonai* („Jó Uram”, 1Móz 18:2-3). Tény, hogy Ábrahám vízzel és étellemmel kínálja a Vendégét, de ez nem zárja ki feltétlenül annak lehetőségét, hogy felismerte benne az isteni azonosságot. A látogatók emberi kinézete az emberek szintjére leereszkedő Isten testet öltési stratégiájának a része: „három férfiú áll a ő előtte” (1Móz 18:2); „azok pedig evének” (18:8); beszédbe elegyednek (18:9). Ábrahám tehát mellettük áll (18:8), és figyel minden szükségletükre.

Ábrahám alkudozik az Úrral

Az „áll” ige („mellettük áll vala”, 1Móz 18:8), amelyet a bibliai szerző arra használ fel, hogy Ábrahám vendégfogadó magatartását érzékeltesse, újra megjelenik a 22. versben, ezúttal az Isten iránti magatartását jellemezve: „Ábrahám pedig még az Úr előtt áll vala” (1Móz 18:22). Az „előtti” helyhatározói viszonyzó Isten *előtti* tiszteletet fejez ki, az imádat cselekedetét (5Móz 10:8;

1Kir 17:1; Zak 3:1). Ez az első eset a Bibliában, amikor egy ember másvalakiért imádkozik. Még Noé is hallgatott hasonló körülmények között (1Móz 6:13-22). A héber *wayyigas* ige („közelít [valakihez/valamihez]”, Károlinál: „hozzá járula”, *ford. megj.*) arra enged következtetni, hogy Ábrahám habozott és félénken közeledett az Úrhoz (1Móz 18:22-23). Habár bátor férfi, mégis tudatában van annak, hogy nagy távolság van közte és Isten között. Tapintatosan hét kérdést intéz hozzá, és bevonja Istent egy alkufolyamatba, leengedve a tétet 50-ről 10-re. Ámos 5:3 verse alapján tudjuk, hogy az 50-es szám egy akkori kis város lakosságának a fele volt (vö. Bír 20:10 versével).

Ábrahám azzal a feltételezéssel kezdi az alkudozást, hogy a városban egyenlő arányban oszlanak meg az igazak és a gonoszak. Amikor az alku tárgya eléri a 10-et (1Móz 18:32), megérti, hogy elérkezett a jelképes minimális határértékig, következésképpen ezt a számot már nem lépi át. Jelentőségteljes az is, hogy a 10-es számot a héber ábécé legkisebb betűje, a *yod* képviseli (ld. Mt 5:18 versét). A későbbiekben a judaizmusban a 10-es szám az a minimális érték, amely lehetővé teszi imádati csoport (*minyán*) létrehozását. A tény, hogy ez a minimum 10 igaz ember elegendő volt a közösség megmeneküléséhez, olyan fogalomnak minősül, amely előrevetíti a szenvedéshez szokott Szolga megigazitó tevékenységét, aki „ismeretével sokakat megigazit” (Ézs 53:11).

Hat válasz után Isten hirtelen abbahagyja a beszélgetést Ábráhámmal. Habár tanácskozik az emberekkel, Isten szuverén az ítélete tekintetében.

III. ALKALMAZÁS

Ábrahám hisz az Úrban: Hogyan nevelhetjük hitre az embereket? A bibliai hit lényegében miért a jövőt célozza meg? Hogyan tanácsolnának olyasvalakit a hitre, aki éppen elveszítette egyik szerettét? Milyen kapcsolat van a hit és a reménység között?

Ábrahám együtt nevet az Úrral: Beszélgetsek a csoportban arról a gondolatról, hogy a nevetés a gonosztól származik. Keressetek a Bibliában (az Ó- és Újtestamentumban) példákat a nevetésre és a humorra. Miért összeegyeztethető a nevetés vagy a humor az igazi vallásgyakorlással? Miért utasítják el gyakran a vallásos emberek a nevetést?

Ábrahám asztalt terít az Úrnak: Ábrahám lelkesedése – gazdagon megterített asztalt készít – miként ihleti az imádatot és a missziót? Keressetek a Bibliában olyan szituációkat, amelyekben az étel és a gazdagon megterített asztal meghatározó szerepet játszott az Istennel kötött szövetség szertartásaiban. Miért olyan fontos az étel a Bibliában? Miért összeegyeztethetetlen az aszkétizmus a bibliai értékekkel?

Ábrahám alkudozik az Úrral: Ábrahám merészsége és Isten akaratának megkérdőjelezése miatt bizonyítja mégis a pátriárka hitét? Hogyan alkalmazható az Ábrahám példája a személyes imatapasztalat során? Említsetek a Bibliából és a történelemből olyan helyzeteket, amelyekben vallásos emberek alkudoztak és „üzletet kötöttek” Istennel.

Ígéret

***E heti tanulmányunk: 1Mózes 22; 23–25; 3Mózes 18:21;
János 1:1-3; Róma 4:1-12; 5:6-8; Zsidók 11:17***

Szombat délután

Alapige: „Ábrahám pedig vén élemedett ember vala, és az Úr mindenben megáldotta vala Ábrahámot” (1Móz 24:1).

Isten ígérete szerint Sára végül fiút szült Ábrahámnak, „öregkorára” (1Móz 21:2, RÚF). A kisbabát Izsáknak nevezte (lásd 1Móz 21:1-5). Am ekkor a pátriárka élete még messze nem ért véget, küzdelme akkor vált a leghevesebbé, amikor felvitte fiát, Izsákot Mórija hegyére, hogy feláldozza. Izsák helyett azonban végül egy kos lett az áldozat (1Móz 22:13), ami azt jelezte, hogy Isten megtartja ígéretét, megáldja a népeket „magva” által (1Móz 22:17-18). A „mag” természetesen Jézus volt (ApCsel 13:23). Tehát ebben az elképesztő (és bizonyos értelemben nyugtalanító) történetben még inkább kibontakozik a megváltási terv.

A történetnek, ami bizonyára megrázta Ábrahám családját, mély lelki tanulságai vannak. Ábrahám jövője sem egészen világos. Sára meghal a Mórija-hegyi áldozat után (1Mózes 23. fejezet), Izsák pedig még nőtlen.

Ezek után Ábrahám lépéseket tesz, mert biztosítani akarta, hogy „jó” legyen az, ami utána marad. Elrendezi fia házasságát Rebekával (1Mózes 24. fejezet), aki ikerfiúkat szül (1Móz 25:21-23), Ábrahám pedig feleségül veszi Ketúrát, akitől sok gyereke születik (1Móz 25:1-6). Ezen a héten Ábrahám életének záró szakaszát követjük nyomon (1Móz 25:7-11).

1. Olvassuk el 1Móz 22:1-12 és Zsid 11:17 verseit! Mi volt a jelentősége ennek a próbának? Milyen lelki tanulságok származnak a meglepő esetből?

1Mózes 22. fejezete klasszikussá vált a világirodalomban, nemcsak teológusokat, hanem filozófusokat és művészeket is megihletett. Az Istentől jövő próba jelentőségét azonban nem könnyű felfogni. Ez az isteni parancs ellentétes az emberáldozatok későbbi bibliai tiltásával (3Móz 18:21), és bizonyosan szembemenni látszott az örök szövetséggel, amit Izsákra vonatkozóan Isten megígért (1Móz 15:5). Mi volt tehát Isten célja azzal, hogy erre szólította Ábrahámot? Miért állította ilyen hatalmas próba elé? A Bibliában a „próba” (héberül *nissáh*) fogalmában két, egymással ellentétes gondolat is benne van. Egyrészt utal az ítéletre, vagyis annak megítélésére, hogy mi van a megpróbált ember szívében (5Móz 8:2; vö. 1Móz 22:12). Viszont Isten kegyelméről is biztosítja azt, aki próba alatt áll (2Móz 20:18-20).

Ebben az esetben egészen odáig viszi Ábrahámot az Istenbe vetett hite, hogy felvállalja a kockázatot: elveszítheti „jövőjét” (az utódait). Mivel azonban bízik Istenben, kész megtenni, amit az Úr kér tőle, bármennyire nehéz mindezt megérteni. Végére is mi más lenne a hit, ha nem az, hogy bízunk abban, amit nem látunk és nem is értünk teljesen? A bibliai hitnek továbbá nem is az a lényege, hogy mennyire vagyunk képesek adni Istennek vagy áldozatot hozni érte (noha kétségkívül ennek is van szerepe, lásd Róm 12:1), hanem az, hogy mennyire tudunk bízni benne, mennyire tudjuk elfogadni a kegyelmét, miközben tisztában vagyunk saját méltatlanságunkkal. Ennek az igazságát erősítette meg, ami ezután következett. Valóban sok tanítás rejlik ebben a történetben, ugyanakkor Ábrahámot nem menthette meg az összes jócselekedete, a sok buzgó tette, a fiával bejárt fájdalmas útja, sőt még készséges engedelmessége sem, amikor hajlandó lett volna odaáldozni Istennek önmaga legjavát. Miért nem? Mert maga az Úr rendelte ki a kóst a megkívánt áldozathoz, ami Ábrahám üdvösségének egyetlen reményére, Jézusra mutatott.

Ábrahám akkor bizonyára megértette, mi a kegyelem. Nem Istenért végzett tetteink mentenek meg bennünket, hanem az, amit Isten tesz értünk (Ef 3:8; vö. Róm 11:33), bármennyit is kell Istenért tennünk, ahogyan Ábrahámnak is kellett. Az ő tetteiben ez világosan megmutatkozik (Jak 2:2-23).

Ábrahám és Izsák Mórija-hegyi története mit mond neked a saját hitedről és annak kinyilvánításáról?

- 2. Olvassuk el 1Móz 22:8, 14 és 18 verseit! Hogyan teljesítette Isten azt az ígéretét, hogy Ő gondoskodik a megoldásról? Mit rendelt ki?**
-
-
-

Ábrahám érdekes választ adott Izsák kérdésére az áldozati állattal kapcsolatban: „Az Isten majd gondoskodik az égő áldozatra való bárányról” (2Móz 22:8). A héber igei forma valójában úgy is érthető, hogy „Isten önmagát adja bárányként”. A „szerez”, „biztosít”, „ad” jelentéssel bíró ige (*jir'eh lo*) úgy jelenik itt meg, hogy „önmagát adja” jelentéssel is érthető.

Itt bepillantást nyerünk a megváltási terv lényegébe, vagyis abba, hogy maga az Úr szenved, Ő fizeti meg bűneink büntetését.

- 3. Olvassuk el Jn 1:1-3 és Róm 5:6-8 verseit! Mi történt a kereszten, aminek előképe volt ez az áldozat a Mórija hegyén? Hogyan világítanak rá erre ezek az igék?**
-
-
-

Jóval a kereszt előtt, a Mórija hegyén „a szarvánál fogva a bozótban” fennakadt áldozati kos (1Móz 22:13, ÚRK) egyenesen Jézusra mutatott. Ő az, akit „láttak” itt, ahogyan Ábrahám később elmagyarázta: „A hegyen, ahol az ÚR látható volt” (1Móz 22:14, a szerző fordítása). Jézus is utalt Ábrahám prófétai kijelentésére, amikor ezt mondta: „Ábrahám, a ti atyátok örvendezett, hogy meglátja az én napomat, látta is, és örült” (Jn 8:56, ÚRK).

„Isten egyrészt Ábrahám lelkébe akarta vésni, hogy az evangélium valóság, másrészt próbára akarta tenni a hitét a parancssal, hogy ölje meg a fiát. Azért kellett elviselnie a lelki gyötrelmet e félelmes próba sötét napjaiban, hogy saját tapasztalata által felfogjon valamit abból a hatalmas áldozatból, amelyet a végtelen Isten hoz az ember megváltásáért” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 120. o.).

Az itt történtek mennyiben segítenek jobban megérteni a kereszt lényegét, azt, hogy Isten mit szenvedett értünk? Milyen válaszra készítsen ez bennünket?

1Móz 22:23 versében olvashatunk Rebeka születéséről. Ez a kitétel előre mutat Izsák és Rebeka későbbi házasságára (1Mózes 24. fejezet). A Sára haláláról és temetéséről szóló beszámoló (1Mózes 23. fejezet) pedig Ábrahám és Ketúrá házasságkötése előtt található (1Móz 25:1-4).

4. 1Mózes 23. fejezete értelmében milyen szerepe volt Sára halálának és temetésének annak az ígéletnek a teljesedésében, amit Isten Ábrahámnak tett?

Sára halálát az Írás az Izsákkal kapcsolatos áldozat története után említi, sejtetve, hogy milyen erősen hatott az asszonyra ez az eset, ami majdnem a fia életébe került. Bizonyos értelemben a férjével együtt Sára is „próbába került”, éppen úgy, mint a vándorlások és Ábrahám időnkénti hitbeli visszaesései (1Móz 12:11-13) idején.

Nem világos, mennyit tudott meg Sára az esetről később, de arra következtethetünk, hogy végül meghallott mindent. Nem olyan nő volt, aki a fontos vagy őt bántó kérdésekben csendben maradt volna (vö. 1Móz 16:3-5; 18:15; 21:9-10). Fizikai jelenléténél a drámai eseménytől való távolléte, hallgatása, sőt még a halálának ideje is beszédesebb azzal kapcsolatban, hogy mennyire fontos volt a cselekmény szempontjából. Ábrahám idős korának említése (1Móz 24:1) mellett az ő idős korára tett utalás (1Móz 23:1) is személyének fontosságát mutatja. Valójában Sára az egyetlen nő, akinek az életkorát megtaláljuk az Ószövetségben, ami azt is jelezheti, hogy része volt a történetnek, miután az lezajlott. Nem a haláláról, hanem a temetési helyének megvásárlásáról szól a fejezet nagy része, ami az ígélet földjével való kapcsolatát emeli ki.

Az Írás konkrétan megnevezi, hogy Sára „*Kánaán földjén*” (1Móz 23:2, ÚRK) halt meg. Ez szintén azt emeli ki, hogy a halála is kötődik Istennek a földre vonatkozó ígérétehez. Ábrahám klánjából ő az első, aki az ígélet földjén halt meg és ott is temették el. A pátriárka úgy utal magára, mint aki „*idegen és jövevény vagyok közöttetek*” (1Móz 23:4), majd pedig Hét fiaival érvel, ragaszkodik hozzá, hogy fizessen. Ez is mutatja, hogy nem csupán a temetési hely megvásárlására gondolt, hanem arra, hogy végleg letelepedjen azon a vidéken.

Ma vagy holnap szakíts időt arra, hogy megvigasztalj egy gyászoló személyt!

Sára halála után 1Mózes 24. fejezete közli Izsák házasságának történetét, és van kapcsolat a két esemény között.

5. Olvassuk el 1Mózes 24. fejezetét! Miért tartotta ennyire fontosnak Ábrahám, hogy a fiának ne kánaáni felesége legyen?

Ábrahám meg akarta szerezni a földet, hogy eltemethesse Sárát, mivel Isten megígérte neki, hogy a leszármazottaié lesz az a vidék. Ragaszkodott ahhoz is, hogy Izsák ne az ígéret földjén kívül telepedjen le (1Móz 24:7). Izsák a feleségét Sára sátrába vitte be, Rebeka pedig megvigasztalta őt „*anyja halála után*” (1Móz 24:67), mindez visszamutat Sára halálára és érzékelteti Izsák fájdalmát édesanyja elvesztése miatt. A történet tele van imádságokkal és imakérések teljesülésével, bőséggel találunk benne tanulságokat az isteni gondviseléssel és az emberi szabadsággal kapcsolatban. Ábrahám szavaival kezdődik, amikor megesketi szolgáját „*az Úrra, a mennynek és a földnek Istenére*” (1Móz 24:3, ÚRK). Először is elismeri, hogy Isten a Teremtő (1Móz 1:1; 14:19), ami közvetlenül hat az utódainak, beleértve magának a Messiásnak a születésére.

Az „*Angyala*” és „*Az Úr az égnek Istene*” (1Móz 24:7) kifejezések arra az esetre utalnak vissza, amikor az Úr Angyala lejött a mennyből megmenteni Izsákot a haláltól (1Móz 22:11). A világmindenséget irányító Isten, az Úr Angyala, aki közbelépett Izsák megmentéséért, Ő vezeti majd a lépéseiket a házasság kérdésében is. Ábrahám azonban fenntartja annak a lehetőségét, hogy a nő esetleg nem fogadja el Isten hívását. Isten mindenható, mégsem kényszeríti engedelmesre az embereket. Az a terve, hogy Rebeka kövesse Eliézert, de a lánynak megmarad a választási szabadsága. Vagyis megvolt a lehetősége, hogy nem akar elmenni, és abban az esetben nem kényszerítették volna. Itt egy újabb példáját látjuk a hatalmas titoknak, hogy Isten szabad akaratot, választási szabadságot adott nekünk, embereknek, amit nem fog eltiporni (ha megtenné, nem létezne szabad akarat). És mégis, az emberi szabad akarat ellenére, még ha szabad akaratukkal szörnyű döntéseket hoznak is meg az emberek, bizhatunk abban, hogy végül Isten szeretete és jósága fog diadalmaskodni.

Miért vigasztaló a tudat, hogy bár nem minden Isten akaratából történik, Ő mégis kézben tartja az eseményeket? Hogyan bizonyítják ezt olyan próféciák, mint például Dániel 2. fejezete?

6. Olvassuk el 1Móz 24:67–25:8 szakaszát! Mi a jelentősége Ábrahám élete utolsó eseményeinek?

Sára halála után Ábrahám újból megnősült. Izsákhhoz hasonlóan ő is megvizsgáltódott Sára elvesztését követően (1Móz 24:67). Felesége emléke bizonyára élénken élt a pátriárkában, mint ahogyan a fiában is. Az új asszony kiléte azonban homályban marad. A krónikás Ketúrá fiait egy kategóriába helyezi Hágáréval, Ketúrá nevének említése nélkül, ami azt sejtetheti (amint némelyek felvetik), hogy Ketúrá valójában Hágár, de ezt egyszerűen nem tudhatjuk. Az is jelentőségteljes, hogy Ábrahám éppen úgy bánik Ketúrá fiaival, mint a Hágáréval: elküldi őket, hogy elejét vegye bármiféle lelki befolyásnak, és Sárától született fiát világosan megkülönböztesse a többitől.

„Ábrahám mindazt, amije volt, Izsáknak adta” (1Móz 25:5, ÚRK), míg az ágyasoktól származó fiainak „ajándékokat adott” (1Móz 25:6, ÚRK). Az „ágyas” meghatározás arra is utalhat, hogy Ketúrá státusza is megegyezett Hágáréval. Amennyiben Ketúrá valóban Hágár, ez is magyarázata lehet a Ketúrá-Hágárral kötött házasság előzményeként a Sára emlékére utaló burkolt célzásnak. 1Móz 25:1-4 és 12-18 versei felsorolják Ábrahámnak a Ketúrától született fiait, valamint Izmael gyermekeit. Valószínűleg azért jegyzi fel ez a szakasz a nemzetségi táblázatot Ábrahámnak a Ketúrával kötött házassága után, akitől hat fia született, szemben a másik két fiával (Izsákkal és Izmaellel), hogy azonnali bizonyítékát adja az isteni ígéretnek, miszerint Ábrahám sok nép atyja lesz.

A második felsorolás Izmael utódairól szól, akik szintén tizenkét törzset alkottak (vö. 1Móz 17:20), mint ami Jákob esetében is megtörténik (1Móz 35:22-26), bár Isten természetesen Izsák leszármazottainak tartja fenn a szövegségét (1Móz 17:21). Ezt a pontot a Szentírás igen világosan leszögezi.

Ábrahám halálhíre (1Móz 25:7-11) beékelődik a két nemzetségi táblázat közé, ami szintén Isten áldását tanúsítja. Bemutatja annak az ígéretnek a teljesedését, amit Isten sok évvel korábban adott Ábrahámnak, miszerint „jó vénségben” (1Móz 15:15) fog meghalni, „betelve az élettel” (vö. Préd 6:3).

Az Úr megtartotta kegyelmes ígéreteit, amelyeket hűséges szolgájának, Ábrahámnak adott, akinek a hitét a Szentírás nagyszerű mintaként állítja elénk, mint ami a hit általi megváltás talán legjobb példája az Ószövetségben (lásd Róm 4:1-12).

Ábrahám kivételes próféta volt, akinek Isten elmondta a terveit (1Móz 18:17). Emberi szférájába belépve bizonyos mértékig megismertette vele a Fia áldozatán alapuló megváltási tervet.

„Izsák előképe volt Isten Fiának, aki áldozatot vállalt a világ bűneiért. Isten meg akarta értetni Ábrahámmal az ember megváltásának evangéliumát. Hogy ezt valóságossá tegye számára és a hitét is megpróbálja, szeretett fiának, Izsáknak a feláldozására kérte. Azt a célt szolgálta Ábrahám minden szívfájdalma és gyötrelme, amit a sötét és rettenetes megpróbáltatás alatt kiállt, hogy mélyen a gondolataiba vésődjön az elbukott ember megváltásáért hozott terv. Saját tapasztalatából kellett megértenie a végtelen Isten kimondhatatlan önmegtágadásának hatalmas voltát, amikor meghalni engedte saját Fiát, hogy az embert az örök pusztulástól megmentse. Nem lehetett volna nagyobb lelki gyötrelme Ábrahám számára annál, mint amit kiállt, amikor engedelmesen válaszolt a fia feláldozására szólító isteni parancsra” (Ellen G. White: *Testimonies for the Church*. 3. köt. 369. o.).

„Ábrahám megöregedett és a rövidesen bekövetkező halálára gondolt. Még egy feladata volt, biztosítani az ígélet teljesedését utódai számára. Isten Izsákot választotta ki, hogy kövesse atyját Isten törvényének megtartójaként és a választott nép atyjaként. De Izsáknak még nem volt felesége. Kánaán lakói bálványimádók voltak, és Isten megtiltotta, hogy házasságra lépjen velük, tudva, hogy az ilyen házasság hitehagyáshoz vezet. A pátriárka féltette fiát a környezet rossz befolyásától... Ábrahámnak nagyon fontos volt, hogy kit választ fiának feleségül. Olyan nővel akarta összeházasítani, aki nem fordítja el Istentől... Izsák, bízva atya bölcsességében és szeretetében, örömmel hagyta rá ezt. Hitt abban is, hogy Isten fogja irányítani a választást” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 135. o.).

KÉRDÉSEK A BIBLIA ÉS AZ EVANGELIZÁLÁS C. KÖNYV ALAPJÁN

3Mózes 25 – 4Mózes 4;

Evangelizálás, „Összpontosítsuk erőnket a fő feladatra!” c. alfejezet

1. Mely szántóföldeket nem lehetett eladni?
2. Hogyan lehetett megváltani valamit a tizedből?
3. Melyik nemzetséghez tartoztak azok, akik utoljára indultak el az ő zászlóik szerint?
4. Mi volt a tisztjük Kéhát fiainak a gyülekezet sátorában?
5. **Mi miatt vesznek el sokan?**

Alapszöveg: 1Móz 24:1

Tanulmányozásra: 1Móz 22-25; Róm 4:1-12; 5:6-8

I. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

Bevezetés

E heti tanulmányunk Ábrahám vallásos útjának legkiemelkedőbb szakaszával, Izsák feláldozásával foglalkozik. Ez az áldozat képezi hitének próbáját. A felzaklató esemény Mózes első könyve szerkezetének központját képezi, s ez az irodalmi módszer arra hivatott, hogy felhívja az olvasó figyelmét a fejezet fontosságára. Egy sor kérdésre keresünk választ: Mi a jelentősége ennek a próbának? Miért kérte Isten Ábrahámtól, hogy feláldozza az egyetlen fiát, ellentmondva ezzel az ígéretnek? Hogyan visel gondot Isten? Miért változtatta meg az áldozatot Izsákról egy bárányra, majd végül egy kosra? Mi a teológiai és próféciai jelentősége a véghez nem vitt áldozatnak? Ez után a drámai helyzet után semmilyen igazán fontos esemény nem történik Ábrahám életében, leszámítva Izsák és Rebeka egybekelését, majd Ábrahám házasságkötését Ketúrával. Ábrahám idős korban halt meg.

A tanulmány témái

1. Az engesztelés jelentősége: Izsák feláldozása több mint etikai probléma vagy egzisztenciális harc. A bibliai narráció az engesztelés témájával foglalkozik, felfedi annak titkát, mély jelentőségét, egyetemes folyamatát és eszkatológiai célját. Isten elhívta Ábrahámot. Elhívásának célja az volt, hogy áldás áradjon ezáltal minden népre, és mindez az Izsák feláldozásán keresztül megörökített engesztelés útján valósult meg.

2. Az ima ereje: Izsák házassága mögött komoly imatapasztalat húzódik. Az Eliézer imádságáról és annak teljesedéséről szóló szép történet rendkívül ihlető és lelki tanulságokban gazdag.

II. MAGYARÁZAT

Az engesztelés jelentősége

Az engesztelésre való utalást magában hordozza a próba fogalma. A héber *nissah* ige jelentése („próbára tesz”, „kipróbál”, „megvizsgál”, 1Móz 22:1) két, egymással ellentétes gondolatot közvetít. Egyrészt az ígének köze van az ítélet fogalmához. Isten „megpróbál” engem, hogy megismerje a szívemet és a gondolataimat (5Móz 8:2; vö. Zsolt 139:1, 23-24 verseivel). Ezt a szempontot világosan kijelentette az Úr Angyala (1Móz 22:11-12).

Másfelől a megpróbálás bibliai gondolata átlépi azt az egyszerű, fenyegető próbát, amelyet Isten Ábrahámra mért, hogy megvizsgálja hitének minőségét.

Mózes is ugyanezt az ígét (*nissah* – „próbára tesz”) használja, hogy megnyugtassa a népet, amely reszketett a Sínai-hegyen megszólaló dörgő hang hallatán (2Móz 20:18-20). Ahelyett, hogy önkényes és kegyetlen cselekedetet fejezzen ki a próbának alávetett személy *ellen*, az Isten részéről kezdeményezett megpróbálás az isteni ítélet és a megpróbált személy érdekében végzett megváltás pozitív és ígéretes távlatát nyújtja, következésképpen a kegyelem és az üdvösség szövetségével összhangban kell értelmezni.

Az engesztelés gondolata a kossal együtt újra megjelenik, amelyről Ábrahám meglepetten vesz tudomást, ugyanis ő is, Izsák is egy báránnyra számított (1Móz 22:7). Izsák megrázó kérdésére – „Hol van az égőáldozatra való bárány?”; s amely egy újabb kérdést feltételez: „Talán én volnék az?” – Ábrahám ezt válaszolta: „Az Isten majd gondoskodik az égőáldozatra való báránnyról” (1Móz 22:8), ami szó szerint azt jelenti, hogy „Isten gondoskodni fog a báránnyról Önmaga számára”. A szerkezet az „Isten” nevet hangsúlyozza, ami igazolja, hogy egyedül nála van a megoldás.

Az „Isten gondoskodni fog Önmaga számára” kifejezés szokatlan, egyedülálló a héber Szentírásban. Ugyanaz a szerkezeti formája, mint a *lek leka* kifejezésnek, amelynek jelentése: „gyere ki te magad”, vagy visszaható formában: „vedd/vidd ki saját magad”. Az *yr 'eh lo* igei szerkezetet tehát, amit általában úgy fordítanak, hogy „Ő gondot visel majd”, helyesen ekképpen kellene fordítani: „Isten báránnyként fogja látni magát”, ami azt jelenti, hogy Isten báránnyként önmagát fogja felajánlani.

Ennek a leírásnak nem az volt a célja, hogy megválaszolja az állatáldozatok eredetére vonatkozó kérdést, amint az sem, hogy meghatározza, mit kell tenniük az embereknek – milyen áldozatokkal kell Isten elé járulniuk –, hogy elnyerjék az üdvösséget. Az Izsákot helyettesítő kos azt az üzenetet közvetítette, hogy Isten felajánlotta magát Ábrahámnak. A megváltás Isten munkája, tőle jön, ahogy Pál apostol is hangsúlyozta: „Mínthogy az Isten volt az, aki megbékéltette magával a világot” (2Kor 5:19). Az állat helyettesítő szerepén túl az égőáldozatként bemutatott kos mély teológiai tanulságokat közvetít.

Az áldozat természete lelki jelentőségét közvetítette. Az egészen égőáldozat volt az egyedüli áldozat, amely – ahogy a neve is jelzi – az állat teljes elégetését tette szükségessé (3Móz 1:9), s amely Istennek Jézus Krisztus által az emberiség megmentéséért meghozott áldozatának teljességére utalt (Zsid 9:12; 10:10). Hasonlóképpen egészen égőáldozatot mutattak be a nagy engesztelési napon is (3Móz 16:3, 5). Bármely más bibliai passzusnál inkább, ennek a résznek a nyelvezete megegyezik az Izsák feláldozását bemutató szakasz nyelvezetével. Ugyanazt a szótársítást fedezzük fel mindkét szövegben: „egészen égőáldozat” (1Móz 22:13; vö. 3Móz 16:3, 5); „gondot visel” (visszaható

formában) / „gondviselés” (1Móz 22:14; vö. 3Móz 16:2); „elhoz”/„vesz” (1Móz 22:13; vö. 3Móz 16:5); „kos” (1Móz 22:13; vö. 3Móz 16:5). Ez az egyedi intertextualitás azt sugallja, hogy a szerző, aki az engesztelési napról szóló szöveget írta, figyelembe vette az Izsák feláldozásáról szóló leírás szövegét, és szándékosan építette bele ezt a leírást az engesztelési nap perspektívájába.

A leírás megemlíti, hogy Ábrahám miként kötözte meg és ajánlotta fel Izsákot Istennek, ami átlépi az egyén saját, egzisztenciális, vallásos és erkölcsi tapasztalatának határát, itt ugyanis egy próféciával van dolgunk. Az a tény, hogy Isten gondoskodott a feláldozandó kosról, jelképesen utal az engesztelés eszkatologikus napjára, amikor Isten elfogadja azt az áldozatot az emberiség engesztelésének történelmi megvalósítása és Isten országának elnyerése érdekében (Dán 8:14; Dán 7:9-14).

Az ima ereje

Eliézer imájának (1Móz 24:12-14) három része van:

1. Eliézer Istenhez fordul, aki egyben a történelem és az ő személyes Istene (1Móz 24:12).

2. Eliézer kezdeményezése sikeréért imádkozik. A héber *haqr'eh* ige („sikerrel jár”; Károlinál: „hozd elém még ma” – 1Móz 24:123) a „megtörténik” jelentésű *garah* igéből származik, és az esély, lehetőség gondolatát közvetíti (Ruth 2:3). A szolga arra kéri Istent, hogy teremtsen alkalmat erre a találkozóra. A véletlen- vagy sorsszerű szituáció fogalmának itt nincs helye. Az a tény, hogy Isten uralja a körülményeket és a lehetőségeket, azt jelenti, hogy azon paraméterek keretében lép közbe és cselekszik, amelyek az ember távlatából tekintve véletlenszerűeknek tűnnek. Ő a gondviselés Istene, aki megteheti azt, hogy az esemény megtörténjék. Ezt a perspektívát igazolja az a tény is, hogy a szolgáló egészen addig megy el, hogy nemcsak az esemény pillanatát határozza meg (amelynek azonnal meg kellene történnie, 1Móz 24:12), hanem annak helyszínét is, amelynek a helynek kellene lennie, ahol a szolgáló „megpihenteté a tevéket” (1Móz 24:11), és ahol ő is találtatik, azaz „a víz forrása mellett” (1Móz 24:13).

3. Eliézer pontos feltételeket határoz meg. A menyasszony kiválasztásához a szolga jelet kér az Úrtól. A jelöltnek nemcsak őt, az idegent kell megítatnia, a vedrét leeresztve az irányába (1Móz 24:14), hanem a vele lévő hét tevét is. A szolga azért kért ilyen nehezen megvalósuló jelet, mert biztos akart lenni abban, hogy Isten áll az események mögött (1Móz 24:14; vö. Bír 6:36-40 szakaszával). Nyilvánvaló, hogy ez a próba nem csupán egy természetfeletti jel, amely Isten jóváhagyását tükrözi, hanem a jellem próbája is, amely felfedi az illető lány személyiségi jegyeit, nagylelkűségét, kedvességét, a kérel-

meket meghaladó szolgálatkészségét, vendégszeretetét, ahogy fizikai erőnlétét is. A szolga imájának teljesevése már azelőtt elkezdődött, hogy az imáját elmondta volna (1Móz 24:15; vö. Mt 6:8 versével).

Az ima meghallgatásának módjáról készült feljegyzés egy meglepetéssel kezdődik, amit az „íme” mondatszó közvetít, s amely bevezeti Rebekát. Továbbá a Rebeka vállán lévő vederre való utalás (1Móz 24:15) a szolga Istenhez intézett kérésében meghatározott feltételekre céloz (1Móz 24:14). Ezután a nő testi tulajdonságainak említése következik: „szép ábrázatú” és „szűz” (1Móz 24:16). Családi háttere feljogosítja arra, hogy Izsák felesége legyen. A térbeli orientációt szolgáló információ – „aláméne a forrásra” (1Móz 24:16) – további feszültséggel gazdagítja a narrációt. A szolga türelmetlen, mielőbb meg akar győződni arról, hogy Rebeka lesz-e a megfelelő nő (1Móz 24:17), aki, meglepetésére, a próba minden feltételét teljesíti. Leereszti a vedrét (1Móz 24:18), pontosan úgy, ahogy Eliézer az imájában kérte. Rebeka túl is szárnyalja a szolga elvárásait. Nemcsak a kötelességét teszi meg azzal, hogy megitatja az idegent, hanem meg is hívja, hogy igyék a vedréből. És teszi ezt lelkesen, hatékonyan. Eliézer reakciója minderre a csodálkozás, egy szót sem szól (1Móz 24:21).

Jóllehet imádkozott ezért a jelért, mégis elámul e hihetetlen csoda látán. Mindezek ellenére hitébe továbbra is kétely vegyült: sikerrel járt-e vagy sem (1Móz 24:21). Csak akkor győződik meg küldetése eredményességét illetően, amikor Rebeka házához ér. Ekkor újabb, az Urat áldó imát mond (1Móz 24:27), és úgy érzi, megérkezett úticéljához, teljesevétt a prófécia (Ezsd 7:27-28; Dán 12:13). Tudatosul benne, hogy Isten nemcsak a szeretet és a kegyelem Istene, hanem az igazságé és a cselekvésé is, aki meghatározza az események sodrását.

III. ALKALMAZÁS

Az engesztelés jelentősége: Beszélgetsek a csoportban az engesztelés teológiai jelentőségéről, továbbá arról, ahogy ez az igazság személyes életeteket befolyásolja. Mit jelent mindannyiunk számára az engesztelés? Miért van szükségünk engesztelésre? Hogyan beszélhetek erről a szükségről azon posztmodern barátaitoknak, akik nem érzik a megbocsátás szükségét?

Beszélgetsek a Hetednapi Adventista Egyház által hirdetett, a nagy engesztelési nap jelképe és az Úr visszajövetele közötti kapcsolatra vonatkozó igazság lelki és egzisztenciális jelentőségéről. Elemezzétek a profetikus 2300 este és reggel értelmezésének fontosságát (Dán 8:14). Hogyan befolyásolja az életeteket ez a fontos próféciai igazság? Mennyire vagytok képesek hatékonyan, világosan és meggyőzően átadni világi barátaitoknak ezt az igazságot?

Mit jelent az, ha képtelenek vagytok erről beszélni nekik? Miért olyan fontos a nagy engesztelési nap jelképének teljesedéséről szóló igazság vallásos életünk, Istennel való kapcsolatunk, önmagunk és felebarátaink szempontjából?

Az ima ereje: Milyen lelki tanulságokat vontatok le Eliézer imatapasztalatából? Említsetek a személyes élettetekből olyan helyzeteket, amelyek szemléltetik ezeket a tanulságokat. Mit tanultatok a sikerről ezen élettapasztalatok során? Hogyan erősödött a hitetek ezek nyomán? Megtörtént-e már, hogy Isten nem válaszolt az imátokra? Mit tanultatok ezekből a csalódásokból? Miként erősítettek meg a kudarcélmények és állították helyre a hiteteket? Hogyan magyarázzátok, hogy a jó emberekkel rossz dolgok történnek, a gonoszokkal viszont jók (ld. Préd 9:4,13)?

A csaló Jákob

*E heti tanulmányunk: 1Mózes 11:1-9; 25:21-34;
28:10-22; 29:1-30; 30:25-32*

Szombat délután

Alapige: „Az pedig monda: Nem méltán hívják-é őt Jákobnak? mert immár két ízben csalt meg engemet: elvevé elsőszülöttségemet, most pedig áldásomat vevé el. És monda: Nem tartottál-é nékem is valami áldást” (1Móz 27:36)?

Most folytassuk Izsáknak, a csodagyermeknek, a megígért mag egyik ősatyjának a családi történetét, ami nem indul különösen jól! Fia, Jákob jellemhibája megmutatkozik a testvérek közötti rivalizálásban, először az elsőszülöttségi jog (1Móz 25:27-34), majd pedig ebből következően Izsák áldásának elnyerése miatt (1Mózes 27. fejezet).

Jákob becsapta az apját, így szerezte meg az áldást a bátyja helyett, ezért menekülnie kell, hogy az életét mentse. Számkivetettségében Isten megszólitja Bételben (1Móz 28:10-22). A későbbiekben a csaló Jákob maga is becsapások elszenvédője lesz. Ráhel helyett, akit szeretett (1Mózes 29. fejezet), annak nővére, Lea lesz a felesége, majd pedig tizennégy évig kell dolgoznia a feleségeiért.

Jákob azonban Isten áldásait is tapasztalta, mert számkivetettsége idején tizenegy fia születik, és Isten megszorítja vagyonát.

Tehát ebben a történetben egyebek mellett láthatjuk, hogy ilyen vagy olyan módon Isten teljesíti a szövetségi ígéreteit, bármennyiszer is kudarcot vallanak a hozzá tartozók.

1. 1Móz 25:21-34 alapján hasonlítsuk össze Jákob és Ézsau személyiségét! Mely tulajdonságai miatt volt Jákob eleve méltó Izsák áldására?

Amint tudjuk, Jákob és Ézsau már az anyjuk méhében is különbözött, és küzdöttek is egymással. Ézsauról azt olvassuk, hogy kemény ember volt, vadász, aki a mezőket járta, Jákob pedig „szelídnek” mutatkozott, a sátorban ült és gondolkodott. A héber *tám* szónak itt az a fordítása, hogy „szelíd”, de ugyanezt a kifejezést olvassuk Jóbra és Noéra vonatkozóan is. Jób esetében a fordítása „feddhetetlen” (Jób 1:8), Noéval kapcsolatban pedig „tökéletes” (1Móz 6:9).

Életük további szakaszában egyre jobban megnyilvánult a két testvér jellembeli különbözősége (1Móz 27:1–28:5). Egyszer, amikor Ézsau fáradtan és éhesen tért haza, Jákob lencsét főzött neki. Ézsau számára az étel azonnali, látható, fizikai élvezete – „*most azonnal*” (1Móz 25:31, ÚRK) – fontosabb volt, mint az elsőszülöttségi joghoz kapcsolódó jövőbeli áldás (vö. Zsid 12:16-17). „Az Ábrahámnak tett és fiának megerősített ígéretek álltak Izsák és Rebeka vágyainak és reményeinek középpontjában. Ézsau és Jákob jól ismerte ezeket az ígéreteket. Arra tanították őket, hogy az elsőszülöttségi jogot nagyon fontos dolognak tartsák, mert az nemcsak világi javak öröklését foglalta magában, hanem kiemelkedő lelki értékeket is. Az elsőszülöttségi jog birtokosa volt a család papja, és tőle származott a világ Megváltója” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 141–142. o.).

Bátyjával ellentétben Jákobnak a jövőbeli lelki áldás jelentősége számított igazán. Később anyja ösztönzésére (lásd 1Mózes 27. fejezet) kifejezetten és szándékosan megtéveszti az apját, sőt a család érdekében még „*az Úr, a te Istened*” (1Móz 27:20) nevet is kimondja. Ilyen szörnyű becsapással akarta megszerezni azt, amit jónak tartott.

Tragikusak lettek a következmények, a már addig is diszfunkcionális család életében a helytelen működés újabb rétegeit képezték.

Jákob valami jó, értékes, csodálatra méltó dolog után vágyakozott (különösen a bátyja hozzáállásához képest), csak hogy csaláshoz, hazugsághoz folyamodott annak megszerzése érdekében. Hogyan kerülhetjük el, hogy mi is hasonló csapdába essünk: valami rosszat tegyünk azért, hogy „jó” történjen?

Amint Ézsau értesül róla, hogy Jákob megszerezte az atyai áldást, felméri, hogy testvére csaló módon kitérta (1Móz 27:36), ezért meg akarja ölni (1Móz 27:42). Rebeka aggódik és igyekszik elejét venni a bűnténynek, ami mindkét fiára nézve végzetes volna (1Móz 27:45). Ezért Izsák támogatásával (1Móz 28:5) azt javasolja Jákobnak, hogy meneküljön az ő családjához (1Móz 27:43). Útközben Jákob Istent látja álmában egy helyen, amit úgy nevez el, hogy Bétel, „Istennek háza” (1Móz 28:17). Egy fogadalmat tesz ott.

2. Vessük össze 1Móz 28:10-22 és 11:1-9 szakaszát! Bétel hogyan különbözik Bábeltől? Milyen tanulságot szűrhetünk le az Istennel való kapcsolatunkat illetően, ha Jákob bételi tapasztalatát szembeállítjuk a Bábelnél történetekkel?

Álmában Jákob különös létrát lát, ami Istenhez kötődik. A héber *nácab* ige a létrára vonatkozóan azt jelenti, hogy „felállítva” (1Móz 28:12), míg az Úr esetében az a fordítása, hogy „áll” (1Móz 28:13), mintha a létra és az Úr egy volna.

A létra a bábeli kísérlethez kapcsolódik, hogy felérjenek a mennybe. Hasonlóan a Babel tornyához kötődő tervekhez, a létra felér „az ég kapujáig”. Babel tornya az Istenhez való felérést célzó emberi próbálkozást jelképezi, a bételi létra viszont azt érzékelteti, hogy nem emberi erőből, hanem csak úgy juthatunk el Istenhez, ha Ő jön le hozzánk.

A „kö”, amire Jákob lehajtotta a fejét és ahol álmodt, *bét-’Él*, azaz „Istennek háza” (1Móz 28:17 vö. 22. verssel) szimbólumává lesz, ami a templomra, a szentélyre, Istennek az emberiség megváltásáért folyó tevékenységére mutat.

Jákob azonban nem korlátozta lelki és misztikus dolgokra Isten iránti imádatának és a történetek miatti csodálatának kifejezését, hanem konkrét módon, láthatóan is reagálni akart. Elhatározta, hogy „tizedet” ad Istennek, nem mintha így próbálná elnyerni az áldását, hanem válaszként az Istentől már megkapott, kegyelmes ajándékára. Itt ismét találkozunk a tized fogalmával, már jóval Izrael népének felemelkedése előtt.

Olvassuk el újból 1Móz 28:22 versét! Mindannak „tizedét” odaígérte, amit Isten ad neki (1Móz 28:22). Milyen fontos tanulságot szűrhetünk le a tizeddel kapcsolatban Jákob szavaiból?

3. Olvassuk el 1Móz 29:1-30 szakaszát! Hogyan és miért engedett Isten teret Lábán csalásának? Mit tanult ebből Jákob?

Úticélját elérve – talán célzasként az Isten jelenlétét jelképező bételi kőre (1Móz 28:18-19) – egy kő az első, amit Jákob meglát. Végül is ez ad majd alkalmat neki arra, hogy szóba elegyedjen Ráhellel. Meghallja az ott várakozó pásztoroktól, hogy éppen Ráhel jön megitatni a juhokat, ezért javasolja nekik, hogy hengerítsék el a követ, amire azonban ők nem hajlandók. Ez lehetőséget teremt számára, hogy ő maga tegye ezt meg, így mutatkozik be Ráhelnek (1Móz 29:10-11).

Ráhel szalad a családjához a hírekkel. Az első találkozás meghatározó lett: „Megersette azért Jákob Ráhelt” (1Móz 29:18, ÚRK), annyira, hogy a hét év, ameddig Lábánnál dolgozott érte, „csak néhány napnak” tűnt számára (1Móz 29:20).

Csakhogy a hét év végén Jákobot becsapják. Az esküvő éjjelén Leát, az idősebb lányt, nem pedig Ráhelt találja az ágyában. Lábán az ünnep mozgalmasságát és a férfi erős érzelmeit, sebezhetőségét kihasználva tudta véghezvinni ravasz cselekedését. Érdekes, hogy Jákob ugyanazt a szógyököt használja a „csalásra” (1Móz 29:25), mint amivel Izsák jellemezte azt, ahogyan Jákob vele és a bátyjával elbánt (1Móz 27:35).

Figyeljük meg, ezt a gondolatot tükrözi a bosszú törvénye (*lex talionis*) is: „Szemet szemért, fogat fogért” (2Móz 21:24; vö. 1Móz 9:6), arra kényszerítve az elkövetőt, hogy ő is hasonlót éljen át, mint az áldozat, vagyis az elkövetőre is az vár, mint amit az áldozat elszenvedett. Így amit Jákob mással tett, azt most ellene követték el.

Jákob ekkor megtudja, hogy mit jelent csalás áldozatává válni. Ironikus, hogy Isten Jákobot a csalása miatt Lábán csalása által tanítja mőresre. Jákob, a „csaló” (1Móz 27:12) tisztában volt azzal, hogy mit jelent a csalás, de meglepődik, amikor ő is az áldozata lesz. Felteszi a kérdést: „Miért csaltál meg engem” (1Móz 29:25)? Ebből is kitűnik, hogy átérezte, milyen rossz, ha becsapják az embert.

A csaló Jákobot is becsapták. Hogyan tanulhatunk meg akkor is bízni Istenben, amikor nem történik igazságtétel, amikor büntetlen marad, aki rosszat tesz, vagy amikor ártatlanok szenvednek?

Jákob számára a száműzetésének utolsó hét éve teher volt, bár ezek bizonyultak a legtermékenyebb éveinek. Ekkor született meg tizenkét gyermeke közül tizenegy, akik azután Isten népének ősatyái lettek.

Jákob történetének ez a központi szakasza (1Móz 25:19–35:26), és azzal a kulcskifejezéssel kezdődik és végződik, hogy Isten „megnyitotta méhét”, először Leára (1Móz 29:31), majd pedig Ráhelre (1Móz 30:22) utalva. E kijelentés után minden alkalommal születés következik, annak bizonyítékaul, hogy a gyermekek Isten csodálatos közbelépésének eredményeként jöttek a világra.

4. Olvassuk el 1Móz 29:31–30:22 szakaszát! Hogyan kell ma értenünk az ebben a szakaszban foglaltakat?

Isten megnyitotta Lea méhét, fia született, Rúben. Ebben a névben benne van a *rááh* (látni) ige. Mivel Isten látta, hogy Jákob nem szereti Leát (1Móz 29:31), ez a gyermek kárpótolta az asszonyt fájdalomért és szenvedéséért.

A második fiúnak a Simeon nevet adja, amiben benne van a *sáma* (meghallotta, meghallgatta) ige, mivel Isten „meghallotta” (*sáma*) fájdalmának mélységét, megalázó voltát, ezért megszánta (1Móz 29:33), ahogyan ez Hágár esetében is történt. Lea fiának, Simeonnak a neve emlékeztet Hágár fiára, Izmaelére is, ami azt jelenti, hogy „Isten meghallgat” (lásd 1Móz 16:11). Amikor megszületik Lea negyedik fia, Júdának nevezi, aminek a jelentése: „hálaadás”. Lea ekkor már nem utal a fájdalomára, sem az áldására, csak Istenre figyel, dicsőíti az Urat kegyelméért.

Furcsamód Isten csak azután „emlékezik meg” Ráhelről és nyitja meg a méhét (1Móz 30:22), hogy Lea nem szült újból. Ráhelnek, a szeretett feleségnek hét évet kellett várnia a házassága után és tizennégy évet Jákobbal való eljegyzése után, hogy megszülessen az első fia (1Móz 29:18, 27; vö. 30:25). A gyereknek a József nevet adta, kifejezve, hogy „*elvette [ásap] Isten a gyaláztatmat*” és „*adjon [jásap]... másik fiút is*” (1Móz 30:23-24, ÚRK). Bármennyire helytelen volt is több tettük, még ha nem is helyeselte azokat Isten, képes volt felhasználni a történeteket arra, hogy egy népet teremtsen Ábrahám magvából.

Tarts áhítatot az otthonodban (reggeli, esti, szombat-kezdési vagy -zárási áhítatot), és hívd meg valamelyik szomszédodat vagy barátodat, hogy ő is áldásban részesüljön családod körében!

Jákob, aki becsapta az apját és a bátyját, hogy megszerezze az elsőszülött-ségi jogot, és csalás útján kapta meg az áldást, amit Izsák az idősebb fiának akart adni, ebben a történetben passzív maradt Lábánnal kapcsolatban, hűségesen szolgálta. Tisztában volt vele, hogy az apósa becsapta, de eltűrte. Figyelembe véve a természetét, nehéz megérteni a passzivitását. Lázadhatott volna, vagy legalább ellenállhatott volna Lábánnak, vagy alkut köthetett volna vele, mégsem tette. Egyszerűen belement abba, amit Lábán mondott, bármennyire méltánytalan volt is az egész.

Ráhel első fia, József születésekor azonban Jákob a Lábánnál töltött „szolgálatát” tizennegyedik évébe ért (1Móz 30:26), és azt tervezte, hogy otthagyja Lábánt, visszatér az ígért földjére. A saját családjáról is gondoskodni akart (1Móz 30:30).

5. Mi történik 1Móz 30:25-32 verseiben? Hogyan érvelt Jákob? Mi volt Lábán válasza?

Igen hosszú kitérő lett ez Jákob számára, aki már régen elkerült otthonról. Bizonyára nem az volt az eredeti szándéka, hogy ilyen sokáig távol legyen a hazájától, de az események évekig hátráltatták. Ekkor azonban ideje volt hazatérni, ráadásul milyen nagy családdal!

Jákob nem rá valló engedékenysége sejteti, hogy megváltozhatott, megértette a hit leckéjét. Isten jelzésére várt, hogy elinduljon. Csak azután döntötte el, hogy hazatér, amikor Isten szólt hozzá.

Az Úr úgy mutatkozott be Jákobnak, mint „Bételnek Istene” (1Móz 31:13, ÚRK). Megparancsolta neki, hogy Lábán házát hagyja ott és térjen vissza a „szülőföldjére”, ugyanazokat a szavakat mondta, amelyekkel egykor kihívta Ábrámot a „földjéről” (1Móz 12:1).

Jákob abból is érezte, hogy ideje indulnia, ahogyan Lábán fiai viszonyultak hozzá, de maga Lábán is (1Móz 31:1-2). „Jákob már régen otthagya volna ravasz rokonát, ha nem félt volna az Ézsauval való találkozástól. Most úgy érezte, hogy Lábán fiai miatt van veszélyben, akik az ő gazdagságát sajátjuknak tartva talán megkísérlik erőszakkal megszerezni azt” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 154. o.).

Ezért hát fogta a családját, a javait és elindult. Ezzel Isten szövetséges népének nagy családregegyében egy újabb fejezet kezdődött.

Isten nem az érdemei miatt, hanem kegyelemből választotta ki Jákobot, ő azonban keményen dolgozott, hogy megpróbálja kiérdemelni a kegyelmet, ami önmagában ellentmondás. Ha megérdemelte volna, nem lenne kegyelem, hanem cselekedet (lásd Róm 4:1-5), ami az evangéliummal ellentétes. Jákob csak később kezdte megérteni Isten kegyelmének jelentőségét és az Istenben való bizalom lényegét, azt, hogy mit jelent hitből élni, teljesen az Úrra hagyatkozni. Az ambiciózus ember számára fontos tanulsággal szolgál Jákob története: ne törekedj arra, hogy mások kárán juss előre!

„Jákob azt gondolta, hogy csalással megszerezheti az elsőszülöttségi jogot, de csalódott. Majd azt hitte, hogy elveszített mindent, Istennel való kapcsolatát, az otthonát, mindenét, elkeseredett menekült lett belőle. Viszont mit tett Isten? Reménytelen állapotában rátekintett, látta elkeseredését és talált benne valamit, ami majd dicsőséget hoz neki. Látva Jákob állapotát, bemutatta neki a Jézus Krisztust jelképező titokzatos létrát. Ez az ember elveszített minden kapcsolatot Istennel, aki mégis rátekint és beleegyezik, hogy Krisztus áthidalja a bűn okozta szakadékot. Mondhatnánk mi is, hogy vágyódom a menny után, de hogyan érhetném el? Nem látok rá módot. Ezt gondolta Jákob, Isten tehát megmutatta neki a létrát, ami a földet összeköti a mennyel, Jézus Krisztussal. Fel lehet rá kapaszkodni, mert a földön áll, a teteje pedig egészen az égig ér” (Ellen G. White magyarázata, *The SDA Bible Commentary*. 1. köt. 1095. o.).

KÉRDÉSEK A BIBLIA ÉS AZ EVANGELIZÁLÁS C. KÖNYV ALAPJÁN

4Mózes 5-11;

Evangelizálás, „Egészség és egészségügyi elvek” c. alfejezet

1. Hol kellett megnyírnia a fejét a nazireusnak, és mit kellett tennie a hajával?

2. Mit hoztak az Úr elé ajándékképpen Izrael vezetői? _____

3. Milyen korúak voltak a gyülekezet sátrában szolgáló lévíták? _____

4. Mit hozott fel a nép panaszként az Úr előtt?

5. Mit ne tegyünk feleslegesen?

Alapszöveg: 1Móz 27:36

Tanulmányozásra: 1Móz 25-30; 11:1-9

I. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

Bevezetés

Jákob Izsákot követi, ő a következő lánczeme annak a genealógiai láncnak, amely tovább viszi a messiási magot. Míg az elődei, Ábrahám és Izsák két-két genealógiai ág kiindulópontjai, amelyek közül csak egy maradt meg a szövetség rokonsági táblázatban, Jákob az első pátriárka, aki az egyetlen genealógiai ágat nemzette, mely kapcsolatban volt a szövetséggel, és ez nem más, mint Izrael 12 nemzetsége.

Jákob élete tele van harcokkal és nehézségekkel. E heti tanulmányunkban a küzdelmeit követjük nyomon születésétől kezdve egészen mezopotámiai száműzetéséig. Vérmérséklete és sorsa már az anyja méhében is megmutatkozott, ahol az elsőbbségért harcolt a fivérével. Jákob úgy jött a világra, hogy a kezével a testvére sarkát fogta. Később egy tányér lencselevesssel meg fogja vezetni a testvérét, hogy ezúton megszerezze az elsőszülöttséget és az ezzel járó áldásokat. Következésképpen Jákobnak menekülnie kell, Pádán Árámban élő nagybátyjánál keres menedéket, hogy megszabaduljon a testvére haragjától. Száműzetésében őt is megcsalja a tulajdon nagybátyja, és több ideig kell szolgálnia Lábánnak, mint amire számított. Másfelől Isten Jákob mellett volt, és az ő javára igazgatta az eseményeket. Egy álomban nyilatkoztatja ki magát neki, és ez az álom megnyugtatja. Jákob története 12 fia megszületésével ér véget: ők Isten népének ősei.

II. MAGYARÁZAT

Két, egymástól különböző ikertestvér

A két ikertestvér, Jákob és Ézsau közti ellentét már a kezdetekben szembe-tűnő, és két, egymástól eltérő sorsot vetít előre. Az első fiúról, Ézsauról fizikai leírást kapunk: haja vörös színű, s a testének szőrzete dús. Ezzel szemben Jákobot aszerint jellemzi a bibliai író, hogy mit tett a születésekor: megragadta a testvére sarkát (*'aqeb*); innen származik a neve is: *Ya 'aqob*, amely előre vetíti cselekedetét, melynek folytán átvette a bátyja helyét (1Móz 27:36). Később, amikor ráébredt, hogy Jákob megvezette és elvette tőle az elsőszülöttségi jogot, Ézsau egy szójátékot szerkeszt a Jákob (*Ya 'aqob*) nevéből, hogy kifejezze elégedetlenségét amiatt, hogy Jákob immár másodszor megragadta őt a sarkánál fogva (1Móz 27:36). A sarok megsértésének van másodlagos jelentése is, éspedig a csalásra vagy végzetes támadásra való utalás (1Móz 3:15; 49:17). Mindkét név jelentése tartalmaz tehát sorsokat leleplező jóvendöléseket.

A testvérek közötti különbségek azonnal kiütözköznek a magatartásukban és a választásaikban. Ismételhez hasonlóan (1Móz 21:20) Ézsau ügyes vadász, aki állandóan terepen van, míg Jákob szelíd ember, aki inkább otthon tartózkodik. Ézsaut az apja szerette jobban, Jákobot az anyja (1Móz 25:28). Jákob érzékeny, lelki természete szembehelyezkedik Ézsau durva, buja temperamentumával. A héber *tam* kifejezés (jelentése: „nyugodt”) jól jellemzi Jákobot, és ez ugyanaz a szó, mint amellyel Jóbót (Jób 8:20) és Noét (1Móz 6:9) is jellemzi a Szentírás. Hasonlóképpen a *yasab* ige („állt”) Jákob nyugodt, meditatív vérmérsékletét közvetíti (vö. Zsolt 84:4; 91:1 verseivel).

Ezek a testvérek jellemére vonatkozó információk előre vetítik az étel körüli eseményeket, amelyek mindkettejük számára meghatározzák a prioritásokat (1Móz 25:29-31). Jákob tudatában van az elsőszülöttségi jog lelki jelentőségének, ezért nagyon vágyik annak megszerzésére. Ézsaut ellenben nem foglalkoztatják olyan dolgok, amelyek átlépik a jelenidő határait, és az sem izgatja, hogy mi fog történni a saját halála után. A jelenorientált Ézsautól eltérően azonban a lelki értékek iránt rendkívül érzékeny Jákobot a jövő foglalkoztatja. Csakhogy annyira türelmetlen az elsőszülöttségi jog megszerzését illetően, hogy képes anyagi eszközöket is bevetni célja eléréséhez. Paradox módon Jákobnak elég hite van „látni” a lelki értékeket és az elsőszülöttségi joggal járó kedvezményeket, ahhoz viszont nincs elég hite, hogy e tekintetben teljesen megbízzon Istenben (vö. 1Móz 27:41-45). A papság intézményének megjelenése előtt az elsőszülöttségi jog nemcsak bizonyos földi javak öröklését foglalta magába, hanem lelki felsőbbrendűséget is biztosított (ld. Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*, 177. o.). Ézsau kéréséből (1Móz 25:30) leszűrhetjük, hogy számára az elsőszülöttségi jognak semmilyen lelki jelentősége nem volt, őt egyedül az azonnali jutalom érdekelte. Megvetette az elsőszülöttségi jogot (1Móz 25:32, 34; vö. Zsid 12:16-17 szakaszával).

Bétel és Bábel

Az „égnek kapuja” kifejezés, amely egyedül itt (1Móz 28:17) jelenik meg a teljes héber Bibliában, a Bab-El („Isten kapuja”) nevet juttatja eszünkbe, amint azt is, hogy egykor az emberek Bábelben hiábavaló módon megpróbáltak feljutni az „egek kapujához”. Az „égnek kapuja” szintagma összefüggésben áll az „Isten háza” kifejezéssel, amely az „annak a helynek” szókapcsolatra vonatkozik, amely maga a „kő” (1Móz 28:18-19); ez a hely a maga során az a pont a földön, amelyre Jákob álmának „lajtorjája” támaszkodik (1Móz 28:12). Következésképpen akárcsak az „Isten (földi) házának” mennyei megfelelője, az „égnek kapuja” a mennyei hajlékra, templomra, szentélyre utal.

A bételi lecke tanulsága az, hogy kapcsolat van a menny és a föld között, és ez a kapcsolat a Jákob lajtorjája, amely maga Isten. Jákob tehát fogja az egyik követ, amit azok közül választ ki, amelyeket a feje köré (vagy a feje alá) tett, s amelyet rendkívüli álmával társítottak, és „oszlopu” állítja fel. Az „oszlop”-ként fordított héber szó, a *matseba* (jelentése: „felemelt”) a felemelt köre vonatkozik, amely előtte vánkosként szolgált, és egybecseng a *mutsav* és a *nitsab* szavakkal, amelyek a maguk során a „felemelt” lajtorjára és a „felemelt” Istenre utalnak. Jákob megkeni a követ, e gesztussal jelezve, hogy lelki tanulságot közvetítő emlékművé avatja. Ez a kő idézi fel a Jákob lajtorjájában rejlő tanulságokat is, rámutatva a menny és a föld közötti kapcsolatra. A Babel névtől eltérően, amely az Isten kapujához soha el nem jutó emberek hiábavaló próbálkozására emlékeztet, a Bétel név kijelenti, hogy „Isten házában” vagyunk. Bab-Elnél az embereket az a becsvágy fűtötte, hogy bejussanak Isten otthonába, és átvegyék a helyét. A bételi lecke lényege: Istenhez egyedül Isten ajándéka – kegyelme és testet öltése – által, Jézus Krisztus, a lajtorja által juthatunk el (Jn 1:51).

Jákob vallása

Jelentős szempont, hogy ezen a kövön – a helyen, amelyen a lajtorja áll (1Móz 28:22) – Jákob felfedezi az ő vallását: „Isten háza”-ként azonosítja ezt a követ. A kő biztosítja a kapcsolatot a menny és a föld között (1Móz 28:12). Jákob megígéri, hogy imádati helyet, szentélyt épít, amely tanúsítja majd ezt az igazságot. Esküje válasz Isten oltalmazására az Ígélet Földje felé tartó úton. Jákob arra is ígéretet tesz, hogy tizedet ad, ezzel fejezve ki háláját Istennek a kenyérért és a ruházatért. Jákob vallása, imádata és hűsége Isten kegyelmére adott válasz, nem pedig eszköz a kegyei elnyerésére. Mivel a mennyből leereszkedő és a földdel kapcsolatot létesítő Isten Jákob személyes Istene, a pátriárka imádata által fejezi ki iránta a háláját. Tizedet ad, mivel Istent érdekli az ő sorsa, gondoskodik testi szükségleteiről, Ő minden javának forrása (1Móz 28:22).

A bibliai szöveg nem említi meg, hogy Jákob teljesítette-e vagy sem ezen eskü alatt tett ígéreteit. Mózes 1. könyvében csak az Istenre eső rész teljesítése van feljegyezve. Amikor a tőle kapott oltalom tapasztalatáról beszél, Jákob elismeri, hogy Isten teljesítette a rá eső részt (1Móz 35:3; vö. 1Móz 46:3-4). Később az Izrael népe által épített szentély, a menny Istene iránti imádat jele, valamint a tized intézményesítése azt sugallja, hogy Jákob is teljesítette az esküben foglalt ígéreteit.

Jákob áldása

Amikor Jákob felajánlja, hogy az összes „pettyegetett” és tarka bárányt küldjék el és számítsák fel neki bérként, Lábán azonnal elfogadja az ajánlatot

(1Móz 30:32-34). Célja elérése érdekében Jákob nyárfa-, mogyorófa- és gesztenyefa-vesszőket használ (1Móz 30:37). Nem véletlenszerű ez a módszer, hisz ezek a fák egészségre hasznos vegyi anyagokat tartalmaznak. Mivel a keverék példányok természetes módon erősebbek, ezeket választva az isteni akarral összhangban (1Móz 30:41) Jákob azokat a kosokat különíti el, amelyek már a rejtett gének hordozói voltak. E módszer által Jákob erős, tarka juhokból és kecskékből álló nyáját hozott létre. Jákob módszere varázslatosnak, babonásnak tűnhet, a bibliai szövegből azonban megtudjuk, hogy Jákob isteni vezetésre hallgatva járt el ekképpen (1Móz 31:11-12). Továbbá tudományos kutatások bizonyítják, hogy a Jákob módszere megegyezik a modern genetikai törvényeivel. Jákob végül „felette igen meggazdagodék” (1Móz 30:43). Ez a kifejezés Jákob Lábán gazdagságáról mondott szavait idézi fel (1Móz 30:30). A Jákob és a Lábán gazdagságát bemutató két felmérés közti kapcsolatból kikövetkeztethető, hogy Jákob gazdagsága Lábán gazdagsága nyomán alakult ki, a Lábán jóléte pedig Isten áldásai nyomán, amelyeket Jákob miatt árasztott rá (1Móz 30:27).

III. ALKALMAZÁS

Két ikertestvér, aki különbözik egymástól: A két testvér közötti különbség alapján két mentalitás körvonalazódik előttünk. Beszélgetsek a csoportban a két fivér pszichológiai profiljáról, életstílusáról, amit e bibliai szereplők élete szemléltet. A Jákob által képviselt emberek miért kedvesek az Úr előtt? Az Ézsau számára fontos értékek (finom ételek fogyasztása, sportolás, hatalom, apja szeretete) másodlagosak a Jákob által fontosnak tartott értékekhez képest (elmélkedés, kedvesség, anyja szeretete)?

Bétel és Bábel: Olvassátok el 1Móz 11:1-9 és 1Móz 28:10-22 szakaszait. Hasonlítsátok össze egymással az Istenhez közelítés két módját. Mi a különbség Bétel (Isten háza, ami azt feltételezi, hogy *benne* vagy Isten házában) és Bábel között („az Isten kapuja”, ami azt sugallja, hogy megállsz Isten kapujában)? Szerintetek jelenleg hol áll az emberi civilizáció és miért?

Jákob hite: Milyen személyes motiváció áll a tizedfizetés mögött? Miért tarjuk be Isten parancsolatait? Hogyan egyeztetitek össze az Isten iránti engedelmességet a vele fenntartott személyes kapcsolattal? Tétélezzük fel, hogy a szombat parancsolata iránti hűségetek következtében elveszítitek a munkahelyeteket. Hogyan adnátok ezek után tizedet?

10.
TANULMÁNY

május 28 – június 3.

Jákob – Izrael

*E heti tanulmányunk: 1Mózes 32:22-31; 33; 34:30–35:29;
Jeremiás 30:5-7; Hóseás 12:3-4*

Szombat délután

Alapige: „Amaz pedig monda: Nem Jákobnak mondatik ezután a te neved, hanem Izraelnek; mert küzdöttél Istennel és emberekkel, és győztél” (1Móz 32:28).

Folytatódik Jákob családi drámája, jó és rossz dolgokkal. Mégis mindenben meglátszik Isten keze és a szövetségi ígéretkező való hűsége.

Ezen a héten tovább foglalkozunk Jákobbal, aki ekkorra elhagyta Lábánt, és szülőföldje felé vette az irányt. Ézsau elé kell majd állnia, aki hűtlen csalása áldozata lett. Vajon mit fog tenni vele mélységesen megbántott testvére?

Jákob szerencséjére, a jövőtől való félelmei között ismét megjelent neki atyái Istene, még hozzá egy olyan eseménnyel, amit később úgy neveztek, hogy „Nyomorúság ideje... Jákobnak” (Jer 30:5-7), vagy Jákob küzdelmének éjszakája. Azon az éjjelen a csaló Jákobból Izrael lesz. Új név, új kezdettel, ami majd a róla elnevezett nép létrejöttéhez vezet.

Vagyis a történetek ellenére a Szentírás azért beszéli el a pátriárkák és családjuk eseteit, hogy bemutassa Isten hűségét: beteljesíti, amit ígért, annak ellenére véghezviszi tervét, hogy a népe időnként csak hátráltatni látszik kijelentései teljesedését.

Lábántól való távozása után nem sokkal Jákob újabb tapasztalatot szerez Istennel. Meghallja, hogy közeleg a bátyja, Ézsau, és „négy száz férfi van vele” (1Móz 32:6). Jákob buzgón imádkozik az Úrhoz, noha tudja: „Méltatlan vagyok mindarra a hűségre és szeretetre, amiben szolgálodat részesítetted” (1Móz 32:11, RÚF, Károliban 10. vers). Valóban jobban megértette a kegyelem lényegét.

Hogyan felelt neki az Úr?

1. Olvassuk el 1Móz 32:22-31 és Hós 12:3-4 verseit! Mi a lelki jelentősége ennek a lenyűgöző történetnek?

Érthető Jákob kétségbeesése a várható események miatt és azután, hogy minden tőle telhetőt megtett a családja védelme érdekében. Letáborozik éjszakára, majd egyszer csak megtámadja „egy férfiú” (1Móz 32:24). A héberben ennek a szónak lehet olyan másodlagos jelentéstartalma, ami Isten jelenlétét sejteti (lásd Ézs 53:3). Dániel a mennyei papra, Mihályra vonatkoztatva használta ezt a kifejezést (Dán 10:5), Józsué pedig ezzel mutatta be azt, aki „az Úr seregének fejedelme” (Józs 5:13-15), vagyis maga az Úr, JHVH.

Tusakodás közben Jákob előtt bizonyára nyilvánvalóvá vált, hogy magával Istennel küzd, amint a szavaiból is kiténik: „Nem bocsátlak el téged, míg meg nem áldasz engemet” (1Móz 32:26). Tiszta erejéből Istenbe kapaszkodott, semmiképpen nem akarta elengedni, ami mutatja, mennyire vágyott a megbocsátásra és arra, hogy helyreálljon a viszonya Istennel.

„Ekkor világosan Jákob elé tárult, hogy mi volt az a hiba, ami bűnéhez, az elsőszülöttségi jog csalás általi megszerzéséhez vezetett. Nem bízott Isten ígéreteiben, hanem a saját erőfeszítéseivel akarta elérni azt, amit Isten a maga idejében és módján valósított volna meg” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 158. o.).

Megváltoztatott neve lett a bizonyítéka annak, hogy bocsánatot nyert. Régi neve a bűnére emlékeztette, az új pedig a győzelmére. „Nem Jákobnak [csalóknak] hívnak ezután – mondta az Angyal –, hanem Izráelnek, mert küzdöttél Istennel és emberekkel, és győztél” (1Móz 32:28, ÚRK).

Milyen tapasztalatod volt már az Istennel való küzdéssel? Mit jelent ez? Miért szükséges alkalmanként ilyen tapasztalatot szerezni?

Jákob elindul Peniélből (Isten arca), az Istennel szerzett tapasztalata helyéről (lásd 1Móz 32:30), hogy találkozzon a testvérel. Húszévnapi távollét után Jákob látja, hogy bátyja négyszáz emberrel közeleg (1Móz 33:1). Aggódik, ezért felkészíti magát és a családját arra, hogy bármi megtörténhet.

2. Olvassuk el 1Mózes 33. fejezetét! Mi a kapcsolat aközött, hogy Jákob látja Isten arcát Peniélnél, majd látja a testvére arcát is? Mire utal ez a kapcsolat az Istennel és a „testvéreinkkel” (bármivel) való viszonyunkat illetően?

Jákob hétszer meghajol a bátyja előtt (1Móz 33:3), akit többször is úgy szólít, hogy „*az én uram*” (1Móz 33:8, 13, 15), önmagáról pedig ezt mondja: „*a te szolgád*” (1Móz 33:5; vö. 32:4, 18, 20). Fontos, hogy Jákob hétszeres meghajlásában apja hét áldása visszhangzik (1Móz 27:27-29). Továbbá, amikor meghajol, konkrétan az ellentétét mutatja annak, amivel az apja megáldotta: „*Népek szolgáljanak neked*” (1Móz 27:29, ÚRK).

Mintha az lenne Jákob szándéka, hogy visszaadjon testvéreinek mindent, amivel tartozik, visszaadja neki a tőle ellopott áldást (lásd 1Móz 33:11). Amikor Ézsau meglátta öccsét, annak ellenére, amitől Jákob tartott, odaszaladt hozzá, és ahelyett, hogy megölte volna, „*megcsókolta, és sírtak*” (1Móz 33:4, ÚRK). „*...a te arcodra úgy nézek, mintha Isten arcát látnám*” (1Móz 33:10, ÚRK) – mondta később Jákob Ézsauinak, és különös szavainak az volt az oka, hogy megértette: Ézsau megbocsátott neki. 1Móz 33:10 versében a héber *rácáh* (gyönyörködik, örömet leli) szó az Istennek „tetsző” vagy általa „elfogadott” áldozatra vonatkozó teológiai kifejezés, ami ennél fogva az isteni bűnbocsánatot is jelenti (3Móz 22:27; Ám 5:22).

Jákob tapasztalta Isten megbocsátását Peniélnél, ahol Isten arcát látta, és ez a tapasztalata most megisméltődött, mivel a bátyja is megbocsátott neki. Erre is úgy utalt, mintha Isten arcát látta volna. Jákob megélt a második peniéli tapasztalatát, amire az első készítette fel. Megbocsátott neki Isten és megbocsátott a fivére is. Ekkor bizonyára minden eddiginél jobban megértette, hogy mit jelent a kegyelem.

Próbáld meg ma helyrehozni a kapcsolatodat egy olyan személlyel, aki a múltban megsértett téged, vagy közvetíts egymással haragban lévő emberek között!

Miután Jákob kibékült a testvérével, békében le akart telepedni Kánaán földjén. A *sálem* (bántás nélkül, 1Móz 33:18) a *sáalom* szóból ered, ami azt jelenti, hogy „békesség”, és először itt jellemzi Jákob útját.

Miután megvásárolt egy földterületet az ott lakóktól (1Móz 33:19), felállított egy oltárt, ami tanúsította a hitét és azt, hogy tudja, valójában mindenben az Úrtól függ. A bemutatott áldozatok istentiszteleti cselekmények voltak.

Életében ekkor szembesült Jákob-Izrael először a letelepedéssel járó bajokkal. Megpróbált helyet találni magának a kánaániak között, mint ahogy egy-egy Izsák tette Gérárban, Abimélekkel tárgyalva (1Móz 26:1-33).

3. Olvassuk el 1Mózes 34. fejezetét! Mi történt, ami felborította a tervét, hogy békében lakozhat ott?

A szörnyű történet esete kiemeli a szereplők jellemének és tetteinek kétes voltát. A kéjvágó Sikem erőszakot tett Dinán, de azt a jellemzést is olvassuk róla, hogy őszintén megszerette a lányt és helyre akarta hozni a dolgokat. Még arra is hajlandó volt, hogy alávesse magát a körülmelés szövetségi rítusának.

Simeon és Lévi, akik Isten és a parancsolatok védelmezőinek tüntetik fel magukat, ellenzik a kánaániakkal való vegyesházasságot (3Móz 19:29), közben hazugsághoz és becsapáshoz folyamodnak (1Móz 34:13), vérontásra, zsákmányszerzésre készen (1Móz 34:25-27). A tetteik elítélendők (miért nem csak a vétkest büntették meg?), ráadásul igen sok probléma is származhatott belőlük.

Jákobot csak a béke érdekli. Amikor beszámolnak neki arról, hogy a lányát megerőszakolták, nem mond semmit (1Móz 34:5). Miután pedig értesült a fiai tettéről, a következmények miatt nyíltan megrója őket: *„Megháborítottatok engem, és utálatossá tettetek e föld lakói előtt, a kánaániak és a perizziek előtt. Én csak kevesedmagammal vagyok, és ha összegyűlnek ellenem, levágnak, és elvesztenek engem, egész házam népével együtt”* (1Móz 34:30, ÚRK).

A történetekben újból és újból csalást és becsapást látunk, de kedves, jó tetteket is. Mit árul ez el az emberi természetéről?

4. Olvassuk el 1Móz 34:30–35:15 szakaszát! Milyen tanulságot találunk ebben a történetben az igaz istentisztelettel kapcsolatban?

Jákob panaszkodott, mert megromlott a kánaániakkal való békessége, majd megdorgálta két fiát (1Móz 34:30). Közvetlenül ezután Isten mondta neki, hogy induljon el Sikemből, térjen vissza Bételbe és újítsa meg a szövetséget. Valóban az Úr mondta neki, hogy amint odaér, építsen oltárt. Az Írás feljegyzése szerint közvetlenül Isten parancsa után Jákob meghagyja a házanépének, hogy tegyék ki a kánaáni bálványokat, amelyeket Sikem városából zsákmányoltak, meg a házi bálványokat is, amelyeket Ráhel lopott el otthonról (1Móz 31:19, 32). Ez is döntően fontos az Istennel kötött szövetség szempontjából.

Jákob Isten iránti elkötelezettsége dacára addig megtartották ezeket a bálványokat, sőt valószínűleg imádták is azokat. A kánaáni befolyástól való szabaduláshoz az még nem volt elég, hogy Jákob elhagyja Sikemet, meg kellett szabadulniuk a táborban és az emberek szívében lévő bálványoktól is.

A bűnbánat folyamata többet jelent annál, hogy az ember fizikailag elmegy egyik helyről a másikra, vagy egyik egyházból átmegy egy másikba. Ennél fontosabb az, hogy Isten kegyelméből igyekezzünk megtisztítani a szívünket a bálványimádástól, akárhol is élünk, hiszen szinte bármit a bálványunkká tehetünk.

Jákob engedelmeskedik Istennek, a parancsolata szerint jár el, ezután Isten közbelép. „Isten rettentése” (1Móz 35:5, ÚRK) miatt a környező népek nem merik megtámadni őket. „Jákob és a vele levő egész sokaság” (1Móz 35:6, ÚRK) ekkor készen állt Isten imádatára, ami azt is sejteti, hogy helyreállt a családi egység. Jákob Él-Bételnek nevezi el azt a helyet, az álma emlékére, amelyben a létrát látta. Ez azt jelezte, hogy most helyreállt az eget és a földet összekötő kapcsolat, ami egy időre megtört. Ekkor Bétel Istenére, nem pedig magára a helyre kerül a hangsúly. A személyes hangvétel ismét érezhető, amikor Isten emlékezteti Jákobot új nevére, „Izraelre” (1Móz 35:10), az ígéletben foglalt ketős ígélettel. Jákob áldása először is a termékenységre, a messiási mag átadására és a népek eredetére vonatkozik (1Móz 35:11), másodszer pedig az ígélet földjére mutat (1Móz 35:12).

Pozitív kezdeményezések által állj ellen az online környezet negatív befolyásainak! Oszd meg ma, például, a Hope Discovery Románia legfrissebb videóját (hopediscovery.org/ro/)!

5. Rosszul működő családjában még milyen problémákkal szembesült Jákob?

Miután Jákob elindul Bételből, az ígéret földjére vezető útjának utolsó szakaszában három dolog is történik, amelyek kapcsolódnak egymáshoz: megszületik Jákob utolsó fia; Ráhel meghal; Rúben, Jákobnak Leától született első fia lefekszik apja ágyasával. A szövegből nem derül ki, hogy miért vetemedett ilyen gonoszságra a fiatalember, de talán Jákob legkisebb gyermeke születése miatt akart valami rosszat tenni, Ráhel emlékét próbálta megalázni, persze ezt nem lehet tudni.

Jákob legkisebb fiának születése Betlehemhez kötődik (1Móz 35:19), már az ígéret földjének határán belül. Ez a születés tehát az első teljesedése Isten ígéretének, amelyet Izrael jövőjére vonatkozóan tett. A bába szinte próféciaként ugyanazokat a szavakat mondja Ráhelnek, amelyekkel Isten Ábrahámot erősítette: „*Ne félj*” (1Móz 35:17; vö. 15:1).

Sokatmondó, hogy Jákob azt a nevet, amit a haldokló Ráhel adott a fiának, Benóniról (fájdalmam fia) Benjáminra (jobb kezem fia vagy szerencse fia) változtatja. Ezzel talán a déli irányra utal, kifejezve az ígéret földjével kapcsolatos reményét abban, amit Isten nekik ígért, miután majd letelepednek ott.

Ekkor azonban Rúben szexuális kapcsolatba lép Bilhával, aki az apja ágyasa és Ráhel szolgálója volt (1Móz 30:3; 35:25). Nem tudni, miért vetemedett erre a botrányos tetre. Ez is az emberi elfajultság egy újabb példája. Meglepő módon Jákob nem reagált az iszonyatos, megbecstelenítő tetre, pedig beszámoltak neki róla (1Móz 35:22). Életének ezen a pontján talán abban bízik, hogy Isten beteljesíti szavát az időnként körülötte történő bűnök és gonoszság ellenére is.

Pontosan ez a hitbeli tanulság értendő bele Jákob tizenkét fiának felsorolásába, akik Izrael népének ősatyái lettek (1Móz 35:22-26). Nem a legfinomabb, legjobb emberek voltak, amint látni fogjuk. Ám az összes probléma, minden működésképtelenség, sőt kifejezett gonoszság ellenére is, mint amit például Rúben tett Bilhával, Isten akarata be fog teljesedni e család által, bármennyire el is rontották a dolgokat maguk körül.

Az emberi hibák ellenére teljesedni fognak Isten végső céljai. Képzeld el, mi történne, ha az emberek együttműködnének veled, engedelmeskednének neked! Mennyivel könnyebb volna, kevesebb emberi szenvedéssel, stresszel és kétséggel valósulhatna meg Isten akarata!

Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, „A küzdelem éjszakája” c. fejezet, 156–162. o.

„Jákob gyötrelmes éjszakája ábrázolja azt a próbát, amelyet Isten népének el kell viselnie közvetlenül Krisztus visszajövetele előtt... Ugyanezt fogja Isten népe is átélni a gonoszság hatalmaival vívott utolsó küzdelmében. Isten próbára fogja tenni hitüket, állhatatosságukat, szabadító hatalmába vetett bizalmukat. Sátán megkísérli megrémíteni őket sorsuk reménytelenségének gondolatával – hogy bűneik nagysága miatt nem nyerhetnek bocsánatot. Rájuk nehezedik hibáik tudata, és megvizsgálva életüket, minden reményük elvész. De Isten nagy kegyelmére és saját őszinte bűnbánatukra gondolva Isten ígéreteire hivatkoznak, amelyeket Krisztus által a tehetetlen, bűnbánó bűnösök kaptak. Hitük nem lankad, ha imáikra nem kapnak azonnal választ. Isten erejébe kapaszkodnak, mint Jákob az Angyaléba, és ezt mondják: »Nem bocsátlak el téged, míg meg nem áldasz engemet.«

Jákob története mégis azt bizonyítja, hogy Isten nem veti el azokat, akiket bűnre csábítottak, de bűnbánattal visszatértek Istenhez. Jákob alázat, bizalom és hit által győzött ott, ahol a saját erejével küzdve kudarcot vallott. Isten így tanította meg szolgáját arra, hogy csak az Ő hatalma és kegyelme adhatja meg neki azt az áldást, amire sóvárog. Így lesz azokkal is, akik az utolsó napokban élnek. Amikor veszély veszi körül őket, és kétségbeesés tölti el lelküket, egyedül a Krisztus érdemei általi engesztelésre támaszkodhatnak. Önmagunktól semmit sem tehetünk” (i. m. 160–161. o.).

KÉRDÉSEK A BIBLIA ÉS AZ EVANGELIZÁLÁS C. KÖNYV ALAPJÁN

4Mózes 12-18;

Evangelizálás, „Az evangélium szolgájának beszéde, hangja” c. alfejezet

1. Hány napig volt kirekesztve Miriám a táboron kívül? _____
2. Mit jelent az Eskol név, és miért adták ezt a nevet egy völgynek?

3. Ki volt az, aki nem mehetett be abba az országba, amely felől Isten megesküdött, hogy az izraelitáknak adja? _____
4. Hová kellett vinni Áron kizöldült és virágba borult vesszejét? _____
5. Hogyan kellene beszélnie mindenkinek, aki az Úr szolgálatában áll?

Alapszöveg: 1Móz 32:28

Tanulmányozásra: 1Móz 32-35; Hós 12:3-4; Jer 30:5-7

I. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

Bevezetés

Jákob felszabadul Lában jelenléte alól, és Isten áldását élvezve gazdag ember lesz. Úgy tűnik, hogy végre boldog. Elérte a célját, és hazafelé tart Kánaánba. Mindazonáltal mélységesen aggasztja a jövője és a testvére fenyegetése. Isten pontosan ebben a pillanatban dönt úgy, hogy közeledik hozzá. Ez a rendkívüli találkozás gyökeresen megváltoztatja Jákob jellemét, következőképpen új nevet is kap: Izrael. Jákob Istennel való peniéli találkozása megfelel a bételi találkozásnak. A két leírás párhuzamos egymással a szavak, a szerkezet és a témák szintjén. Miközben a bételi találkozás napnyugtakor kezdődött, a peniéli napkeltekor ér véget, a dicsőséges jövő távlatával. Az éjszakán át tartó küzdelem után Jákob egy áldással és egy új névvel gazdagszik. Személyesen találkozott a szeretet Istenével, és még életben van. Ettől a pillanattól kezdve képes alázattal és szeretettel tekinteni az ellenségére – testvére, Ézsaura –, majd visszatér szereteteihez, és szembeszáll a családjában uralkodó törvénytelenségekkel: Dína megerőszakolásával, saját fiai gyilkosságaival és végül a bálványimádással, amely még mindig jelen van az otthonában.

A tanulmány témái

1. Jákob szorongattatása: Jákob megpróbáltatása, amely egészen addig tartott, míg megérkezett az Ígéret Földjére, értékes tanulságot közvetít számunkra az Istentől való függőségre vonatkozóan, és előre vetíti Isten népének eszkatologikus (végidei) megpróbáltatását.

2. Küzdelem Istennel: Az Istennel való találkozás rákényszerítette Jákobot, hogy önmagával is szembeszálljon és megváltozzon. Küzdelme fontos tanulságokat közvetít a megtérés jelentőségéről.

3. A testvér arca: Az Istennel való találkozás nyomán a testvére arca révén Jákob megláthatja Isten arcát.

II. MAGYARÁZAT

Jákob szorongattatása

Jákob szorongattatása (*tsarah*) ihleti Jeremiás prófétát a száműzetésben élő Izrael siralmas állapotát illetően (Jer 30:7). De túl e személyes vonatkozású eseményen, a próféta által használt nyelvezet világosan azt sugallja, hogy az Úr eszkatologikus napjáról van szó, amely a jövőben fog eljönni (vö. Sof 1:14-18). Dániel ugyanazt a kifejezést alkalmazza a végidei „nyomorúságos idő”-re vonatkozóan (*tsarah*; Dán 12:1; vö. Mt 24:15, 21 verseivel).

Jákob nyomorúságának két oka van. Az első ok a testvérével való vízszintes, a második pedig az Istennel való függőleges viszonyával kapcsolatos. Jákob elsőszámú gondja az ő testvére, akihez két csapat küldöttet meneszt. Ez a kezdeményezése stratégiai megfontoltságról árulkodik: ha az első csapat nem jár sikerrel, és megtámadják, a második csapatnak még lenne ideje menekülni. Jákob a két küldött csapatot *makhaneh*-nek, „táboroknak” nevezi (1Móz 32:7-8, Károlinál: „sereg”). Jákob tisztában van azzal, hogy előbb a testvérével kell helyreállítania a kapcsolatát, és csak utána rendezheti a viszonyát Istennel.

Nagyapjához, Ábrahámhoz hasonlóan Jákob forró imában kéri Istent, hogy segítsen. Egyedül Istentől kér segítséget, hiszen az Úr parancsolta meg neki, hogy térjen vissza Kánaánba (1Móz 32:9), ugyanaz az Isten, aki utódokat ígért neki (1Móz 32:12). Jákob utal Isten kegyelmének csodájára (1Móz 32:10). A két héber kifejezés, a *khesed* („irgalom”) és az *’emet* („hűség”) pont az a két szó, amelyet Ábrahám szolgája használt, amikor áldotta Istent, mivel meghallgatta az imáját (1Móz 24:27). Miután imádkozik, Jákob megszervezi tábora éjszakai felügyeletét, mégis, mielőtt nyugovóra térne, újfent cselekszik. A szövegben az ima és a cselekvés egymást váltja. Mivel korántsem naiv, és a hite nem készíti passzívitásra, Jákob megtesz minden óvintézkedést tábora védelme érdekében. Ajándékok sorát küldi Ezsaunak, hogy megengesztelje őt (1Móz 32:20). A héber *kpr* ige jelentése „megengesztel”. Vallásos perspektíváról árulkodik a *kpr* igének a *minkhah* („ajándék”) és a *nasa’ panim* („megbocsát”/„elfogad”) kifejezésekkel való társítása. Jákob szem előtt tartja Istennel való megbékélését (1Móz 32:22-32), amikor megpróbál kibékülni az ő testvérével (vö. Mt 5:23 versével).

Küzdelem Istennel

Jákob egyedül marad, mivel lelke nyugtalanságában Isten oltalmáért és közbelépéséért akar fohászzkodni. Miközben imádkozik, egy „férfiú” közeledik hozzá (1Móz 32:24). Birkózni kezd vele, hogy az életét védje, mivel azt hiszi, az ellenség támadta meg. A férfiú névtelensége titokzatosságba burkolja ezt a személyt. Jákob Istenként azonosítja ezt az embert (1Móz 32:30), ahogy Hóseás is (12:3-4). Ugyanezt a nyelvezetet használja Ézsaiás is, amikor a „betegséget ismerő” Szolgáról ír (Ézs 53:3). Volt már példa arra, hogy Isten emberi formát vett fel, hogy emberekkel lépjen kapcsolatba (ld. 1Móz 18:1, 17; Bír 6:11). Ugyanez a szó – „férfiú” – jelenik meg Dánielnél is, amikor a mennyei Főpapot azonosítja (Dán 10:5; vö. Dán 8:11 versével), valamint a „seregek fejedelme” (Dán 8:11), amellyel magát az Urat nevezi meg (Józs 5:14-15).

A tény, hogy a Szentírásból az derül ki, hogy ez a Férfiú (Isten) nem győztesként kerül ki ebből a küzdelemből, fontos teológiai tanulságot közvetít Istenről és az emberekkel való kapcsolatáról. Isten „gyengesége” az embe-

rekkel folytatott küzdelemben kegyelmének és szeretetének kifejezése, testet öltésének titokzatossága. A gyengeség benyomását azonban rögtön ellensúlyozza a Férfiú következő gesztusa. Egyetlen érintésével súlyos ficamot okoz ellenfelénél, ami természetfeletti erőt sejtet. Az érintés helye – csípője forgócsontja (1Móz 32:25) – eufemisztikus kifejezés a nemzőszervek területének megnevezésére. Az isteni érintés ilyen értelemben egy bennerejlő áldás, amely Jákob leszármazottaira utal (1Móz 46:26; 2Móz 1:5). A tény, hogy Jákobot az ütés a nemzőszerve tájékán érte, kapcsolatot teremt a vér fogyasztására vonatkozó tiltással, hiszen a vér a húst eleveníti meg (1Móz 9:4). Következésképpen itt Jákob élettörténetének felelevenítésénél sokkal többről van szó (1Móz 32:32), a bibliai szakasz fontos teológiai tanulságokat közvetít, továbbá felhívja a húsfogyasztók figyelmét az élet szentségének alapvető elvére.

Hóseás próféta a Jákob és Isten közötti tusakodást az ima tapasztalataként értelmezi (Hós 12:4). Jákob hite a magyarázat kitartására és eltökéltségére (Lk 11:5-8), következésképpen Jákob új neve az „Izrael” lesz. A „férfiú” magyarázata egy sor ellentmondást tartalmaz: (1) Jákob megküzdött Istennel, de a „férfiú” tisztázza, hogy Jákob az emberekkel is megküzdött; (2) az „Izrael” név szó szerinti jelentése „Isten harcol”, jóllehet az egyértelműsítés azt jelenti ki, hogy Jákob az, aki harcol (1Móz 32:28); (3) Jákobot „megillette” a „férfiú”, kificamítva a csípőcsontját, holott a narrációból az derül ki, hogy Jákob volt az, aki győztesként került ki a tusakodásból.

Mindezek az ellentmondások fontos teológiai leckéket közvetítenek: (1) Jákob és Isten kapcsolatának minősége Jákob és embertársai kapcsolatának minőségétől függ; (2) az „Izrael” név („Isten harcol”) emlékezteti Jákobot: meg kell tanulnia megengedni Istennek, hogy maga helyett harcoljon (ld. 2Móz 14:13-14). Jákob győzni fog, ha megengedi Istennek, hogy előzőleg legyőzze őt. Ezt az elvet Pál apostol ekképpen fogalmazza meg: „Amikor erőtlenségem van, akkor vagyok erős” (2Kor 12:10). Jákob a Peniél nevet adja annak a helynek, ahol megjelent neki Isten, és e név jelentése: „Isten orcája”. A Peniél név személyes tapasztalatát jelképezi, és pedig azt, hogy megküzdött Istennel és túlélte a tusakodást. A „színről színre” héber kifejezés használata nem arra utal, hogy Jákob ténylegesen látta Isten fizikai arcát. Ez a kifejezés egyenértékű „az Úrnak hasonlatossága” szókapcsolattal (4Móz 12:8), és inkább egy az Úrral történt közvetlen találkozás tapasztalatát írja le (5Móz 5:4).

A testvér arca

Ézsau elutasította a testvére ajándékát (1Móz 33:9), amire Jákob azzal válaszolt, hogy a testvérével való kapcsolatát az Istennel való kapcsolatának összefüggésébe helyezte: „A te orcádat úgy néztem, mintha az Isten orcáját látnám” (1Móz 33:10). Jákob Ézsau arca révén látta „Isten orcáját” Peniélnél. Jákob

Ézsauval való tapasztalata egy második „Peniél” – az első előkészíti az utat a másodiknak. Jákob találkozása Istennel hozzájárult a testvérel való találkozás megvalósulásához, a vele való megbékélés pedig befolyásolni fogja saját kapcsolatát Istennel. Jákob végül megértette, hogy Isten és Ézsau iránti szeretete egymással összefügg, és ennek az összefonódásnak az alapja a kölcsönös egymásrautaltság. Jézus is megemlíti ezt az egyedi teológiai tanulságot: „Jézus pedig monda néki: Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és nagy parancsolat. A második pedig hasonlatos ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat. E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták” (Mt 22:37-40).

III. ALKALMAZÁS

Jákob szorongattatása: „És ahogy a pátriárka egész éjjel küzdött azért, hogy megszabaduljon Ézsau kezéből, az igazak is éjjel és nappal Istenhez kiáltanak, hogy megszabaduljanak az őket körülvevő ellenségtől.” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*, 201). Jákob szorongattatásának tapasztalata hogyan szolgálhat reményteljes jövendölésként a vég idejére nézve? Milyen figyelmeztetést és bátorítást nyerhetünk Jákob megpróbáltatásából, amely hasznunkra válhat a szorongattatás idején? Volt-e valaha olyan tapasztalatban részetek, amelyet a szorongattatás idejeként éltetek meg, egy olyan időszak, amikor kimerülésgig imádkoztatok, és mégis Isten hallgatása volt a válasz az imátokra? Hogyan birkóztatok meg ezzel a próbával?

Küzdelem Istennel: Emlékezzetek vissza azokra az időszakokra, amikor kísértésekkel és kételyekkel küszködtetek. Hogyan vittek közelebb ezek a küzdelmek Istenhez? Mondjátok el a tapasztalatotokat a csoportban. Miként alkalmazható Jákob merész kijelentése az imáinkra vonatkoztatva: „Nem bocsátalak el téged, míg meg nem áldasz engemet” (1Móz 32:26). „Elveszteni” a harcot Istennel miért ér fel annak megnyerésével? Hogyan változtathat meg végérvényesen az Istennel vívott küzdelem?

Olvassátok el és magyarázzátok meg Róm 7:23-25 szakaszát. Miért kell „harcolnunk”, továbbá miért olyan nehéz az Istennel vívott küzdelem? Miért lehetetlen saját erőnkől győznünk? Olvasd el Ef 6:12 versét!

A testvér arca: Az Isten által felajánlott megbocsátás tapasztalata miért és hogyan segít nektek is megbocsátanotok? Szeretni, tisztelni és értékelni másokat a faji, kulturális vagy vallási különbségeik ellenére mindenekelőtt azt feltételezi, hogy személyesen is ismerjük Istent. Miért? Mit kellene tennünk a hittestvéreinkkel való viszonyunkban, hogy megkönnyítsük számukra az Isten arca meglátásának tapasztalatát?

11.
TANULMÁNY

június 4–10.

József, az álmofejtés mestere

*E heti tanulmányunk: 1Mózes 37; 38; 39; 40:1–41:36;
Máté 20:26–27; Apostolok cselekedetei 7:9*

Szombat délután

Alapige: „És szólának egymás között: Ímhol jó az álomlátó” (1Móz 37:19)!

Mózes első könyvének utolsó szakasza József történetéről szól, attól kezdve, hogy Kánaánban az első álmát látta (1Móz 37:1-11) Egyiptomban bekövetkezett haláláig (1Móz 50:26). József valójában az összes többi pátriárkánál hosszabb részt foglal el *Mózes első könyvében*. Ő csak az egyike Jákob fiainak, de *Mózes első könyve* nagy pátriárkaként mutatja be, hasonlóan Ábrahámhoz, Izsákhhoz és Jákobhoz.

Amint majd látni fogjuk, József élete két fontos teológiai igazságot állít előtérbe: először is, Isten teljesíti az ígéreteit, másodszor pedig képes a rosszat jóra fordítani.

E heti tanulmányunkban József életének korai szakaszára összpontosítunk. Ő Jákob kedvenc fia, akit a *baál hahalomot*, az „álomlátó” (1Móz 37:19) gúnynévvel illetnek, ami szó szerint azt jelenti, hogy „az álmok mestere”. Ez arra utal, hogy értett az álmokhoz. Igen jól illik rá ez a cím, hiszen nemcsak kapott prófétai álmokat, amelyeket megértett és magyarázott is, hanem azok be is teljesedtek az életében.

Ezekben a fejezetekben majd ismét azt látjuk, hogy Isten gondviselése biztos, még az emberi szív gonoszsága, kegyetlensége ellenére is.

Június 11. – Az Egyházterületek különleges projektjeinek támogatása (adományok)

Június 11. – A női misszió napja

Jákob végül letelepedett azon a földön. Izsák még csak „jövevény” volt, a szöveg szerint ő viszont már „*azon a földön lakott*” (1Móz 37:1, ÚRK). Ám a letelepedésekor elkezdődtek a bajok, ekkor a családon belül. A harcok nem a föld vagy a kutak használata miatt robbantak ki, főként lelki természetűek voltak.

1. 1Móz 37:1-11 szakasza szerint milyen családi felállás miatt gyűlölték annyira Józsefet a bátyjai?

Tudjuk, hogy Jákob idősebb korában született fia, József különleges kapcsolatban volt az apjával, aki „*minden fiánál jobban szerette*” (1Móz 37:3, ÚRK), ráadásul „*egy tarka ruhát csináltatott neki*” (1Móz 37:3, RÚF), fejedelmi öltözetet (2Sám 13:18), ez sejtette titkos szándékát, hogy elsőszülötti státuszt akar adni Józsefnek, Ráhel első fiának.

A jövőben tényleg valóra válik Jákob vágya, mert József végül elnyeri az elsőszülött jogait (1Krón 5:2). Nem csoda tehát, hogy a testvérei annyira gyűlölték a fiút, képtelenek voltak békésen elbeszélgetni vele, egy jó szavuk sem volt hozzá (1Móz 37:4).

Ráadásul József beszámolt apjának a bátyjai helytelen viselkedéséről (1Móz 37:2), és az árulkodókat senki nem szereti.

Amikor pedig József elmesélte nekik az álmát, ami arra utalt, hogy Isten majd a testvéreinél magasabb pozícióba helyezi őt és meg fognak hajolni előtte, még jobban meggyűlölték. Az álom megismétlődése (lásd 1Móz 41:32) tovább erősíti az üzenet prófétai hitelességét. Jákob ugyan nyilvánosan megdorgálta a fiát (1Móz 37:10), de megőrizte az emlékezetében ezt az esetet, elgondolkodott a jelentésén és várta a teljeseződését (1Móz 37:11). A szíve mélyén talán arra gondolt, hogy mégiscsak lehet valami ezekben az álmokban. Igaza lett, bár akkor még sok mindent nem tudhatott.

Gondolj egy-két, problémás családból származó személyre, és szólj hozzá néhány kedves, baráti szót!

Borzalmas események következtek, amelyekre azonban akár számítani is lehetett. Amikor valaki ilyen szoros kapcsolatban, sőt rokonságban áll azzal, akit gyűlöl, az előbb-utóbb elkerülhetetlenül csak bajhoz vezethet, és így is történt.

2. Olvassuk el 1Móz 37:12-36 szakaszát! Ezek szerint mennyire lehet veszélyes és gonosz az ember bűnöktől meg nem tisztult szíve? Mi mindenre vihet rá bárkit ez az állapot?

A testvérei gyűlölték Józsefet, mert irigykedtek rá, mivel Isten kedvelte őt (ApCsel 7:9). Az események láncolatában minden lépésnél meg is nyilvánult az Úr jóindulata iránta. József nem találja a testvéreit, de találkozik egy férfivel, aki útbaigazítja (1Móz 37:15). Amikor a bátyjai a meggyilkolását tervezik, Rúben közbelép, javasolja, hogy inkább dobják a fiút egy kútba (1Móz 37:20-22). Nehéz még elképzelni is ilyen fokú gyűlöletet, kiváltképp egy családtag iránt! Hogyan lehettek ennyire kegyetlenek ezek a fiatalok? Nem gondoltak rá, még egy pillanatig sem, hogyan hat ez majd az apjukra? Bármennyi sértettséget is dédelgettek magukban az apjuk iránt, amiért kivételezett Józseffel, nem lehet mentséget találni arra, hogy képesek voltak ezt tenni a testvérükkel. Az emberi gonoszság iszonyatos megnyilvánulása volt.

„De némelyikük nyugtalan volt. Nem érezték a bosszújuktól várt elégedettséget. Nemsokára utazókat láttak közeledni. Ismaelita karaván volt. A Jordánon túlról jöttek fűszerekkel és egyéb áruval, és útban voltak Egyiptom felé. Júda most azt javasolta, hogy ne hagyják öccsüket meghalni, hanem adják el ezeknek a pogány kereskedőknek. Így elkerül útjukból, de tiszták maradnak a vérétől” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 170. o.).

Bedobták Józsefet a kútba, de azt tervezték, hogy majd később megölik. Arra haladt egy karaván, ezért Júda azt javasolta a testvéreinek, hogy adják el nekik az öccsüket (1Móz 37:26-27). Tehát eladták Józsefet a midianitáknak (1Móz 37:28), akik azután Egyiptomban továbbadták valakinek (1Móz 37:36) – tulajdonképpen előkészítve jövődő dicsőségét.

Miért különösen fontos Isten erejét kérni a rossz jellemtulajdonságok legyőzéséhez, mielőtt azok olyan tettekben mutatkoznának meg, amelyek elkövetését az ember addig el sem tudná képzelni magáról?

Egyáltalán nem helytelen, hogy Támár története ide került. Időrendi sorrendben azután következik, hogy Józsefet eladták Egyiptomba (1Móz 38:1). Egybeesik ez azzal, hogy Júda otthagyta a testvéreit, ami az összekülőnbözősüket sejteti. Ezenkívül a szövegben több közös szó és motívum is található az előző fejezetben lévőkkel, mint ahogyan egyezik a teológiai tanulság is: egy gonosztett jóra fordul, sőt a megszabadulással is összefügg.

3. Olvassuk el 1Mózes 38. fejezetét! Hasonlítsuk össze Júda és a kánaáni Támár viselkedését! A kettő közül ki járt el igazabban? Miért?

Júda kánaáni nőt vesz feleségül (1Móz 38:2), akitől három fia születik: Ér, Ónán és Sélá. Elsőszülött fiának, Érnek szintén kánaáni nőt adott feleségül, hogy biztosítsa a nemzedékrendet. Ér és Ónán is gonosz volt, amiért Isten büntetése következtében meghaltak, Júda pedig megígérte Támárnak, hogy majd legkisebb fia, Sélá feleségül veszi.

Bizonyos idő múlva azonban úgy tűnt, hogy megfeledkezett az ígéretéről. Júda a felesége halála után vigasztalódni akart. Támár prostituálnak adta ki magát, hogy így kényszerítse rá az ígérete teljesítésére. Júdánál nem volt készpénz, hogy fizessen a nőnek, akit nem ismert fel, de megígérte, hogy később küld neki egy kecskét a nyájából.

Támár azonban ragaszkodott hozzá, hogy Júda azonnal adjon neki zálogot, a gyűrűjét, annak zsinórját és a botját. Az egyszeri együttlét alkalmával Támár teherbe esik. Később paráznasággal vádolják a nőt, mire ő bemutatja Júda gyűrűjét, a zsinórt és a botot. Júda megérti a helyzetet és elismeri a tettét.

Ez a fájdalmas története Pérec születésének, akinek a neve azt jelenti: „áttörés”. Jákobhoz hasonlóan ő is másodikként született, mégis első lett, és az üdvösség történelmében Dávid egyik őseként (Ruth 4:18-22), végeredményben pedig Jézus Krisztus felmenőjeként maradt fenn a neve. Mária, Jézus anyja (Mt 1:16) előtt Támár a négy nő egyike, akit Ráháb (Mt 1:5), Ruth (Mt 1:5) és Uriás felesége (Mt 1:6) követ Jézus nemzetségi táblázatában.

A történetből levonható egyik tanulság, hogy Isten kegyelemből mentette meg Támárt, a rosszból jót hozott ki, és Ő Jézus keresztye által meg fogja menteni népét. József bajait pedig felhasználja arra, hogy megmentse Jákobot és a fiait.

Most pedig vegyük fel ismét József történetének a fonalát, amit „megszakított” Támár esete! József „*a testőrök parancsnoka*” (1Móz 39:1, RÚF) házában dolgozik rabszolgaként, gazdája az uralkodó hivatalnokainak börtönét felügyeli (1Móz 40:3-4; 41:10-12).

4. Olvassuk el 1Mózes 39. fejezetét! József tehát Potifár keze alatt irányította a házat. Milyen tényezők vezettek a sikeréhez?

Józsefet majdnem azonnal szerencsés emberként jellemzik (1Móz 39:2-3). Annyira jól végezte a dolgát, az ura úgy megbízott benne, hogy „*mindenét, amije volt, kezére bízta*” (1Móz 39:4, ÚRK), „*háza felügyelőjévé tette*” (RÚF).

Józsefet azonban nem rontotta meg a siker. Amikor Potifár felesége felfigyelt rá és le akart feküdni vele, József félreérthetetlenül visszautasította. Inkább lemondott az állásáról és a biztonságáról is. „*Hogy követhetném hát el ezt a nagy gonoszságot, és hogyan vétkeznék Isten ellen?*” (1Móz 39:9, ÚRK) – felelte. Az elutasítás miatt megszegyenült asszony hazudott a szolgálainak és a férjének, amikor azt állította, hogy József erőszakot akart tenni rajta. Emiatt Józsefet börtönbe vetették.

József azt tapasztalta ekkor, amin mindannyian keresztülmegyünk: az érzést, hogy Isten elhagyott, pedig még ekkor, ebben a nehéz időben is „*az ÚR Józseffel volt*” (1Móz 39:21, ÚRK).

Végeredményben az Úr cselekedete megnyilvánult abban, amilyen kapcsolata lett Józsefnek a börtönparancsnokkal. Isten ott is megáldotta Józsefet, mint Potifár házában. Nyilvánvalóan tehetséges ember volt, és noha rosszabb körülmények közé került, mint korábban (amikor rabszolga volt), igyekezett a legjobbat kiharozni a helyzetéből. A szövegből világosan kiderül, hogy minden tehetségével együtt csakis Isten tette sikeressé. „*A börtönparancsnoknak nem kellett törődnie semmivel, ami rá volt bízva, mert az ÚR Józseffel volt, és eredményessé tette az ÚR, amihez hozzáfogott*” (1Móz 39:23, RÚF). Menynyire fontos észben tartani, hogy mindenki, aki tehetséges, „sikeres”, mindent Istentől kapott!

Olvassuk el 1Móz 39:7-12 verseit! Hogyan állt József ellen Potifár felesége közeledésének? Miért mondta konkrétan azt, hogy Isten elleni bűn lenne megtenni, amire az asszony kérte? Mit értett meg a bűn természetét és lényegét illetően?

5. Olvassuk el 1Móz 40:1–41:36 szakaszát! Mi a kapcsolat a fáraó álmai és a hivatalnokok álmai között? Mi a jelentősége ennek a párhuzamnak?

Továbbra is a gondviselés alakítja az eseményeket. A börtönben idővel Józsefekre bízzák a foglyokat, akik közül ketten történetesen a fáraó korábbi hivatalnokai voltak, a főpohárnok és a főszűtmester (1Móz 41:9-11). Mindkettőjüket álmok nyugtalanították, nem értették azokat, mivel „*nincs, aki megfejtse*” (1Móz 40:8, ÚRK). József mindkettőjük álmát megfejti.

A két hivatalnok álmához hasonlóan a fáraó is két álmod lát, de senki nem tudja megmagyarázni azokat (1Móz 41:1-8). A gondviselésnek köszönhető, hogy a főpohárnoknak akkor eszébe jut József, akit a fáraó figyelmébe ajánl (1Móz 41:9-13).

Az előző álmokkal szintén párhuzamos, hogy a fáraót is nyugtalanítják a látottak, mint a hivatalnokait, és ő szintén elmondja az álmát (1Móz 41:14-24), József pedig mindkettőt megfejti. A hivatalnokok álmához hasonlóan a fáraó álmaiban is a szimbólumok párhuzamai figyelhetők meg: kétszer hét tehén (kövér és sovány), valamint kétszer hét gabonafaj (telt és száraz), amelyek jó és rossz évek sorozatát jelképezik. A hét tehén párhuzamos a hét gabonafajjal, ugyanazt az üzenetet ismétlik meg, ami az álmok isteni eredetéről tanúskodik, így történt József álmai esetében is (1Móz 41:32; vö. 37:9).

József megmagyarázza a fáraónak az álom jelentését, ugyanakkor határozottan a tudomására hozza, hogy Isten, *Elohim* mutatta meg a fáraónak azt, amit majd tenni fog (1Móz 41:25, 28). Az uralkodó nyilván megértette az üzenetet, mert elhatározta, hogy kinevez valakit az ország vezetésére, amit így indokolt meg: „*Mivel Isten mindezt neked jelentette ki, nincs hozzád fogható értelmes és bölcs ember. Te légy az én házam gondviselője, és minden népem a te szavadra hallgasson*” (1Móz 41:39-40, ÚRK).

Lenyűgöző! Istennek köszönhetően József először Potifár házában vezetője, azután a börtön vezetője, majd pedig egész Egyiptom ura lesz. Magával ragadó történet! Még az elkésztőnek tűnő körülmények között is megmutatkozik Isten gondviselése.

Hogyan tanulhatunk meg még akkor is bízni Istenben, az ígéreteibe kapaszkodni, amikor az események egyáltalán nem tűnnek gondviselésszerűnek, amikor mintha Isten hallgatna?

Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, „József Egyiptomban” c. fejezet, 172–180. o.

„Józsefet és Dánielt zsenge életkorban, alighogy ifjúból férfivá serdültek, elszakították otthonuktól, és fogolyként vitték őket pogány országokba. Különösen József volt kitéve olyan kísértéseknek, amelyek a szerencse nagy változásaival jártak együtt. Atyjának házában gyengéden gondozott gyermek; Potifár házában rabszolga, majd bizalmasa és társa, ügyeinek intézője. A fáraó börtönében állami fogoly, igazságtalanul elítélve az igazolás reménye vagy a szabadon bocsátás kilátása nélkül; a nagy válság idején a nemzet vezetésére elhivatott férfi. Mi képesítette őt feddhetlenségének megőrzésére?... Józsefet gyermekkorában tanították meg Isten szeretetére és félelmére.

Atyja elmondta neki a Jabbok melletti küzdelmének történetét, ahonnan dédelgetett bűneit feladva győztesként került ki, és elnyerte az Isten fejedelme címet. Józsefnek, a pásztorfiúnak egyszerű, tiszta élete – mialatt atyjának nyáját őrizte – kedvezett testi és szellemi fejlődésének. Istennel való érintkezése által, a természet és a nagy igazságok tanulmányozása által, amelyek mint szent megbízatás szálltak apáról fiúra, szellemi erőt és szilárd elvhűséget szerzett. Életének válságos idejében, amikor azt a rettenetes utazást megtette gyermekségének otthonától Egyiptomba, a reá váró rabszolgaságba, és utoljára tekintett azokra a dombokra, amelyek elrejtették szemei elől rokonságának sátrait, József megemlékezett atyjának Istenéről. Visszaemlékezett a gyermekségében kapott tanításokra, és lelkét megremegtette az elhatározás, hogy hű marad atyjának Istenéhez, és mindig úgy fog cselekedni, mint aki a menny Királyának alattvalója lett” (Ellen G. White: *Előtted az élet. Nevelés*. Budapest, 1992, Advent Kiadó, 49–50. o.).

KÉRDÉSEK A BIBLIA ÉS AZ EVANGELIZÁLÁS C. KÖNYV ALAPJÁN

4Mózes 19-25;

Evangelizálás, „Az evangélista megjelenése” c. alfejezet

1. Mennyi ideig volt tisztátalan az az ember, aki holttestet érintett meg?
2. Milyenek voltak az Úr által a zsidó népre bocsátott kígyók?
3. Milyen kontextusban hangzik el a kijelentés, hogy „nem ember az Isten”?
4. Mi olyan, „mint az Úr plántálta áloék”?
5. Melyek azok a dolgok, amelyek vagy Krisztussal gyűjtenek, vagy tékoznak?

Alapszöveg: 1Móz 37:19

Tanulmányozásra: 1Móz 37–41:36

I. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

A tanulmány témái

Habár Jákob egyik fia, József Ábrahámhoz, Izsákhhoz és Jákobhoz hasonló patriarchális személyiségként tűnik ki a sorból. Tulajdonképpen József több helyet foglal el a Teremtés könyvében, mint bármelyik az említett három pátriárka közül. József életének eseményei ellentétben állnak a korábbi erőszakos történetekkel, amelyek közül nem hiányzott a nemi erőszak, a gyilkosság és a prostitúció. A többi pátriárkától eltérően, akik gyakran botladoztak és illetlenül viselkedtek, József mindvégig tiszta és együttérző marad. Dániel prófétahoz hasonlóan, József bölcs ember, próféta. Okos férfi, aki értelmes módon viselkedik, és helyes megoldásokat talál politikai vagy gazdasági problémákra, de emellett prófétai ajándékkal is megáldott, aki kinyilatkoztatásokat kap Istentől, amelyeket népe felé közvetít. Álmodat lát, és képes értelmezni is azokat, mi több, a mások álmait is, legyenek azok a cellatársai vagy a fáraó udvara tagjainak álmai. József az erényes emberek példaképe. Túléli a bűncselekményt, az áruást és az erőszakot. Isten legyőzi a Gonosz cselekedeteit és meg hiúsítja a József ellen kidolgozott terveket, és mindet felhasználja arra, hogy a saját terveit vigye véghez. Tulajdonképpen Isten minden gonosz cselekedetet és körülményt a József javára fordít. Minden alkalommal erősebben kerül ki a próbákból, akár a kiszáradt kútról, akár a rabszolgaságban, a tömlőcben vagy a fáraó udvarában szerzett tapasztalatokról van szó. Isten megáldotta őt, és ez az áldás nemcsak az ő boldogságát szolgálja. József által teljesedik Isten Ábrahámnak tett ígérete (vö. 1Móz 12:3; 22:18). József által nemcsak Izrael családja nyer áldást és menekül meg, hanem az összes nép.

II. MAGYARÁZAT

József álmai

Az a tény, hogy József álmodat kap Istentől, megalázó az ő testvéreire nézve – ezek az álmok „lelki” felsőbbrendűségének isteni jelei. Amikor őszinte lelkesedésből elmeséli nekik az álmait, még jobban felingereli őket. Egyre növekvő haragjuk oka az, hogy túlságosan is megértették az első álom jelentését (1Móz 37:8). Pásztorokként és földművelésből élő emberekként felfogták az alapélelmiszer előállításához szükséges kénék szimbolikus jelentését. Az, hogy az ő kénéik meghajolnak a testvérük kénéje előtt (1Móz 37:7) azt a világos üzenetet közvetítette számukra, hogy egy napon gazdaságilag a testvéruktől fognak függeni, sőt, szolgaként kell majd viselkedniük előtte. Az álom megismét-

lése annak hitelességét igazolja, illetve annak a jele, hogy Istentől származik (1Móz 41:32). Jákob értelmezése szerint a nap őt, azaz az atyát jelképezi, a hold az anyát, azaz a feleségét, a 11 csillag pedig az ő 11 fiát (1Móz 37:10). Jákob tehát megérti, hogy az álmok a saját családjára vonatkoznak, és hogy egy napon majd mindannyian leborulnak József előtt. Noha megfeddi Józsefet (1Móz 37:10), vagy legalábbis úgy tesz, mintha megfeddné őt, hiszen jelen vannak családjának a tagjai, Jákob értetlenkedik az álom miatt. Titokban elmélkedik felette, és türelmetlenül várja annak teljesedését (1Móz 37:11).

A testvérei azonban irigykednek Józsefre (1Móz 37:11), mivel érzik, hogy az álom veszélyt jelent rájuk nézve. Így hát kihasználna az első adódó alkalmat, megpróbálják eltávolítani az útjukból az álomlátót. Erre akkor kerül sor, amikor Jákob elküldi Józsefet a mezőre, hogy lássa, mit csinálnak a testvérei. Amikor megpillantják, azonnal tudatosul bennük, hogy ez az ő lehetőségük: végleg megszabadulhatnak tőle (1Móz 37:18). A többszám első személyű buzdítás (1Móz 37:20) a bábeliek biztatását idézi fel (1Móz 11:3-4), amiből arra következtethetünk, hogy ebben az esetben is hasonló magatartásról, lelkület-ről van szó. A bábeli emberekhez hasonlóan a József testvérei átvennék Isten helyét, és szándékukban áll a saját kezükbe venni a sorsukat, illetve a testvé-rük sorsát. Nem azért akarják megölni Józsefet, mert mindenről jelentést tesz az apjuknak, vagy mert irigykednek rá, hanem egyedül az álmai miatt. Az ál-taluk használt héber kifejezés József jellemzésére ironikus: *ba'al hakhalomot*, aminek szó szerinti jelentése: „az álmok ura” (1Móz 37:19).

Csak hogy amit ők gúnynak szántak, az a későbbiekben proféciónak fog minősülni, mivel József valóban az álmok értelmezésének szakembere lesz. Habár egyedül kell szembenéznie a veszélyekkel, élete mindenik nehéz idő-szakában valaki közbelép az érdekében. Amikor a fivérek összeesküdnek, hogy végezzenek vele, Rúben meggyőzi őket, hogy vessék egy kiszáradt kútba. Amikor József a kútban volt és a halálát várta, Júda rábeszélte a testvéreket, hogy adják el őt az arra elhaladó karavánnak. A testvérek meg akarják őt ölni, mert veszélyeztetve érzik magukat az álmaitól (1Móz 37:20). Tervük az volt, hogy megölik és a sivatag egyik kiszáradt kútjába dobják. A jelenet, amelyben a testvérek az ebédjüket fogyasztják, miközben József a kútban van étlen és szomjan, előrevetíti a szituáció ellentétét, amikor József az, aki bőségben él, és a testvérek szenvednek az éhség és az elégtelen tápláltság miatt (1Móz 42:2, 33; 43:1-2; 44:1; 45:17-18). A „felemelék szemeiket és láták” (1Móz 37:25) kifejezés Isten jövőbeni megmentő közbelépésére utal (ld. 1Móz 18:2 és 22:13). A kara-ván megjelenése József megmenekülését jelenti, az pedig, hogy éppen abban a pillanatban tűnt fel a láthatáron, az isteni gondviselés bizonyítéka.

Júda az egyedüli, aki József érdekében cselekszik, a testvérei akaratával szemben. Míg Rúben csupán hallja a testvéreit József ellen szövetkezni, Júda a szavát hallatja testvéreivel, akiket meg is győz az érveivel. Rúben mindössze megtiltja József meggyilkolását, Júda viszont kész végérvényesen megmen-teni őt a testvérei kezéből, és elindítani azt a folyamatot, amely nemcsak József pillanatnyi menekvéséhez, de Jákob teljes családjának a menekvéséhez is el-vezet.

Júda, József és a Messiás

Miután eladták Józsefet a kereskedőknek, Júda nem érzi többé jól magát a testvérei társaságában, ezért úgy dönt, hogy elválik tőlük. A Júda és testvérei közötti nézeteltérések valószínűleg már korábban jelentkeztek, például amikor a vérségi kapcsolat érvével hozakodott elő József meggyilkolásának megakadályozására (1Móz 37:27). Júda lelkiismerete mindvégig erős és aktív, amint látni fogjuk Benjámin érdekében is közbenjárni (1Móz 44:18-34). To-vábbá az „elméne az ő atyjafiaitól” (1Móz 38:1) kifejezés az ismaeliták által megvásárolt és Egyiptomba „lemenő” József jellemzését idézi fel (ld. 1Móz 37:25, 35; 39:1 – NTR, BTF).

Ez a párhuzam azt sugallja, hogy Júda elkülönülése bizonyos értelemben szolidáris volt a József helyzetével, lévén, hogy ez utóbbit is elvitték Egyip-tomba. Íme miért van megemlítve a történetben Támárnak, a Júda menyé-nek esete, amely epizód rögtön azután következik, hogy Józsefet eladják, és az egyiptomi Potifár házába kerül (1Móz 38:1). Amellett, hogy a 38. fejezetben feljegyzett történések a 37. fejezet eseményei után következnek, ahogy azt a bevezető szóhasználat is alátámasztja („abban az időben” – 1Móz 38:1), a két fejezetben közös nyelvészeti és tematikai elemek fedezhetők fel: ugyanazok a szavak („ismerd meg, fiad ruhája-e vagy nem” [1Móz 37:32]; „ismerd meg, kérlek, kié e gyűrű” [1Móz 38:25]), továbbá ugyanaz az utalás a kecskebakra vagy kecskefiára (1Móz 37:31; 38:17). És ami még fontosabb, a két igeszakasz ugyanazt az alapvető teológiai igazságot közvetíti: az isteni gondviselés ha-talma uralkodik a gonosz cselekedetek felett, és azokat Isten gyermekeinek ja-vára fordítja. Júda gonosz tette pozitív eseménnyé alakult, amely Izrael szaba-dulásához vezetett. A Júda és Támár közti undorító nemi kapcsolat követke-zménye nemcsak a gyermektelen Támár megváltása, hanem Dávid ősenek, kö-vetkezésképpen az izraeli Messiásnak, a világ Megváltójának a megszületése is.

Az egyiptomiak álma

Amikor rábizzák a foglyok felügyeletét, József találkozik a fáraó pohár-nokával és sütőmesterével, akik saját álmaik miatt zaklatottak (1Móz 40:1-8). József értelmezése szerint az álmaik jóvendölések arról, ami történni fog ve-

lük: a pohárnok álma azt jelenti, hogy visszahelyezik őt a hivatalába (1Móz 40:9-15), míg a sütőmester álma annak felakasztását jövendőli meg (1Móz 40:16-19). A fejezet feljegyzi, hogy az álmok teljesedtek (1Móz 40:20-23), igazolva ezzel hitelességüket, valamint József értelmezésének helyességét.

Az udvar két hivatalnokának álmai után a fáraónak is van két álma, amit senki sem képes megfejteni (1Móz 41:1-7). A pohárnok, akinek hirtelen eszébe jut József, beajánlja őt a fáraónak (1Móz 41:8-13). És ugyanannak a forgatókönyvnek lehetünk a tanúi, mint az előző álmok esetében. A fáraó elmondja az álmait Józsefnek (1Móz 41:14-24), aki Egyiptom gazdasági jövőjével kapcsolatos isteni üzenetként értelmezve megfejti azokat (1Móz 41:25-36). A József bölcsességétől elragadtatott fáraó előlépteti őt, és rábízta az ország kormányzását (1Móz 41:37-46). József felel a begyűjtött gabonáért, és tervet fektet le annak érdekében, hogy az ország elkerülje a gazdasági csődöt (1Móz 41:47-57).

III. ALKALMAZÁS

József álmai: Olvassátok el és beszéljétek meg a csoportban Jer 28:8-9 szakaszt! Az igazság miért képvisel fenyegetést az emberek számára? Milyen reakciót váltanak ki bennetek az olyan zavarba ejtő bibliai szakaszok vagy White-idézetek, amelyek megkérdőjelezik a választásaitokat, véleményeteket? Milyen kritériumok alapján döntitek el, hogy a próféta igazat mond-e vagy sem? Említsetek a saját életetekből olyan fájdalmas tapasztalatokat, amelyek következtében fontos felfedezéseket tettetek, vagy amelynek nyomán megmentő események következtek. Miért volt szükség a keresztre az emberiség megmentéséhez?

Júda, József és Támár: Milyen kapcsolat van József Júda általi megmentése és Júda Támárral létesített viszonya között, amely viszonyból a messiási örökös származik? Beszélgetsetek erről a csoportban. Mit tanít ez a párhuzam Isten cselekvési módszeréről a történelemben és az emberi tapasztalatok szintjén? Elmélkedjétek saját életetek felett: melyek azok a kudarcok és küzdelmek személyes múltatokban, amelyeket Isten az Ő dicsőségére használt fel? Mit tanulhattok Istenre vonatkozóan ezekből a tapasztalatokból? Hogyan segítenek küzdelmeitekben és kételyeitekben, amelyekkel a jelenben szembeütköztek?

Az egyiptomiak álma: Mit tanulhatunk József börtönben szerzett tapasztalataiból a misszióra vonatkozóan? Milyen kommunikációs módszert használ József a cellatársaival, illetve a fáraóval való viszonyában? Miért fontos bizonyosságot tennünk a világ vezetői előtt? Milyen lelki üzenetet közvetíthetünk szolgálatunk minősége által?

12.

TANULMÁNY

június 11–17.

József, Egyiptom hercege

*E heti tanulmányunk: 1Mózes 41:37-46; 42; 43; 44; 45;
1Királyok 3:12; Róma 5:7-11*

Szombat délután

Alapige: „Monda továbbá a fáraó Józsefnek: Ímé fejedlemmé tettelek az egész Egyiptom földjén” (1Móz 41:41).

József most már Egyiptom fejedelme lett, a bátyjai pedig meg fognak hajolni előtte, miközben nem is tudják, hogy ki ő (1Mózes 42. fejezet). Megalázkodnak előtte, amikor József kényszeríti őket, hogy visszatérve hozzák magukkal Benjámint (1Mózes 43. fejezet). Amikor pedig tartanak attól, hogy Benjámint biztonsága veszélybe kerül (1Mózes 44. fejezet), kegyelemért könyörögnek a nagyhatalmú férfi előtt, akit olyannak látnak, „mint a fáraó”. Végül József felfedi kilétét, ők pedig megértik, hogy a tetteik dacára Isten az egészből jót hozott ki.

Érdekes módon inkább a testvérek megtéréséről szól az események egész következő sora, amelyben pedig József sikerének kellene kibontakoznia. Amikor oda-vissza utazgatnak József és az apjuk között, arra emlékeztetik őket az akadályok, amikbe ütköznek, hogy gonoszul cselekedtek Józseffel és az apjukkal, felméri Isten előtti bűnüket. József testvérei isteni ítéletként élik meg a történeteket. A mindenkit könnyekre fakasztó és mindenkiben örömet keltő, megindítóan érzelmes befejezésnek az az üzenete, hogy elfogadhatatlan, kegyetlen tetteik ellenére a testvérek mégis bocsánatot nyertek.

Június 18. – A menekültek napja

Józsefnek bemutatták a fáraó álmait, amit Isten „*cselekedni akar*” (1Móz 41:28) az országban. Ő azonban nem szólítja arra a fáraót, hogy higgyen az Istenében, hanem azonnal cselekedni kezd. Egy gazdasági programmal áll elő. Érdekes, hogy a fáraóban József beszédének csak a gazdaságra vonatkozó része marad meg, úgy tűnik, hogy jobban foglalkoztatja az álom gazdasági, mint lelki tanulsága, vagy Isten szerepe, aki azt adta.

1. 1Móz 41:37-57 szakasza alapján mi volt Isten szerepe József sikerében?

A fáraó nem annyira azért választotta ki Józsefet, mert jól magyarázta az álmait és elmondta, hogy milyen probléma előtt áll az ország, hanem mert megoldást is javasolt, jó tanácsot adott, s ebben a fáraó és a szolgálai is egyetértettek (lásd 1Móz 41:37). A fáraó döntése inkább pragmatikus, mint valósi alapú volt, noha felismerte, hogy Józsefben „*Isten lelke van*” (1Móz 41:38), alkalmas a feladatra, mivel „*értelmes és bölcs ember*” (1Móz 41:39). Ez a kifejezés az Istentől kapott bölcsességet jellemzi (lásd 1Móz 41:33; vö. 1Kir 3:12).

A bibliai szöveg minden részlete jól illik a korabeli egyiptomi viszonyokhoz. Politikai szempontból nem tekinthető szokatlan lépésnek, hogy a fáraó kinevezte Józsefet Egyiptom fejedelmének, ugyanis bizonyítékok támasztják alá a külföldről származó vezetők szerepét a birodalomban.

A következő hét év olyan bőséges volt, hogy a gabonatermés „*megszámlálhatatlan*” lett. „*A tengerpart homokja*” (1Móz 41:49, RÚF) hasonlat pedig azt érzékelteti, hogy ez Isten áldása volt (1Móz 22:17). Fia születésekor József a gyermekáldásról gondolkodik (1Móz 41:52), ez az egybeesés is bizonyítja, hogy Isten áll mindkét jelenség mögött. Két fiának a neve József tapasztalatát tükrözi Isten gondviselésével, amitől a fájdalom emléke örömmé vált (Manassé), a korábbi szenvedés után pedig termékenység következett (Efraim). Nagyszerű példa ez arra, hogy a rosszat Isten különösen jóra fordította.

A jelenlegi világvárvány miatti válság kontextusában hogyan láthatják magaviseletünkben a körülöttünk élők, hogy mennyire valóságos a mi Istenünk? Milyen gazdasági terveket sejtetnek a József szavai?

2. Olvassuk el 1Mózes 42. fejezetét! Mi történik itt? Hogyan mutatkozik meg az isteni gondviselés az emberi gonoszság és rosszindulat ellenére is?

Az éhínség miatt Jákob arra kényszerül, hogy Egyiptomba küldje a fiait gabonát vásárolni. Érdekes, hogy ezt éppen ő kezdeményezi (1Móz 42:1). A szegény idős ember, aki az általa nem befolyásolható körülmények áldozata, nem is tudja, hogy az események csodálatos láncolatát indítja el, ami végül elvezet a régóta gyászolt fiával való újbóli találkozáshoz.

A találkozás gondviselésszerű voltát két alapvető jellemző emeli ki. Először is, József álmának beteljesedéseként történik, hiszen próféta álma megjövendölte: *„A ti kévéitek... az én kévém előtt meghajoltak”* (1Móz 37:7, ÚRK). Az álmok ekkor teljessé váltak. József *„az ország kormányzója”* (1Móz 42:6) és *„annak a földnek ura”* (1Móz 42:30, 33). Nagy hatalommal bír, szemben szűkölködő testvéreivel, akik *„arccal a földre borultak előtte”* (1Móz 42:6, ÚRK) – tíz bátyja, akik korábban gúnyolták az álma miatt, nem hitték teljességét (1Móz 37:8).

Másodszor pedig a gondviselésszerű találkozást válaszként tünteti fel az Ige. A két esemény nyelvi és tematikus összecsengései az igazságos büntetés gondolatát emelik ki. Az *„ezt mondták egymásnak”* (1Móz 42:21, ÚRK) fordulat jelenik meg akkor is, amikor gonosz tervet kezdtek szőni József ellen (1Móz 37:19). A testvérek börtönbe kerülése (1Móz 42:17) József fogságának (1Móz 40:3-4) visszhangjaként vehető, annyira, hogy a testvérek az akkori eseményeket összefüggésbe hozzák azzal, amit talán húsz éve tettek az öccsükkel. *„És ezt mondták egymásnak: Bizony vétkeztünk testvérünk ellen, akinek láttuk lelki szorongását, mikor nekünk könyörgött, de nem hallgattunk rá. Ezért következtünk ránk ez a nyomorúság”* (1Móz 42:21, ÚRK).

A korábbi tettük és a jelen helyzetük közötti kapcsolatot erősítik meg Rúben szavai: *„vérét is keresik rajtunk”* (1Móz 42:22), amikor felidézi, hogy ő figyelmeztette a többieket: *„Ne ontsatok vért”* (1Móz 37:22).

Bizonyára a legtöbben követtünk el olyasmit, amit később megbántunk. Hogyan tudnánk kárpótlást adni a tettünkért, amennyire tőlünk telik? És miért annyira fontos, hogy elfogadjuk Isten bűnbocsánatának az ígérését, ami Jézus által lehetséges (lásd Róm 5:7-11)?

Jákob nem tudta könnyen elengedni Benjámint, Ráhel egyetlen fiát, aki még vele volt. Félt, hogy őt is elveszítheti, amint Józsefet (1Móz 43:6-8). Csak akkor egyezett bele, hogy fiai másodszor is elmenjenek Egyiptomba, amikor már nem volt több ennyivaló (1Móz 43:2), Júda pedig megfogadta, hogy visszahozza Benjámint (1Móz 43:9). Csak akkor engedte el velük.

3. Olvassuk el 1Mózes 43. fejezetét! Benjámint jelenléte hogyan alakította az eseményeket?

Benjámint személye emelkedik ki az eseményekben. Amikor a testvérek megállnak József előtt, ő csak rá figyel (1Móz 43:16). Egyedül Benjámint nevezi a szöveg József „testvérének” (1Móz 43:29, ÚRK). Néven nevezi a leírás, míg a többi testvért nem, egyszerűen úgy utal rájuk, hogy „emberek” (1Móz 43:16).

Benjámint úgy szólítja József, hogy „*fiam*”, ezzel a megerősítő, gyengéd érzelmeket kifejező szóval (1Móz 43:29; vö. 22:8). Üdvözlő áldásában a „kegyelmet” említi (1Móz 43:29), ami emlékeztet arra, amikor ő könyörgött kegyelemért, mégsem kapott (1Móz 42:21). József megadja a kegyelmet Benjáminnak, amit ő nem tapasztalt a bátyjaitól.

Az idősebb testvérek félnek, hogy börtönbe vetik őket a pénz miatt, amit a zsákjaikban találtak, József eközben lakomát készített nekik, mivel Benjámint is ott van. Mintha Benjámint az egész helyzetre jó hatással lett volna. A testvéreket a koruk szerint ültetik le, a tisztelet szabályainak figyelembevételével, de a legfiatalabbnak, Benjáminnak ötször annyi ételt szolgálnak fel, mint bátyjainak (1Móz 43:33-34). Ez a kivételezés azonban nem zavarja őket, másképp volt már, mint Józseffel, aki sok évvel korábban apja kedvence volt, és emiatt szörnyűségeket követtek el a féltestvérük meg az apjuk ellen (1Móz 37:3-4).

„Benjámint megkülönböztetésével József arról akart megbizonyosodni, hogy vajon testvérei a legfiatalabb testvérüket nem illetik-e ugyanazzal az irigységgel és gyűlölettel, amelyet vele szemben egykor kimutattak. Feltételezve, hogy József nem érti a beszédüket, a testvérek szabadon és nyíltan beszélgettek egymással. Így Józsefnek alkalma volt testvérei igazi érzéseinek megismerésére. További próbára tette őket. Eltávozásuk előtt megparancsolta, hogy az ezüst poharát rejtse el a legfiatalabb testvér zsákjába” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 186. o.).

4. Olvassuk el 1Mózes 44. fejezetét! Miért tetette József a jövendölés poharát éppen a Benjámin, és nem valamelyik másik testvére zsákjába?

Ez a történet párhuzamos az előzővel. Mint korábban, József ekkor is konkrét utasításokat ad, és az előbbi esethez hasonlóan szintén étellel töltik meg a férfiak zsákjait. Ekkor azonban azt a furcsa parancsot adja, hogy Benjámin zsákjába tegyék bele a drága poharat.

Az események innen másként folytatódnak. Az előző út után a testvérek visszatértek Kánaánba, hogy magukkal vigyék Benjámint, ekkor azonban Egyiptomba kellett visszamenniük, hogy József elé álljanak. A korábbi esetben minden testvér ugyanazt találja a zsákjában, most azonban csak Benjámin választják külön, mivel nála van József pohara. Benjámin, a megkülönböztetett vendég váratlanul gyanúsított lett József kelyhe miatt, megvádolják, hogy ellopta az értékes tárgyat. Börtönbe kell mennie.

Józsefé volt a jövendöléshez használt kehely, ami nem jelenti azt, hogy hitt volna annak erejében. „Sohasem igényelte magának a jövendölés erejét, de el akarta velük hitetni, hogy olvasni tud életük titkaiban” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 187. o.).

József a varázspoharat akarta eszközül felhasználni arra, hogy a természetfelettire terelje a gondolatot, így ébresszen Isten előtti büntudatot a testvérei szívében. Júda így is reagál József üzenetére, utal Isten büntetésére, ami a gonoszságuk miatt éri őket (1Móz 44:16). Az értékes tárgy ellopása igazolná a súlyos büntetés kiszabását, amivel József próbára akarta tenni a testvéreit.

Figyelemreméltóak a testvérek erős érzelmei és a reakciójuk. Egyaránt erőt vett rajtuk a fájdalom, féltek, hogy Benjámint is elvesztik, mint egykor Józsefet, aki szintén rabszolgává lett Egyiptomban, ártatlanul, mint ő volt. Ezért mondja Júda, hogy inkább őt vigyék el szolgának Benjámin „helyett” (1Móz 44:33), ahogyan az ártatlan Izsák „helyett” a kost áldozták fel (vö. 1Móz 22:13). Júda áldozatként, helyettesként ajánlja fel magát azért, hogy megóvja apját a „nyomorúságtól”, ami sírba vinné (1Móz 44:34).

A szeretet melyik elve mutatkozik meg Júda szavaiban, amikor vállalta volna a büntetést a testvére helyett? Miért az ilyen szeretet a magyarázat a bibliai megváltás teológiai fogalmára (lásd Róm 5:8)?

5. A szeretet, a hit és a reménység mely történeteit találjuk 1Mózes 45. fejezetében?

Pontosan abban a pillanatban, amikor Júda a „nyomorúságról” (Károli, ÚRK), „bajról” (RÚF) beszélt, ami „atyámat érne” (1Móz 44:34), József „főlkialtott” és „megismertette magát testvéreivel” (1Móz 45:1, ÚRK). Ez utóbbi kifejezést gyakran Isten önkinyilatkoztatására vonatkozóan találjuk a Bibliában (2Móz 6:3; Ez 20:9), ami azt sejteti, hogy Ő is megnyilatkozott itt. Vagyis az Úr bemutatta, hogy gondviselése uralkodik, az emberi gyengeségek ellenére is.

A testvérek nem hisznek a fülüknek és a szemüknek, így Józsefnek még egyszer el kell mondania: „*Én vagyok József, a ti testvéretek*” (1Móz 45:4), és csak másodsorra, pontosan ezeknek a szavaknak a hallatán, hogy „*akit eladtatok Egyiptomba*” (ÚRK), akkor hiszik el.

József ezután kijelenti, hogy Isten küldte őt oda (lásd 1Móz 45:5). Az Istenre tett utalásnak kettős a célja. Egyrészt biztosítani akarja a testvéreit arról, hogy nincs benne rossz érzés irántuk. Ugyanakkor ez egy erős hitvallás is, a remény kifejezése, hogy a történetek a „*nagy szabadítás*” és a család megmaradása érdekében következtek be (1Móz 45:7).

Ezek után József sürgeti a testvéreit, hogy menjenek el apjukért, készítsék fel az útra, hozzák Egyiptomba. Még konkrétan azt is megnevezi, hogy melyik területen fognak élni: a gazdag legelőiről híres Gósen földjén, ami „*Egyiptom földjének a legjava*” (1Móz 45:18, 20). A szállításról is gondoskodik, szekereket küld, végül ezek győzik meg Jákobot arról, hogy a fiai nem hazudnak a történetekről. Jákob ezt a látható jelet annak konkrét bizonyítékeként fogadja el, hogy József életben van, amitől azonnal felélénkül (vö. 1Móz 37:35; 44:29).

Most már minden rendben van. Jákob tizenkét fia él, őt pedig már „Izraelnek” nevezik (1Móz 45:28). Isten gondviselése hatalmasan megmutatkozott.

Igen, József könyörületes volt a testvéreivel. Meg is engedhette magának. Mi hogyan tanulhatunk meg megbocsátani azoknak, akik rosszat tettek ellenünk, még ha a mi esetünkben a dolgok nem is fordultak úgy jóra, mint József történetében?

Péntek, június 17.

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, „József Egyiptomban” c. fejezet, 172–180. o.; „József és testvérei” c. fejezetből 181–191. o.

„A bezártság három napja keserű szomorúság ideje volt Jákob fiai számára. A múltbeli rossz dolgaikon gondolkoztak, főleg a Józseffel szembeni kegyetlenségükön. Tudták, hogy ha kémeknek ítélik őket és nem tudnak bizonyítékot hozni, amivel tisztáznák magukat, mindannyiukra halál vagy rabszolgaság vár. Nem hitték, hogy egyikük is képes lenne meggyőzni apjukat, bármennyire igyekeznének is, hogy elengedje velük Benjámint, miután – ahogy gondolta – József olyan szörnyű halált szenvedett. Eladták Józsefet rabszolgának, és most attól tartottak, hogy Isten büntetéseként a rabszolgaságot kell elszenvedniük. József tekintetbe vette, hogy apja és testvéreinek a családjai talán szenvednek az éhség miatt, és meggyőződött arról is, hogy bátyjai megbánták a vele szemben elkövetett kegyetlenségüket, semmiképpen nem tennék ugyanazt Benjáminnal, mint amit vele műveltek” (Ellen G. White: *Spiritual Gifts*. 3. köt. 155–156. o.).

„József megnyugodott. Próbára tette a bátyjait, és látta bennük a bűneikből való igazi megtérés gyümölcseit” (i. m. 165. o.).

KÉRDÉSEK A BIBLIA ÉS AZ EVANGELIZÁLÁS C. KÖNYV ALAPJÁN

4Mózes 26-32;

Evangelizálás, „Az evangélista felesége” c. alfejezet

1. Milyen módszerrel történt meg az ország felosztása?

2. Mit kért Mózes az Úrtól, „minden test lelkének Istenétől”?

3. Milyen körülmények között álltak meg a férjes asszony fogadásai?

4. Mit tartottak meg maguknak a hadakozó férfiak?

5. Mi a feltétele annak, hogy az evangélista felesége segítségére lehessen az ő férjének?

Alapszöveg: 1Móz 41:41

Tanulmányozásra: 1Móz 41:37–45:28; Róm 5:7-11

I. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

Bevezetés

József nemcsak hogy elmagyarázza a fáraónak politikai és gazdasági vonatkozású álmai jelentését, hanem a megoldást is felajánlja neki. József nem elégszik meg Isten terveinek felfedésével, nem várja tétlenül, hogy Isten újabb csodát tegyen. Azt javasolja a fáraónak, hogy nevezzen ki „egy értelmes és bölcs férfit” (1Móz 41:33), aki felügyelje az éhínség időszakára való felkészülés összetett folyamatát. Ugyanezek a szavak írják le azt a bölcsességet is, amelyet Salomonnak adott Isten (1Kir 3:9-12), hogy az országot vezesse. Egyedül az isteni vezetés járulhat hozzá az azonnali válság megoldásához. E mellett a lelki tanulság bemutatása mellett József egy közgazdaságtani előadást is tart, és részleteket közöl a módszerről és a stratégiáról, amelyet alkalmaznia kell Egyiptomnak a válság átvészeléséhez. A fáraó megérti tehát, hogy József nem csupán álmodozó, hanem gyakorlati bölcsességgel megáldott férfi, aki tudja, mit kell tennie, a cselekvés embere, aki alkalmazni tudja a megfelelő stratégiát az ország megmentéséhez.

A fáraó tehát elhatározza, hogy kinevezi Józsefet felelősnek Egyiptom felett, és meg is adja neki az ehhez szükséges hatalmat. A számos próba után, amit Józsefnek át kellett vészelnie, ez a sikertörténet csodálatot ébreszt bennünk iránta. A bibliai narrációban a hangsúly mégsem Józsefre esik. A boldog véget nem a siker biztosítja, hanem a megtérés, a megbocsátás és Isten láthatatlan jelenléte a történelem során.

II. MAGYARÁZAT

József, Egyiptom magas rangú tisztségviselője

József rendkívüli bölcsessége fontos szerepet játszott abban, hogy a fáraó tanácsosának nevezte ki őt, ami egyébként bevett szokás volt Egyiptomban a magas rangú tisztségviselők kinevezésekor, ahogy az Ptahhotep és Kagemni, a bölcsességirodalom képviselőinek esetében is történt. József „egész Egyiptom földje” felett rendelkezett (1Móz 41:41).

A krónikák feljegyzik, hogy Egyiptom történelmében voltak még idegen, sőt zsidó vezírei az országnak. A vezír jelentős felelősséggel bírt, többek között az igazságszolgáltatásért és a miniszterelnöki feladatok ellátásáért felelt. Bölcsességének köszönhetően választották egész Egyiptom igazgatójára, amit az is alátámaszt, hogy az Egyiptomi Középbirodalom második átmeneti korának

időszakában került erre a magas tisztségre (1Móz 41:39). A többi periódustól eltérően a második átmeneti kor időszakában a vezírek voltak a legnagyobb hatalommal rendelkező emberek Egyiptomban, és rövid hivatali idejük ellenére stabilitást kölcsönöztek az országnak.

József fáraó általi kinevezésének leírása beleillik az egyiptomi kontextusba. A gyűrű (1Móz 41:41), amely a héber szövegben *tabba 't*-ként jelenik meg, az egyiptomi pecsétre (*djeba 'ot*) vonatkozik, amely kifejezés az „ujj” jelentésű *djeba '* szóból származik, s amely a gyűrűnek az ujjon való pozíciójára utal. Ez a pecsétgyűrű mindenre kiterjedő tekintéllyel ruházta fel Józsefet, így az összes hivatalos dokumentumot aláírhatta a fáraó nevében. A héber *ses* szó, melynek jelentése „vékony lenruha”, tulajdonképpen egy egyiptomi kifejezés, amely a lenből készült ruházatot, illetve magát az alapanyagot jelentette az ókori Egyiptomban. József arany nyaklánc (1Móz 41:42) arra a nyakékre utal, amelyen Maat szimbóluma, az igazságosság jelképe függött, ami a vezíri tisztség jellemzője volt. A *vezír* szó török kifejezés, amely az arab nyelvből származik, és a jelentése: „az állam miniszterelnöke”. A második szekéren volt a helye, a fáraó után (1Móz 41:43), és ez jog szerint megillette őt: ő volt a második ember Egyiptomban a fáraó után.

Szintén egyiptomi gyakorlat volt a vezír kinevezési szertartása: szekéren vitték, a szekér előtt pedig emberek mentek és hirdették az eseményt (1Móz 41:43). A szövegünkben található *'abrek* szó (amelyet általában a „térdet hajt” jelentéssel használnak) nem héber, hanem egyiptomi eredetű. Az egyiptomi nyelvben a jelentése: „Figyelem!”, „Csináljatok helyet!” Továbbá a fáraó tiszteletbeli nevet ad Józsefnek, hogy ezzel is jelezze különleges státuszát. Új neve Cafenát-Pahneákh (1Móz 41:45), amely a következő egyiptomi transliterációnak (átbetűzésnek) felel meg: *djif n t 'pw 'nkh*, és a jelentése: „élelem az ország számára, ez maga az élet”.

Ez a bemutatás nemcsak hogy egybecseng az akkori helyzettel, hanem pontosan bele is illik az ókori Egyiptom történelmi kontextusába, mivel a *dif* (táplálék) szó a hükszoszok uralkodását megelőző XIII. és XIV. dinasztia magas rangú tisztségviselőinek nevében is szerepel. A fáraó továbbá ad József mellé egy egyiptomi feleséget, Aszenáthot, On papjának, Egyiptom egyik leg-híresebb személyiségének lányát (1Móz 41:45). Józsefet ettől kezdve az egyiptomi társadalom minden osztályában elfogadják, és bárhová ellátogathat Egyiptomban (1Móz 41:45-46).

József találkozik a testvéreivel

20 év múlva József viszontlátja a testvéreit. 17 éves volt, amikor utoljára látta őket, és 30 éves, amikor Egyiptom miniszterelnöke lett. És most, hét év-

vel később, az éhínség kezdetekor 37 éves. Ez az a pillanat, amikor teljeseznek az előtte leboruló apjáról és testvéreiről szóló álmai (1Móz 37:7-10). József álmainak teljesezése három szakaszban megy végbe, Egyiptomba érkező testvérei ugyanis háromszor találkoznak vele. Az első találkozóra csak tízen mennek el (1Móz 42), azok, akik annakidején kételkedtek József álmában, és gyűlölték őt ezek miatt (1Móz 37:8, 19). Ekkor hajolnak meg először József előtt (1Móz 42:6). A második találkozóra a tíz fivér mellett elmegy József legkisebb testvére, Benjámín is (1Móz 43-45); mind leborulnak József előtt, kétszer is (1Móz 43:26, 28). A harmadik találkozón Jákob is jelen van, életében először jár Egyiptomban (1Móz 46-47).

József felfedi az identitását

22 év telt el azóta, hogy a fiatal, 17 éves József első alkalommal beszélt az almairól a testvéreinek és az apjának. A 39 esztendő József felfedi azonosságát a testvérei előtt. A „megismerteté magát” (1Móz 45:1) kifejezés palástolt utalás Istenre. Az egyedüli alkalom, amikor feltűnik még ez az igei forma az Ószövetségben, Isten önkinyilatkoztatása Mózesnek (4Móz 12:6). Ennek a formának a használata azt sugallja, hogy azonossága felfedésével József azzá az eszközzé válik, amely által Isten kinyilatkoztatja magát a Jákob családjának.

József minden bizonnyal észrevette a rémületüket, amikor felfedte előttük, hogy a testvérük, mert megismételte: „Én vagyok József” (1Móz 45:3-4). A testvérek aggódtak, és az is lehet, hogy kételkedtek a József állításában, mivel az semmilyen kiegészítő információval nem szolgált nekik a már feltárta-kon kívül. Minden gyanús, főleg ha az ezzel az emberrel nemrég átélt tapasztalatokra gondolnak. Nyugtalanok, ezért József másodszor is elmondja nekik: „Én vagyok József, a ti testvéretek”, csakhogy ezúttal egy olyan részletet is elmond, amelyről rajtuk kívül senki sem tudhatott: „... kit eladtatok volt Egyiptomba” (1Móz 45:4). Majd hozzáteszi, hogy Isten „küldte” őt, mégpedig jól meghatározott céllal: „A ti megmaradásotokért küldött el engem Isten ti előttetek” (1Móz 45:5). József szerint szükséges volt, hogy eladják őt a testvérei, hisz ily módon most biztosíthatja a túlélésüket. A testvérek azt hitték, hogy *ők* adták el Józsefet, holott Isten vezette az eseményeket.

A „fáraó atyja” kifejezés (1Móz 45:8) az egyiptomi *itf-ntr* tisztséget tükrözi, amelynek szó szerinti jelentése „Isten atyja”, és amely a fáraóra mint Istenre utal. József nem úgy használja a kifejezést, ahogy az az egyiptomi nyelvben szokásos volt, mivel félt, hogy nehogy istenkáromlásnak hangozzék. Papi tisztség volt ez, amelyet magas rangú tisztségviselők viseltek, beleértve a vezíreket, úgymint Ptahhotep, Iszeszi vezírje (Kr. e. 2675). József második tisztsége – „Egyiptom egész földjének fejedelme” (1Móz 45:8) – az ország teljes

területe, az Alsó- és a Felső-Egyiptom feletti ellenőrzésre vonatkozott, és egy másik egyiptomi rangcímre világít rá: *nb t3 wy*, azaz „úr a két vidék felett”, amely a fáraó helytartójának állandó hivatalos tisztsége volt. Megjegyzendő, hogy a héber *mitsrayim* kifejezés kettős formája Egyiptom megnevezésére az ország két részét jelöli. József állhatatossága a saját státuszát illetően szándékos: hangsúlyozza rendkívüli pozícióját, emlékeztetve a testvéreit az álmára, amely olyan vezetőként mutatja be őt, aki előtt mindenkinek (még az apjuknak is) le kell borulnia (1Móz 37:9). Az álomra utalva József a teljességét érvként használja fel az isteni gondviselés alátámasztására.

III. ALKALMAZÁS

József, Egyiptom magas rangú tisztségviselője: Hasonlítsátok össze Józsefet és Dánielt magas állami tisztségviselői minőségükben! Hogyan szolgál példaként ez a két férfi a politikai életben szereplő kegyes életű emberek számára? Milyen tulajdonságai vannak Józsefnek a modern politikusoktól eltérően? Miért lenne nehéz egy hetednapos adventistának miniszterelnöknek lenni napjainkban? Mi motiválta Józsefet, hogy vezetővé váljon? Milyen vállalkozás-vezetési leckéket tanulhatunk József módszeréből? Beszélgetsek a csoportban e tanulságok gyakorlati szempontjairól a családi életben, a munkahelyen és a gyülekezetben.

József találkozik a testvéreivel: A prófécia teljessége miatt és hogyan befolyásolja erkölcsi döntéseiteket? Beszélgetsek a mindennapi magatartás és a végidőre vonatkozó tudatosság közötti összefüggésről! Az Isten országába vetett reménység miért befolyásolja a körülöttünk élőkhez való viszonyunkat? Beszélgetsek a csoportban a József és testvérei közötti találkozás jelenetéről! Képzeljétek el, mit érezhetett József, amikor meglátta a testvéreit és az apját, amint leborulnak előtte! Hogyan kell viszonyulnunk az ellenségeinkhez, amikor kudarcot vallanak, miközben mi sikeresek vagyunk?

József felfedi az identitását: Mit tanulhatunk a megbékélésről és a megbocsátásról József magatartásából? Hogyan reagálhatott volna József, ha a dolgok rosszabbul alakultak volna az esetében?

13.
TANULMÁNY

június 18–24.

Izrael Egyiptomban

*E heti tanulmányunk: 1Mózes 46; 47; 48; 49:29–50:21;
Apostolok cselekedetei 3:25-26; Róma 10:12-13; Filippi 2:10*

Szombat délután

Alapige: „Lakozék azért Izrael Egyiptom földjében, a Gósen földjén, és ott megöröködének, s megsaporodának és megsokasodának felette igen” (1Móz 47:27).

Mózes első könyvében olvashatunk Jákob és József utolsó együtt töltött éveiről. Jákob (Izrael) tehát Kánaánt elhagyva (1Mózes 46. fejezet) letelepedett Egyiptomban (1Mózes 47. fejezet), ahol majd meghal (1Móz 49:29–50:21). Viszont még az egyiptomi környezetben is ott derengett a horizonton az ígért földjének reménye (1Móz 50:22-26).

Jákob megérkezik Egyiptomba, megáldja a fáraót (1Móz 47:7-10), amivel (természetesen csak részben) teljeseedik a népek áldására vonatkozó ábrahámí ígért (1Móz 12:3). Később, amikor haldoklik, megáldja József fiait (1Mózes 48. fejezet), valamint a saját fiait is (1Móz 49:1-28), figyelemreméltó jóvendöléseket mond mindegyikükre, Izrael tizenkét törzsének összefüggésében (1Móz 49:1-27).

Tény viszont, hogy Izrael számkivetésben, idegenként „lakozik” Egyiptomban, és ez feszültséget jelent az ígért földjének várásával. Ugyan *Mózes első könyve* azzal ér véget, hogy Izrael népe még Egyiptomban van, de József utolsó szavai egy másik hely felé mutatnak: „*Én meghalok, de Isten bizonyly gondolatokat fogja viselni, és felvisz titeket e földről arra a földre, amelyet esküvel ígért meg Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak*” (1Móz 50:24, ÚRK).

Június 25. – A börtönszolgálat napja

1. 1Mózes 46. fejezete értelmében mi a jelentősége annak, hogy Jákob elhagyja Kánaánt?

Jákob tele van reménnyel, amikor elindul kánaáni lakhelyéről. Az ígéret földjének elhagyására készíthette, hogy nem kell többet éheznie, illetve a jó hír, miszerint József életben van.

Jákob elindulásában felfedezhető Ábrahám tapasztalatának visszhangja, aki éppen az ígéret földje felé indult. Jákob ugyanazt az ígéretet hallja Istentől, mint egykor Ábrahám, azt, hogy „nagy néppé teszek” (1Móz 46:3; vö. 12:2). Ez az elhívás az Ábrahámmal kötött szövetségre is emlékeztet. Isten mindkét esetben ugyanazokat a megerősítő szavakat használta: „Ne félj” (1Móz 46:3; vö. 15:1), ami a ragyogó jövő ígéretét hordozza.

A még gyermektelen Ábrahámnak tett, a sokasodására vonatkozó ígérethez emlékeztet az átfogó lista Izrael gyermekeiről, beleértve a lányait is, akik Egyiptomba mentek vele (1Móz 46:7). A hetvenes szám (beleszámítva Jákobot, Józsefet és a két fiát) a teljesség gondolatát érzékelteti. „Egész Izrael” elment Egyiptomba. Annak is van jelentősége, hogy a hetvenes szám egyezik a népek számával (1Mózes 10. fejezet). Sejteti, hogy Jákob útjának tétje minden nép jövője volt.

Ez csak sok évvel később vált még nyilvánvalóbbá, a kereszt és a megváltási terv teljesebb kinyilatkoztatása után, ami mindenütt, az egész emberiségre, nem csak Ábrahám utódaira vonatkozik.

Más szóval, bármennyire érdekesek is ennek a családnak, Ábrahám magvának a történetei, bármennyi lelki igazságot találunk bennük, e beszámolók azért vannak benne Isten Igéjében, mert részét képezik az üdvösség történelmének, részei Isten tervének, hogy akit csak lehet, megváltson a bűnbe süllyedt bolygóról.

**„Mert nincs különbség zsidó meg görög között; mert ugyanaz az Úr mindenkinek, aki kegyelemben gazdag mindenkinek, akik őt segítségül hívják. Mert minden, aki segítségül hívja az Úr nevét, megtartatik” (Róm 10:12-13).
Hogyan fejezi ki itt az evangélium egyetemességét Pál? Mire tanítanak ezek a versek azzal kapcsolatban, amit egyházunknak tenni kell az evangélium terjesztése érdekében?**

Igen érdekes: az Úr még akkoriban is adott éjjeli látomást Jákobnak (1Móz 46:2) – amelyben indulásra szólította fel –, miután elmondták neki, hogy József életben van Egyiptomban. Jákob elhagyja az ígért földjét, és vajon hova megy? Egyiptomba, pontosan abba az országba, ahova a későbbiekben Isten népének nem tanácsos menni (5Móz 17:16).

2. Olvassuk el 1Mózes 47. fejezetét! Milyen lelki igazságokat és elveket találunk ebben a beszámolóban?

„Azután József elvitte magával öt testvérét, hogy bemutassa őket a fáraónak, és megkapják tőle az engedélyt a földterület átvételére jövődől otthonuk számára. Miniszterelnöke iránti hálából az uralkodó kész lett volna állami tisztségekre is kinevezni őket. József azonban, mint Jahve hűséges imádója, igyekezett megvédeni testvéreit attól a kísértéstől, amelynek ki lettek volna téve a pogány királyi udvarban. Ezért azt tanácsolta nekik, ha a király megkérdezi tőlük, hogy mi a foglalkozásuk, őszintén és nyíltan mondják meg. Jákob fiai megfogadták és követték József tanácsát, és óvatosan azt is közölték a fáraóval, hogy csak ideiglenesen akarnak Egyiptomban tartózkodni, mert nem akarnak állandó lakosai maradni az országnak. Ily módon fenntartották maguknak azt a jogot, hogy bármikor szabadon eltávozhassanak Egyiptomból. A király pedig ígérete szerint kijelölte számukra az otthont, »Egyiptom földének legjavát« (1Móz 45:18), Gósen földjét” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 191. o.).

A fáraó bölcsen nem bátorította a jövevényeket, hogy a vendéglátóik adományaiból élő koldusok legyenek. „*Mi a foglalkozásotok?*” (1Móz 47:3, ÚRK) – tudakolta, hogy jobban be tudjanak illeszkedni új környezetükbe. Szívesen igénybe vette a szaktudásukat, sőt azt is felajánlotta, hogy József az ő jószágai „felügyelőjévé” (1Móz 47:6, RÚF) tegye meg őket. Majd pedig annak ellenére, hogy az idegen Jákob alacsonyabb rangú, jövevény, megáll az ország uralkodója előtt, és a szöveg szerint „megáldotta Jákob a fáraót” (1Móz 47:10, ÚRK). Ő, a szerény idegen áldja meg a fáraót, a hatalmas Egyiptom urát? Hogy lehet ez? A héberben az „állítá... elé” (*ámad lifnej*) (1Móz 47:7) kifejezés általában papokkal kapcsolatban használatos (3Móz 14:11). Az ókori Egyiptomban a fáraó legfőbb papi státusszal bírt. Az eset lényegében arra utal, hogy lelki értelemben Jákob felette áll Egyiptom legnagyobb papjának, magának a fáraónak is.

Bármi legyen is a státuszunk, ezek szerint tehát hogyan bánjunk az emberekkel, hiszen „királyi papság, szent nemzet... Isten tulajdonba vett népe” (1Pt 2:9, RÚF) vagyunk? Milyen kötelezettségekkel jár a hitünk?

A halál szélére kerülve Jákob felidézi Bételbe való visszatérésének emlékét (1Móz 35:1-15), amikor Isten megújította neki az ígéretét, hogy „örök birtokul” (1Móz 48:4) adja neki azt a földet, amit már Ábrahámnak adott (1Móz 17:8). Halála közeledtével ezért vigasztaló számára az ígért földjének gondolata, ez táplálja benne a reményt. Ekkor József Egyiptomban született két fiához fordul, megáldja őket, az utódaira vonatkozó, jövőbemutató ígéretek összefüggésében.

3. Olvassuk el 1Mózes 48. fejezetét! Miért József fiait, nem pedig a többi unokáját áldotta meg ekkor Jákob?

Jákob csak József két fiát, Manassét és Efraimot áldotta meg, ezzel az unokák közül a fiak sorába emelte őket (1Móz 48:5). Az áldása azt érzékelteti, hogy a második (Efraim) majd az első (Manassé) föle emelkedik, lényegében azonban ez is Józsefet érinti (1Móz 48:15).

Ez egy személyes bizonyágtétel Isten irántuk tanúsított múltbeli hűségéről, valamint a jövőre vonatkozó ígéretéről. Jákob utal Ábrahám és Izsák Istenére (1Móz 48:15), aki ételt és védelmet biztosított nekik, és ez az Isten „megszabadított engem minden gonosztól” (1Móz 48:16). „Bételnék Istenem” (1Móz 31:13, ÚRK) az, akire gondol, akivel küzdött (1Móz 32:29) és aki Jákobról Izraelre változtatta a nevét (1Móz 32:26-29).

E tapasztalatokra utalva, amelyek során Isten a rosszat jóra fordította, Jákob a reményét fejezte ki, hogy az Úr nemcsak a jelenben viseli gondját az unokáinak, amint vele és Józseffel is tette, hanem a jövőre is gondol, amikor majd utódai visszatérnek Kánaánba. Ez a reménye világosan látszik a Sikemre tett utalásból (1Móz 48:22), ami nemcsak egy általa megvásárolt közönséges földterület volt (1Móz 33:19), hanem az a hely, ahol később József csontjait is eltemetik (Józs 24:32) és felosztják majd az országot Izrael törzsei között (Józs 24:1). A történések közepette Jákob mindvégig észben tartotta Isten ígéretét, aki kijelentette, hogy e család által „nyer áldást a föld minden nemzet-sége” (1Móz 12:3, RÚF).

Olvassuk el ApCsel 3:25-26 verseit! Péter szerint hogyan teljesedett 1Móz 12:3 ígérete? Mi magunk hogyan részesültünk ennek áldásában?

4. Olvassuk el 1Móz 49:1-28 szakaszát! Mi a lelki jelentősége az áldásnak, amit Jákob a fiainak adott?

A közvetlenül Izrael törzseinek történelmére vonatkozó próféciaikon túl Jákob látja a Messiást és a megváltás végső reménységét, aminek hangot ad a kezdő szavaival, „*a messze jövőben*” (1Móz 49:1) kifejezéssel. Az angol KJV fordításban a héber eredetivel megegyezően az áll, hogy „az utolsó napokban”, ami a Messiás király eljövételére utaló szakkifejezés (lásd még Ézs 2:2; Dán 10:14).

Majd a szöveg végigmegy Jákob fiainak jövőbeli vonalán. Nem Isten határozta meg előre az eseményeket, mintha az Ő akaratából alakulna úgy a soruk, hanem a prófécia inkább azt fejezte ki, ami az ő és a gyermekeik jelleméből következik. Például Isten tudja, hogy majd megölnek egy ártatlan embert, ami alapvetően más, mintha az Ő akaratából oltaná ki az életét a gyilkos.

5. Olvassuk el 1Móz 49:8-12 szakaszát! Milyen prófécia hangzik el itt? Miért fontos ez?

Isten valóban tudja a jövőt, az emberi szabad akaraton túl és afelett. Úgy rendezte, hogy a Messiás Júda törzséből származzon. Júdát az oroszlán jelképezi (1Móz 49:9), ami királyi státuszra és dicsőségre utal. Júda törzséből születik Dávid király, de Siló is, vagyis aki „békességet” hoz (Ézs 9:6-7), „*akinek engednek [engedelmeskednek (SZIT)] a népek*” (1Móz 49:10). A zsidók már ősidők óta az eljövendő Messiásra mutató prófécianak tekintették ezt a szöveget, amint a keresztények is úgy tartják, hogy Jézusra mutat. Az Újszövetségben is az áll, hogy „*Jézus nevére minden térd meghajoljon*” (Fil 2:10). „Az oroszlán, az erdők királya ennek a törzsnek nagyon találó jelképe, mert ebből a törzsből származott Dávid és Dávid Fia, Siló, az igazi »oroszlán Júda törzséből«, aki előtt végül meghajolnak az összes hatalmasságok, és minden népek és nemzetek hódolatukat fejezik ki előtte” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 195. o.).

Miért kell már most kifejezni a hódolatunkat Jézus előtt, még mielőtt minden nép megtenné ezt?

6. Olvassuk el 1Móz 49:29–50:21 szakaszát! A reménységnek milyen kiemelkedő témáit találjuk Mózes első könyvének végén?

Mózes első könyvének záró szakasza három eseményről ad számot, amelyek reményteljesek.

Az első annak reménye, hogy Izrael visszatér majd az ígéret földjére. E könyv írója, Mózes úgy festi le Jákob és József halálát, majd temetését, mint amelyek egyaránt az ígéret földjére mutatnak. Közvetlenül az Izrael tizenkét törzsére vonatkozó áldás és prófécia (1Móz 49:28) után Jákob a halálára gondolva meghagyja fiainak, hogy Kánaánban, Makpéla barlangjában temessék el, oda, ahol Sára is nyugszik (1Móz 49:29-31). A Kánaánba tartó temetési menet leírása előképe az évszázadokkal később megtörténő kivonulásnak Egyiptomból.

A második az a reménység, hogy Isten a rosszat majd jóra fordítja. Jákob halála és temetése után József testvérei félnek a jövőtől, tartanak tőle, hogy ő majd bosszút áll. Elmennek hozzá és leborulnak előtte, készen arra, hogy a szolgálai legyenek (1Móz 50:18) – a jelenet felidézti József próféta álmait. József a jövőre utaló fordulattal (1Móz 15:1) megnyugtatja őket, hogy „*Ne féljetek*” (1Móz 50:19). Azért nem kell félniük, mert „*ti gonoszt gondoltatok énelennem, de Isten azt jóra gondolta fordítani*” (1Móz 50:20), az események folyamatát a megmentés felé akarta irányítani (1Móz 50:19-21; vö. 45:5, 7-9). Vagyis a számtalan emberi kudarc dacára győzedelmeskedik az isteni gondviselés.

A harmadik az a remény, hogy Isten megváltja a bűnbe esett emberiséget. Mózes első könyvének utolsó verse ír József haláláról, ami szélesebb körre hat. Érdekes, hogy József nem rendelkezik csontjai eltemetéséről, hanem arra az időre mutat előre, „*mikor Isten bizonyosan meglátogat titeket, vigyétek föl magatokkal innen az én tetemet*” (1Móz 50:25, ÚRK), amit évszázadokkal később meg is tettek, pontosan eleget téve szavainak (2Móz 13:19). Az ígéret földjének, Kánaánnak a reménye végsősoron az üdvösség, a helyreállítás, a menyeyei Jeruzsálem, az új ég és új föld igazi reménységének egy szimbóluma, előjele, ami mindannyiunk legfőbb reménysége, és ezt Siló halála tette bizonyossá.

Június 25-én, szombaton van a Börtönszolgálat napja. Hogyan ébreszthetnél reményt a szabadságukat veszített emberek lelkében? Kérj tanácsot a Börtönszolgálat önkénteseitől, lelkészedtől, vagy vedd fel a kapcsolatot a Börtönszolgálat egyházterületi vezetőjével (asup.ro)!

Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, „József és testvérei” c. fejezetből 191–199. o.

„József élete Krisztus életét ábrázolja. Az irigység indította József testvéreit arra, hogy rabszolgaként adják el őt. Azt remélték, hogy ezzel megakadályozzák, hogy nagyobb legyen náluk. Amikor eladták őt Egyiptomba, akkor abban a hitben ringatták magukat, hogy nem zavarják őket többé József álmai, és azok teljesülésének még a lehetőségét is megakadályozták. De Isten örködött az események felett. Éppen elősegítették azt, amit meg akartak akadályozni. Éppen így a zsidó papok és vének is féltékenyek voltak Krisztusra. Attól féltek, hogy a Messiás elvonja az emberek figyelmét róluk. Megölték, hogy ne lehessen Király, és nem gondolták, hogy ezzel éppen királyságát segítették elő.

József egyiptomi rabszolgasága által lett a megmentője, szabadítója atyja családjának. Ez a tény azonban semmivel sem teszi kisebbé testvérei vétkeit. Éppen így Krisztust ellenségei által történt keresztre feszítése tette az emberiség Megváltójává, az elesett emberi nemzetség Szabadítójává és az egész világ Urává. Gyilkosainak bűne azonban éppen olyan szörnyű és megvetendő marad, mintha Isten gondviselő keze nem fordította volna Krisztus dicsősége és az emberiség javára az eseményeket.

Amiként Józsefet a saját testvérei adták el a pogányoknak, éppen úgy Krisztust is a saját tanítványainak egyike adta el legelkeseredettebb ellenségeinek” (i. m. 198–199. o.).

KÉRDÉSEK A BIBLIA ÉS AZ EVANGELIZÁLÁS C. KÖNYV ALAPJÁN

4Mózes 33 – 5Mózes 3;

Evangelizálás, „Magas erkölcsi színvonal fenntartása” c. alfejezet

1. Hány évet élt Áron, és hol halt meg? _____
2. Hány menedékváros volt Izraelben, és hogyan osztozkodtak felettük?

3. Miért haragudott meg az Úr Mózesre?

4. Miből készült, illetve melyek voltak Óg ágyának méretei?

5. Lehetséges-e az, hogy megtéretlen lelkész szolgálata által emberek térjenek meg?

Alapszöveg: 1Móz 47:27

Tanulmányozásra: 1Móz 46–50; ApCsel 3:25-26

I. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

Bevezetés

Mózes első könyvének utolsó szakasza a patriarchális korszak végéhez vezet el minket, amelyet Jákob és József halála jelöl. Jákob teljes családja Egyiptomban van. A könyv utolsó szavai: „... és koporsóba tevék Egyiptomban” (1Móz 50:26). A szabadulás történetének látszólag nincs boldog vége. Mindennek ellenére a könyv e szakaszából árad leginkább a reménység. Kirajzolódik a horizonton Izraelnek mint Isten népének profilja. A hetvenes szám – a hetven lélek, aki Jákob házanépét alkotta – figyelmezteti az olvasót e népi lelki sorsát illetően. Jákob megáldja az ő gyermekeit (1Móz 49:1-28), és megjövendöli, hogy mi fog történni Izrael 12 törzsével és az eljövendő Messiással, aki megszabadítja Izraelt és a népeket (1Móz 49:10-12). A könyv utolsó szavai, amelyek a halált jelentik be, tulajdonképpen reményteljes jövő felé – a szabadulás felé – mutatnak: előre vetítik az Ígéret Földjére való visszatérést, mégpedig a Teremtés könyve első szavait idéző kifejezésekkel. A szöveg alaprétegéből kicsengő teológiai elv: Isten jóvá változtatja a rosszat (1Móz 50:20). Ez az a lecke, amit József megoszt a testvéreivel, hogy bátorítsa őket és biztonságban érezzék magukat (1Móz 50:21), de ami még ennél is fontosabb, hogy felnyissa a szemüket, és meglássák az Isten által felajánlott üdvösséget a világ számára (1Móz 50:20).

II. MAGYARÁZAT

Jákob áldása

Miután összehívja a fiait (1Móz 49:1-2), Jákob mindegyiküket külön-külön megáldja, születési sorrendjükben, a legnagyobbaktól, Rúbentől a legkisebbig, Benjáminig (1Móz 49:3-27). Ezek az áldások tulajdonképpen jövendölések, amelyek megjelenítik a jövőt (1Móz 49:1). A héber *be'akharit hayyamim* szókapcsolat (jelentése: „az eljövendő időben”, Károlinál: „ami rátok következik” – 1Móz 49:1) egy olyan technikai kifejezés, amely gyakran a messiási király eljövételére és az eszkatológiai szabadulásra vonatkozik (Ésa 2:2; Dán 10:14). A Jákob áldását tartalmazó bibliai szakaszt tehát egyfajta profetikus-eszkatológus feszültség hatja át.

Ez a harmadik alkalom a Teremtés könyvében, hogy az áldás egy személycsoportot érint. Az első kollektív áldásban Ádám és Éva részesült Isten részéről (1Móz 1:28), a másodikban Noé fiai apjuk részéről (1Móz 9:24-27). Jákob

áldása közelebb áll Noé áldásához azért, hogy mindkettő atyai áldás, átkokat és jóvendöléseket is tartalmaz, amelyek leleplezik a gyermekek sorsát. Mindkét áldás egy új történelmi időszak kezdetén hangzik el, és egy új nemzet kialakulásának kezdetét jelzi, következésképpen Izrael áldása egyetemes érvényű. Az áldás az Izrael tizenkét nemzetségére való utalással zárul (1Móz 49:28). Itt említi először a Biblia a tizenkét nemzetséget, és nyilvánvaló módon Izrael családja összes tagjának jövőjét vetíti előre, jóval, rosszal egyaránt (1Móz 49:1).

A Messiás eljövele

Az 1Móz 49:10-ben használt kifejezések – „fejedelmi bot”, „vezéri pálca” – arra engednek következtetni, hogy a prófécia tárgya inkább egy király, mint egy törzs. Ez a bibliavers Bálám prófeciájában is megtalálható (4Móz 24:17). A Jákobból támadó csillag a Bálám prófeciájában megfelel Júda oroszlánjának a Jákob jóvendölésében. Továbbá a szövegünk egy időleges elemet vezet be ennek az uralkodásnak a keretében (1Móz 49:10). A Messiás eljövele Izrael történetének vonalán van elhelyezve. Ennek ellenére az *’ad ki* kötőszó (Károlinál: „míg”) a „míg eljő Siló” kifejezésben többet jelent megérkezési pontnál. Az *’ad ki* nem feltétlenül végre utal, hanem sokkal inkább teljességre, tetőpontra (1Móz 26:13; 41:19). Ebből következik, hogy Júda királyi státusának csúcsát Siló eljövelekor éri el. Ennek a személynek az egyetemes tulajdonosságát a következő néhány szó tisztázza: „És a népek néki engednek” (1Móz 49:10). Jegyezzük meg, hogy a „népek” szó a héberben többesszámban van (*’anim*).

Ennek a vezetőnek, akinek minden nép engedelmességgel tartozik, egyetemes befolyása van, ami azt sugallja, hogy messianisztikus, természetfeletti személyről van szó. A *Siló* szó személynév, ahogy azt a Júda névvel való párhuzam is megerősíti. A héber kifejezés a *salwah* vagy a *salom* szóval kapcsolódik, amelyek egymás szinonimái (Zsolt 122:7). Ezt a magyarázatot igazolják a legrégebbi zsidó és keresztény források, és megvan az az érdeme, hogy beleillik a szövegünk kontextusába (1Móz 49:11), amely e vezető eljövételét a béke uralmával társítja (vö. Ésa 9:5-6; Mik 5:5; Ef 2:14).

Júda áldásából az utolsó két bibliavers (1Móz 49:11-12) a Messiás jellemét és küldetését mutatja be. A „csikó” jelentésű héber szó általában lovaglásra is alkalmas „szamarat” jelent (Bír 10:4). A csikó a béke és az alázat gondolatát juttatja eszünkbe a lóval ellentétben, amely háborúra és arroganciára utal (Péld 21:31). Ugyanezt a királyi uralkodásra és alázatra vonatkozó társítást alkalmazza Zakariás is, amikor a Dávid dinasztijából származó „alázatos” királyt jellemzi, aki számárháton utazik (Zak 9:9), miközben az egész világ felett

uralkodik „tengertől tengerig és a folyamtól a föld határáig” (Zak 9:10). Ez a kép Salamont juttatja eszünkbe, aki az apja öszvérét meglovagolva közvetítette a nép számára, hogy ő a felkent, Dávid trónjának igazi örököse (1Kir 1:38-48). Jézus gesztusa is – a megkötött vehet eloldoztatta, hogy rajta ülve bevonuljon Jeruzsálembe – erre a hagyományra utal (Mk 11:2-11).

A többi kép – „bortól veres szemek”, „tejtől fehér fogak” (1Móz 49:11-12) – az életbőséget, a békét és a biztonságot sugallja, amely az Ígéret Földjét tölti be (4Móz 13:23, 27). A szemre és a fogakra való utalásnak a mi kontextusunkban – az öröm teljességének összefüggésében – az a célja, hogy a messianisztikus királyságot jellemző életerő és teljes béke gondolatát közvetítse.

A jótól a rosszig

Amikor a testvérek eljöttek Józsefhez, hogy bocsánatot kérjenek tőle (1Móz 50:17), József újból biztosította őket arról, hogy nincs szándékában rosszat tenni velük. „Ne féljete!” – mondta nekik, és ugyanezeket a szavakat ejtette ki Isten is, amikor Ábrahámhoz szólt, és felfedte előtte a jövőt (1Móz 15:1). A feszültség eloszlátása érdekében József emberi mivoltját hangsúlyozza: „Avagy Isten gyanánt vagyok-é én” (1Móz 50:19). Jákob is ugyanezt mondta Ráhelnek, amikor az a meddősége miatt panaszkodott (1Móz 30:2). A József esetében azonban kissé másként állnak a dolgok: miközben Jákob haragja következtében ejtette ki ezeket a szavakat, József a szeretetét nyilvánítja ki a testvérei iránt azzal a céllal, hogy elhessegesse a félelmeiket.

Amikor váratlanul Istenre utal, József azt akarja mondani, hogy az isteni megbocsátás az emberi megbocsátás keretében cselekszik. Az Isten által felajánlott megbocsátás mechanizmusának részeként utal is a testvérei csalására: amit ők rosszként elterveztek, „Isten azt jóra gondolta fordítani” (1Móz 50:20). Amit tehát a testvérek tettek, és amiről ők maguk is elismerték, hogy gonoszság volt, Isten megváltoztatta, hogy „sok nép életét megtartsa” (1Móz 50:20). József nem elégszik meg azzal, hogy felajánlja a testvéreinek a megbocsátását, hanem a bűntudatukat is eloszlátja, hiszen az általuk tett rossz jóra változott. Most már megállhatnak József előtt, szembe nézhetnek a jövőjükkel, és József meg is erősíti őket ebben: „Annakokáért ne féljete!” (1Móz 50:21; vö. 1Móz 50:19 versével), majd azzal az ígérettel fejezi be a beszélgetésüket, hogy gondoskodni fog róluk és gyermekeikről.

A világ megváltása

A Szentírás szövege említést tesz Jákob sírjáról, de a koporsójáról semmit sem közöl (1Móz 49:29), a József esetében viszont megemlíti a koporsót, anélkül azonban, hogy a sírhelyről is írna (1Móz 50:26). Józsefet bekenték balzsammal, mégsem temették el, az Ígéret Földjébe vetett reménysége

miatt. József nem rendelkezett a saját temetését illetően, azt akarta ugyanis, hogy földi maradványait elvigyék Kánaánba Izrael összes gyermekével együtt. Időközben „koporsóba tevék őt Egyiptomban” (1Móz 50:26). A héber nyelvben a határozott névelős szerkezet szerepel (a koporsóban), ami által a szerző hangsúlyozza, hogy ezt a koporsót nem temették el valamely sírba.

A Teremtés könyve tehát ugyanúgy ér véget, mint a Pentateukhosz: halállal, de sírhely nélkül (5Móz 34:6), viszont az Ígélet Földjének reménységével (vö. 5Móz 34:1-4 szakaszával). Mózes első könyve – akárcsak a Pentateukhosz – a teremtéssel és az Éden-kerttel kezdődik (1Móz 1-2), és az Ígélet Földjének és a halottak feltámadásának perspektívájával ér véget (5Móz 34:6; vö. Júdás levele 9. versével). Nem véletlen ez az irodalmi átfedés. Ugyanezzel a társítással másutt is találkozhatunk (Zsid 11:1), számos bibliai könyv elején és végén (ld. Ésa 1:2; 66:22-23; Préd 1:1-11; 12:16; Dán 1:12; 12:13; Jn 1:1-10; 21:22-23), mi több, a Szentírás elején és végén is (1Móz 1-2; Jel 22:20).

III. ALKALMAZÁS

Jákob áldása: Egy Újtestamentum-professzor egy alkalommal ezt mondta a diákjainak: „Ha jó keresztény akarsz lenni, meg kell ölnöd magadban a zsidót.” Mire az egyik diák ezt kérdezte: „Azt akarja mondani, hogy meg kell ölnünk Jézust?” Milyen kapcsolat létezik Jákob fiaira árasztott áldása és a ránk árasztott áldás között? Lehetséges, hogy mi is megkapjuk a Jákob áldásait, miközben tagadjuk a benne rejlő zsidó elemeket? Mitől válnak ezek az áldások a mi áldásainkká is?

A Messiás eljövetele: Hogyan alkalmazható ez a jövődőlés Jézus Krisztusra? Beszélgetsetek a csoportban a Messiást körülíró stílusalakzatokról! Hogyan alkalmazható mindenikünk életére a „hatalma pálcáját” kezében tartó Jézus képe? Milyen hatása van a fogak és a szemek illusztrációjának (ami az élet örömét és békéjét jelképezi) a keresztény életéről alkotott felfogásunkra?

A jótól a rosszig: Volt-e olyan tapasztalatotok, amikor egy negatív cselekmény a javatokat szolgálta? Az illető szituáció következtében a szenvedés és az igazságtalanság tapasztalata miként játszott szerepet jellemetek kialakulásában?

A világi megváltása: A „hetednapi adventista név” hogyan közvetíti a teremtésre vonatkozó meggyőződésünket? Amint arra a nevünkől is következtetni lehet, milyen kapcsolat van a teremtésbe vetett hitünk és a Jézus második eljövételére vonatkozó reménységünk között?

REGGELI DICSÉRET

ÁPRILIS

1. P. Ésa 11:1
nny. MS 19:50, SM 19:58, AR 20:03
- 2. Szo. Jn 17:3**
nny. MS 19:51, SM 19:59, AR 20:04
3. V. Bír 6:12
4. H. Lk 2:7
5. K. Jer 29:11
6. Sze. Jn 17:21-23
7. Cs. Jn 4:14
8. P. Mt 3:17
nny. MS 19:59, SM 20:08, AR 20:12
- 9. Szo. Kol 1:9**
nny. MS 20:01, SM 20:09, AR 20:14
10. V. 1Kor 15:21-22
11. H. Ésa 53:8
12. K. Róm 5:19
13. Sze. Zsid 12:14
14. Cs. 2Kor 12:10
15. P. Jel 1:18
nny. MS 20:09, SM 20:18, AR 20:22
- 16. Szo. Gal 6:2**
nny. MS 20:10, SM 20:19, AR 20:23
17. V. Ésa 45:5
18. H. Róm 5:8
19. K. Jn 14:30
20. Sze. Zsolt 145:16
21. Cs. Jn 10:11
22. P. Jn 17:26
nny. MS 20:18, SM 20:28, AR 20:31
- 23. Szo. Jn 10:4**
nny. MS 20:20, SM 20:29, AR 20:32
24. V. Jn 1:49
25. H. Kol 1:15
26. K. 1Pt 5:7
27. Sze. Ésa 53:7
28. Cs. Jak 1:5
29. P. Jn 12:32
nny. MS 20:28, SM 20:38, AR 20:40
- 30. Szo. Ésa 51:9**
nny. MS 20:29, SM 20:39, AR 20:41

MÁJUS

1. V. Ésa 59:19
2. H. Róm 5:11
3. K. Zsolt 121:4
4. Sze. Kol 2:9-10
5. Cs. Ésa 53:5
6. P. Lk 22:32
nny. MS 20:37, SM 20:47, AR 20:49
- 7. Szo. 1Jn 3:16**
nny. MS 20:38, SM 20:49, AR 20:50
8. V. Zsolt 128:1
9. H. Mk 1:3
10. K. Jel 22:16
11. Sze. Mt 9:35
12. Cs. 5Móz 31:6
13. P. 1Móz 32:26
nny. MS 20:46, SM 20:57, AR 20:58
- 14. Szo. Lk 14:23**
nny. MS 20:47, SM 20:58, AR 20:59
15. V. Lk 4:32
16. H. Ésa 49:13
17. K. Jer 18:6
18. Sze. 5Móz 32:4
19. Cs. Ésa 26:4
20. P. Zsolt 111:9
nny. MS 20:54, SM 21:06, AR 21:06
- 21. Szo. Jn 1:29**
nny. MS 20:56, SM 21:07, AR 21:07
22. V. Mk 11:24
23. H. Róm 5:6
24. K. Jer 17:10
25. Sze. Zsolt 91:2
26. Cs. Zsolt 107:8
27. P. 1Kor 8:6
nny. MS 21:02, SM 21:14, AR 21:14
- 28. Szo. Mt 28:20**
nny. MS 21:03, SM 21:15, AR 21:15
29. V. Mt 13:45
30. H. Mt 6:20
31. K. 1Pt 5:2

JÚNIUS

1. Sze. Lk 7:16
2. Cs. 2Kor 8:9
3. P. Jel 2:4
nny. MS 21:08, SM 21:20, AR 21:20
- 4. Szo. Ésa 55:7**
nny. MS 21:09, SM 21:21, AR 21:21
5. V. Hab 3:3
6. H. Zsid 2:10
7. K. Jn 1:46
8. Sze. Mt 9:12
9. Cs. Róm 8:32
10. P. Zsolt 36:9
nny. MS 21:14, SM 21:26, AR 21:25
- 11. Szo. Jn 8:12**
nny. MS 21:14, SM 21:26, AR 21:26
12. V. Dán 3:25
13. H. Jn 3:2
14. K. Lk 9:23
15. Sze. Zsolt 32:7
16. Cs. Jel 5:12
17. P. Lk 24:27
nny. MS 21:17, SM 21:29, AR 21:28
- 18. Szo. 1Jn 5:20**
nny. MS 21:17, SM 21:30, AR 21:29
19. V. Jn 1:9
20. H. Mt 8:27
21. K. 1Kor 10:4
22. Sze. Ésa 30:21
23. Cs. Zsolt 27:1
24. P. Eféz 5:27
nny. MS 21:19, SM 21:31, AR 21:30
- 25. Szo. Lk 4:15**
nny. MS 21:19, SM 21:31, AR 21:30
26. V. Jer 17:14
27. H. Jel 1:17
28. K. Zsid 2:3
29. Sze. Mk 15:13-14
30. Cs. 2Móz 31:13